Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada – Government

ZYRA E KRYEMINISTRIT / OFFICE OF THE PRIME MINISTER / URED PREMIJERA
Agjencia për Barazi Gjinore / Agencija za Ravnopravnost Polova / Agency of Gender Equality

PROCEDURAT STANDARDE TË VEPRIMIT PËR MBROJTJE NGA DHUNA NË FAMILJE NË KOSOVË

STANDARDNI OPERATIVNI POSTUPCI ZA ZAŠTITU OD NASILJA U PORODICI NA KOSOVU

STANDARD OPERATION PROCEDURES FOR PROTECTION FROM DOMESTIC VIOLENCE IN KOSOVO

Prishinë, 2013

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada – Government

ZYRA E KRYEMINISTRIT / OFFICE OF THE PRIME MINISTER / URED PREMIJERA
Agjencia për Barazi Gjinore / Agencija za Ravnopravnost Polova /
Agency of Gender Equality

PROCEDURAT STANDARDE TË VEPRIMIT PËR MBROJTJE NGA DHUNA NË FAMILJE NË KOSOVË

BAZUAR NË PROGRAMIN E KOSOVËS KUNDËR DHUNËS NË FAMILJE DHE PLANIT TË VEPRIMIT 2011-2014

Shtator 2013

E drejta autoriale eshte e drejte ekskluzive e Agjencise per Barazi Gjinore/Zyra e Kryeministrit.
Procedurat Standarde te Veprimit – si dokument botohet ne tri gjuhe; shqipe, serbe dhe angleze.
Per cdo interpretim te këtij dokumenti verzioni ne gjuhen shqipe eshte dominues.

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

ZYRA E KRYEMINISTRIT/ OFFICE OF THE PRIME MINISTER/ URED PREMIJERA
Agjencia për Barazi Gjinore/ Agencija za Ravnopravnost Polova/
Agency for Gender Equality

Prishtinë, 12/07/2013

Të nderuar/a,

Hartimi i Procedurave Standarde të Veprimit për viktimat e dhunës në familje, përbën një nga hallkat më të rëndësishme në gjithë infrastrukturën ligjore për mbrojtje nga dhuna në familje, pasi detajizon më së miri masat që secili institucion obligohet të ndërmarrë gjatë trajtimit të rasteve. Hartimi dhe miratimi i këtij dokumenti, i cili njëkohësisht është i harmonizuar me standardet më të mira ndërkombëtare, tregon përkushtimin e madh dhe serioz të institucioneve tona në luftimin e këtij fenomeni të shëmtuar.

Nxjerrja e një dokumenti të tillë është një domosdoshmëri e një rëndësie të veçantë, dhe gjithashtu është një përgjigje që ne të gjithë së bashku, i japim fenomenit negativ të dhunës në familje. Për më tepër, hartimi i këtyre Procedurave, njëherësh nënkupton zbatim të Programit Nacional për Mbrojtje nga Dhuna ne Familje. Fatkeqësisht, ky fenomen jo civilizues është në përmasa shqetësuese për shoqërinë tonë. Nisur nga ky fakt, përveç në masat parandaluese, ne patjetër që duhet të veprojmë edhe në fuqizimin e shtyllës së mbrojtjes dhe rehabilitimit. Më këtë dokument ne i lëmë të gjithë spektrit i cili angazhohet në këtë fushë, një udhëzues pune të vlefshëm dhe të qartë për të drejtuar veprimet e tyre me efektivitet të plotë në përmbushjen e detyrave, duke iu treguar në mënyrë kronologjike se cila strukturë përfshihet në cilën etapë.

Sot, Institucionet e Republikës së Kosovës janë të gatshme të ngrejnë veprimin e tyre kundër dhunës në familje në nivelin më të lartë, dhe njëkohësisht të plotësojnë boshllëqet e mëparshme të asistencës dhe të referimit. Padyshim, infrastruktura ligjore e deritanishme si dhe nxjerrja e këtij dokumenti, përbejnë hapa shumë të rëndësishëm për vendin tonë. Gjithsesi, ne duhet që vërtetë të marrim edhe hapa praktikë, në mënyrë që secili institucion që merr obligime në këtë sfidë, të kryejë me shumë përkushtim dhe përgjegjësi detyrat që i ka. Një koordinim dhe veprim i të gjithë neve do të sjellë pashmangshëm rezultate pozitive.

Një falënderim i veçantë i dedikohet Grupit Punues të këtyre Procedurave, partnerëve tanë, Ambasadës së Shteteve te Bashkuara te Amerikës, WSSI/UNDP, si dhe shoqërisë civile, që kanë shprehur gatishmërinë e plotë për ta ndihmuar Agjencinë për Barazi Gjinore në hartimin e këtij dokumenti.

Në emër të Agjencisë për Barazi Gjinore në kuadër të Zyrës së Kryeministrit, dëshiroj të shpreh përkushtimin tonë për të punuar edhe më shumë, për të bërë Kosovën një vend model për rajonin, edhe në angazhimet kundër dhunës në familje.

Sinqerisht,

Edona Hajrullahu
Kryeshefe Ekzekutive
Agjencia për Barazi Gjinore/Zyra e Kryeministrit

REPUBLIKA E KOSOVËS / REPUBLIKA KOSOVA
REPUBLIC OF KOSOVO
QEVERIA E KOSOVËS / VLADA KOSOVA
GOVERNMENT OF KOSOVO
MINISTRIA E DREJTËSISË / MINISTARSTVO PRAVDE
MINISTRY OF JUSTICE
Nr.Br.No: 01-2753
Data / Datum / Date: 15 / 07 / 2013
Shtojca / Dodaci / Annex
PRISHTINË/A

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada – Government
Ministria e Drejtësisë-Ministarstvo Pravde-Ministry of Justic
Grupi Koordinues Ndër-Ministror Kundër Dhunës në Familje

Nr. 78 /2013
Datë: 15/07/2013

Në mbështetje të pikës 1, 2 dhe 3 të Vendimit Nr .04/83 të datës 11.07.2012 të Qeverisë së Republikës së Kosovës mbi emërimin e Koordinatorit Nacional kundër Dhunës në Familje, si dhe pikave 1,2,2.1,dhe 3 të Vendimit Nr. 227/2012 të Kryeshefes Ekzekutive të ABGJ/ZKM, mbi caktimin e Grupit Punues për Hartimin e Procedurave Standarde të Veprimit për Trajtimin e Viktimave të Dhunës në Familje,Koordinatori Nacional, pas miratimit me Grupin Koordinues Ndër-Ministror Kundër Dhunës në Familje, me datë 15/07/2013 nxjerrë:

V E N D I M

1. Aprovohen Procedurat Standarde të Veprimit për Mbrojtje nga Dhuna në Familje në Kosovë.

2. Obligohen Ministritë dhe të gjitha institucionet tjera me mandat për trajtimin e viktimave të dhunës në familje, për zbatimin e Procedurave Standarde të Veprimit nga pika 1 e këtij vendimi.

3. Vendimi hyn në fuqi ditën e nënshkrimit.

Dauti XHEMAJLI
Koordinator Nacional kundër
Dhunës në Familje

Vendimi u dërgohet:

- Ministrive përkatëse,
- Grupit Koordinues Ndër-Ministror,
- Prokurorisë së Shtetit,
- Këshillit Gjyqësor të Kosovës,
- Institutit Gjyqësor të Kosovës,
- Koalicionit të Strehimoreve të Kosovës,
- Arkivit të MD-së

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria -Vlada-Government

Agjencia për Barazi Gjinore/Agencija za Polnu Ravnopravnost/ Agency for Gender Equality

Nr. 227/2012
Datë; 02.10.2012

Me qëllim të zbatimit të Programit të Kosovës Kundër Dhunës në Familje dhe Planit të Veprimit 2011-2014 Objektivit të dytë të saj ku përcaktohet aktiviteti 2.1 për Hartimin e Procedurave Standarde të Operimit për Trajtimin e Viktimave të Dhunës në Familje, dhe vendimit të Qeverisë së Kosovës nr 04/83 të datës 11.07.2012, Kryeshefja Ekzekutive e Agjencisë për Barazi Gjinore , nxjerr:

VENDIM

1. Caktohet Grupi punues për Hartimin e Procedurave Standarde të Operimit për Trajtimin e Viktimave të Dhunës në Familje , i cili do të ketë këtë përbërje :

1.1 Edona Hajrullahu	KE- ABGJ	Kryesuese
1.2 Leonora Selmani	ABGJ	zv. Kryesuese
1.3 Naser Ajeti	ABGJ	anëtar/e
1.4 Tahire Haxholli	PK	anëtar/e
1.5 Florentina Beqiraj	MD	anëtar/e
1.6 Arta Kelmendi	Prokuroria e Shtetit	anëtar/e
1.7 Shenaj Berisha	Prokuroria e Shtetit	anëtar/e
1.8 Lirije Maksutaj	MPMS	anëtar/e
1.9 Ardian Mehmetaj	MSH	anëtar/e
1.10 Elez Blakaj	Prokuroria Komunale	anëtar/e
1.11 Agron Gashi	ZSHNJ / ZKM	anëtar/e
1.12 Mahir Tutuli	Gjykata Komunale -Prishtinë	anëtar/e

2. Në cilësinë e vëshguesve ftohen:

2.1. Koalicioni i Strehimoreve të Kosovës

3. Grupi punues është përgjegjës për përgatitjen e draftit përfundimtar të Hartimin e Procedurave Standarde të Operimit për Trajtimin e Viktimave të Dhunës në Familje .
4. Vendimi hyn ne fuqi me ditën e nënshkrimit.

Kryeshefe Ekzekutive e Agjencisë për Barazi Gjinore
Edona Hajrullahu

Vendimi i dërgohet:
- Të gjithë anëtarve ;
- Agjencisë për Barazi Gjinore
- Arkivit.

PËRMBAJTJA

1. HYRJE 15
1.1.Vizioni 16
1.2.Qëllimi 17

2. KORNIZA LIGJORE 19
2.1. Korniza Ligjore Kombëtare 19
2.2. Korniza ligjore Ndërkombëtare 20

3. MEKANIZMAT INSTITUCIONAL DHE AKTERET E TJERË TË PËRFSHIRË DREJTËPËRDREJTË NË MBROJTJE TË VIKTIMAVE NGA DHUNA NË FAMILJE. 21
3.1.1.Policia e Kosovës 22
3.1.2. Inspektorati i Policisë/Departamenti i Hetimeve 22
3.1.3. Zyra për Mbrojtje dhe Ndihmë Viktimave – Mbrojtësit e Viktimave 22
3.1.4. Prokurori i Shtetit 23
3.1.5. Gjykatat 23
3.1.6. Departamenti i Mjëkësisë Ligjore/Ministria e Drejtësisë 23
3.1.7. Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale 23
3.1.8. Drejtoratet komunale për shëndetësi dhe mirëqenie sociale 24
3.1.9. Qendra për Punë Sociale 24
3.1.10. Agjencia për Ndihmë Jurike Falas/Zyrat Rajonale për Ndihmë Juridike 24
3.1.11. Drejtoratet Komunale të Arsimit 24
3.1.12. Institucionet shëndetesore/parësor, dytësor, tretësor dhe qendrat e shëndetit mendor 24
3.1.13.Zyrat Regjionale të Avokatit të Popullit 25
3.2.Partnerët mbështetës jo-qeveritar 25
3.2.1. Strehimoret 25
3.2.2. Organizatat joqeveritare (OJQ) 25

4. PARIMET UDHËZUESE 27

5. FAZAT E PROCEDURAVE STANDARDE TË VEPRIMIT GJATË REAGIMIT NDAJ RASTEVE TË DHUNË NË FAMILJE. 29
5.1. IDENTIFIKIMI 29
5.2. REFERIMI 33
5.3. MBROJTJA 34
Detyrat specifike 36
Përgjegjësit e Mbrojtësit të Viktimave 37
Detyrat specifike të MV në procedurën penale: 39
Procedurat tjera 40
Përgjegjesitë e Qendrës për Punë Sociale 41
Fëmijët Viktima 43
Përgjegjësitë e Institucionit Arsimor 44
Përgjegjesitë e institucioneve shëndetësore 45

Detyrat dhe përgjegjesitë e strehimoreve 46
Përgjegjësitë e Prokurorit 48
Përgjegjësitë e Gjykatës 50
Procedura civile për dhunën në familje 50
Llojet e Urdhërave Mbrojtës 51
Kush mund të kërkojë lëshimin e urdhërave mbrojtës: 52
Shqyrtimi i kërkesave dhe vendosja për urdhër mbrojtje dhe urdhër mbrojtje emergjente ..52
Tërheqja e kërkesës nuk parandalon paraqitjen e kërkesës tjetër. 53
Ankesat kundër urdhërave mbrojtës 53
Procedura penale në ndjekjen e rasteve të dhunës në familje 53
Shkelja e urdhërave mbrojtës 53
Identifikimi i elementeve të veprës penale në veprat e dhunës në familje 54
5.4. REINTEGRIMI DHE REHABILITIMI 54
Strehimi 54
Kujdesi mjekësor 55
Shërbimet e këshillimit 55
Mbështetja ligjore 56
Arsimimi dhe Punësimi 56
Rehabilitimi dhe reintegrimi i kryesit të dhunës në familje 57
Kompensimi i viktimave 58
Masat për zbatimin e procedurave standarde të veprimit 59

6. MONITORIMI DHE VLERËSIMI 61

7. SHTOJCAT/MJETET 63
Shtojca 1. Tabela e listës së kontakteve të institucioneve shtetërore dhe akterëve tjerë për mbrojtje nga dhuna në familje 64
Shtojca 2. Organogramet për përgjegjësitë e secilit institucion dhe informata që institucionet duhet t'i ofrojnë viktimës 71
Shtojca 3. Forma bazike e të dhenave për viktimat e dhunës në familje 73
Shtojca 4. Forma për identifikimin dhe referimin e fëmijëve të ekspozuar ndaj dhunës në familje nga shkolla. 80
Shtojca 5. Deklarata e pëlqimit të viktimës 82
Shtojca 6. Njoftim për të drejtat e viktimave të dhunës në familje 83
Shtojca 7. Lista e kontrollit për identifikim zyrtar 85
Shtojca 8. Lista e kontrollit për vlerësimin e rrezikut. 86
Shtojca 9. Lista e kontrollit për policinë. 87
Shtojca 10. Lista e kontrollit për mbrojtësit e viktimave. 88
Shtojca 11. Lista e kontrollit për qendrën për punë sociale. 89
Shtojca 12. Lista e kontrollit për institucionet arsimore 90
Shtojca 13. Lista e kontrollit për institucionet shëndetësore 91
Shtojca 14. Lista e kontrollit për Strehimoret. 92
Shtojca 15. Lista e kontrollit për periudhën e reflektimit. 94
Shtojca 16. Planifikimi i sigurisë me viktimën e dhunës në familje. 96
Shtojca 17. Këshilla për përpilimin e planit të sigurisë për viktimën e dhunës në familje 97

SHKURTESAT

ABGJ	-Agjencia për Barazi Gjinore
DHF	-Dhuna në Familje
DMS	-Departamenti për Mirëqenie Sociale
KPPRK	-Kodi i Procedurës Penale i Republikës së Kosovës
KPRP	-Kodi Penal i Republikës së Kosovës
KPSH	-Kujdesi Parësor Shëndetësor
LMDHF	-Ligji për Mbrojtje nga Dhuna në Familje
LPK	-Ligji i procedures kontestimore
MASHT	-Ministria e Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë
MM	-Marrëveshje e Mirëkuptimit
MPMS	-Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale
MSH	-Ministria e Shëndetësisë
MV	-Mbrojtësi i Viktimave
OJQ	-Organizatë Jo-Qeveritare
PK	-Policia e Kosovës
PSV	-Procedurat Standarte të Veprimit
QKMF	-Qendrat Kryesore të Mjekësisë Familjare
QMF	-Qendra për Mjekësi Familjare
QPS	-Qendra për Punë Sociale
QRP	-Qendra Rajonale për Punësim
SK	-Strehimoret e Kosovës
UME	-Urdhëri për Mbrojtje Emergjente
UMPE	-Urdhëri për mbrojtje të përkohshme Emergjente
VDHF	-Viktima e Dhunës në Familje
ZMNV	-Zyra për Mbrojtje dhe Ndihmë Viktimave

PËRKUFIZIMET DHE TERMINOLOGJIA E PËRDORUR NË PROCEDURAT STANDARDE TË VEPRIMIT.

Procedurat Standarde të Veprimit më tutje (PSV) për Mbrojtje nga Dhuna në Familje në Kosovë nuk kufizohen vetëm në format e dhunës në familje të përcaktuara me Ligjin për Mbrojtje nga Dhuna në Familje (LMDHF) por përfshijnë edhe të gjitha veprat penale, të cilat kryhen në kuadër të marrëdhenieve familjare të përcaktuara me Kodin Penal të Republikës së Kosovës.

Përkufizimet e përdorura në këtë PSV kanë këto kuptime:
Anëtar i familjes - prindi, prindi adoptues, fëmija, fëmija i adoptuar, vëllai ose motra, bashkëshorti ose bashkëshortja, i afërmi i gjakut, që jeton në të njëjtën shtëpi, ose personi me të cilin kryersi jeton në bashkësi jashtëmartesore.1

Bashkësi jashtëmartesore - marrëdhëniet faktike në mes burrit dhe gruas që jetojnë në çifte, në një jetë e përbashkët që paraqet një karakter stabiliteti dhe vazhdueshmërie.2

Dhunë në familje - një ose më shumë vepra apo lëshime të qëllimshme që i bën një person personit tjetër me të cilin është ose ka qenë në marrëdhënie familjare si këto: por nuk kufizohet në:

- Përdorimin e forcës fizike ose presionin psikik të ushtruar ndaj anëtarit tjetër të familjes;
- Çdo veprim tjetër i një anëtari të familjes që mund të shkakton, apo kanos se do të shkaktojë dhembje fizike dhe vuajtje psikike;
- Shkaktimi i ndjenjës së frikës, rrezikshmërisë personale, apo cenimin e dinjitetit;
- Sulmi fizik pa marrë parasysh pasojat;
- Ofendim, sharje, thirrje me emra ofendues dhe mënyra të tjera të shqetësimit të vrazhdë;
- Përsërite e vazhdueshme e sjelljeve me qellim te përuljes se personit tjetër;
- Marrëdhënia seksuale pa pëlqim dhe keqtrajtimi seksual;
- Kufizimi i kundërligjshëm i lirisë së lëvizjes ndaj personit tjetër;
- Dëmtimi apo shkatërrimi i pasurisë dhe kanosja që ta bëjë këtë;
- Vënja e personit tjetër në pozitën qe ai të frikësohet për gjendjen fizike, emocionale dhe ekonomike;
- Hyrja apo largimi me dhunë nga banesa e përbashkët apo banesën e personit tjetër;
- Rrëmbimi.

Fëmijë - person i cili nuk i ka mbushur tetëmbëdhjetë (18) vjet.
I mitur - personi i cili është ndërmjet moshës katërmbëdhjetë (14) dhe tetëmbëdhjetë (18) vjet.

Kërkesë - parashtresë e cila drejtohet në gjykat për të kërkuar caktimin e urdhrit mbrojtës.

1 Kodi Penal i Kosovës, Neni 120
2 Ligji pë Familjen i Kosovës, Nr. 2004/32

Kryerësi i dhunës në familje – personi i cili ka kryer një apo me tepër vepra të dhunës në familje, kundër të cilit kërkohet urdhri për mbrojtje, urdhri për mbrojtje emergjente, urdhri për mbrojtjen e përkohshme emergjente dhe/ose personi ndaj të cilit është ngritur akuzë për vepër penale në kuadër të familjes.

Kompensimi - mjet për të mbështetur viktimën në aspektin material apo moral.
Madhor - personi i cili i ka mbushur tetëmbëdhjetë (18) vjet.

Marrëdhënie Familjare3 konsiderohen personat nëse:

- Janë të fejuar apo ishin të fejuar;
- Janë të martuar apo ishin të martuar;
- Janë në bashkësi jashtëmartesore apo ishin në bashkësi jashtëmartesore;
- Bashkëjetojnë në ekonomi të përbashkët ose që bashkëjetuan në një ekonomi të tillë;
- Përdorin një shtëpi të përbashkët dhe janë në lidhje gjaku, martese, adoptimi, krushqie apo janë në lidhje kujdestarie duke përfshirë prindërit, gjyshërit, fëmijët, nipat, vëllezërit dhe motrat, hallat e tezet, xhaxhallarët e dajallarët ose kushërinjtë;
- Janë prindër të një fëmije të përbashkët;
- Janë palë procedurale në një kontest nga marrëdhëniet familjare;

Mbrojtësi i viktimave - personi i autorizuar zyrtar i cili ndihmon drejtpërdrejtë palën e dëmtuar që nga kontaktet e para me organet kompetente të mbrojtjes, këshillon, inicion procedurat për caktimin e masave të mbrojtjes, është i obliguar të marr pjesë në të gjitha seancat gjyqësore, monitoron mbarëvajtjen e procesit gjyqësor në rastet kur viktimat pranojnë ndihmën nga Mbrojtësi i Viktimave, kur Mbrojtësi i Viktimës është i involuar në rast.

3 Ligji për Mbrojtje nga Dhuna në Familje, Neni 2

Mbrojtja - i referohet procedurave për të siguruar sigurinë fizike të viktimës së dhunës në familje.

Menagjeri i rastit - personat e emëruar nga institucionet përkatëse apo strehimoret për të menaxhuar, administruar dhe koordinuar rastin e dhunës në familje.

Mbështetje ligjore - të gjitha format e këshillimit dhe përfaqësimit ligjor të cilat i ofrohen viktimës së dhunës në familje nga ofruesit e shërbimeve.
Ndihma juridike falas - shërbime profesionale juridike falas në procedurën gjyqësore që ofrohen nga Zyrat Rajonale për ndihmë juridike falas.

Ofruesit e shërbimeve - organizatat dhe individët që ofrojnë një apo më tëpër masa të mbështetjes dhe asistencës për viktimat e dhunës në familje. Këtu hyjnë punëtorët social, psikologët, stafi i strehimores, stafi mjekësor, profesionistët ligjor prej OQ-ve, OJQ-ve, ON-ve.

Organi i kujdestarisë - është organ komunal profesional kompetent për çështje sociale përgjegjës për mbrojtjen e ineresave të fëmijëve dhe të rriturve i përbërë nga një grup ekspertësh që vepron në kuadër të Qendrës për Punë Sociale
Pala e mbrojtur - personi ndaj të cilit është ushtruar dhuna në familje dhe vartësit në dobi të të cilit është kërkuar urdhëri për mbrojtje, urdhëri për mbrojtje emergjente ose urdhëri për mbrojtjen e përkohshme emergjente si dhe personave ndaj të cilëve është kryer vepër penale në kuadër të familjes

Përfaqësuesi i autorizuar - personi, i cili është i autorizuar sipas ligjit apo nga vetë viktima për të mbrojtur interesat e palës së mbrojtur, dhe për t'iu siguruar përkrahje e ndihmë viktimave.

Pëlqim i viktimës - çfarëdo leje apo aprovim vullnetar për të ndërmarrë veprime në emër dhe në llogari të viktimës.

Periudha e reflektimit- periudhë prej 48 orësh që llogaritet pas vendosjes së viktimës në strehimore ose ndonjë lokacion tjetër të sigurtë, gjatë së cilës ofruesit e shërbimeve i lejojnë kohë viktimës që të ambientohet në rrethin e ri pa ndërhyrje. Koha e ndarë ka për qëllim t'i ofrohet viktimës një periudhë të paqes dhe reflektimit derisa viktimat familjarizohen me shërbimet në dispozicion, referohen në shërbime tjera dhe rregullat e strehimores.

Rehabilitimi - proces i cili vazhdon gjatë dhe pas periudhës së strehimit, që përfshinë shërbime të caktuara profesionale që i ofrohen viktimës me qëllim të mbështetjes së viktimave për përballje me traumën, daljen nga kriza emocionale dhe fuqizimin e tyre.

Reintegrim - proces i avancuar dhe gjithpërfshirës i rehabilitimit, fuqizimit dhe kthimit të një viktime në rrjedha të jetës normale.

Strehimore - vendi i sigurtë ku viktimat të dhunës në familje dhe fëmijet e tyre u mundësohet qëndrim i përkohshëm, siguri, mbrojtje dhe shërbime tjera. Strehimoret në marrëveshje me MPMS ofrojnë programe multidiciplinare. Strehimoret mund të jenë organizata qeveritare dhe joqeveritare.

Shërbime sociale - grup i shërbimeve të ofruara për viktimat e dhunës në familje dhe grupe të prekura, që përfshijnë nevojat e tyre bazike dhe plotësimin e nevojave të menjëhershme dhe afatgjate

Trajtim psikosocial - proces i zhvillimit të sesioneve profesionale nga ekspert të fushës së psikologjisë, sociologjisë apo psikoterapisë për t'i ndihmuar viktimat për ballafaqim me traumën dhe tejkalimin e krizës emocionale si pasojë e dhunës së ushtruar ndaj tyre.

Urdhër mbrojtje - urdhëri i lëshuar me vendim gjykate, ku parashikohen masat mbrojtëse për viktimën.

Urdhër mbrojtje emergjente - urdhëri i lëshuar përkohësisht nga gjykata.
Urdhër mbrojtje e përkohshme emergjente - urdhëri i lëshuar jashtë orarit të punës së gjykatave nga policia .

Viktimë - personi i cili i është nënshtruar direkt ose indirekt dhunës në familje apo ndonjë veprimi penal.

Viktima e ndjeshme - fëmijë, person me aftësi të kufizuara fizike apo mendore, person me aftësi të zvogëluar, grua shtatëzënë ose partner familjar.

1. Hyrje

Dhunë në familje është një shkelje e të drejtave të njeriut. Shtetet kanë përgjegjësi për t'i mbrojtur popullsinë e tyre nga shkeljet e të drejtave të njeriut. Shtetet mund të jenë përgjegjës edhe për aktet private nëse dështojnë të veprojnë me kujdesin e duhur për të parandaluar shkeljet e të drejtave ose të hetojnë dhe dënojnë aktet e dhunës dhe për të siguruar kompensim.
Republika e Kosovës ka emëruar një Koordinator Kombëtar Kundër Dhunës në Familje.

Nën autoritetin e Koordinatorit Kombëtar dhe udhëheqjen Agjencisë për Barazi Gjinore, institucionet e Kosovës që ofrojnë shërbime për viktimat e dhunës në familje janë mbledhur së bashku për të krijuar këto Procedura Standarde të Veprimit për t'i mbrojtur të drejtat e njeriut të popullatës dhe për të përmirësuar shërbimet e ofruara për viktimat. Ky grup punues është i përbërë prej anëtarëve që punojnë në fushën e dhunës në familje. Ata janë ekspertë në fushat e tyre përkatëse. Përvoja e tyre i lejoi ata të identifikojnë sfidat dhe praktikat më të mira me të cilat ballafaqohet çdo institucion që punon në ofrimin e shërbimeve për viktimat e dhunës në familje.

Grupi punues për hartimin e PSV-ve ka shqyrtuar praktikat aktuale të secilit institucion. Ata kanë identifikuar mangësitë në shërbimet e ofruara dhe zonat ku ka konfuzion ose mungesë e bashkëpunimit në mes institucioneve.

Këto PSV, grupi punës i hartoi për qëllim të eliminimit të mangësive dhe zbatimit të mekanizmave specifike që të qartësohen rolet e çdo ofruesi të shërbimeve, si dhe të hapë linjat e komunikimit midis tyre. Ofruesit e shërbimeve duhet t'i interpretojnë PSV-të dhe dispozitave ligjore në frymën e Konventave Ndërkombëtre dhe Praktikën e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

Problemet e identifikuara gjatë fazës së përgatitjes dhe hartimit të këtyre PSV-ve janë përshirë në 4 kategori :

- Rrjedha e procesit;
- Ndërgjegjësimi publik;
- Rrethanat Personale të Viktimës (gjendja emocionale, arsimimi, aftësia për t'u përballur me probleme, pozita dhe statusi shoqëror e funksional, etj.) dhe
- Burimet (burimet e kufizuara dhe mundësia që nëpërmes PSV-ve të funksionalizohet procesi, efikasiteti i aktorëve, zbatimi i kompetencave dhe përgjegjësive dhe koordinimi i tyre me akterët në proces).

Procesi përmes të cilit ofrohen shërbimet shkakton probleme për viktimat, sepse ky proces shpeshherë mund të jetë i komplikuar. Një viktimë mund të hasë në vështirësi që të identifikojë institucionin se ku mund të kërkojë ndihmë. Bashkërenditja e ofrimit të shërbimeve në mesin e akterëve të ndryshëm

mund të krijojë pengesa dhe shpesh viktimat nuk janë në gjendje të marrin ndihmë. Këto mangësi në proces rezultojnë në përjashtimin e viktimave nga mundësia që të kërkojnë ose të marrin ndihmë. Ndërgjegjësimi publik paraqet një problem për aftësinë e shtetit për të luftuar dhunën në familje. Dhuna në familje është zakonisht një vepër penale e kryer në fshehtësi. Shpesh viktima ndjen turp ose ato stigmatizohen nga dhuna që e kanë përjetuar. Mungesa e vetëdijes nga viktimat, publiku dhe shumë shpesh edhe nga ofruesit e shërbimeve pengon aftësinë e Republikës së Kosovës për të mbrojtur dhe ndihmuar viktimat e dhunës në familje.
Rrethanat personale të viktimës së dhunës në familje mund të paraqesin sfida për ofrimin dhe pranimin e shërbimeve për një viktimë. Te viktimat vërehet ndjeshmëria emocionale, ndjenja e humbjes së sigurisë financiare, frika nga sistemi shumë i komplikuar, kompromitues dhe i stërzgjatur, pasiguri dhe mundësi e viktimizimit sekondar. Problemet hasen në rastet kur viktima vie nga mjedise jofunksionale dhe të cilat mjedise duhet të përmirësohen para fazës së reintegrimit të tyre.

Shpesh viktimat riviktimizohen nga ana e institucioneve për shkak të mungesës së koordinimit të burimeve dhe reagimeve të akterëve në proces. Koha dhe energjia humbet kur institucionet përsërisin aktivitetet ose nuk pajtohen për përgjegjësitë e tyre.Burimet e këtyre institucioneve janë të kufizuara dhe duhet të përdoren për të arritur efikasitet maksimal.

Përderisa çdo institucion ofron shërbime të ndryshme për të mbijetuarit e dhunës në familje, një sistem i themeluar i komunikimit dhe koordinimit ndërmjet institucioneve do të siguronte që secili akter është i vetëdijshëm se çfarë shërbimi ofron tjetri. Në këtë mënyrë secili akter vetëdijësohet për rolin dhe përgjegjësitë e akterëve tjerë në proces dhe do të kordinojë referimin e viktimave në shërbime ekzistuese.

Grupi i punës determinoi se secili prej kategorive problematike të identifikuara mund të përmirësohet nëpërmjet koordinimit dhe harmonizimit të çdo praktike insititucionale përmes zbatimit të PSV-ve.

Grupi punues u pajtua që këto PSV duhet të rezultojnë në përmirësimin e të drejtave të njeriut dhe në përmirësimin e përvojës me sistemin për viktimat e dhunës në familje. Këto procedura përmbajnë ndërhyrje multidisiplinare dhe zbatimi i tyre është detyrim i të gjitha institucioneve kompetente qeveritare. Veprimi në përputhje me këto procedura është detyrim edhe i institucioneve jo-qeveritare të cilat veprojnë në territorin e Republikës së Kosovës..

1.1.Vizioni

Vizioni i PSV është që nëpërmjet zbatimit të këtij dokumenti institucionet e Republikës së Kosovës do të sigurojnë mbrojtje më të mirë për të drejtat e njeriut të të gjithë individëve. Viktimat e dhunës në familje dëmtohen nga të afërmit e tyre. Si rezultat i kësaj, viktimat e dhunës në familje shpesh mendojnë nuk ka kush t'iu ndihmojë. Këto PSV janë krijuar për të siguruar që të gjitha viktimat e dhunës në familje të trajtohen me respekt, të informohen për të drejtat e tyre, të drejtat e tyre të respektohen dhe zërat e tyre të dëgjohen. Duke iu ofruar ndihmë viktimave, shteti garanton mbrojtjen e të drejtave të tyre njerëzore. Vizioni i këtij dokumenti është që këto procedura do të përmirësojnë reagimin e shtetit ndaj rasteve të dhunës në familje; viktimat të mbrohen nga viktimizimi sekondar dhe të inkurajohen, të sigurohen e të fuqizohen për të larguar veten nga marrëdhëniet e dëmshme dhe abuzive si dhe të ri-integrohen në një shoqëri të shëndoshë.

1.2.Qëllimi

Qëllimi i PSV është krijimi i një sistem të koordinuar të institucioneve të Kosovës, të cilat reagojnë në formë të menjëherëshme dhe të vazhdueshme në rastetet e dhunës në familje me qëllim të ofrimit të ndihmës cilësore dhe mbrojtjes së viktimës së dhunës në familje.
Me hartimin dhe zbatimin e këtyre procedurave standarde të veprimit, mekanizmat institucional-shtetëror dhe partnerët tjerë, do të harmonizojnë dhe koordinojnë bashkëpunimin dhe bashkërendimin, në fazat e aktiviteteve të identifikimit, referimit, mbrotjes, rehabilitimit dhe ri-integrimit të viktimave të dhunës në familje dhe trajtimin e kryesëve të dhunës në familje.
Këto procedura janë konfrom dispozitave të Kushtetutës së Republikës së Kosovës, ligjeve dhe aktet nënligjore në fuqi, standardeve ndërkombëtare dhe politikave institucionale.
Ky dokument ka për qëllim të qartësojë rolin dhe përgjegjësitë e instititucioneve kompetente në mbrojtjen e viktimave të dhunës në familje përmes identifikimit, referimit, mbrojtjes dhe rehabilitimit dhe reintegrimit.
Me masa aktive dhe reaktive ligjore mbrohet viktima e dhunës në familje dhe kryhet ndëshkimi ligjor i kryesit të dhunës në familje. Me këto masa përfshihet mbrojtja e pjesëtarëve të familjes, të cilët janë viktima të dhunës në familje dhe në veçanti fëmijët, personat me aftësi të kufizuara dhe personave të moshuar.

Realizimi i qëllimeve të PSV arrihet përmes:

- Përmbushjes së obligimeve të akterëve përgjegjës për trajtimin e dhunës në familje në ndërmarrjen e masave ligjore në zbatimin e procedurave të identifikimit, referimit, mbrojtjes, rehabilitimit dhe reintegrimit të viktimës së dhunës në familje.
- Bashkërendimit të aktiviteteve ndërmjet akterëve institucional për reagimin ndaj rasteve te dhunës në familje.
- Zbatimin e masave të nevojshme të trajtimit në institucionet gjegjëse si dhe masat me procedurat e rehabilitimit dhe reintegrimit të viktimave dhe kryesëve të dhunës në familje.
- Monitorimin, raportimin, vlerësimin dhe zbatimin të mbrojtjes nga dhuna në familje nga akterët përgjegjës.

2. Korniza Ligjore

2.1. Korniza Ligjore Kombëtare

- Dispozitat ligjore për mbrojtje nga dhuna në familje janë të përfshira në:
- Kodi i Drejtësisë për të Mitur 2010/03-L193, datë 08/07/2010.
- Kodi i Procedurës Penale 03/L-003, date 22/12/2008
- Kodi Penal i Kosovës, 03/L-002, date 22/12/2008.4
- Kushtetuta e Republikës së Kosovës, miratuar nga Kuvendi i Kosovës 15. 06. 2008.
- Ligj për Fuqizimin dhe Pjesëmarrjen e Rinisë 2009/03-L-145, datë 30/09/2009.
- Ligj për Inspektoriatin Sanitar të Kosovës, No.2003/22; datë 06/11/2003.
- Ligji i Inspektoriatit Policor të Kosovës (2008/03-L-036) , datë 20/02/2008.
- Ligji i Policisë së Kosovës (rishqyrtim), 03/L-035, 04.06.2008.
- Ligji i Punës No. 03/L-212 Date 02/11/2010.
- Ligji kundër Diskriminimit 2004/3, datë 19/02/2004.
- Ligji për administrimin e pasurisë së sekuestruar ose të konfiskuar 03/L-141, 10/08/2009.
- Ligji për afësimin, riaftësimin profesional dhe punësimin e personave me aftësi të kufizuar, 2008/03-L-019, datë 18/12/2008.
- Ligji për arsimin parauniversitar në Republikën e Kosovës.
- Ligji për Barazi Gjinore 2004/2, datë 19/02/2004.
- Ligji për Familjen 2004/32, date 20/01/2006.
- Ligji për Kujdesin Shëndetësor Emergjent, nr. 02/L-50, datë 23/02 2006.
- Ligji për Mbrojtjen e të Dhënave Personale 2010/03-L172, datë 29/04/2010.
- Ligji për Mbrojtjen nga Dhuna në Familje 2010/03-L-182, datë 01/07/2010.
- Ligji për Ndërmjetësim, 03/L-05718.09.2008
- Ligji për Ndërprerjen e Shtatzënisë 2008/03-L-110, datë 06/11/2008.
- Ligji për Parandalimin dhe Luftimin e Sëmundjeve Ngjitëse 02/L-109, 15.10.2008
- Ligji për përdorimin e substancave narkotike, substancave psikotrope dhe prekursore, 02/L-128, 15.08.2008.
- Ligji për përkrahjen materiale familjeve të fëmijëve me aftësi të kufizuar të përhershme, 2008/03-L-022, datë 16/05/2008.
- Ligji për Prishjen e Rendit dhe Qetësisë Publike 03/L-142, datë 29/10/2009.
- Ligji për Shëndetësinë 2004/4, datë 19/02/2004.
- Ligji për Shërbimet Sociale dhe Familjare (rishqyrtim) 02/L-17, datë 01/05/2007.
- Ligji për Trashëgiminë 2004/26, datë 28/07/2004.

4 Kodi i Procedures Penale - Nr.04/L-123 dhe Kodi Penal i Republikes se Kosoves Nr. 04/L-082, te aplikueshëm nga 1 janari I vitit 2013 poashtu janë pjesë e Kornizes ligjore te cilët duhët te respektohën dhe zbatohën në kuader te PSV-ve.

- Udhëzimi Administrativ për përcaktimin e vendit dhe mënyrës së trajtimit psikosocial të kryesit të dhunës në familje.
- Udhëzimi Admistrativ për trajtimin e obligueshëm mjekësor të kryesit të dhunës në familje nga varësia prej alkoolit dhe substancave psikotrope
- Udhëzimi Administrativ për licencimin e shërbyesve Social
- Udhezimi Administrativ për licencimin e Organizatave Joqeveritare

2.2. Korniza ligjore Ndërkombëtare

- Deklarata Universale e të Drejtave të Njeriut
- Karta e të drejtave Fundamentale të Bashkimit Evropian
- Karta sociale Evropiane
- Konventa e ILO-së 182/2000 ndalimi dhe veprimi i menjëhershëm për eliminimin e formave të rënda të punës së fëmijëve.
- Konventa e Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Fëmijëve, 2.9.1990.
- Konventa e Këshillit të Europës për ushtrimin e të drejtave të fëmijëve, 25.1.1996.
- Konventa e Këshillit të Europës kundër dhunës ndaj gruas dhe dhunës në familje, 2011
- Konventa e Këshillit të Evropës për mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe lirive themelore.
- Konventa e Këshillit të Evropës për parandalimin e torturës, të trajtimeve e ndëshkimeve çnjerëzore dhe poshtruese.
- Konventa e Kombeve të Bashkuara për të drejtat ekonomike, sociale dhe kulturore
- Konventa e Kombeve të bashkuara për të drejtat politike dhe civile
- Konventa kundër rrëmbimit të fëmijëve 2004-29 koment dt 29,07 gr. Mbrojtja.
- Konventa kundër torturës dhe mizorive të tjera, trajtimit poshtërues apo jo human dhe keqtrajtimeve[5].
- Konventa mbi eliminimin e të gjitha formave të diskriminimit racor.
- Konventa mbi eliminimin e të gjitha formave të diskriminimit ndaj grave (CEDAË 3.9.1981).
- Konventa Ndërkombëtare për të Drejtat Civile dhe politike dhe protokollet e saj.
- Konventa Ndërkombëtare për të Drejtat Ekonomike, Sociale dhe Kulturore.
- Konventës Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe të Lirive Fundamentale dhe Protokollet e saj.
- Korniza e Konventës së Këshillit të Evropës për mbrojtjen e pakicave kombëtare.
- Platforma Pekingut për veprim në fushën e dhunës në familje
- Rezoluta 1325 e Këshilit të Sigurimit,"Gruaja, Paqja dhe Siguria", 30 tetor 2000.

5 Konventat ndërkombëtare nuk janë ratifikuar specifikisht nga Kuvendi i Kosovës, por hyjnë në fuqi në bazë të Kushtetutes së Republikës së Kosovës, neni 22, faqe 6.

3. Mekanizmat Institucional dhe akteret e tjerë të përfshirë drejtëpërdrejtë në mbrojtje të viktimave nga dhuna në familje.

Mekanizmat Insitucional.

1. Policia e Kosovës.
2. Inspektorati i Policisë.
3. Mbrojtësi i Viktimave/Zyra për Mbrojtjen dhe Ndihmë Viktimave.
4. Prokurori i shtetit .
5. Gjykatat .
6. Departamenti i Mjekësisë Ligjore/Ministria e Drejtësisë.
7. Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale
8. Komunat/ drejtorati për shëndetësi dhe mirëqenie sociale
9. Qendrat për Punë Sociale.
10. Agjencia për ndihmë juridike falas/ Zyrat Rajonale për Ndihmë Juridike
11. Drejtoratet Komunale për Arsim/Institucionet arsimore
12. Institucionet Shëndetesore: parësor, dytësor, tretësor dhe Qendrat e shëndetit mendor
13. Zyrat regjionale të Avokatit të Popullit

Partnerët mbështetës joqeveritar

1. Strehimoret
2. Organizatat jo-qeveritare

Mekanizmat Insitucional

Shteti ka një detyrim për të mbrojtur të drejtat e individëve. Dhuna në familje njihet si shkelje e këtyre të drejtave. Prandaj shteti ka një detyrim për të ndihmuar viktimat e dhunës në familje, të sigurojë që ata të trajtohen me dinjitet, kujdes dhe respekt nga ana e institucioneve dhe individëve që e përfaqësojnë shtetin.

Çdo institucion ka një përgjegjësi për të ndihmuar viktimat e dhunës në familje, mirëpo dështimet e komunikimit dhe bashkërendimit ndërmjet ofruesve të shërbimeve të institucioneve të ndryshme mund të rezultojnë në shkelje të të drejtave individuale. Këto PSV janë hartuar për të siguruar

mbrojtjen e të drejtave të njeriut të viktimave të dhunës në familje. Duke përshkruar metodat e komunikimit dhe bashkërendimit ndërmjet institucioneve dhe ofruesve të shërbimeve ky dokument do të sigurojë që të drejtat e njeriut dhe të viktimave të dhunës në familje janë të mbrojtura.
Këto PSV janë të destinuara për të harmonizuar veprimtaritë e ofruesve të shërbimeve nëpër të gjitha institucionet. Ky dokument ka për qëllim të plotësojë PSV interne ekzistuese të akterëve. Institucionet kanë obligim t'i përmbahen këtij dokumenti dhe të harmonizojnë procedurat e tyre të brendshme me këtë dokument.

3.1.1.Policia e Kosovës

Policia e Kosovës, në të shumtën e rasteve është kontakti i parë për viktimën e dhunës në familje. Zakonisht policia thirret kur një rast i dhunës në familje ka ndodhur rishtazi ose është i pashmangshëm. Prandaj, detyrë parësore e policisë është të hetoj rastin dhe të mbrojë viktimën. Policia e Kosovës si reaguesit e parë të zakonshëm kanë një detyrim për të dhënë informacion viktimave, t'i udhëzojnë viktimat gjatë procesit dhe të njoftojnë akterët tjerë.

Në rastet e dhunës në familje, policia e Kosovës i përgjigjet secilit njoftim për kërcënimet dhe/apo veprat e dhunës në familje, shkeljes së urdhrit për mbrojtje, urdhrit për mbrojtje emergjente ose një urdhëri për mbrojtje të përkohëshme emergjente, pa marrë parasysh se kush e bën njoftimin.
Policia e Kosovës konform Ligjit për Mbrojtjen nga Dhuna në Familje (LMDHF) është përgjegjëse të bëjë ekzekutimin e Urdhrit për Mbrojtje dhe Urdhrit për Mbrojtje Emergjente, dhe të shqiptojë Urdhrin për Mbrojtje të Përkohshme Emergjente.
Ata janë përgjegjës për përdorimin e mjeteve të arsyeshme për të mbrojtur viktimat e dhunës në familje, të ndalojnë kryesin e supozuar dhunës në familje me qëllim të parandaimit të dhunës së mëtutjeshme; si dhe kanë përgjegjësi të tjera të përcaktuara me LMDHF dhe ligjet tjera në fuqi.

3.1.2. Inspektorati i Policisë/Departamenti i Hetimeve

Inspektorati i Policisë/ Departamenti i hetimeve ka një rol special në ndihmën ndaj viktimave të dhunës në familje. Roli i kësaj njësie në ndihmën për viktimat e dhunës në familje vjen në shprehje kur një akti i dhunës në familje është kryer nga një punonjës i policisë së Kosovës. Për këtë arsye, kjo njësi nuk do të ketë kontakt aq të shpeshtë me viktimat sa do të kenë akterët tjerë.
Megjithatë kjo njësi ka një përgjegjësi të madhe për t'i mbrojtur viktimat nga kryesit e dhunës në familje. Anëtarët e inspektoratit të policisë duhet të marrin rolin e policit dhe t'i ofrojnë informata viktimave, udhëzojnë ato gjatë procesit dhe poashtu t'i njoftojnë akterët tjerë.

3.1.3. Zyra për Mbrojtje dhe Ndihmë Viktimave – Mbrojtësit e Viktimave

Mbrojtësit e viktimave zakonisht takohen me viktimat menjëherë pas reagimit të policisë ndaj një rasti të lajmëruar të dhunës në familje. Ky kontakt në fillim me viktimë lejon që Mbrojtësi i Viktimave të ndërtojnë një raport me viktimën që zgjatë gjatë kontaktit të viktimës me mekanizmat tjerë institucional. Përgjegjësia e Mbrojtësit të Viktimave është që të sigurojë se viktima kupton shërbimet që mund t'i ofrohen nga Shteti dhe si mund t'i pranojë ato.

Operatorët e linjës ndihmëse janë pjesë e Zyrës për Mbrojtje dhe Ndihmë Viktimave. Linja ndihmëse falas mundëson identifikimin e viktimave të dhunës në familje si dhe ndihmon në referimin e tyre në institucionet e duhura.
Operatorët e linjës ndihmëse ofrojnë informata dhe këshillime.

3.1.4. Prokurori i Shtetit

Bashkëveprimi në mes të Prokurorit dhe viktimës së dhunës në familje zakonisht vjen në shprehje në procesin e mëvonshëm të raportimit. Prokurorët i vlerësojnë rastet e dhunës në familje dhe shkeljet e urdhërave mbrojtës për të përcaktuar nëse ka prova të mjaftueshme për t'i ndjekur kryesit e dhunës në familje. Viktima e dhunës në familje është palë në procedurë dhe njëkohësisht dëshmitari kryesor i prezentuar në gjykatë nga ana e prokurorit.

Prokurori ka për obligim që të informojë viktimën lidhur me statusin e rastit të saj/tij.

3.1.5. Gjykatat

Gjykatat i shqyrtojnë me prioritet rastet e dhunës në familje. Këto raste trajtohen nga gjykata në procedurë civile apo penale varësisht nga natyra e rastit. Në raste të rralla gjykatat janë ofruesit e parë të shërbimeve që ballafaqohen me viktimën e dhunës në falmije. Edhepse gjykata nuk inicon procedurat lidhur me rastet e dhunës në familje, gjykata nuk është pasive në obligimet e saj ndaj rasteve të dhunës në familje. Gjykatat, kanë përgjegjësinë e trajtimit të palëve dhe individëve që shfaqen para tyre, në mënyrë të paanshme, dinjëtoze dhe respekt, duke siguruar mbrojtje adekuate për të gjitha palët e përfshira në procedurë.
Në procedurë civile, gjykatat shqyrtojnë kërkesën për urdhër mbrojtje ose urdhër mbrojtje emergjente dhe shqiptojnë masat mbrojtëse të parapara me ligj.
Në procedurë penale, Organet hetuese janë kompetente të vendosin për rastet e ndjekjes penale të kryerësve të dhunës në familje, të cilët kanë shkelur urdhërin për mbrojte, ose personat që kanë kryer vepër penale në marrëdhënie familjare. Gjykatat kanë për obligim që t'i njoftojnë të gjitha palët në procedurë për të drejtat që i përkasin atyre, si dhe pasojat e mosveprimit të tyre.

3.1.6. Departamenti i Mjekësisë Ligjore/Ministria e Drejtësisë

Viktimat e dhunës në familje takohen me personelin e Departamentit të Mjekësisë Ligjore në bazë të urdhresës nga organet e hetuesisë dhe gjyqësisë. Qëllimi i ekzaminimit është të sigurojë prova dhe të vërtetojë nëse ndaj personit është ushtruar ndonjë formë e dhunës. Departamenti i Mjekësosë ligjore mund të bëjë ekzaminimin e një viktime vetëm me pëlqimin e viktimës. Idealisht ekzaminimi duhet të bëhet në kohën që do të mundësonte një përshkrim të saktë të lëndimeve të viktimës. Këto ekzaminime duhet të bëhen me kujdes dhe respekt ndaj gjendjes së viktimës.

3.1.7. Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale

Ministria e Punës dhe Mirëqenjes Sociale ka mandat hartimin e politikave, programeve, infrastruktures ligjore si dhe bën monitorimin e kualitetit te sherbimeve sociale

3.1.8. Drejtoratet komunale për shëndetësi dhe mirëqenie sociale

Drejtoratet për shëndetësi dhe mirëqenie sociale si bartëse të pushtetit lokal janë të mandatuara që të bejnë menaxhimin e shërbimeve sociale në komunë.

3.1.9. Qendra për Punë Sociale

Qendra për Punë Sociale është institucion publik i nivelit komunal, kompetent për mbrojtjen e qytetarëve në nevojë për shërbime sociale dhe familjare ,në këtë kontekst edhe mbrojtjen dhe ofrimin e shërbimeve për viktimat e dhunës në familje deri në ri-integrim të viktimës .
Gjithashtu koordinon aktivitetet me akterët tjerë në procesin e mbështetjes së viktimës dhe fuqizimit të saj/tij.
Qendra për punë sociale (QPS) ndihmon viktimat e dhunës në familje kur nevojiten shërbimet sociale, mbrojtje, rehabilitim dhe integrim të viktimave në shoqëri. Çdo viktime të referuar i caktohet një menaxher i rastit, i cili është zyrtar që emërohet nga QPS për të ndihmuar në identifikimin dhe koordinimin e shërbimeve ekzistuese.

3.1.10. Agjencia për Ndihmë Jurike Falas/Zyrat Rajonale për Ndihmë Juridike

Agjencia për Ndihmë Jurike Falas/Zyrat Rajonale për Ndihmë Juridike ofron ndihmë juridike falas për viktimat të cilat gëzojnë të drejtën për këtë lloj ndihme. Ata mundësojnë qasjen e viktimave në drejtësi, duke ju dhënë informata dhe këshilla viktimave për të drejtat ligjore, përfaqësojnë viktimat para gjykatave ose organeve administrative dhe ndihmojnë në hartimin e procedurave dhe dokumenteve ligjore.

3.1.11. Drejtoratet Komunale të Arsimit

Drejtoratet Komunale të Arsimit janë përgjejës për ofrimin e edukimit të viktimave të dhunës në familje sipas ligjit në fuqi.
Institucionet arsimore janë burime të rëndësishme për identifikimin dhe Mbrojtjen e fëmijëve viktima të dhunës në familje. Derisa punonjës të institucioneve arsimore kanë kontakte të shpeshta dhe të përsëritura me fëmijët, ata janë në një pozitë ku mund ta identifikojnë dhunën në familje, e cila përndryshe mund të mbetet e pa raportuar. Institucionet arsimore mund të sigurojnë mbështetje fëmijëve viktima në një mjedis të përshtatshëm që nuk e pengon jetën e tyre në shtëpi dhe familjet e tyre. Këto institucione janë kanë një rol të rëndësishëm në ngritjen e ndërgjegjësimit lidhur me dhunën në familje dhe njoftimin e akterëve të tjerë kur një fëmijë ka nevojë për mbrojtje.

3.1.12. Institucionet shëndetesore/parësor, dytësor, tretësor dhe qendrat e shëndetit mendor

Institucionet shëndetësore kanë rol të rëndësishëm në identifikimin e rasteve të dhunës në familje. Viktimat e dhunës në familje mund të zgjedhin që të pranojnë kujdesi shëndetësor edhe nëse nuk e raportojnë rastin në polici. Zakonisht, institucionet shëndetësore janë akterët e parë që kanë kontakt me një viktimë të dhunës në familje. Institucionet shëndetësore luajnë rol të rëndësishëm në ndihmë viktimave më trajtim shëndetësor dhe psikologjik dhe parandalimin e rasteve të dhunës në familje duke i njoftuar dh referuar viktimat tek ofruesit e shërbimeve.

3.1.13.Zyrat Regjionale të Avokatit të Popullit

Zyrat Regjionale të Avokatit të Popullit kanë këtë organizim: njësinë për barazi gjinore dhe zyrtarin për barazi gjinore. Avokati i Popullit ka përgjegjësinë për të adresuar akuzat për shkelje të të drejtave të njeriut nga shteti. Dhuna në familje është një çështje e të drejtave të njeriut. Prandaj kur një viktimë e dhunës në familje është keqtrajtuar nga një institucion i Kosovës në trajtimin e një çështje të dhunës në familje, viktimat mund të raportojnë rastin te Avokati i Popullit për hetime dhe ndihmë.

3.2.Partnerët mbështetës jo-qeveritar

3.2.1. Strehimoret

Strehimoret i ofrojnë viktimave një vend të sigurtë për të jetuar pas përjetimit të rastit të dhunës në familje. Viktimat mund të kërkojnë ndihmë nga një strehimore drejtpërdrejtë ose mund të referohen në strehimore nga një ofrues tjetër i shërbimeve. Strehimore janë vendbanime të përkohshme që ofrojnë jo vetëm mbrojtje për viktimën por edhe e ndihmojnë viktimën në procesin e rekuperimit nga dhuna në familje dhe rehabilitim e reintegrimin e viktimës në shoqëri.

3.2.2. Organizatat joqeveritare (OJQ)

OJQ-të janë të familjarizuar me problemin e viktimës së dhunës në familje dhe janë të njoftuara mirë për trajtimin e tyre. Ato mund të parashtrojnë një kërkesë për urdhër për mbrojtje dhe/ose urdhër për mbrojtje emergjente.

4. Parimet udhëzuese

Ky dokument i përshkruan hollësishëm proceset e punës së përditshme që kryhen dhe përcjellen gjatë trajtimit të rasteve të dhunës në familje. Njëkohësisht se si duhen zhvilluar aktivitetet me qëllim të mundësimit të pajtueshmërisë në mes kushteve teknike dhe kualitative dhe ofrimit të shërbimeve kualitative. Ky dokument do t'i ndihmojë ofruesit e shërbimeve në ruajtjen e kualitetit të shërbimeve të tyre .

Kopjet e PSV-të duhet të jenë lehtësisht të arritshme për referim në vendet e punës të atyre individëve që aktualisht kryejnë këtë veprimtari.

Këto PSV do t'i minimizojnë dallimet dhe do të promovojnë cilësinë përmes implementimin konsistent të proceseve dhe procedurave. Ato mund të përdoren si pjesë e programit trajnues të personelit ngase ofrojnë udhëzime të hollësishme për punë. Këto PSV minimizojnë mundësinë e komunikimit të gabuar dhe adreson shqetësimet lidhur me sigurinë. Ato duhet të përdoren si lista të kontrollit dhe do të zvogëlojnë mundin e tepërt në punë duke i përmirësuar krahasimet, besueshmërinë dhe mbrojtje ligjore.
Poshtë është një listë e parimeve udhëzuese mbi të cilat duhet të bazohen ofruesit e shërbimeve gjatë fazave të identifikimit, referimit, mbrojtjes, rehabilitimit dhe reintegrimit të viktimave dhe kryerësit të dhunës në familje:

1. Dhuna në familje trajtohet si shkelje e të drejtave të njeriut. Mbrojtja e të drejtave dhe lirive themelore të viktimave të dhunës në familje do të jenë gjithmonë në qendër të te gjitha përpjekjeve për të parandaluar, luftuar dhunën dhe për të mbrojtur, reintegruar dhe kompensuar viktimat e dhunës në familje.
2. Asnjë veprim kundër dhunës në familje nuk do të cënojë të drejtat dhe dinjitetin e njeriut, në veçanti të drejtat e viktimave të dhunës në familje por duke respektuar edhe të drejtat e kryerësit të dhunës në familje.
3. Identifikimi dhe referimi për ndihmë viktimave të dhunës në familje bëhet në bashkërendim dhe bashkëpunim të plotë të të gjithë akterëve dhe strukturave shtetërore ose joshtetërore.
4. Identifikimi i viktimave të dhunës në familje do të bëhet me qëllim për t'i ndihmuar dhe mbrojtur ata/ato e jo si qëllim në vetvete.
5. Çdo person që supozohet se është viktimë e dhunës në familje do të trajtohet si viktimë. Nëse nga aplikimi i procedurave gjendet se ai /ajo nuk është viktimë e dhunës në familje, por gjithsesi është viktimë e një vepre tjetër penale apo është një person në nevojë për ndihmë, nevojat e tij/saj nuk duhet të injorohen. Këtyre personave do t'u jepet ndihma e duhur dhe do të referohen tek shërbimet që plotësojnë nevojat e tyre.
6. Ndihma dhe mbrojtja për viktimat e dhunës në familje nuk do të kushtëzohet nga bashkëpunimi i tyre me drejtësinë.

7. Kurdoherë që është e nevojshme dhe e mundshme, viktimave të dhunës në familje do t'u ofrohet përfshirja në programin e mbrojtjes së dëshmitarit.
8. Fëmijët që janë viktima të dhunës në familje do të identifikohen si të tillë. Në çdo rast do të ruhet interesi më i mirë i fëmijës dhe do të bëhen përpjekje maksimale për respektim e të drejtave të femijeve të parashikuara në Konventë e Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Fëmijëve dhe dokumenteve tjera nderkombetare.
9. Akterët duhet t'i përcjellin procedurat e duhura në çdo rast të dhunës në familje. Qëllimi primar i procedurave të tilla është ruajtja e sigurisë së viktimës.
10. Akterët kanë dy prioritete me rëndësi të barabartë gjatë reagimit në rastet e dhunës në familje: të kontribojnë në hetimin dhe penalizimin e kryerësve të dhunës në familje dhe të mbrojnë të drejtat njerëzore të viktimave të dhunës në familje dhe viktimave potenciale.
11. Zbatimi i procedurave për identifikim dhe referim, dhe ndihmë për viktimat e dhunës në familje do të bëhet pa asnjë lloj diskriminimi mbi gjininë, seksin, racën, ngjyrën, gjuhën, besimin, bindjet politike apo të tjera, origjinën shoqërore apo kombësinë, pronën, lindjen apo çdo lloj statusi tjetër.
12. Sigurimi i informatave për të drejtat e njeriut, të drejtat e viktimave të dhunës në familje, përfshirë të drejtën për të denoncuar kryesit e dhunës në familje dhe të drejtën për kompensim, do të jetë detyrim për të gjithë përgjegjësit e procesit në çdo hap.
13. Ndihma dhe mbrojtja falas do t'i ofrohet dhe do t' garantohet në kohë çdo viktime të identifikuar ose viktimë potenciale të dhunës në familje.
14. Akterët kanë për obligim për të ruajtur konfidencialitetin e jetës private dhe identitetin e viktimave të dhunës në familje. Dhënia apo shkëmbimi i të dhënave të viktimës e dhunës në familje do të bëhet vetëm me pëlqimin e vetë viktimës dhe vetëm në masën që përputhet me qëllimin për të cilën bëhet shkëmbimi i të dhënave. Të dhënat personale të viktimave të dhunës në familje do të ruhen dhe do të përdoren në përputhje me Ligjit për mbrojtjen e të dhënave personale si edhe akteve të tjera të legjislacionit në fuqi.
15. Identifikimi dhe referimi i viktimave të dhunës në familje do të bëhet me prioritet duke respektuar afatet ligjore dhe procedurale, si dhe duke pasur parasysh rrethanat personale, emocionale dhe shëndetësore të viktimës.

5. Fazat e Procedurave Standarde të Veprimit gjatë reagimit ndaj rasteve të dhunë në familje.

Shërbimet e ofruara për viktimat e dhunës në familje sipas këtyre PSV-ve janë ndarë në katër kategori të gjëra: identifikimi, referimi, mbrojtja dhe rehabilitimi dhe reintegrimi. Kjo është bërë me qëllim të sqarimit të roleve dhe përgjegjësive të secilit akter. Në praktikë këto kategori vazhdojnë gjatë gjithë procesit dhe ngërthehen me njëra tjetrën. Ofruesit e shërbimeve nuk duhet t'i kufizojnë shërbimet e ofruara për një viktimë ashtu që t'i përmbahen në mënyrë strikte një kategorie por duhet të ofrojnë shërbime sipas nevojave të viktimës.

- Identifikimi i rastit të dhunës në familje
- Referimi
- Mbrojtja dhe
- Rehabilitimi dhe Reintegrimi

5.1. IDENTIFIKIMI

Çfarë: Identifikimi është proces që përfshinë një varg veprimesh ligjore dhe institucionale prej lajmërimit të rastit të dhunës e deri tek referimi i rastit të dhunës në familje tek instituconet kompetente.
Identifikimi fillon me procesin e zbulimit dhe vërtetimit të fakteve për dhunë në familje dhe implemenitimin e veprimeve primare dhe emergjente për ofrimin e shërbimeve përkrahëse për viktimën në mënyrë më të mirë dhe më të sigurtë të mundshme.

Kur: Një rast identifikohet si rast i dhunës në familje kur lajmërohet ose referohet tek njëri prej akterëve në vijim por duke mos u kufizuar tek ato: polici, qendër për punë sociale, mbrojtës i viktimave, strehimore, linjën ndihmëse, organizata jo-qeveritare apo institucione tjera. Lajmërimi i një rasti të dhunës në familje tek akterët e fillon procesin e identifikimit, referimit dhe ndihmës. Ndihma dhe shërbimet inicohen sipas pëlqimit të viktimës.

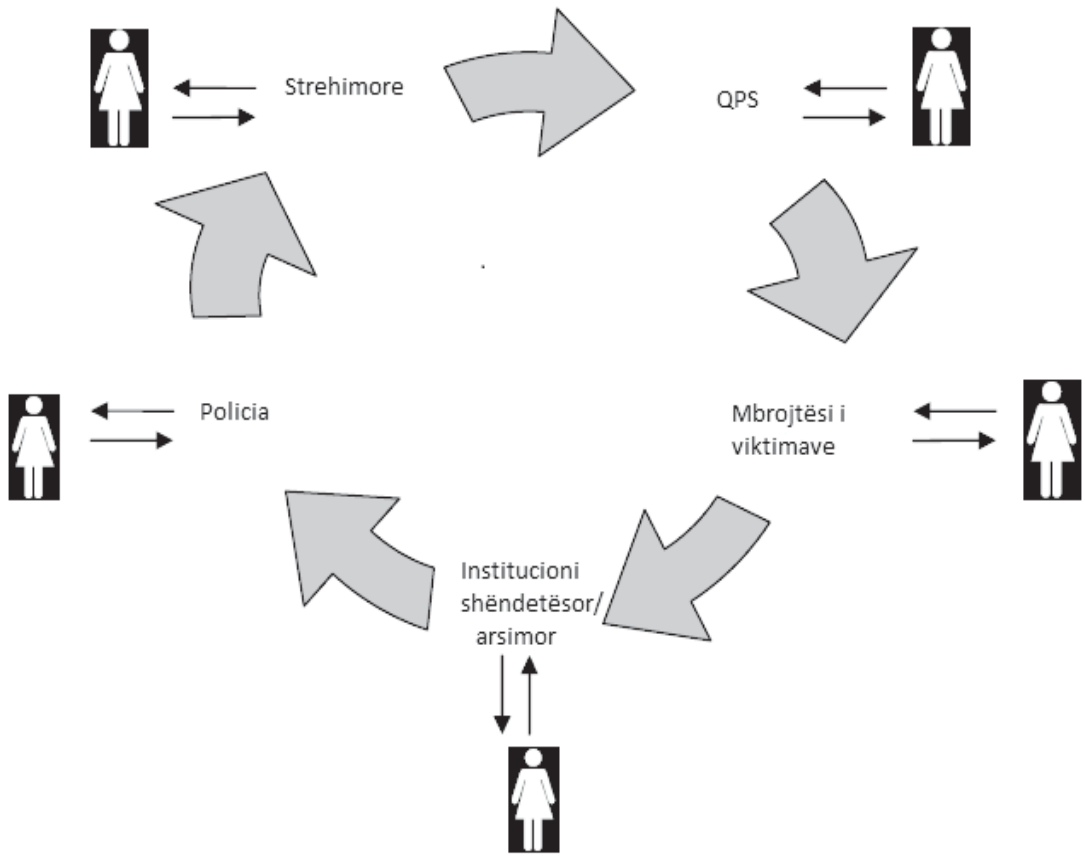

Kush e lajmëron rastin : Çdo person mund të lajmërojë rastin e dhunës në familje. Si psh. cilido person zyrtar, vetë viktima, përfaqësuesi i autorizuar i viktimës, zyrtari i qendrës për punë sociale, mbrojtësi i viktimave, personi i cili është në dijeni të drejtpërdrejtë për rastin e dhunës në familje, personi i cili është në marrëdhënie familjare me viktimën, organizatat jo-qeveritare, profesionistët e kujdesit shëndetësor emergjent, përfaqësuesit e institucioneve arsimore, përfaqësuesi i strehimoreve dhe institucione tjera.

Ku: Një rast i dhunës në familje mund të paraqitet tek çdo akter.
Si: Rasti mund të paraqitet edhe përmes telefonit, postës elektronike, apo cfarëdo forme tjetër të komunikimit.

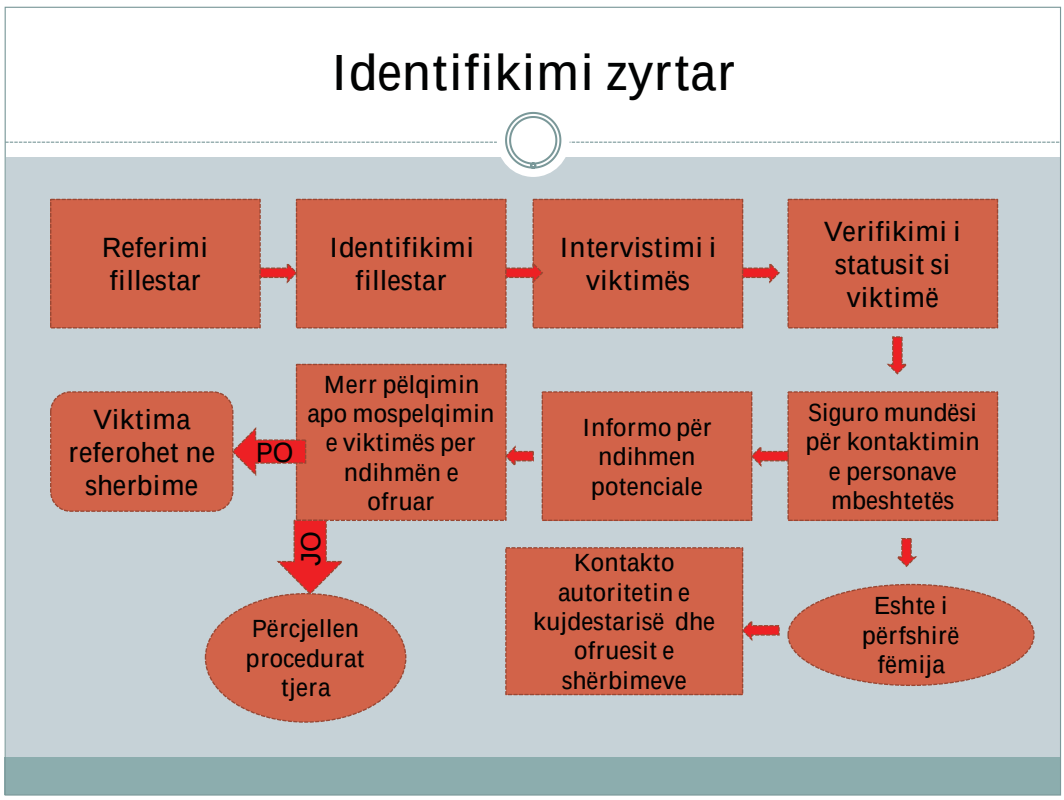

Identifikimi zyrtar

Termi "Identifikimi zyrtar" është përdorur në këtë dokument për të theksuar identifikimin e rastit, viktimës dhe kryesit të dhunës në familje nga ana e akterëve. Ky dallim është i nevojshëm për shkak se mund të paraqiten rrethana ku një individ i zakonshëm e raporton një rast të dhunës në familje. Edhepse supozohet se raportimi i një personi të zakonshëm për dhunë në familje do të trajtohet si një rast aktual i dhunës në familje, identifikimi zyrtar është i nevojshëm për implementimin e procedurave të cekura në këtë dokument.

Rastet e dhunës në familje kërkojnë angazhimin e akterëve në mënyra të ndryshme që mund dhe të cilat shpesh përputhen me njëra tjetrën. Këto kategori janë mbrojtja e viktimës, penalizimi i kryesit të dhunës në familje dhe në fund ndihma për rehabilitimin e viktimave. Mbrojtja e viktimës është obligim primar i të gjitha institucioneve. Siguria e një viktime nuk duhet të sakrifikohet për ta bërë identifikimin.

Identifikimi dhe mbrojtja e viktimave kryhen nga policia, mbrojtësit e viktimave dhe zyrtarët e qendrës për punë sociale dhe organizatat që ofrojnë strehim dhe ndihmë viktimave sipas raportimit të rasteve të dhunës në familje.

Zakonisht identifikimi zyrtar i një kryesi të dhunës në familje do të ndodh gjatë proceseve gjyqësore ku një Prokuror e akuzon një kryes për veprën penale ose një Gjykatës e shqipton një urdhër mbrojtje për të parandaluar kryesin prej dëmtimit të mëtutjeshëm të viktimës. Identifikimi i viktimave dhe i kryerësve të dhunës në familje mund të ndryshojë dhe të bëhet në çdo kohë përgjatë procesit.

Instrumenti 1: Lista e kontrollit për identifikim zyrtar (Shtojca 7).

Intervista për identifikim.
Institucioni i cili e ka kontaktin e parë me viktimën e dhunës në familje duhet të bëjë intervistën për identifikim. Qëllimi i kësaj interviste është që të bëjë identifikimin zyrtar të një rasti të dhunës në familje të përshkruar si më lartë. Intervista ka për qëllim që të konfirmohet statusi i viktimës apo të përgënjeshtrohet ajo. Supozimi i intervistuesit është se ekziston një rast i dhunës në familje, Intervista është një mjet për të bërë vëzhgime dhe për të mbledhur fakte që mbështesin identifikimin zyrtar të rastit të dhunës në familje.

Akterët duhet ta realizojnë intervistën në një dhomë që ofron ndjenjën e sigurisë dhe rehatisë për viktimës sikur gjatë identifikimit poashtu edhe në fazat tjera të procedurës. Intervista për identifikim është një fazë kritike në proces për të ndërtuar besimin e viktimës në aftësinë e akterëve për të ofruar siguri dhe ndihmë për viktimën. Angazhimi i akterëve në taktika dhe sjellje që do të riviktimizonin personin e intervistuar për identifikim konsiderohet shkelje e të drejtave të njeriut të viktimës.

Për të siguruar viktimave të drejtat e njeriut, viktimës duhet ofruar mundësia e kontaktit me anëtarët e familjes dhe të afërmit tek të cilët ajo/ai ka besim të plotë për ti ofruar ndihmë dhe mbështetjen e duhur.

Viktimës duhet ti ofrohet mundësia e komunikimit të drejtë në gjuhën e vet amëtare ose gjuhën që ai/ajo e kupton, duke filluar nga intervistimi fillestar për identifikim dhe deri te fazat tjera.

Ofruesit e shërbimit duhet të informojnë cdo viktimë lidhur me qasjen e tyre në shërbime,të marrë pëlqimin apo mos pëlqimin e viktimës për ofrimin e këtyre shërbimeve para se të ndërhyhet.

Në rastet të dhunës në familje ku ka edhe viktima fëmijë, duhet të njoftohet organi i kujdestarisë dhe ofruesve të shërbimit sipas mënyrave të lartëcekura dhe mandatit të tyre ligjor. Këshillimi i viktimave për të drejtat e tyre është një hap kritik për t'iu shmangur shkeljeve të të drejtave të njeriut.

5.2. REFERIMI

Vlerësimi i rrezikut

Qëllimi i vlerësimit të rrezikut është që të ndihmojë akterët të vlerësojnë potencialin e vuajtjes së vazhdueshme apo dhunës së shtuar ndaj një viktime nga kryesi i dhunës në familje dhe të sigurohen shërbime dhe mbrojtje e duhur.
Vlerësimi i rrezikut bëhet nga Policia me rastin e reagimit fillestar. Ky vlerësim duhet të kryhet pasi që të merren të gjitha masat e nevojshme emergjente për krijimin e sigurisë për viktimën dhe të gjithë të tjerët

Pas pranimit të informacioneve fillestare, Policia bën vlerësimin e rrezikut për viktimën e dhunës në familje. Vlerësimi i rrezikut duhet të bëhet në prezencën e Mbrojtësit të Viktimave dhe kur viktima është fëmijë në prezencë të organit të kujdestarisë. Si pjesë e vlerësimit të rrezikut , policia duhet të pregatitë formën bazike të të dhënave e cila përfshinë:

- Nevojat emergjente të viktimës
- Identitetin (të dhënat personale)
- Vlerësimin e gjendjen dhe nevojave shëndetësore të viktimës
- Vlerësimin e rrethanave të sigurisë
- Përshkrimi i shkurtër i rastit
- Nevojën për strehim: po ose jo.

Përpilimi i formës bazike është kritike për referimin e viktimës në strehimore apo shërbimet tjera. Duke i përpiluar këto forma dhe duke iu siguruar ato edhe akterëve të duhur, viktima kursehet nga nevoja për të ofruar informatat e njejta në raste të përsëritura për persona të ndryshëm. Përdorimi i këtyre formave do të reduktojë vonesat në ofrimin e shërbimeve, të mbrojë viktimat nga intervistimi joadekuat dhe të kufizojë nevojën e ri-tregimit dhe ri-përjetimit të ngjarjes traumatike për viktimën për të marrë ndihmë. Përdorimi adekuat i këtyre formave do të mbrojë viktimën e dhunës në familje nga shkeljet potenciale të të drejtave të njeriut duke i zvogëluar mundësinë e reviktimizimit të tyre nga ana e institucioneve. Në rastet kur viktima nuk ka nevojë për strehim apo shërbime tjera, origjinali i formës ruhet në dosjen e rastit. Një kopje e formës i ofrohet akterëve tjerë në rastet kur viktima kërkon ofrimin e shërbime në të ardhmën.

Edhepse parashikohet se policia është institucioni primar përgjegjës për kompletimin e formës bazike gjatë fazës së vlerësimit të rrezikut, në rastet kur viktima është adresuar fillimisht tek akterët tjerë në procedurë, kjo formë bazike duhet të jetë e njejtë duke u bazuar në informatat që i ka ky institucion.

Instrumenti 1: Lista e kontrollit për vlerësimin e rrezikut nga policia (Shtojca 8)

Instrumenti 2: Forma bazike e të dhenave për viktimat e dhunës në familje (Shtojca 3)

5.3. MBROJTJA

Si identifikimi dhe referimi, mbrojtja është një obligim i vazhdueshëm i ofruesve të shërbimeve. Nëse ekziston ndonjë rrezik për viktimën, dëshmitarët apo kryesin duhet të merren të gjitha masat për të siguruar sigurinë e individit pa marrë parasysh fazat e procedurave.

Përgjegjësitë e policisë

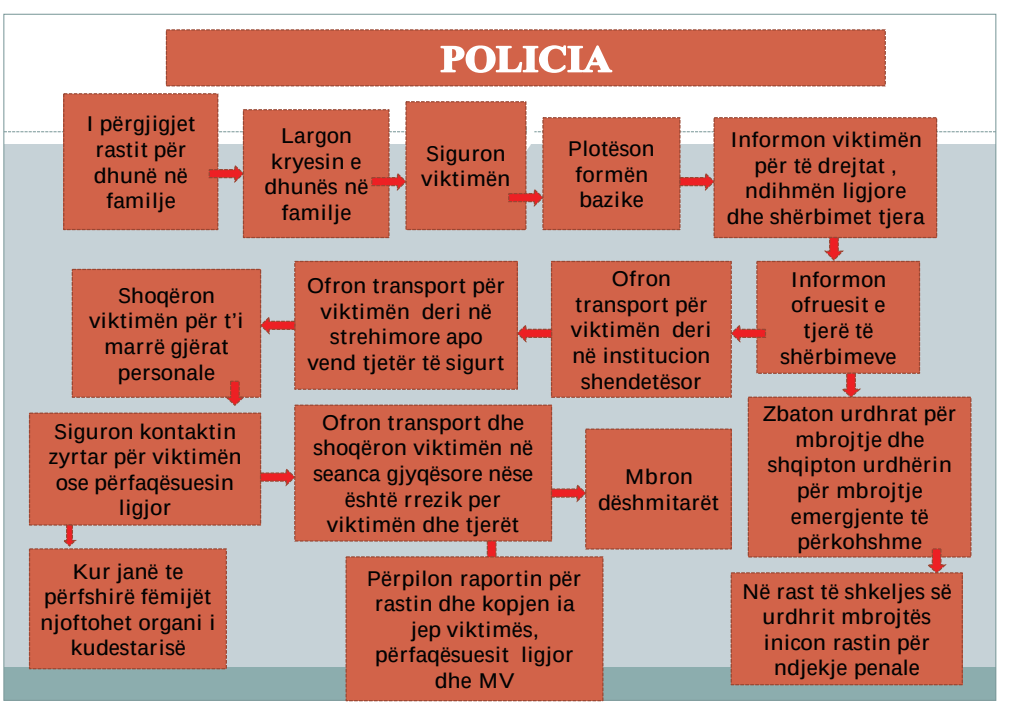

Policia e Kosovës ka për obligim t'i përgjigjet secilit njoftim për veprat ose kërcënimet e dhunës në familje ose shkeljes së urdhërit për mbrojtje apo të urdhërit për mbrojtje emergjente pa marrë parasysh se kush e bën njoftimin.
Nëse ekzistojnë faktet të cilat i mbështesin dyshimet e arsyeshme se është kryer një vepër penale, posaçërsisht që ka të bëjë me dhunën në familje, Policia e Kosovës e arreston kryerësin e supozuar në pajtim me ligjin.

Si pjesë e procesit fillestar, Policia e Kosovës përdor mjete të arsyeshme për të mbrojtur viktimën dhe për të parandaluar dhunën, përfshirë, por duke mos u kufizuar vetëm në:

- Vlerësimin e herëshëm të rrezikut .
- Hartimin e formës bazike për vlerësimin.
- Sigurimin e kësaj forme edhe akterëve tjerë në procedurë.

Pasi të sigurohet se viktima dhe të tjerët janë të sigurtë, Policia e ka për detyrë të informojë viktimën, përfaqësuesin e autorizuar ose mbrojtësin e viktimës për të drejtat e tij/saj në përputhje me ligjin ne fuqi. Këto të drejta përfshijnë por nuk janë të kufizuar në të drejtën për të kërkuar urdhërin për mbrojtje të përkohshme emergjente, e drejta për ndihmë ligjore, psikologjike dhe ndihmave të tjera në dispozicion nga institucionet qeveritare si dhe prej rrjetit të autorizuar të organizatave joqeveritare të cilat ofrojnë shërbime për viktimat.

Policia ka obligime speciale kur viktima nuk ka zotësi të veprimit për shkak të moshës apo faktorëve tjerë. Nëse viktima është e moshës nën tetëmbëdhjetë (18) vjet ose, apo kur veprat e dhunës në familje janë aq të rënda sa ndikojnë në qetësinë a sigurinë e personit të moshës nën tetëmbëdhjetë (18) vjet, ose që nuk ka aftësi të plotë të veprimit dhe jeton në banesën e njëjtë, Policia e Kosovës duhet të raportojë për rastin menjëherë në Qendrën për Punë Sociale të Komunës ku ai person ka vendbanimin ose vendqëndrimin Policia nuk mund t'i intervistojë personat nën moshën 18 vjet pa prezencën e Punëtorit Social.

Pas këshillimit të viktimës për të drejtat e saj/tij, Policia është e obliguar të informojë ofruesit përkatës të shërbimeve të përmendura më lartë lidhur me ndonjë rast të dhunës në familje. Policia duhet të mundësojë kontaktin në mes ofruesit të shërbimit dhe viktimës me kërkesën e viktimës[6]; Si pjesë e obligimit për të mundësuar kontaktin e viktimës me ofruesit e shërbimeve, policia ka për detyrë të ofrojë transport ose të bëjë sigurimin e transportimit të viktimës dhe vartësve të saj deri në objektin e duhur mjekësor për trajtim ose kontrollim mjekësor.
Policia poashtu e bën transportimin apo sigurimin e transportimit të viktimës, sipas nevojës edhe vartësve të saj deri në një vendstrehim apo vendqëndrim tjetër të përshtatshëm dhe të sigurt, me kërkesën e viktimës.

Policia do të përcaktojë nëse paraqitet nevoja, sigurimin e mbrojtjes për atë që ka lajmëruar dhunën në përputhje me obligimet përkatëse ligjore lidhur me mbrojtjen e dëshmitarëve dhe më pas siguron mbrojtje të nevojshme. Për më tepër, është obligim i Policisë të largojë të pandehurin/kryesin nga banesa ku kryesi e ka vendbanimin ose vendqëndrimin [7] apo të sigurojë vendosjen e viktimës/ palës

6 Ligji për Mbrojtje nga Dhuna në Familje, Nr.03/L-182, Neni 24, paragrafi 3.4
7 Neni 7 i Ligjit për Mbrojtje nga Dhuna në Familje

së mbrojtur në ndonjë pjese të banesës në rastin kur me anë të urdhërit për mbrojtje ose urdhërit për mbrojtje emergjente caktohet masa e paraparë në nenin 7 të Ligjit për Mbrotje nga Dhuna në Familje.
Para se të përfundojë kontakti i parë me viktimën, Policia duhet të sigurojë që viktima ose përfaqësuesi i saj ligjor të kontaktojë me hetuesit në kuadër të Policisë së Kosovës. Nëse ai mungon , atëherë ndonjë hetues tjetër i Policisë së Kosovës duhet t'i ndihmojë viktimës.
Pasi të kryhen të gjitha aktivitetet e përmendura më lartë, Policia e Kosovës ka për detyrë të përpilojë raportin lidhur me rastin. Kjo detyrë vlen për të gjitha rastet e dhunës në familje pavarësisht se a është kryer vepra penale apo jo, a nëse ka pasur arrestim apo jo. Një kopje të këtij raporti i dorëzohet viktimës, përfaqësuesit të autorizuar dhe mbrojtësit të viktimës.
Atëherë kur ekziston dyshimi i bazuar se është kryer një vepër që ka të bëjë me dhunën në familje, Policia e Kosovës duhet ta njoftojë rregullisht viktimën apo përfaqësuesin ligjor dhe mbrojtësin e viktimës për gjendjen e hetimeve. Kjo është një detyrë e vazhdueshme e policisë.

Policia duhet të njoftojë rregullisht viktimën nëse është arrestuar kryerësi ose është gjetur vendndodhja e tij. Policia duhet t'i njoftojë këta individë poashtu edhe nëse ka ndonjë ndryshim lidhur me lirim e kryersit.

Policia duhet të siguroj burimet të mjaftueshme njerëzore dhe teknike për të siguruar efektivitet në luftimin e dhunës në familje;

Të funksionoj struktura për trajtimin e rasteve të dhunës në familje në dy nivele(qendror dhe rajonal duke përfshirë nivelin lokal.
Në çdo rajon policor duhet të jenë se paku dy zyrtarë policor për hetime e rasteve të rënda, recidiviste dhe koordinimin e hetuesve në nivel stacioni të dhunës familjare;

Në çdo stacion policor duhet të jenë së paku dy hetues të dhunës në familje(hetues primar) ;
Hetuesi primar i dhunës familjare duhet të jenë në thirrje 24 orë për të gjitha rastet e dhunes ne familje, të cilët duhet t'u përgjigjen në thirrje në vendin e ngjarjes dhe hetimin e rastit..

Detyrat specifike

Policia e Kosovës ka detyra specifike gjatë reagimit ndaj rasteve të dhunës në familje të cilat nuk mund të performohen nga ofruesit e tjerë të shërbimeve.
Kur ekziston një dyshim i bazuar, Policia e Kosovës obligohet të ndërhyjë menjeherë në ambientet ku ndodh dhuna në familje. Policia mund të ndërhyjë edhe nëse paraprakisht nuk e ka siguruar urdhërin për ndërhyrje përderisa ka arsyetimin e duhur ligjor dhe me kusht që këtë ta sigurojë këtë urdhër mbrenda afatit ligjor.
Policia ka një përgjegjësi të rëndësishme në shqiptimin e urdhërit të përkohshëm emergjent jashtë orarit të punës së gjykatave. Kërkesa për urdhër të mbrojtjes së përkohshme emergjente duhet t'i paraqitet Policisë së Kosovës. Këtë urdhër e shqipton Shefi i njësisë së hetimeve të dhunës familjare apo i autorizuari i tij në nivelin rajonal. Pas shqiptimit të cilido lloj te urdhërit mbrojtës, Policia e Kosovës e shoqëron viktimën në marrjen e gjësendeve të saj/tij personale nga vendbanimi apo ndonjë vend tjetër me kërkesën e vet viktimës .

Policia duhet të siguroj burimet të mjaftueshme njerëzore dhe teknike për të siguruar efektivitet në luftimin e dhunës në famlje. Policia duhet ta këshillojë viktimën lidhur me rëndësinë e planit të sigurisë për viktimën, posaçërisht nëse viktima kthehet në shtëpinë ku ka pasur dhunë dhe mund ta ndihmojë viktimën në përpilimin e këtij plani. Koha më adekuate për përpilimin e planit të sigurisë është koha pasi viktima të vendoset në strehimore apo vend të sigurtë dhe pas ofrimit të periudhës së reflektimit.
Policia mund të udhëzojë akterët tjerë që ndihmojnë viktimën të përpilojnë një plan të sigurisë. Në rastet kur policia e vlerëson se ekziston rrezik për viktimën apo akterët tjerë, policia ofron siguri duke përfshirë shoqërimin dhe sigurimin e transportit gjatë procesit gjyqësor.
Policia e Kosovës duhet të ndërmerr të gjitha masat për monitorimin dhe ekzekuimin e menjëhershëm të të gjithë urdhërave mbrojtës.
Në rastet kur policia gjatë hetimit të dhunës në familje rezulton se ka elemente të veprës penale ose ka shkelje të urdhërave mbrojtës, komunikon me prokurorin, e njofton me rastin konkret dhe varesishtë nga udhëzimet e marra vepron, ndersa me vonë përpilon kallximin penal dhe rastin e referon tek Prokurori kompetent.
Hetuesit e dhunës në familje në nivel në nivel të stacionit janë të obliguar ti dërgojnë raportet me statistika periodike në nivel rajonal dhe qendror;

Hetuesit e dhunës në familje në çdo rajon janë të obliguar të raportojnë dhe t'i dërgojnë raportet dhe statistikat periodike në Njësin e Hetimeve të Dhunës në Familje në nivel Qendrorë.

Instrumenti 1: Përgjegjësitë e policisë (Shtojca 2).
Instrumenti 2: Informatat që i jepen viktimës nga policia (Shtojca 2).
Instrumenti 3: Lista e kontrollit për policinë (Shtojca 9).
Instrumenti 4: Planifikimi i sigurisë me viktimën (Shtojca 16).
Instrumenti 5: Këshilla për planin e sigurisë (Shtojca 17).
Instrumenti 6: Njoftimi për të drejtat e viktimave të dhunës në familje (Shtojca 6).
Instrumenti 7: Lista e kontrollit për përiudhën e reflektimit (Shtojca 15).

Përgjegjësit e Mbrojtësit të Viktimave

Secili akter që e ka kontaktin fillestar me viktimën e dhunës në familje duhet ta kontaktojë Mbrojtësin e Viktimave (MV). Nëse Policia është e përfshirë, atëherë përgjegjësia për të siguruar kontaktin me MV i takon Policisë. Pas njoftimit lidhur me rastin e dhunës në familje, MV është i obliguar të kontaktojë menjëherë me viktimën.
MV duhet informojë viktimën për të drejtat e saj/tij sipas ligjeve në fuqi dhe të ndihmojë në sigurimin e shërbimeve ligjore. MV e ka për obligim të këshillojë viktimën për inicimin e procedurave për caktimin e masave të mbrojtjes. MV e ndihmon viktimën në paraqitjen e kërkesës për urdhër mbrojtje. MV ka një detyrë të vazhdueshme që të ndihmojë viktimën gjatë çdo procesi gjyqësor lidhur me rastin.
MV, fillimisht prezanton veten para viktimës, sqaron rolin e tij dhe procedurat e veprimit të tij/saj në mbrojtjen e të drejtave të viktimës. MV duhet të përdor gjuhën e thjeshtë gjatë bisedës me viktimën. MV duhet të sigurohet që viktima të këtë ndjenjën e përkrahjes ligjore duke ia sqaruar të drejtat që i gëzon dhe shërbimet ekzistuese për viktimën. MV duhet të merr pëlqimin e viktimës për pranimin

e ndihmës së ofruar. MV plotëson formën bazike e të dhënave të viktimës së dhunës në familje dhe e ruan këtë në dosjen e rastit. Forma bazike shërben edhe për referimin e rastit në shërbime tjera ekzistuese.

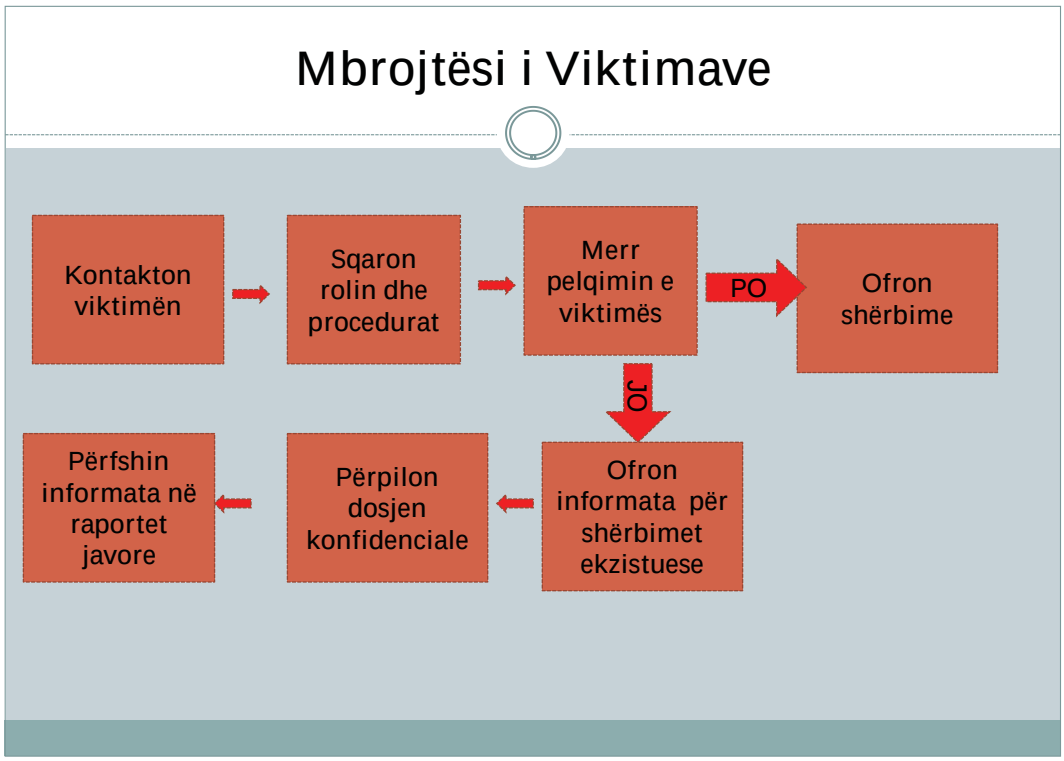

Nëse viktima nuk e pranon ndihmën, MV duhet të këshillojë viktimën se ai/ajo mund të kërkojë ndihmë dhe të pranojë atë në të ardhmen. MV duhet të konfirmojë se viktima e kupton se refuzimi i ndihmës në atë kohë nuk do të rezultojë në refuzimin e ofrimit të ndihmës në të ardhmen dhe se shërbimet janë në dizpozicion të saj/tij gjithmonë. Në rastet kur viktima e refuzon ndihmën, MV duhet të mbajë dosjen konfidenciale me emër të viktimës, emër të dyshimtit dhe rrethanat e incidentit në rast të ndonjë incidenti tjetër në të ardhmen.

MV duhet të mbush formën e rastit me të gjitha informatat e nevojshme. Në dosje duhet të shkruhet gjithashtu që viktima nuk ka pranuar ndihmën. Ky rast duhet të përfshihet edhe në raportin e ardhshëm javor në stafin qendror të Zyres për Mbrojtje dhe Ndihmë të Viktimave.

MV e kanë për detyrë t'i asistojnë viktimat gjatë gjithë procesit. Viktima mund t'i përdorë shërbimet falas që ofrohen nga MV ose të marrë një avokat privat për të parashtruar kërkesën për urdhër mbrojtje. MV është i obliguar të marrë pjesë në të gjitha seancat gjyqësore, të monitorojë mbarëvajtjen e procesit gjyqësor në emër të viktimës.

MV e përfaqëson viktimën para institucioneve qeveritare. MV poashtu vepron si një urëlidhëse ndërmjet viktimës dhe të gjithë akterëve tjerë për ofrimin e shërbimeve përfshirë edhe strehimoret.

Detyrat specifike të MV në procedurën penale:

Mbrojtësi i Viktimave ka për detyrë që të mos pengojë apo ndalojë ndjekjen e veprave penale pavarësisht nga kërkesa e viktimës për tërhequr aktakuzën. Ndjekja e veprave penale është e rëndësishme për sigurinë e Kosovës. Ndjekja e veprave penale është një çështje midis shtetit dhe kryesit/të pandehurit. Viktima është një dëshmitar i veprës penale. Mbrojtësi i Viktimave ka për obligim të ndihmojë viktimën që ta kuptojë procesin, e jo të pengojë procesin.

Në të gjitha rastet MV do t'iu përgjigjet kërkesave të policisë, të prokurorisë dhe gjykatave për pjesëmarrje në procedura duke pasur parasysh që kërkesat e tilla nuk rrezikojnë kryerjen e detyrave të MV apo nuk shkelin masat e përcaktuara me legjislacionin në fuqi.

MV duhet të informojë viktimën në sigurimin e ndihmës ligjore dhe shoqërojë viktimën gjatë seancave gjyqësore së bashku me përfaqësuesin ligjor. Viktima duhet të informohet se mund të angazhojë një përfaqësues të autorizuar. Nëse viktima nuk ka avokatin e vet për ta përfaqësuar atë, mbrojtësi i viktimave mund të përfaqësojë interesat e viktimës në gjykatë8.

Nëse viktima kërkon ndihmë ligjore nga mbrojtësi i viktimave, MV duhet t'ia sigurojë ndihmën ligjore viktimës. Ndihma ligjore përfshinë shpjegimin e procedurave e fazave gjyqësore dhe rolin e viktimës në këto procedura. Këto informata përfshinë edhe atë se viktima mund të kërkojë nga organet e procedurës paraprake që të ndërmarrë veprime të caktuara hetimore gjatë procedurave praprake dhe viktima mund vejë në dukje fakte dhe të propozojë prova të cilat janë të rëndësishme për vërtetimin e veprës penale.

Mbrojtësi i viktimave ka rol të rëndësishëm në procedurën paraprake. Mbrojtësi i viktimave gjatë procedurës paraprake mund të parashtrojë kërkesa tek gjyqtari i procedurës paraprake dhe mund të kërkojnë shqyrtimin e urdhrit të gjyqtarit të procedurës paraprake nëse ai urdhër i prek të drejtat e viktimës[9].

Mbrojtësi i viktimave gjatë fazës së hetimit mund të kërkojë nga prokurori i shtetit që të merr apo të ruajë provat të cilat mund të tregojnë dëmin e shkaktuar me vepër penale, dhembjen apo vuajtjen e pësuar nga viktima, apo shpenzimet tjera të ndërlidhura me vepër penale[10].

Mbrojtësi i viktimave dhe viktima me lejen e prokurorit mund të marrë pjesë në marrjen në pyetje në procedurë paraprake, deklaratën në procedurë paraprake dhe mundësinë e hetuesisë së veçantë. Nëse viktima apo mbrojtësi i viktimave ka kërkuar që të merret deklarata në procedurë paraprake nga dëshmitari, atëherë së pari mbrojtësi i viktimave merr në pyetje ata dëshmitarë[11].

Mbrojtësi i viktimave ose viktima mund të kërkojë nga gjyqtari i procedurës paraprake të merr dëshmi nga dëshmitari ose të kërkojë ekspertizë me qëllim të ruajtjes së provës kur ekziston një mundësi e veçantë për marrjen e provës së rëndësishme ose kur ka rrezik të konsiderueshëm se kjo provë nuk do të mund të merrej gjatë shqyrtimit gjyqësor[12].

8 Neni 63 i KPPK-së
9 Neni 24 i KPPK-së
10 Neni 122 i KPPK-së
11 Neni 133 i KPPK-së.
12 Neni 149, paragrafi 1 i KPPK-së

Mbrojtësi i viktimave ose viktimave pashtu mund të kërkojë prokurorit të shtetit që të merr deklaratë nga eksperti13. Të dy kanë të drejtë të kundërshtojnë kualifikimet apo paragjykimet e ekspertit14. Kur thirret eksperti për të dëshmuar në seancën për marrjen e deklaratës në procedurë paraprake, mbrojtësi i viktimave ose edhe viktima mund të marrin në pyetje atë.[15]

Mbrojtësi i viktimave ose viktima mund të kërkojë formalisht apo joformalisht nga prokurori i shtetit që të kërkojë nga gjyqtari i procedurës paraprake vazhdimin e paraburgimit të kryesit16.

Mbrojtësi i viktimave duhet ta informojë viktimën se gjatë shqyrtimit gjyqësor viktima mund të bëjë fjalën hyrëse, t'i prashtrojë pyetje kryesit të dhunës dhe dëshmitarëve vetëm me lejen e gjykatës; paraqitjen e provave dhe fjalën përfundimtare.
Mbrojtësi i viktimave duhet të informojë viktimën se ka të drejtën të shikojë, kopjojë apo fotografojë shkresat dhe provat materiale që janë në dispozicion të gjykatës apo prokurorit te shtetit17; dhe ka të drejtë të paraqesë ankesë kundër vendimit të shqiptuar nga gjykata.
Mbrojtësi i Viktimave poashtu mund të ndihmojë viktimën në paraqitjen e deklaratës së dëmit, e cila ndihmon viktimën të paraqes dëmin e shkaktuar nga vepra penale18.Deklarata shërben që viktima të konsiderohet palë në procedurë dhe njëkohësisht mund të shërbejë si kërkesë pasurore. Megjithatë duhet pasur parasysh, se deklarata paraqet një përmbledhje të ndikimit të veprës penale në viktimën dhe nuk kufizon atë që në procedura të mëtutjeshme të jep precizime më të sakta rreth dëmit të përgjithshëm që ka rezultuar si pasojë e veprës së shkaktuar ndaj viktimës.

Procedurat tjera

Mbrojtësi i viktimave duhet të informojë viktimën lidhur me procedurat tjera jashtë procedurave penale. Njoftojë viktimën se ka të drejtë të paraqesë kërkesën pasurore juridike apo të dëmshpërblimit për dëmet e pësuara nga kryesi i veprës së tillë; procedurat e shkurorëzimit, përfshirë edhe procedurat e obligueshme të pajtimit dhe çështjet lidhur me kujdestarinë e fëmijëve.
Mbrojtësi i viktimave duhet të referojë viktimën në institucione tjera që ofrojnë shërbime juridike, si qendrat rajonale të ndihmës jurdike falas që t'iu asistojnë në incimin e procedurave civile si psh. paditë për shkurorëzim, paditë për alimentacion; kujdestaria e fëmijëve, ankesa etj.
MV do të mbajë kopjet e të gjitha vendimeve të QPS-ve dhe gjykatave në lidhje me kujdestarinë e fëmijëve, si dhe të pagesave të alimentacionit dhe përkrahjes së fëmijëve, nëse viktima pajtohet.
MV do ta njoftojë viktimën që mund të ofrojë ndihmë në rast se vendimet e gjykatës apo të QPS nuk përmbushen nga ish-bashkëshortët, dhe që mospërmbushja është vepër penale .

13 Neni 136, paragrafi 3 i KPPK-së
14 Neni 137, paragrafi 2 i KPPK-së
15 Neni 140, paragrafi 4 i KPPK-së
16 Neni 191, paragrafi 1 i KPPK-së
17 Neni 214, paragrafi 1 i KPPK-së
18 Neni 218 i KPPK-së

Instrumenti 1: Përgjegjësitë e Mbrojtësit të Viktimave (Shtojca 2)
Instrumenti 2: Informatat që i jepen viktimës nga mbrojtësi i viktimave (shtojca 2)
Instrumenti 3: Forma bazike e të dhënave për viktimat e dhunës në familje (Shtojca 3)
Instrumenti 4: Deklarata e pëlqimit të viktimës (Shtojca 5)
Instrumenti 5: Lista e kontrollit për mbrojtësin e viktimave (Shtojca 10)
Instrumenti 6: Lista e kontrollit për periudhën e reflektimit (15)
Instrumenti 8: Këshilla për krijimin e planit të sigurisë për viktimën e dhunës në familje (Shtojca 17)
Instrumenti 9: Deklarata mbi dëmin (Shtojca 23)

Përgjegjesitë e Qendrës për Punë Sociale

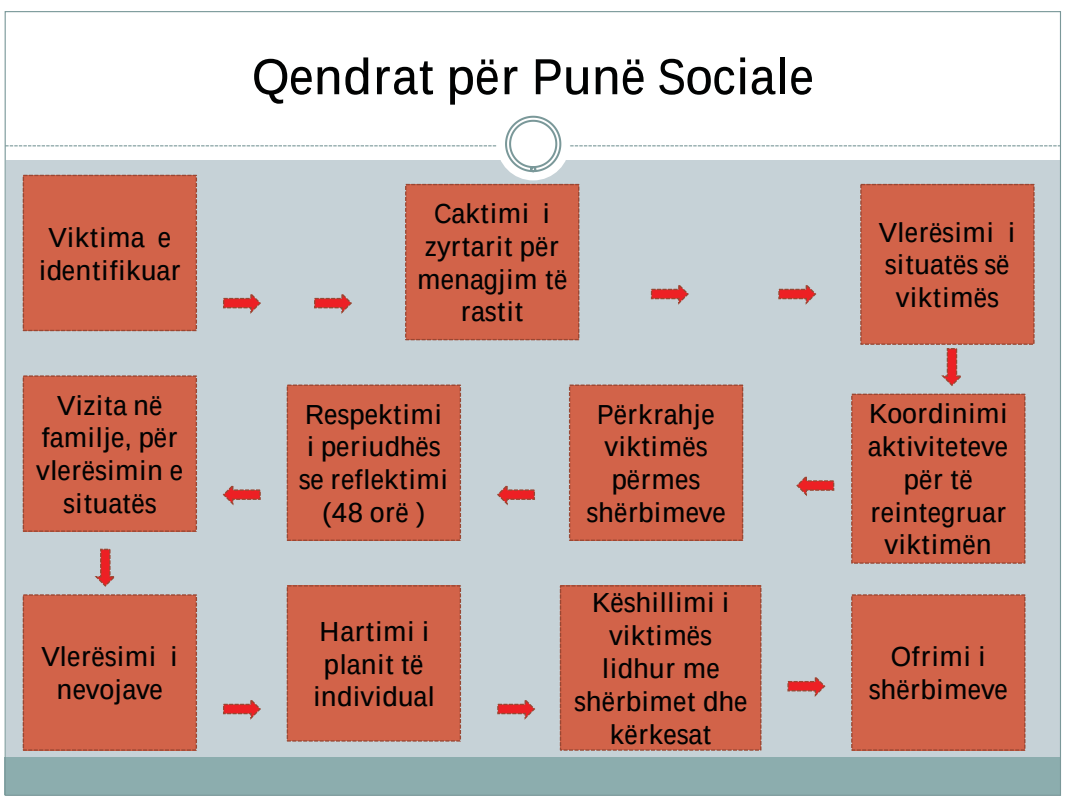

Qendra për Punë Sociale për të gjitha viktimat e referuara apo identifikuara bën ofrimin e shërbimeve sociale dhe familjare në bazë të vlerësimit të nevojave që ka viktima dhe ka për obligim koordinimin e shërbimeve sociale për viktimën deri te rintegrimi i tij/saj në shoqëri. Qendra për Punë Sociale secilit rast i cakton një zyrtar për menaxhimin e rastit dhe mbështetjen e saj/tij në shërbime. Ky menagjer i rastit e merr përsipër mbikqyrjen e rastit. Menagjeri i rastit e vlerëson gjendjen sociale dhe ekonomike të viktimave të dhunës në familje. Kjo e mundëson QPS-në të identifikojnë nevojat e viktimës dhe t'i koordinojë shërbimet e duhura. Vizita në shtëpi mund bëhen me qëllim të vlerësimit të gjendjes së përgjithshme të familjes , strehimore etj. Në përgjithësi, menagjeri i rastit e përkrah viktimën dhe e fuqizon që ajo të marrë vendimet në mënyrë të pavarur dhe përgjegjësi për jetën e saj /tij.

Qendra për Punë Sociale e lejon viktimën të përfundojë periudhën e reflektimit prej 48 orësh, përveç në raste të jashtëzakonshme, para së të bëjë vlerësimin e viktimës dhe hartimin e planit individual në bashkëpunim me viktimën. Ofrimi i shërbimeve sociale dhe familjare duhet të bëhen pas vlerësimit të nevojave. Viktima duhet të informohet lidhur me kushtet dhe obligimet që nevojiten për të përfituar shërbime. Menagjeri i rastit plotëson formën bazike të të dhënave për viktimën dhe kordinon aktivitetet me akterët tjerë për të ndihmuar dhe integruar viktimën. Menagjeri i rastit siguron që akterët tjerë e informojnë QPS-në lidhur me referimet në shërbime sociale të rastit. Gjatë ofrimit të shërbimeve, menagjeri i rastit është i obliguar të respektojë procedurat dhe afatet sipas legjislacionit në fuqi. Viktima poashtu duhet të këshillohet për disponueshmërinë e shërbimeve nga ana e institucioneve dhe OJQ-ve që ofrojnë programe të mbrojtjes dhe rehabilitimit për viktimat e dhunës në familje. Organi i Kujdestarisë i cili vepron në kuadër të Qendrës për Punë Sociale është i obliguar të përgjigjet në kohë çdo kërkese për dhënjen e mendimit profesional të parashtruar nga organet që zbatojnë drejtësinë si gjykata, prokuroria, policia.
Zyrtari i caktuar për rastin nga QPS pasi të ketë vlerësuar nevojat e viktimës ofron shërbime sociale për viktimën e të cilat janë:

Këshillim psiko-social.

- Sanim të dhunës në familje
- Kujdestari
- Strehim afatshurtër vetëm kur vlerësohet nga akterët se është i nevojshem për sigurinë e viktimës
- Ndihmë/asistencë sociale nëse plotësohen kriteret sipas ligjislacionit në fuqi dhe
- Ndihmë viktimës
- Të implementojë masën e shqiptuar nga gjykata për trajtimin psikosocial
- Ndihmë viktimës që të nxjerrin dokumente të ndryshme personale dhe shërbime të tjera administrative, të cilat kërkohën nga strehimorja apo edhe nga vet viktima.

Instrumenti 1: Përgjegjësitë e qendrës për punë sociale (shtojca 2)
Instrumenti 2: Forma bazike e të dhënave për viktimat e dhunës në familje (Shtojca 3)
Instrumenti 3: Lista e kontrollit për qendrën për punë sociale (Shtojca 11)
Instrumenti 4: Lista e kontrollit për periudhën e reflektimit (shtojca 15)

Fëmijët Viktima

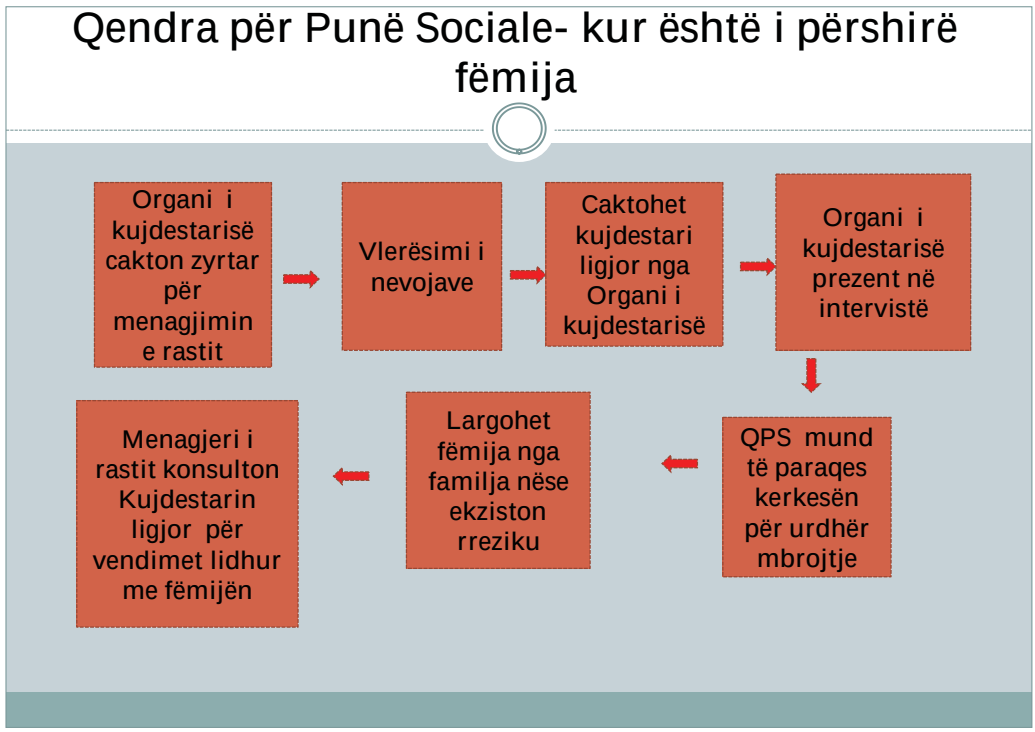

Fëmijës nën moshën 18 vjeqare, përveç një Zyrtarit për menaxhimin e rastit Organi i Kujdestarisë ia cakton Kujdestarin Ligjor. Kujdestari ligjor e përfaqëson interesin ligjor të viktimave nën moshën 18 vjet.

Organi i kujdestarisë i përcakton Kujdestarin ligjor edhe personave pa zotësi të veprimit të cilit zotësia i është marrë me vendim gjykate. Në rastet kur viktima e dhunës në familje është prind me fëmijë apo kur viktima është fëmijë, Organi i Kujdestarisë është i obliguar t'i përgjigjet thirrjes së policisë për të prezantuar gjatë marrjes së deklaratës së tyre.
Kur viktima është fëmijë, përfaqësuesi i qendrës për punë sociale mund ta paraqes kërkesën për urdhër mbrojtje ose urdhër mbrojtje emergjente në komunën ku viktima ka vendbanim.
Në rast të rrezikut për fëmijën, Organi i kujdestarisë ka të drejtë të largojë fëmijën nga familja pa vendimin e gjykatës dhe ta marrë nga kujdesi prindëror deri në 72 orë me kusht që brenda këtij afati ta inicoj pranë gjykatës procedurën për sigurimin e vendimit gjyqësor.
Zyrtari i caktuar për rastin (menagjeri i rastit) kur viktima është fëmijë kur ofron format e mbrojtjes për vendime të rëndësishme që kanë të bëjnë me shëndetin, edukimin, pasurinë konsulton edhe kujdestarin ligjor të caktuar për rastin.
Në rastet kur viktima është fëmijë zyrtari i rastit për vendime të rëndësishme që kanë të bëjnë me shëndetin, edukimin dhe pasurinë është i obliguar ta marrë mendimin e kujdestarit ligjor dhe vendimi i tij nuk mund të jetë në kundërshtim me mendimin e kujdestarit ligjor.
Nëse viktima e strehuar në strehimore është fëmijë dhe ka nevojë për shërbime shëndetësore, Organi i kujdestarisë obligohet t'i përgjigjet ftesës së strehimores për ta dërguar viktimën në institucionet shëndetësore, duke zbatuar sistemin e referimit.

Përgjegjësitë e Institucionit Arsimor

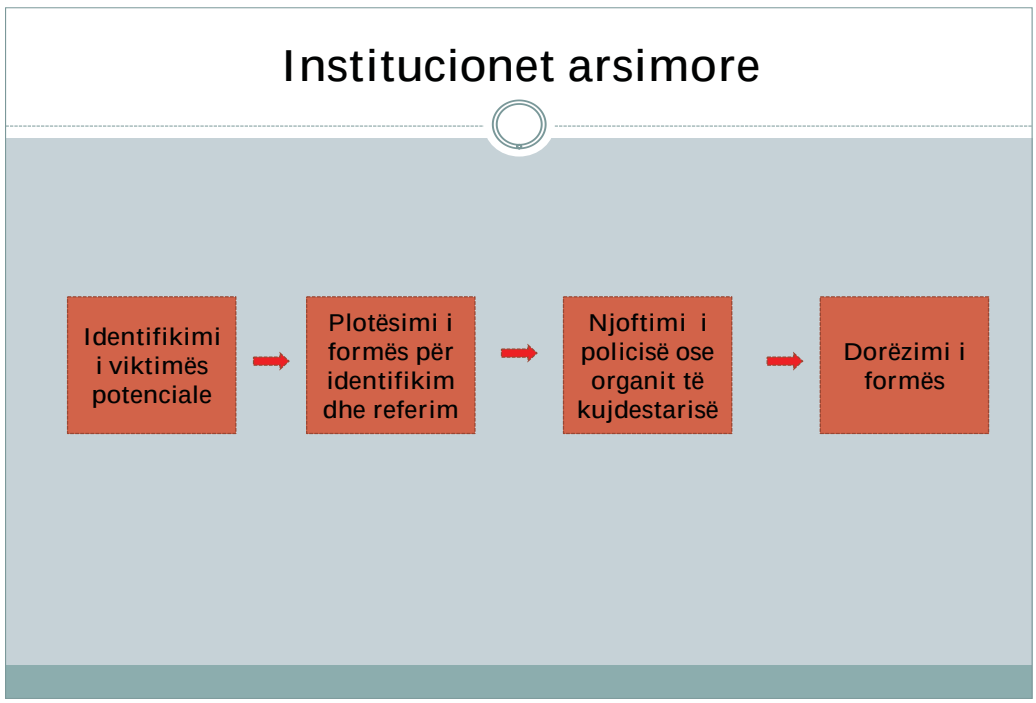

Institucionet arsimore janë në kontakt të shpeshtë dhe të rregulltë me fëmijët në komunitet. Kjo i mundëson që zyrtarët e institucioneve arsimore të vlerësojnë prezencën e dhunës në familje në jetën e një fëmije. Institucionet arsimore mund të jenë vendi i vetëm i sigurtë për një fëmijë dhe mund ta zbulojnë dhunën në familje. Kjo iu jep institucioneve arsimore mundësinë unike që të mbrojnë dhe ofrojnë shërbime për fëmijët.

Kur dikush në një institucion arsimor dyshon se një fëmijë është viktimë dhe i është nënshtruar ndonjë forme të dhunës në familje, ky institucion duhet ta njoftojë organin e kujdestarisë ose policinë për rastin duke ia dorëzuar formën për identifikim dhe referim. Prezenca e dhunës në familje në jetën e një fëmije mund të reflektohet në shëndetin fizik, psikik osë në zhvillimin e fëmijës dhe raporteve të tij/saj me mësimdhënës dhe fëmijë tjerë.

Kur fëmijët nuk mund të vijojnë shkollën si rezultat i qëndrimit në strehimore, atëherë Ministria e Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë duhet t'i mundësojë shkollim këtyre fëmijëve sipas legjislacionit në fuqi.

Instrumenti 1: Përgjegjësitë e institucioneve arsimore (Shtojca 2).
Instrumenti 2: Forma për identifikimin dhe referimin e fëmijëve të ekspozuar ndaj dhunës në familje (Shtojca 4)
Instrumenti 3: Lista e kontrollit për institucionet arsimore (Shtojca 12).

Përgjegjesitë e institucioneve shëndetësore

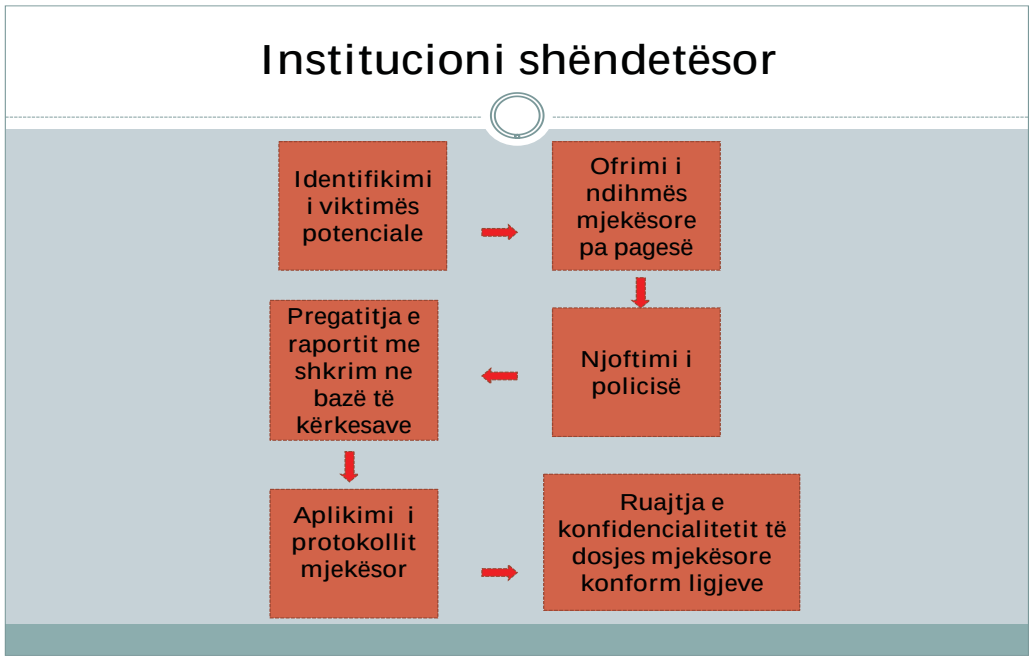

Kur një viktimë raporton ose institucionet shëndetësore dyshojnë se lëndimet/dëmtimet, dhimbjet shqetësimet, plagët , traumat e të tjera të pacientit janë të shkaktuara si rezultat i dhunës në familje obligimi i parë i instituionit shëndetësor është që të ofrojë ndihmë mjekësore. Pastaj, institucioni shëndetësor menjëherë duhet të informojë Policinë.

Institucioni shëndetësor është i obliguar të ofroj shërbimet shëndetësore të viktimës pa pagesë.

Profesionisti shëndetësor është i obliguar të përgatisë raport me shkrim lidhur me rastin kur kjo kërkohet nga organet e drejtësisë.

Për dalim nga raporti mjekësor , dosja mjekësore e pacientit ruhet sipas Ligjit për mbrojtjen e të dhënave personale dhe mund tu dorëzohet organeve të drejtësisë vetëm sipas kushteve të përcaktuara me ligj.

Institucionet shëndetësore janë të obliguara të zbatojnë protokolin shëndetësor për trajtimin e dhunës në familje në rastet kur këto institucione janë pika e parë e referimit të viktimës.

Nëse gjykata ka shqiptuar masën mbrojtëse të trajtimit të obligueshëm mjekësor nga varësia e alkoolit dhe substancave psikotrope, dhe trajtimit psiko-social të kryersit të dhunës në familje, institucioni shëndetësor bënë zbatimin e këtyre masave sipas legjislacionit në fuqi.

Instrumenti 1: Përgjegjësitë e institucioneve shëndetësore (Shtojca 2)
Instrumenti 2: Lista e kontrollit për institucionet shëndetësore (Shtojca 13)

Detyrat dhe përgjegjesitë e strehimoreve

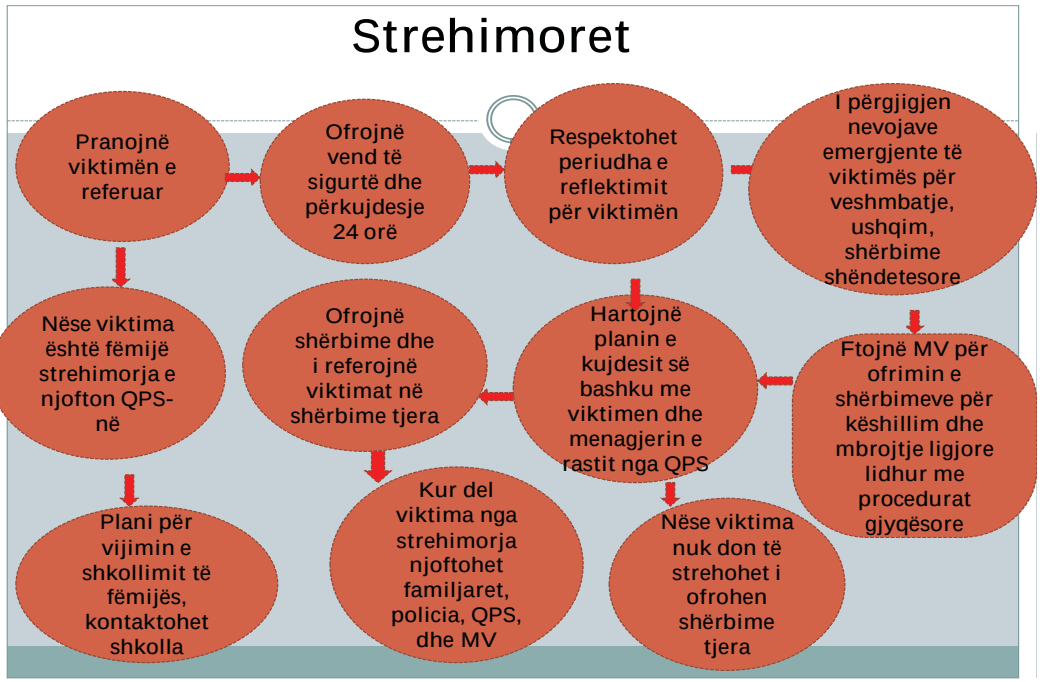

Strehimoret ofrojnë vend të sigurtë prej 24 orësh për viktimat e dhunës në familje. Strehimoret duhet të ofrojnë shërbime viktimave të dhunës në familje dhe vartësve të tyre kurdo që është e nevojshme. Viktimat duhet të referohen për strehim dhe për shërbime nga institucionet përgjejgëse për mbështetje të viktimave si PK, QPS, MV, dhe subjektet e tjera.

Strehimoret duhet të ofrojnë:

- Ambient përkrahës dhe te sigurt;
- Veshmbathje;
- Ushqim;
- Shërbime shëndetësore dhe medikamentet
- Këshillime dhe trajtime psiko-sociale;
- Këshillime ligjore;
- Trajtim të veçantë për viktimat me nevoja të veçanta/aftësi të kufizuara;
- Vende të veçanta për rehabilitimin e viktimave ;
- Aktivitete të ndryshme;

Strehimoret janë të obliguara që të zbatojnë periudhën e reflektimit prej 48 orë për viktimat e sapo referuara. Pasi të përfundojë periudha e reflektimit, strehmorja e harton planin individual për viktimën në bashkëpunim me menagjerin e rastit nga QPS. Shërbimet ofrohen në bazë të këtij plani. Si pjesë e planit individual, strehimoret janë të obliguar të ofrojnë trajnime/kurse përkatëse për të gjitha viktimat. Këto trajnime ndihmojnë në ngritjen profesionale të tyre, në lehtësimin e mundësive për punësim dhe integrimin e tyre në shoqëri.
Gjatë qëndrimit të viktimës në strehimore, duhet t'iu mundësohet kontakti i viktimës me familjarët

e saj, të afërmit dhe miqtë, dhe personelin e strehimores. Kur viktimat me rrezikshmëri të lartë kontaktojnë me familjarë duhet të monitorohen nga personeli i strehimores, ndërsa takimet me familjarë duhet të bëhen në përcjellje policore.

Gjatë qëndrimit në strehimore në rast se stafi i strehimores identifikon, vlerëson kërcënimin e sigurisë se viktimës, stafit dhe të tjerëve menjëherë kontakton Policinë dhe organet tjera përkatëse.

Për çdo viktimë, Strehimorja hap dosjen për rastin e pranuar dhe informon atë për rregullat e strehimores, shërbimet e ofruara, orarin dhe masat e sigurisë gjatë qëndrimit në strehimore. Strehimoret obligohen të sigurojnë që identiteti dhe të dhënat e viktimës, nuk do të zbulohen pa pëlqimin e saj . Nëse viktima nuk pranon ndihmën dhe akomodimin në strehimore i shpjegohen pasojat dhe rreziqet nga qëndrimi jashtë strehimores dhe me tutje udhëzohet për veprimet parandaluese. Viktima duhet të informohet lidhur me organet dhe numrat kontaktues të tyre në rast rreziku. Nëse viktima e refuzon ndihmën duhet që viktimës t'i bëhet me dije se ajo mund të kërkojë ndihmë edhe në të ardhmen kurdo që ka nevojë.

Kur është e nevojshme, strehimoret ofrojnë shërbime të ndryshme për viktimat. Strehimoret janë të obliguar të ofrojnë mbështetje psikosociale nëse ekziston nevoja , përmes sesioneve individuale dhe grupore të trajtimit psikologjik. Strehimoret janë të obliguara t'i ofrojnë viktimës shërbimet shëndetsore primare, sipas mundësive të tyre. Nëse viktima e strehuar ka nevojë për shërbime shëndetësore, strehimoret jane të obliguara që rastet t'i dërgojë në institucionet shëndetsore, duke zbatuar sistemin e referimit.

Strehimoret duhet të kordinojnë aktivitetet për ofrimin e shërbimeve me intitucionet dhe akterët tjerë. Strehimoret janë të obliguara të ftojnë MV për ofrimin e shërbimet për mbrojtje ligjore dhe këshillime ligjore për procedurën gjyqesore si përpilimi i kërkesave për urdhër mbrojtje, urdhër mbrojtje emergjente, përcjelljen dhe përfaqësimin e viktimës në procese gjyqësore , shoqërimin e viktimës në polici, në spital apo në mjekësi ligjore.

Për të gjitha viktimat dhe fëmijët e tyre duhet të përgatitet plani për shkollim/edukim të mëtutjeshëm bazuar në nevojat e identifikuara. Ky plan duhet të përgatitet në marrëveshje në mes të MASHT-it, Strehimoreve, Punëtorëve Social nga QPS-të dhe Viktimave.

Koordinimi me QPS është i domosdoshëm. Nëse viktima e strehuar është fëmijë , dhe ka nevojë për shërbime shëndetësore, Strehimoret janë të obliguara që rastet t'i dërgojë në institucionet shëndtësore në prezenc të Menaxherit të rastit nga QPS, duke zbatuar sistemin e referimit.

Strehimoret obligohen të referojnë në QPS rastet kur viktimat e strehuara kanë nevojë për shërbime administrative apo nxjerrjet e dokumenteve personale.

Viktima mund të transferohet nga një Strehimore në një tjetër sipas marrëveshjeve në mes Strehimoreve dhe nevojave që paraqiten, në këtë rast miratimin e kerkesës e merr Departamenti përkatës në MPMS.

Vendimi i lëshimit të viktimës nga Strehimorja bëhet me pëlqimin e viktimës nga punonjësit e Strehimores, Menaxheri i rastit dhe QPS-ja. Më këtë rast duhet të njoftohet policia apo MV varësisht nga rasti. Policia, Mbrojtësit e Viktimave dhe QPS duhet të njoftohen me rastin e lëshimit të viktimës nga strehimorja, ashtu që të vazhdohen ofrimi i shërbimeve nëse është e nevojshme. Familjarët e viktimës do të njoftohen për lëshimin e viktimës nëse është e duhur apo kërkohet nga viktima.

Instrumenti 1: Përgjegjësitë e strehimoreve (Shtojca 2)
Instrumenti 2: Lista e kontrollit për strehimoret (Shtojca 15)
Instrumenti 3: Lista e kontrollit për periudhën e reflektimit (Shtojca 15)

Përgjegjësitë e Prokurorit

Prokurori i shtetit ka detyrimin për të shqyrtuar provat e një incidenti të dhunës në familje për të përcaktuar nëse ekzistojnë prova të mjaftueshme për të justifikuar dhe mbështetur ndjekjen penale të rastit, kjo përfshin edhe çdo shkelje të urdhrave të mbrojtjes. Prokurori ka autoritetin të inicojë procedurën penale sipas detyrës zyrtare (ex officio), ose sipas propozimit te pales së dëmtuar19. Në rastet e shkeljes së urdhërit për mbrojtje nga kryesi i dhunës në familje, prokurori duhet të veproj mbrenda autorizimeve ligjore me qëllim që ti ofrojë siguri viktimës së dhunës në familje

Prokurori informohet për rastin dhe dëshmitë nga ana e policisë. Bashkëpunimi në mes të policisë dhe prokurorit është i rëndësihëm për Prokurorin me qëllim të krijimit të një fotografie sa me të qartë lidhur me veprën penale, ashtu që të ngrisë aktakuzën. Pasi të njoftohet për rastin e caktuar, Prokurori duhet të veproj më urgjencë dhe prioritet gjithmonë duke pas parasysh specifikat e rastit të caktuar. Prokurori është i obliguar që nga ai moment të mbikëqyr punën e policisë, kryesisht (njësinë e dhunës në familje), mbi hapat që duhet të ndërmerren në vijim për marrjen e provave Prokurori ka për detyrë të sigurojë që gjatë intervistës së viktimës, të gjithë personat që kanë nevojë për të marrë pjesë sipas ligjit të jenë të pranishëm. Provat duhet të mblidhen në pajtim me dispozitat e KPPK mbi pranueshmërinë e provave. Pasi të përfundojnë veprimet hetimore dhe ka prova të mjaftueshme prokurori pa vonesë e ngrit aktakuzëns ose i hudhe kallzimin penal respektivisht pushon hetimet. .
I dyshuari mund të arrestohet20, mund t'i caktohet masa e ndalimit21 jo më shumë se 48 orë nga koha e arrestimit (nëse është i mitur nuk mund të kalojë peirudhën prej 24 orë22). Të dyshuarit poashtu mund t'i caktohet masa e paraburgimit nga ana e gjyqtarit të procedurës paraprake pas propozimit me shkrim nga ana e prokurorit23 kur plotësohen kushtet24 sipas KPPK-së.

Kur ka një viktimë fëmijë, prokurori ka për detyrë të zhvillojë ndjekjen penale në mënyrën që i shërben interesave më të mira të fëmijës. Prokurori duhet të mbikëqyrë me shumë kujdes një hetim ku përfshihet viktima fëmijë për të siguruar që fëmija nuk do të riviktimizohet gjatë procesit, në veçanti në fazën e hetimeve.

Prokurori ka për detyrë të informojë viktimën për të drejtave e saj. Prokurorët, personalisht ose me ndihmën e mbrojtësve të viktimave, këshillojnë viktimën lidhur me procesin e ndjekjes penale të rastit në gjykatë. Kjo kërkon që prokurori të ofrojë një pasqyrë të të gjitha procedurave dhe të drejtat e viktimës që nga fillimi i procesit deri në vendimin përfundimtar të gjykatës dhe procedurat pas kësaj. Prokurori ka përgjegjësi të ndjekjes penale të të gjitha veprave penale të përcaktuara me Kodin Penal të Republikës së Kosovës. Andaj, në pajtim me KPRK-në këto PSV do të zbatohen edhe për të gjitha rastet e shkeljes së kodit penal, kur vepra është kryer ndaj një anëtari të familjes apo viktimës së ndjeshme.
Të gjitha veprimet e përcaktuara si dhunë në familje më LMDHF, nëse ngriten në nivel të veprës penale, do të kualifikohen si vepër penale përkatëse dhe njëkohësisht edhe si dhunë në familje, pikërisht për shkak të ekzistimit të elementit të marredhënies familjare. Kryesit e dhunës në familje

19 Kanosja sipas nenit 185 paragrafi 5 i KPRK, kërkon propozimin e pales së dëmtuar.
20 Neni 162 dhe 163 i KPPK-së
21 Neni 163 paragrafi 5 i KPPK-së
22 Neni 65, paragrafi 2 i Kodit për të Mitur
23 Neni 165 i KPPK-së
24 Neni 164, paragrafi 1 i KPPK-së

janë kreativ në mënyrat sesi ata i dëmtojnë viktimat e tyre andaj jo gjithmonë është e mundur të parashihen të gjitha veprat të cilat njëkohësisht mund të trajtohen edhe si dhunë në familje. Më poshtë është paraqitur një listë jo shterruese e veprave penale të përcaktuara sipas Kodit Penal të që mund të kryhen në marrëdhënie familjare apo veprat që mund të paraqesin bazë për ndjekje penale për shkak të shkeljes së urdhërit mbrojtës:

- Skllaveria, kushtet e ngjashme me skllaverine dhe puna e detyruar;
- Vrasja e rende
- Shtytja në vetëvrasje dhe ndihma në vetëvrasje
- Ndërprerja e palejuar e shtatzënësisë;
- Lëndimi i lehtë trupor
- Lëndimi i rëndë trupor
- Kanosja
- Ngacmimi
- Sulmi
- Shtrëngimi
- Privimi i kundërligjshem i lirisë
- Cenimi i paprekshmërisë së banesave dhe objekteve
- Dhunimi
- Sulmi seksual
- Degradimi i integritetit seksual
- Keqpërdorimi seksual i përsonave me çrregullime ose paaftësi mendore apo emocionale
- Keqpërdorimi seksual i përsonave nën moshen 16 vjeqare
- Mardhëniet seksuale brenda familjes
- Martesa e detyruar
- Bashkëjetesa martesore me personin nën moshën 16 vjet
- Marrja ose mbajtja e kundërligjshme e fëmijes
- Keqtrajtimi apo braktisja e fëmijes
- Shkelja e detyrimeve familjare
- Shmangia nga sigurimi i mjeteve të jetesës
- Veprat penale të narkotikëve;
- Shantazhi
- Vetgjyqësia.

Ofruesit e shërbimeve nuk duhet të kufizohen nga kjo listë dhe në çdo rast individual duhet të bëjnë vlerësim nëse një vepër e caktuar penale përbën edhe dhunë në familje. Bashkë me identifikimin e një vepre penale si vepër e cila përmban edhe elemente të dhunës në familje, i jepet mundësi më e mirë për mbrojtje edhe viktimave të këtyre veprave por edhe njëkohësisht ndihmon në prioritizimin e këtyre lendëve qysh në fillim të procedurës.

Përgjegjësitë e Gjykatës

Rastet e dhunës në familje trajtohen me urgjencë nga gjykata. Gjykatat kanë për obligim të marrin vendime mbrenda afateve ligjore.
Ekzistojnë dy degë në sistemin e drejtësisë: penale dhe civile. Legjislacioni penal dhe gjykatat e sigurojnë rendin publik. Këta janë përgjegjës për sanksionimin e shkeljeve ligjore. Edhepse shumica e veprave penale kryhen ndaj viktimave individuale, megjithatë konsiderohet se vepra është kryer kundër shtetit për arsye se shteti i vendos ligjet dhe është përgjegjës për zbatimin e tyre.
Legjislacioni civil përfshinë të gjitha fushat që nuk janë të natyrës penale . Zakonisht këto raste përfshijnë situatat ku të drejtat ligjore të individëve janë shkelur në disa mënyra tjera, e jo me vepër penale. Legjislacioni civil ofron mënyra të ndryshme për ta rregulluar situatën. Urdhrat mbrojtës nga dhuna në familje, shkurorëzimi dhe kujdestaria e fëmijës hyjnë në kuadër të juridiksionit civil të gjykatave.
Aktet e dhunës në familje mund të rezultojnë paralelisht në të dyja procedurat ligjore, civile dhe penale. Nivele të ndryshme të fakteve dhe dëshmive kërkohen ndaras për dyja procedurat. Edhepse rezultati i një procedure mund të ndikojë në procedurën tjetër gjyqësore, në përgjithësi procedura civile është e pavarur nga procedura penale.

Procedura civile për dhunën në familje

Ligji për Mbrojtje nga Dhuna në Familje i mundëson viktimat që të kërkojnë urdhrat mbrojtës për aktet e dhunës në familje. Urdhrat mbrojtës parashtrohen në juridiksionin ku viktima ka vendbanim apo venqëndrim dhe lëshohen në bazë të Nenit 3 të Ligjit për Mbrojtje nga Dhuna në Familje.

Viktimat e dhunës në familje mund të përdorin ligjet civile për mbrojtje nga disa forma të abuzimit. Ligji për Mbrojtje nga Dhuna në Familje i mundëson viktimës të parashtrojë kërkesë për Urdhër mbrojtje. Urdhëri për mbrojtje lëshohet nga gjykatësi civilist. Për të parashtruar kërkesën për urdhërmbrojtje viktimat mund të kërkojnë ndihmë nga: Mbrojtësit e Viktimave, QPS-të, Zyra për ndihmë Juridike dhe OJQ-të e ndryshme që ofrojnë shërbime të tilla. Për parashtrimin e një kërkese të tillë nuk ka nevojë të paguhet taksë gjyqësore dhe viktimat nuk kanë nevojë të angazhojnë avokat. Përparësitë e procedurës civile është se marrin shumë më pak kohë sesa rastet në procedurë penale.
Urdhëri mbrojtjës është një urdhër që lëshohet me vendim gjykate dhe përcakton disa masa mbrojtjeje për viktimën e dhunës në familje

Ky urdhër lëshohet pas mbajtjes së një seance ndëgjimore dhe kur:

- ekzistojnë fakte që i mbështesin dyshimet e arsyeshme se kryesi mund të kryejë ndonjë akt të dhunës në familje;
- lëshimi i urdhërit të mbrojtjes është i nevojshëm për të mbrojtur sigurinë, shëndetin, mirëqenien e viktimës.

Llojet e Urdhërave Mbrojtës

Ekzistojnë 3 lloje të Urdhrave Mbrojtës, dy prej tyre lëshohen nga gjykata. Urdhri i tretë mund të sugurohet jashtë orarit të punës së gjykatave.

Urdhër Mbrojtje - urdhëri i lëshuar me vendim gjykate, ku parashikohen masat mbrojtëse për viktimën. Kohëzgjatja e urdhrit për mbrojtje nuk mund të jetë më e gjatë se 12 muaj por me mundësi vazhdimi jo më shumë se 24 muaj.

Urdhër Mbrojtje Emergjente - urdhri i lëshuar përkohësisht me vendim gjykate. Kohëzgjatja e urdhrit për mbrojtje emergjente skadon në fund të dëgjimit për vërtetimin e urdhrit për mbrojtje emergjente.

Urdhër Mbrojtje e Përkohshme Emergjente urdhri i lëshuar jashtë orarit të punës së gjykatave nga Shefi i njesitit Rajonal te Policise se Kosoves kunder dhunes ne familje. Kohëzgjatja e urdhrit të përkohshëm emergjent skadon në fund të ditës së ardhshme gjatë së cilës gjykata punon.
Masave mbrojtëse që mund të lëshohen për të mbrojtur viktimën/at, përmes Urdhërit për mbrojtje:
Mbrojtja ndaj dhunës në familje përmes Urdhërit për mbrotje duke lëshuar ndaj Kryërësit të dhunës në familje, masat mbrojtese në vijim:
Masat mbrojtëse e ndalojnë kryesin e dhunës në familje që të mos kryejë disa vepra. Gjykata poashtu mund të urdhërojë kryesin që të merr disa shërbime, ashtu që të mbrojë viktimën e dhunës në familje.
Masat mbrojtëse që mund të caktohen përmes urdhrave mbrojtës përfshijnë:

Masat për ndalimin e kryesit të dhunës në familje:

- Masa e ndalimit të afrimit viktimës së dhunës në familje;
- Masa mbrojtëse e ndalimit të shqetësimit personave të ekspozuar dhunës;
- Masa mbrojtëse e largimit nga banesa, shtëpia apo hapësira tjetër e banimit;
- Masa mbrojtëse e shoqërimit viktimës së dhunës (zbatohet nga policia);
- Masa mbrojtëse e marrjes së sendit (me te cilin është kryer/apo mund te kryhet vepra);
- Masat mbrojtëse pasurore;
- Masat tjera që janë të domosdoshme për për të mbrojtur sigurinë, shëndetin ose mirëqenien viktimës dhe personave tjerë të rrezikuar.

Shërbimet parandaluese për kryesin e dhunës në familje:

- Masa mbrojtëse e trajtimit mjekësor nga varësia prej alkoolit dhe substancave psikotrope
- Masa mbrojtëse e trajtimit psikosocial;

Kush mund të kërkojë lëshimin e urdhërave mbrojtës:

Lëshimin e urdhërit për mbrojtje mund ta kërkojë: pala e mbrojtur; përfaqësuesi i autorizuar i palës së mbrojtur; mbrojtësi i viktimave me pëlqimin e palës së mbrojtur; përfaqësuesi i qendrës për punë sociale në komunën ku pala e mbrojtur ka vendbanimin apo vendqëndrimin në rastet kur viktimë është i mituri.

Lëshimin e **Urdhërit për mbrojtje emergjente** përveç personave të sipërpërmendur mund ta kërkojë edhe personi me të cilën pala e mbrojtur ka lidhje familjare; personi i cili është në dijeni të drejtpërdrejtë për një apo më tepër vepra të dhunës në familje ndaj palës së mbrojtur apo edhe OJQ-të, që janë familjarizuar me problemin e viktimës.

Me qëllimin për të pasur një sistem uniform të paraqitjes së kërkesës për urdhër mbrojtje dhe urdhër mbrojtje emergjente, të gjithë personat e sipër-përmendur janë të obliguar të përdorin formularin e bashkangjitur në Shtojcë të kësaj PSV-je.

Duke qenë se shqyrtimi i kërkesës për shqiptimin e urdhër mbrojtjes dhe urdhërmbrojtjes emergjente bëhet nga ana e gjyqtarit civilist; dhe për ti ikur mundësisë së interpretimeve të ndryshme nëse gjyqtari mund të propozojë një masë e cila nuk është e kërkuar nga parashtruesi i kërkesës, rekomandohet që: MV, Zyrtari i QPS, Strehimores apo cilado OJQ që ndihmon viktimën në parashtrimin e kësaj kërkese, kur është nevoja dhe mvarësisht nga rrethanat, të mos kufizohet në kërkimin e shqiptimit të vetëm një mase.

Formulari i standardizuar i kërkesës për urdhër mbrojtje ofron një përdorim më praktik dhe uniform në tërë Kosovën. Formulari i mundëson viktimës që të kërkojë më shumë se një masë mbrojtëse, duke i dhënë njëkohësisht më shumë diskrecion gjyqtarëve në vendimet e tyre. Pasi që formulari në vete përmban të gjitha masat mbrojtëse të përcaktuara me LMDHF, do të jetë shumë më lehtë për viktimën (ose për të tjerët që kërkojnë në emër të viktimës) të i njeh masat mbrojtëse të mundshme.

Krahas kërkesës për një masë të caktuar mbrojtëse, rekomandohet që parashtruesi i kërkesës të kërkojë edhe masën nga neni 11 par.1.5 i LMDHF për ti lënë mundësinë gjyqtarit të vlerësojë në secilin rast konkret nëse është i nevojshëm shqiptimi i ndonjë prej masave tjera me qëllim të sigurisë dhe mirqenies së viktimës apo personave tjerë të rrezikuar nga dhuna në familje.

Formularët e standardizuar duhet t'iu vihen në dispozicion viktimave dhe të kenë qasjen në këto formularë në gjykata, zyret e mbrojtësve të viktimave, qendrat për punë sociale dhe OJQ-të që ofrojnë shërbime të specializuara për viktimat e dhunës në familje.

Shqyrtimi i kërkesave dhe vendosja për urdhër mbrojtje dhe urdhër mbrojtje emergjente

Gjykata kompetente brenda pesëmbëdhjetë (15) ditëve nga data e pranimit të kërkesës për urdhër mbrojtës, në përputhje me Ligjin për procedurën kontestimore, mban seancën dëgjimore, dhe pas ndëgjimit të palëve të përfshira dhe përfaqësuesve të tyre, si dhe përfaqësuesve të institucioneve

kompetente, vendosë për kërkesën për urdhër mbrojtje.
Dëgjimi dhe shqiptimi bëhet edhe në mungesë të kryerësit të dhunës në familje nëse kryerësi i dhunës në familje është thirrur në mënyrë të rregullt dhe nëse kërkesa është mbështetur në dëshmi të mjaftueshme.
Kërkesa konsiderohet si e tërhequr nëse në seancën e dëgjimit nuk paraqiten as pala e mbrojtur e as përfaqësuesi i autorizuar i palës së mbrojtur dhe nëse këta individë janë thirr në mënyrën e rregullt, ndërsa nuk e kanë njoftuar gjykatën për arsyet e mungesës së tyre.

Tërheqja e kërkesës nuk parandalon paraqitjen e kërkesës tjetër.

Gjykata vendos përkitazi me kërkesën për urdhër mbrojtje emergjente brenda njëzet e katër (24) orëve pas parashtrimit të kërkesës, sipas procedurës së njejtë e cila zbatohet për urdhër mbrojtje.
Vendimi për urdhër mbrojtje ose urdhër mbrojtje emergjente ekzekutohet menjëherë me vendim përkatës, i shqiptuar nga Gjykata kompetente dhe i`u dërgohet menjëherë kryerësit të dhunës në familje, Policisë së Kosovës, qendrave për punë sociale, si dhe palëve të tjera në procedurë.

Ankesat kundër urdhërave mbrojtës

Kundër vendimit të urdhrit për mbrojtje, mund të ushtrohet ankesë, brenda afatit tetë (8) ditor nga dita e dorëzimit të vendimit.
Kundër vendimit të urdhrit për mbrojtje emergjente, pala e pakënaqur ka të drejtë ankese në afatin prej tri (3) ditësh nga dita e dorëzimit të vendimit.
Parashtrimi i ankesës nuk e ndalon ekzekutimin e urdhrit mbrojtës apo urdhrit për mbrojtje emergjente.

Procedura penale në ndjekjen e rasteve të dhunës në familje

Në rastet e dhunës në familje janë dy mundësi që ky rast të ndiqet në procedurë penale:

Shkelja e urdhërave mbrojtës

Kur kryesi i dhunes ne familje shkel urdhërin mbrojtës të shqiptuar nga gjykata apo/dhe policia. Secili urdhër mbrojtës përmban dispozitën se shkelja e një urdhëri të tillë përbën vepër penale;

Shkelja në tërësi ose pjesërisht urdhrit për mbrojtje, urdhrit për mbrojtje emergjente ose urdhrit për mbrojtje të përkohshme emergjente përbën vepër penale që dënohet me gjobë prej dyqind (200) euro deri më dymijë (2000) Euro ose me burgim deri në gjashtë muaj.
Përsëritja vazhdueshme e shkeljes në tërësi ose pjesërisht e urdhrit për mbrojtje, urdhrit për mbrojtje emergjente ose urdhrit për mbrojtje të përkohshme emergjente konsiderohet rrethanë rënduese për kryerësin e veprës.

Instrumenti 1: Diagrami i urdhrave mbrojtës (shtojca 18)
Instrumenti 2: Kërkesa për urdhër mbrojtje (Shtojca 19)

Instrumenti 3: Kërkesa për ndryshimin, vazhdimin dhe ndërprerjen e urdhrit mbrojtës (Shtojca 20)
Instrumenti 4: Kërkesa për urdhër mbrojtje të përkohshme emergjente (Shtojca 21)

Identifikimi i elementeve të veprës penale në veprat e dhunës në familje

Kur kryesi i dhunës në familje kryen ndonjë nga veprat e parapara sipas Kodit Penal të Kosovës atëherë ndjekja penale e kryesit bëhet në pajtim me dispozitat e Kodit të Procedurës Penale.

Kodi Penal i Kosovës në kuadër të veprave të ndryshme të specifikuara parasheh se vepra të tilla mund të ndodhin edhe në kuadër të një familje dhe në raste të tilla një fakt i tillë do të konsiderohej rrethanë rënduese për kryesin e asaj vepre. Pra, edhe pse dhuna në familje nuk është e paraparë si vepër e veqantë në kuadër të Kodit, i njëjti parasheh se akte të ndryshme të dhunës mund të ndodhin edhe në një marrëdhënie familjare abuzive. Përparësitë e procedurës penale janë se kryesi do të mbahet përgjegjës për veprimet e tij. Në të dyja rastet, organet përkatëse do të veprojnë sipas dispozitave të Kodit të Procedurës Penale.

5.4. REINTEGRIMI DHE REHABILITIMI

Rehabilitimi dhe reintegrimi i viktimave të dhunës në familje kërkon qasje në aspekte të shumëllojshme duke përsfshirë akterë të ndryshëm. Qëllimi i procesit të rehabilitimit dhe reintegrimit është të ofroj mbrojtje dhe shërbime për sanimin e dhunës në familje për viktimat që të rikuperohen dhe rehabilitohen nga incidenti i dhunës në familje dhe të përkrahin viktimat përgjatë tërë procesit. Ky është një proces i vazhdueshëm duke filluar që nga identifikimi i viktimës, përkatësisht nga kontakti i parë i viktimës me akterët institucional /reaguesit fillestar deri të reintegrimi i plotë i viktimës në shoqëri. Përpjekjet për rimëkëmbje dhe reintegrim të viktimave në shoqëri duhet t'i adresojnë në të njejtën kohë çështjet në aspektin fizik, psikologjik/të sjelljes, social, ekonomik dhe të edukimit me të cilat ballafaqohen viktima. Procesi i rehabilitimit dhe reintegrimit nuk përfundon kur viktima largohet nga kërcënimi i menjëhershëm i dhunës. Viktimat kanë nevojë për qasje të vazhdueshme dhe të besueshme për këshillim, kujdes mjekësor, trajnim dhe mbështetje të tjera institucionale të cilat i mundësojnë viktimës edukim, punësim dhe strehim afatgjate. Procesi i rehabilitimit duhet të vazhdojë gjatë gjithë kohës deri në reintegrrimin e plotë të viktimës në shoqëri.

Strehimi

Strehimi i viktimave të dhunës në familje paraqet fazën fillestare dhe pothuajse më të rëndësishme drejt rehabilitimit dhe reintegrimit të viktimës. Me vendosjën e viktimës në strehimore nënkuptohet largimi i viktimës nga ambienti i dhunshëm dhe ofrimi i ndjenjes së sigurisë fizike dhe psikike. Strehimi i viktimave mund të jetë afatgjatë dhe afatshkurtër dhe varet nga shume faktorë. Shumica e viktimave të dhunës në familje kërkojnë strehim të përkohshëm, ndërkaq disa të tjera mund të qëndrojnë deri gjashtë muaj mbrenda strehimores.

Nëse viktima është referuar në Polici, Policia e Kosovës ka për obligim të shoqërojë viktimën në Strehimore ose në ndonjë vend tjetër të sigurtë sipas pëlqimit të viktimës.
Pasi të vendoset viktima në strehimore, strehimorja iu ofron ushqim, veshmbathje, siguri, kujdes

shëndetësor dhe shërbime tjera sociale përgjatë gjithë procesit të rehabilitimit dhe reintegrimit.

Nëse viktima refuzon të vendoset në strehimore, pasi të caktohet menagjeri i rastit nga QPS dhe të njoftohet Mbrojtësi i Viktimave, duhet të hartohet plani individual për viktimën për të ofruar shërbime dhe për të referuar viktimën në shërbime tjera si pjesë e procesit të rehabilitimit dhe reintegrimit.
Programe të strehimit duhet të jenë në dispozicion në çdo komunë për personat të ndjeshëm nën skemën e asistencës sociale. Çdo komunë duhet t'i japë prioritet viktimave të dhunës në familje në mënyrë që t'i ofrojë mundësi të strehimit këtyrë viktimave. Banesat sociale janë në dispozicion në disa komuna.
QPS vlerëson dhe jep rekomandime për nevojën e vazhdimit të përfshirjes së viktimës në ndihmë sociale, në pajtim me legjislacionin në fuqi. Në momentin që viktima e dhunës në familje kualifikohet për ndihmë sociale, ai/ajo duhet të aplikojë në programin për banesa sociale në komunën ku e ka vendbanimin. Menagjeri i rastit nga QPS duhet të kordinojë me Njësinë për Ndihmë Sociale (brenda QPS-së) në mënyrë që të ndihmojë viktimën të aplikojë për programin e banesave sociale.

Kujdesi mjekësor

Viktimat e dhunës në familje referohen në institucionet shëndetësore nga policia apo ofruesit e shërbimeve që ka kontaktin e parë me viktimën.
Policia është e obliguar që të sigurojë transport për viktimat e dhunës në familje dhe t'i shoqërojë deri në instutucionin shëndetësor.
Shumica e strehimoreve janë të aftë për ofrimin e shërbimeve themelore shëndetësore pa pagesë për viktimat e dhunës në familje të tilla si ushqim, higjienë dhe kujdes primar mjekësor përfshirë edhe medikamentet.
Strehimoret i referojnë viktimat për kujdes të mëtejshëm mjekësor në institucionet shëndetësore publike, të tilla si qendrat kryesore të mjekësisë familjare (QKMF), spitalet publike në komunën përkatëse apo në Qendrën Klinike Universitare të Kosovës (QKUK) në Prishtinë. Institucionet publike shëndetësore ofrojnë shërbime pa pagesë për viktimat e dhunës në familje.
Fëmijët viktima të dhunës në familje duhet të shoqërohen nga autoriteti kujdestarisë kur i referohen institucionit shëndetësor.
Institucionet publike shëndetësore janë të obliguara të ofrojnë shërbim mjekësor pa pagëse për viktimat e dhunës në familje.

Shërbimet e këshillimit

Për shkak të problemeve të shumta psikologjike që lindin nga dhuna në familje, viktimat kanë nevojë për shërbime të këshillimit gjatë gjithë procesit të rehabilitimit.
Viktima duhet të referohen institucioneve shëndetësore për kujdesin psikiatrik apo të tjera jo-qeveritare për shërbimet e këshillimit.
Strehimoret janë gjithashtu në gjendje të punësojnë këshilltarët e stafit të tyre në mënyrë që të sigurojë këshillim psikologjik për viktimat e dhunës në familje.
Viktimave të dhunës në familje dhe fëmijëve iu ofrohen këshillim psikologjik brenda strehimores bazuar në planin e tyre individual të hartuar nga menagjeri i strehimores dhe menagjeri nga QPS me pëlqimin e viktimës.

Nëse është e nevojshme, fëmijët viktima të dhunës në familje duhet të referohen te psikologu i fëmijëve apo psikiatëri në qendrat e mjekësisë familjare, qendrat e shëndetit mental ose Qendrën e Shëndetit Mendor për Fëmijë dhe Adoleshentë në kuadër të QKUK në Prishtinë.
Referimi i fëmijëve në këto institucione duhet të bëhet në prani të menaxherit të rastit nga QPS.
QPS- të angazhohen edhe në ndërmjetësimin familjar për raste të caktuara të viktimave të dhunës në familje në mënyrë që të ndihmojnë familjet të shërohen marrëdhëniet e tyre dhe për të krijuar një situatë të përgjithshme të familjes.
Zyrtarët e QPS kryejnë edhe vizita në shtëpi të viktimës me qëllim të vlerësimit të gjendjes së përgjithshme të familjes.
Menagjeri i rastit nga QPS ndihmon viktimën për hartimin e planit individual për ofrimin e shërbimeve për rehabilitimin dhe riintegrimin e viktimës.
QPS, poashtu viktimën mund ta referojë për shërbime tjera në institucione dhe OJQ që kanë program për mbrojtjen dhe rehabilitimin e viktimave të dhunës në familje.
Menaxheri rastit nga QPS, Strehimorja, dhe Mbrojtësi i viktimave gjithashtu duhet të mbështesë viktimën dhe fuqizimin e saj/tij për të marrë vendime të pavarura dhe të marrin përgjegjësinë mbi jetën e tij/saj.

Mbështetja ligjore

Mbështetja ligjore dhe shërbimet ligjore falas për viktimat e dhunës në familje është gjithashtu një pjesë e rehabilitimit dhe riintegrimit. Çdo ofrues i shërbimeve që është kontakti fillestar me viktimën e dhunës në familje duhet të kontaktojë mbrojtësin e viktimave.
Mbrojtësi i viktimave ofron ndihmë për viktimat nga momenti i identifikimit, para, gjatë dhe pas procedurës gjyqësore deri në riintegrimin e tyre.
Mbrojtësit e viktimave ofrojnë këshillime juridike, informojnë viktimën për të drejtat e viktimave, mbështesin viktimat gjatë procedurave gjyqësor, koordinojnë me ofruesit e tjerë të shërbimeve për të mbështetur viktimat përgjatë procesit të rehabilitimit dhe riintegrimit.
Mbrojtësit e viktimave me përjashtim të kërkesës për urdhër mbrojtje dhe ankesë për urdhër mbrojtje, nuk janë të autorizuar që të pregatisin dokumentet ligjore për viktimën në procedurën civile si psh paditë për shkurorëzim, padi për kujdestarinë e fëmijëve, padi për alimentacion, ankesa etj. Mbrojtësi i viktimave për këto shërbime juridike duhet të referojë viktimën e dhunës në familje në institucione tjera që ofrojnë ndihmë ligjore, të tilla si zyrat rajonale për ndihmë juridike falas, të cilët poashtu ofrojnë ndihmë ligjore falas për viktimat.
Zyrat rajonale për ndihmë juridike mundësojnë qasjen e viktimave në drejtësi duke i dhënë informata dhe këshilla viktimave për të drejtat e tyre ligjore, informata dhe këshilla lidhur me procedurat ligjore, përplimin e shkresave, përfaqësim në procedurën civile, penale, administrative dhe kundërvajtëse dhe koordinim me institucionet lokale për ofrimin e ndihmës juridike efikase.

Arsimimi dhe Punësimi

Një aspekt i rëndësishëm për viktimën që të zhvillojë siguri ekonimike, sociale dhe psikologjike është ofrimi i mundësive për arsimin, dhe mundësitë për të zhvilluar aftësitë e saj/tij që të jetë e pavarur. Me pavarësimin e viktimës pasi arrihet edhe siguria qe ai/ajo krijon. Duke i ofruar viktimës arsimim, njohuri dhe përvojë të punësimit, ofruesit e shërbimeve e ndihmojnë viktimën të riintegrohet në shoqëri.

Pasi të vendoset viktima në strehimore, hartohet plani individual për viktimën me menagjerin e rastit në strehimore dhe menagjerin e rastit nga QPS. Bazuar në këtë plan, strehimoret janë të obliguar të ofrojnë trajnime/kurse relevante për viktimat në mënyrë që të rrisin shkathtësitë profesionale të viktimës, të ndihmojnë në gjetjen e mundësive të punësimit dhe integrimit të viktimës në shoqëri.
Në rastet kur ka fëmijë duhet që plani të përfëshijë edhe shkollimin/edukimin e mëtutjeshëm bazuar në nevojat e identifikuara. Ky plan duhet të përgatitet në marrëveshje në mes të MASHT-it, strehimoreve, punëtorëve social nga QPS-të dhe viktimave.
Menagjeri i rastit nga QPS dhe strehimorja duhet t'i kontaktojë Drejtoratet Komunale të Arsimit në komunën ku banon viktima, në mënyrë që të sigurojë regjistrimin viktimës dhe fëmijëve në shkollë.
Për viktimat që nuk janë të strehuar, menaxheri i rastit nga QPS dhe mbrojtësi i viktimës duhet të referojnë viktimën në shërbimet e tjera në dispozicion në lidhje me nevojat e punësimit ose nevojat arsimore të viktimës.
QPS dhe mbrojtësi i viktimave duhet të referojnë viktimën në OJQ-të që ofrojnë kurse për gjuhë të huaja dhe trajnime tjera profesionale dhe të mbështetur viktimën për të vazhduar shkollimin e tij/saj.
Menaxheri i rastit nga QPS duhet të referojë viktimën në Qendrat Rajonale të Punësimit (të cilat gjenden në Prishtinë, Prizren, Ferizaj, Pejë, Gjakovë, Mitrovicë dhe 6 qendra mobile në Dragash, Graçanicë, Kaçanik, Deqan, Podujevë dhe Skenderaj) për shërbime të këshillimit për karrierë, këshillim për punësim, evidentim si punëkërkues, ndërmjetësim për punësim etj.
Menaxheri i rastit nga QPS duhet të referojë viktimën në Qendrat e Aftësimit Profesional (QAP) të cilat janë në kuadër të Qendrave Rajonale të punësimit për të siguruar trajnime profesionale për viktimat e dhunës në familje.
Qendrat e Aftësimit Profesional ofrojnë një shumëllojshmëri të trajnimeve profesionale si psh. administrim biznesi, teknologji informative, kontabilitet, dizajn grafik, punë zyre, riparim i pajisjeve të zyres, riparim të teknikës së bardhë, instalime të ujit dhe ngrohjes qendrore, elektronikë industriale, autoelektrikë, saldim, zdrukthtari, ndërtimtari, turizëm, tekstil, furrëtari, pastiqeri, kamarier, kuzhinier, përpunim të produketeve bujqësore etj. Pas përfundimit të kursit për aftësim profesional viktima mund të regjistrohet në listën e punëkërkuesve në Qendër të Punësimit në mënyrë që të kërkojë një vend të punës.
Qendrat Rajonale të Punësimit duhet të japin përparësi viktimës së dhunës në familje për trajnime profesionale dhe mundësi punësimi.
vQPS-të ka për detyrë të informojnë viktimat e dhunës në familje në lidhje me disponueshmërinë e asistencës sociale dhe kërkesat dhe detyrimet e nevojshme për të përfituar nga ndihma sociale.
Qendra për Punë Sociale duhet të ndihmojë viktimën në nxjerrjen e dokumenteve personale ose shërbime të tjera administrative.

Rehabilitimi dhe reintegrimi i kryesit të dhunës në familje

Gjykatat mund të shqiptojnë masën mbrojtëse të trajtimit psiko-social dhe masën mbrojtëse të trajtimit të obligueshëm mjekësor nga droga dhe alkooli të kryesit të dhunës në familje në bazë të kërkesës së viktimës për urdhër mbrojtje.
Mbrojtësit e viktimave apo zyrtarët tjerë që ndihmojnë viktimën në plotësimin e kërkesës për urdhër mbrojtje duhet të këshillojnë viktimën për mundësinë e propozimit të këtyre dy lloje të masave mbrojtëse që përfshijnë rehabilitimin e kryesit të dhunës në familje.
Nëse gjykata ka shqiptuar masën e trajtimit psiko-social të kryersit të dhunës në familje QPS e bënë

zbatimin e kësaj mase sipas legjislacionit në fuqi.
Nëse gjykata ka shqiptuar masën e trajtimit psiko-social dhe masën e trajtimit të obligueshëm mjekësor nga varësia e alkoolit dhe substancave psikotrope të kryesit të dhunës në familje, institucioni shëndetësor bën zbatimin e këtyre masave sipas legjislacionit në fuqi. Policia e Kosovës ka për obligim ekzekutimin e masave mbrojtëse të shqiptuara sipas vendimit të gjykatës.

Kompensimi i viktimave

Në pajtim me dokumentet e ndryshme ndërkombëtare dhe rajonale, përfshirë edhe ato direkt të aplikueshme në vendin tonë në bazë të Kushtetutës, dëmshpërblimi dhe kompensimi i viktimave, sidomos të atyre të dhunës në familje, është faktor kyq për të ndihmuar drejt rehabilitimit shpritëror dhe material të viktimave. Sikurse këto dokumente ndërkombëtare edhe legjislacioni ynë ka paraparë dëmshpërblimin apo kompensimin e viktimave në procedurë civile apo penale.
Nisur nga fakti se disa nga veprat e parapara me LMDHF përmbajnë edhe elemente të veprës penale, me inicimin e procedurës penale sipas KPPRK viktimës së dhunës në familje i takon e drejta në dëmshpërblim nga kryesi i asaj dhune. Gjithnjë sipas, KPPRK-së viktimat e dhunës në familje kanë të drejtë në kompensim të arsyeshëm të urdhëruar nga gjykata ndaj kryesit të dhunës në familje i cili ka pranuar fajësinë apo është shpallur fajtor për shkaktimin e dëmit material, fizik, emocional ndaj viktimës25. Për të arritur këtë qëllim, KPPRK ka paraparë gjithashtu se viktima qysh në fazën e hershme të hetimit e më së largu deri në 60 ditë nga ngritja e aktakuzës, mund të paraqes 'Deklaratën mbi dëmin" e shkaktuar të bashkangjitur në Shtojcë të PSV-së. Viktima mund të ndihmohet nga Mbrojtësit e viktimave në plotësimin dhe dorëzimin e një deklarate të tillë26. E njëjta deklaratë mund të shërbejë si kërkesë pasurore . Viktima mund ta realizojë kërkesën e saj në procedurë civile27 apo penale. Sipas KPPRK-së, në rast të pranimit të fajësisë nga kryesi i dhunës në familje apo në rast të negocimit të marrëveshjes mbi pranimin e fajësisë, kërkesa e sipërpërmendur e viktimës duhet të trajtohet nga gjykata28.

Fomulari duhet të iu vihet në dispozicion policisë, prokurorëve, mbrojtësve të viktimave dhe gjykatësve. Secili duhet të sigurojë që viktima është informuar në lidhje me mundësinë për të paraqitur deklaratën mbi dëmin në mënyrë që të konsiderohet nga gjykata si palë në procedurën penale dhe se viktima/pala e dëmtuar ka qasje në këtë formë standarde. Nëse pala e dëmtuar zgjedh që të plotësojë këtë formular, ajo duhet ta bëjë këtë brenda afatit të paraparë në Nenin 218. Pala e dëmtuar mund të asistohet nga përfaqësuesi i autorizuar dhe policia në plotësimin e këtij formulari.

Nëse prokurori ose gjyqtari vëren se formulari i tillë nuk është pjesë e dosjes së lëndës, ata duhet të sigurohen se pala e dëmtuar është informuar dhe ka pasur qasje në këtë formular, ose të bëjnë të mundshme qasjen në këtë formular. Deklarata shërben që viktima të konsiderohet palë në procedurë dhe njëkohësisht mund të shërbejë si kërkesë pasurore. Megjithatë duhet pasur parasysh, se deklarata paraqet një përmbledhje të ndikimit të veprës penale në viktimën, por nuk kufizon atë që në procedura të mëtutjeshme të jep të dhëna më të precizuara apo që në procedurë civile të kërkohet një ekspertizë mbi dëmin që iu është shkaktuar viktimës me veprën penale.

25 KPPRK,neni 62[Të drejtat e të dëmtuarit], par.1.4.
26 Ibid., neni 218[Deklarimi i dëmit nga i dëmtuari].
27 Kërkesat pasurore-juridike në procedure civile do të trajtohen në pajtim me Ligjin mbi Procedurën Kontestimore të Republikës së Kosovës.
28 Ibid.,neni 233[Negocimi I marrëveshjes mbi pranimin e fajësisë], par.8,9,12,13,19.

Në pamundësi të realizimit të kërkesës për dëmshpërblim në procedurë penale, gjykata referon viktimën që të paraqes kërkesë pasurore në procedurë civile. Mbrojtësi i viktimave mund të koordinojë ndihmën juridike për viktimat duke koordinuar edhe me ofrues të tjerë të shërbimeve të cilët ofrojnë asistencë të tillë në procedurë civile si p.sh. Agjencinë për ndihmë juridike apo OJQ që ofrojnë ndihmë për viktimat e dhunës në familje.
KPPRK ka paraparë edhe mundësin e kompensimit të viktimës nga shteti. Sipas KPPRK-së, në rastet kur gjykata nuk mund të urdhëroj pagimin e dëmshpërblimit nga i pandehuri për shkak të pamundësisë për të paguar, vdekjes së kryesit, viktima ka të drejtë të kërkojë nga gjykata të dërgojë urdhërin për kompensim nga shteti29. Megjithatë, çështja e kompensimit shtetëror pritet të rregullohet me legjislacion të veçantë në kuadër të kompensimit edhe të viktimave të veprave tjera penale të dhunshme. Ky legjislacion do të duhej të parasheh edhe kriteret dhe mënyrën e kompensimit, andaj deri me funksionalizimin e programit për kompensim shtetëror , viktimat mund të realizojnë kërkesat e tyre për dëmshpërblim vetëm nga i pandehuri duke paraqitur kërkesën në gjykatë çoftë në procedurë penale apo edhe civile.

Instrumenti 1. Deklarata mbi dëmin (Shtojca 23)

Masat për zbatimin e procedurave standarde të veprimit

Akterët institucional dhe akterët mbështetës të cilët kanë kompetenca dhe detyra të luftimit të dhunës në familje, janë të obliguar të veprojnë konform aktiviteteve të përshkruara në PSV vetanake të cilat janë të integruara në këtë Procedurë.

Procedurat standarde të veprimit janë hartuar në bazë të dispozitave ligjore në fuqi dhe në rast të plotësimi dhe ndryshimi të ligjeve dhe akteve nënligjore, Agjencia për Barazi Gjinore dhe akterët tjerë, janë të obliguar të kryejnë përgaditjen për ndryshimin dhe plotësimin e këtyre procedurave brenda afatit prej 30 ditësh nga data e ndryshimit të ligjeve, akteve nënligjore, memorandumeve të mirëkuptimit dhe PSV institucionale.

Të gjitha institucionet e ngarkuara me detyra emergjente, të cilat nuk mund të shtyhen, sipas kësaj Procedure, do të organizojnë kujdestari 24-orëshe për shtatë ditë të javës, për zytarët përkatës të linjave të cilët mirren me dhunën në familje.

Akterët institucional dhe akterët mbështetës, do të bëjnë deponimin e të dhënave në bankën e sistemit të menaxhimit të integruar të informatave me qëllimt të grumbullit të dhënave .
Me miratimin e Procedurave Standarde, përgjegjësit e akterëve institucional dhe akterët mbështetës, janë të obliguar që të ndërmarrin të gjitha veprimet e parapara për zbatimin e tyre.

29 Ibid. supra note 1, par.1.5.

6. Monitorimi dhe vlerësimi

Monitorimi dhe vlerësimi i implementimit të PSV-ve është proces i rëndësishëm që duhet të bëhen në formë sistematike. Përmes këtij procesi synohet të vlerësohet aplikueshmëria e PSV-ve në praktikë, synohet të vlerësohet niveli i implementimit nga akterët e ndryshëm si dhe të identifkohen vështirësitë dhe sfidat e mundshme në implementimin e tyre.

Monitorimi i implementimit të PSV-ve shërben për disa qëllime:

- Mban përgjegjës secilin nga institucionet sa i përket përmbushjes së obligimeve ligjore.
- Mundëson identifikimin e zbrastësive në PSV, legjislacion dhe praktikat aktuale.
- Informatat e mbledhura përmes monitorimit dhe vlerësimit ndihmojnë përmirësimin e PSV-ve, strategjive për luftimin e dhunës në familje dhe në formulimin e legjislacionit në të ardhmen.
- Ndihmon në vlerësimin e nevojës për vetëdijësim për parandalimin, raportimin dhe luftimin e dhunës në familje.

Monitorimi dhe vlerësimi i përditshëm i implementimit të PSV-ve duhet të bëhet përbrenda secilit institucion. Secili institucion që është përgjëgjës për implementimin e PSV-ve është i obliguar edhe ta monitoroj dhe vlerësoj implementimin e tyre – sipas zinxhirit hierarkik (p.sh Policia e monitoron veten në zbatimin e PSV-ve përbrenda departamenteve dhe njësive të saj, dhe gjatë raportimit të rregullt të njësive të ndryshme vlerësohet edhe implementimin i PSV-ve).
Është më se e rëndësishme që të bëhet edhe një monitorim dhe vlerësim i jashtëm/i paanshëm mbi implementimin e PSV-ve, në mënyrë që të sigurohet një pasqyrë reale mbi implementimin e tyre. Ky monitorim dhe vlerësim i jashtëm mund të bëhet nga ndonjë institucion /OJQ lokale (në mënyrë vullnetare apo edhe përmes angazhimit të tyre vetëm për qëllim të monitorimit dhe vlerësimit) apo nga ndonjë institucion ndërkombëtar.

Përgjegjësi e Zyrës së Koordinatorit për Dhunë në Familje do të jetë grumbullimi i të gjitha informatave që rrjedhin nga procesi i monitorimit dhe vlerësimit në fund të çdo viti, si dhe procesimi dhe përpunimi i atyre të dhënave në një raport monitorimi dhe vlerësimi. Ky raport duhet të elaborojë edhe sfidat në implementimin e PSV-ve përfshirë rekomandimet dhe sygjerimet për ndryshime të mundshme në PSV-të, dhe çdo vit duhet të shpërndahet tek pjesëtarët e grupit ndërministror kundër dhunës në familje.

7. SHTOJCAT/MJETET

Shtojca 1. Tabela e listës së kontakteve të institucioneve shtetërore dhe akterëve tjerë për mbrojtje nga dhuna në familje.
Shtojca 2. Organogramet për përgjegjësitë e secilit institucion dhe informata që institucionet duhet t'i ofrojnë viktimës.
Shtojca 3. Forma bazike e të dhenave për viktimat e dhunës në familje.
Shtojca 4. Forma për identifikimin dhe referimin e fëmijëve të ekspozuar ndaj dhunës në familje nga shkolla.
Shtojca 5. Deklarata e pëlqimit të viktimës.
Shtojca 6. Njoftim për të drejtat e viktimave të dhunës në familje.
Shtojca 7. Lista e kontrollit për vlerësimin e rrezikut.
Shtojca 8. Lista e kontrollit për identifikim zyrtar.
Shtojca 9. Lista e kontrollit për policinë.
Shtojca 10. Lista e kontrollit për mbrojtësit e viktimave.
Shtojca 11. Lista e kontrollit për qendrën për punë sociale
Shtojca 12. Lista e kontrollit për institucionet arsimore.
Shtojca 13. Lista e kontrollit për institucionet shëndetësore.
Shtojca 14. Lista e kontrollit për Strehimoret.
Shtojca 15. Lista e kontrollit për periudhën e reflektimit.
Shtojca 16. Planifikimi i sigurisë me viktimën e dhunës në familje.
Shtojca 17. Këshilla për përpilimin e planit të sigurisë për viktimën e dhunës në familje.
Shtojca 18. Diagrami për urdhra mbrojtës.
Shtojca 19. Kërkesa për urdhër mbrojtje.
Shtojca 20. Kërkesa për ndryshimin, vazhdimin dhe ndërprerjen e urdhrit për mbrojtje.
Shtojca 21. Kërkesa për urdhër mbrojtje te perkohshme emergjente.
Shtojca 22. Shqiptimi i urdhërit per mbrojtje te perkohshme emergjente.
Shtojca 23. Deklarata mbi dëmin
Shtojca 24. Organogrami i përgjithshëm i PSV.

Shtojca – 1. Tabela e listës së kontakteve të institucioneve shtetërore dhe akterëve tjerë për mbrojtje nga dhuna në familje.

Drejtoria për Hetimin e Krimeve të Rënda

	Emri	Mbiemri	ID	Grada	Stacioni	Pozita/Njësia	Nr i tel. lokal-V-sat dhe mobil
1	Tahire	Haxholli	2835	Kapiten	DHKR	Shef.sek/dhuna ne familje niveli qendror	1194 /044.593.502
2	Xhemile	Behluli	488	Rreshter	DHKR	Hetues/Dhuna në familje	1214./044.167.157
3	Mervete	Ribari	1358	polic	DHKR	Hetues/Dhuna në familje	1214/044.153.112
Drejtoria Rajonale Prishtinë							
1	Violeta	Krasniqi	1620	rreshter	NJHR	Mbikqyrëse/ Dhuna në familje	1975/044.234.784
2	Shkelzen	Syla	581	polic	NJHR	hetues /Dhuna në familje	1975/044333.699
3	Kadri	Zylfiu	810	polic	NJHR	hetues /Dhuna në familje	1975/044.160.979
4	Elmaze	Rama	3749	polic	St.veriu	hetues /Dhuna në familje	2826/044.340.279
5	Naim	Maliqi	276	polic	St.veriu	hetues /Dhuna në familje	2826/044.192.776
6	Zllatija	Azemi	5443	polic	St.Lipjani	hetues /Dhuna në familje	2616/045.548.025
7	Fejsall	Ahmeti	4560	polic	St.Lipjani	hetues /Dhuna në familje	2616/044.454.464
8	Beqir	Sheholli	1590	polic	St.Podujevë	hetues /Dhuna në familje	2531/044.162.369
9	Kada	Bajrami	5111	polic	St.Podujevë	hetues /Dhuna në familje	2531/044.700.901
10	Sokol	Alihajdari	599	polic	St.Jugu	hetues /Dhuna në familje	3930/148.598
11	Ramize	Bekteshi	6106	polic	St.Jugu	hetues /Dhuna në familje	3930/044.249.114
12	Selvete	Krasniqi	8146	polic	St.Qendra	hetues /Dhuna në familje	2032/044.263.424
13	Sevdije	borovci	3433	polic	St.Obiliq	hetues /Dhuna në familje	2108/044.825.273
14	Selvete	Zeka	7156	polic	St.F.Kosovë	hetues /Dhuna në familje	2246/045.296.477
15	Zenë	Aliu	6047	polic	St.Graqanicë	hetues /Dhuna në familje	2711/044.390.123
16	Enver	kastrati	6620	polic	St.Drenas	hetues /Dhuna në familje	2317/044.613.090
Drejtoria Rajonale Ferizaj							

1	Behxhet	Krasniqi	5773	Rreshter.	Koordinator rajonal.S.H.R.	S.H.R. Ferizaj	3028/044.130.306
2	Ramadan	Kqiku	533	Oficer policor	S.P.Ferizaj	hetues /Dhuna në familje	3090/044.343.502
3	Selvete.	Gurguroci	561	Oficer policor	S.P.Ferizaj	hetues /Dhuna në familje	3090/044.325.415
4	Lindita	Jashari	1182	Oficer policor	S.P.Ferizaj	hetues /Dhuna në familje	3090/044.652.767
5	Milaim.	Ademaj	6439	Oficer policor	S.P.Shtime	hetues /Dhuna në familje	3204/044.570.338
6	Drita	Bytyqi	7562	Oficer policor	S.P.Shtime	hetues /Dhuna në familje	3204/044.205.714
7	Njazi	Elezi	4967	Oficer policor	S.P.Kaqaniku	hetues /Dhuna në familje	3345/044.276.381
8	Majlinda.	Sadiku.	7090	Oficer policor	S.P.Kaqaniku	hetues /Dhuna në familje	3345/044.803.978
9	Mirije	Gashi.	8089	Oficer policor	S.P.Hani i Elezit.	hetues /Dhuna në familje	3386/044.436.383
10	Zhivorad.	Staletovic	3845	Oficer policor	S.P.Shterbc	hetues /Dhuna në familje	3418/045.284.936
11	Ramiz.	Rexhepi	2218	Oficer policor	S.P.Shterbc	hetues /Dhuna në familje	3418/044.271.842
Drejtoria Rajonale Mitrovicë							
1	Mirsada.	Mustafa	4658	Rreshter	Udheheqes dhe hetues	Dhunanë familjedhe keqtrajtimi i femijeve	4019/044.949.039
2	Sabit.	Hajdari.	4112	Z.Policor	NJHR Mitrovicë	Hetues/dhuna ne familje	4019/044.540.490
3	Leonora.	Kelmendi.	4102	Z.Policor	Stacioni Jugor	Hetues/dhuna ne familje	4125/044.426.658
4	Valbona.	Selmani	8242	Z.Policor	Stacioni Jugor	Hetues/dhuna ne familje	4125/044.596.728
5	Bukurije.	Ferati.	1815	Z.Policor	Stacioni Vushtrri	Hetues/dhuna ne familje	4529/044.373.295
6	Mentor.	Imeri.	1841	Z.Policor	Stacioni Vushtrri	Hetues/dhuna ne familje	4529/044.196.897
7	Elheme	Salihi.	3876	Z.Policor	Stacioni Skenderaj	Hetues/dhuna ne familje	4725/044.195.483
8	Lulzim	Geci.	2413	Z.Policor	Stacioni Skenderaj	Hetues/dhuna ne familje	4725/273.140
9	Milovanka	Blazic.	5987	Z.Policor	Stacioni Verior	Hetues/dhuna ne familje	4200/044.930.656
10	Kenan	Koxhadish.	7681	Z.Policor	Stacioni Verior	Hetues/dhuna ne familje	4200/044.676.910
11	Milivoje	Miletic	8170	Z.Policor	Stacioni Verior	Hetues/dhuna ne familje	4200/045.357.470
12	Oligica.	Vuletic.	8122	Z.Policor	Stacioni Zveqan	Hetues/dhuna ne familje	4322/064.917.3284
13	Zorica.	Vukadinovic.	5883	Z.Policor	Stacioni Leposavic	Hetues/dhuna ne familje	4641/065.809.1024

14	Paun	Jovanovic.	5031	Z.Policor	Stacioni Leposavic	Hetues/dhuna ne familje	4641/066.515.7109
15	Dejan	Lazarevic.	5835	Rreshter.	Stacioni Z.Potok	Hetues/dhuna ne familje	4400/045.364.353
Drejtoria Rajonale Prizren							
1	Shemsije	Jonuzaj.	2871	Rreshter	Mbikqyres NJHR	Dhuna në familje dhe keqtrajtimi i femijeve	60-28/044.205.136.
2	Rahime	Kryeziu.	2858	police	NJHR	Hetues/dhuna ne familje	60-28/044.216.311
3	Ahmet	Gashi.	940	police	NJHR	Hetues/dhuna ne familje	60-28/044.191.281
4	Velvetie.	Zogaj	718	police	NJHR	Hetues/dhuna ne familje	60-28/044.190.686
5	Shkendije	Kurti	4839	police	Alfa-Prizren	Hetues/dhuna ne familje	61-54/044.389.815
6	Hamide.	Fetiu.	3197	police	St.pol.Suharek	Hetues/dhuna ne familje	65-41/044.216.449
7	Brahim	Sedolli.	1711	police	St.pol.Suharek	Hetues/dhuna ne familje	65-41/044.218.379
8	Deshire	Kryeziu.	7696	police	St.pol. Rahovec	Hetues/dhuna ne familje	63-30/044.601.691
9	Besim	Krasniqi	4569	police	St.pol. Rahovec	Hetues/dhuna ne familje	63-30/044.242.336
10	Hashim	Jonuzaj.	4028	policë	St.pol. Dragash	Hetues/dhuna ne familje	67-20/044.381.088
11	Hatixhe	Hoxhaj	3293	policë	St.pol. Dragash	Hetues/dhuna ne familje	67-20/044216.336
12	Dalip	Kastrati.	1956	policë	St.pol. Malishev	Hetues/dhuna ne familje	6426/044205.125
13	Halime.	Bytyqi	6124	policë	St.pol. Malishev	Hetues/dhuna ne familje	64-26/044.534.322
Drejtoria Rajonale Pejë							
1	Violeta	Demhasaj	2783	policë	St.Pol.Pejë	Hetues/dhuna ne familje	5077/044.245.905
2	Rasim	Muja	5674	policë	St.Pol.Pejë	Hetues/dhuna ne familje	5077/044.245.905
3	Ibrahim	Berisha	2796	policë	St.Pol.Pejë	Hetues/dhuna ne familje	5077/044.568.400
4	Dem	Laha	3025	policë	St.pol.Gjakove	Hetues/dhuna ne familje	5543/044.236.981
5	Berlinda	Berisha	3907	policë	St.pol.Gjakove	Hetues/dhuna ne familje	5543/044.180.439
6	Lirije	Podrimaj-Beqiraj	6018	policë	St.pol.Gjakove	Hetues/dhuna ne familje	5526/044.580.158
7	Ruke	Dobraj.		police	St.pol.Deqan	Hetues/dhuna ne familje	5404/044.385.184

8	Osmon	Selmonaj.	2443	policë	St.pol.Junik	Hetues/dhuna ne familje	5404/044.179.087
9	Shqipon	Dodaj	3679	policë	St.pol.Klinë	Hetues/dhuna ne familje	5205/044.295.202
10	Saibe	Shala		policë	St.pol.Klinë	Hetues/dhuna ne familje	5205/044.222.853
11	Bekë	Alushaj	1225	policë	St.pol.Istog	Hetues/dhuna ne familje	5138/044.232.067
Drejtoria Rajonale Gjilan							
1	Zetë	Emini	6322	policë	NJHR-Gjilan	Hetues/dhuna ne familje	70-82/044.485.733
2	Aferdita	Veseli	7487	policë	Gjilan	Hetues/dhuna ne familje	70-24/044.376.148.
3	Mirsije	Kastrati	3536	policë	Kamenicë	Hetues/dhuna ne familje	71-23/044.244.067
4	Ibadete	Sylejmani	958	policë	Viti	Hetues/dhuna ne familje	75-23//044.532.759
5	Danica	Nikolovska	393	Policë	Novoberde.	Hetues/dhuna ne familje	044.711650
6	Slavisha	Miloshevic	4616	Policë	St.Pol.Kllokot	Hetues/dhuna ne familje	044.644.103
7	Lulzim	Neziri	3509	Policë	Partesh	Hetues/dhuna ne familje	044.244.635
8	Stojkoviq	Slobodan	ID 4084	Policë		Hetues/dhuna ne familje	045.450.390

Nr.	Qendra per Pune Sociale	Emri i Drejtorit te QPS-se	Tel. fiks/Fax-i	Tel. mobil
1	Pejë	Drita Kelmendi	039-433-473	044-298803
2	Deçan	Islam Mustafa	0390-361-014	044-125026
3	Junik	Behar Feta		044-253293
4	Klinë	Gustin Berisha	039-471-476	049-806356
5	Istog	Haki Ibrahimaj	039-451-140	044-232315
6	Gjakovë	Gjon Luli	0390-323-510	044-134423
7	Prishtinë	Ahmet Fejzullahu	038-244-841	044 -312559
8	Prishtine K.D	Bedri Zeneli	038-212- 478 044-224-876	Fahrush Neziri 044-164019
9	Prishtine K.T	Muharrem Kikaj	038-213 082	044-623324
10	Obiliq	Haki Mjekiqi	038-562-077	044-250565
11	Graçanicë	Dragan Nacic		049-776700
12	F.Kosovë	Abaz Xhigoli	038-536-462	044-455327
13	Gllogovc	Elmi Dobra	038-584-356	044-181622
14	Lipjan	Makfire Shamolli	038-581-454	044-312184
15	Podujevë	Habit Gashi	038-571-838	044-241053
16	Shtime	Hasan Avdyli	0290-389-031	044-205830
17	Gjilan	Beqir Selimi	0280-320-140	044-290591

18	Novobërdë	Svetozar Aleksic	038-576-037	044-541213
19	Kllokot	Aleandra Peric		044-732517
20	Partesh	Tihomor Simic		045-597496
21	Viti	Demush Mehmeti	0280-381-660	044-194041
22	Kamenicë	Rifat Hajdari	0280-371-099	044-230892
23	Ferizaj	Musa Baftiu	0290-327-525	044-856693
24	Ranillug	Zoran Ristic	0280/75195	045-547937
25	Shterpce	Jovica Markoviq	064-383-1543	045-526561
26	Hani i Elezit	Halim Loku		044-206889
27	Kaçanik	Ramadan Luzha	0290-380-671	044-224-919
28	Mitrovica - J	Miran Salihu	028-535-440	044-208777
29	Mitrovica - V	Miladin Gjuroviq	028-424-468	063-8184830
30	Zveçan	Svetlana Mihajlovic	028-665-159	063-8620971
31	Leposaviç	Dragan Jablanovic	028-83977	063-8620971
32	Skenderaj	Zenel Hoxha	028-582-247	044-158454
33	Vushtrri	Naime Krasniqi	028-572-006	044-347579
34	Zubin Potok	Tatjana Kompirovic	028-460-064	064-8226703
35	Prizren	Nuhi Koçinaj	029-223-451	044-139850
36	Dragash	Ibrahim Gashi	029-281-227	044-415635
37	Malishevë	Agron Kryeziu	029-269-004	044-335944
38	Rahovec	Bilbil Oruçi	029-276-663	044-200658
39	Suharekë	Sami Rakaqi	029-271-165	044-209864
40	Mamushë	Esat Morina		045-546654

Nr.	Drejtoria komunale e arsimit	Emri i Drejtorit te DKA	E-mail Adresa	Tel. mobil
1	Prishtinë	Halim Halimi Refiku	halim.halimi@ks-gov.net sevdijeabazi@hotmail.com	044/500-769 038/233-575. 044/173-584
2	F. Kosovë	Islam Shabani	ishabani_58@yahoo.com	044/234-770. 038/536-087-124
3	Drenas	Arsim Mehmeti	arsimmehmeti77@hotmail.com	044/207-448. 038/ 584-100
4	Podujevë	Nexhmi Rudari	nexhmi.rudari@ks-gov.net	044/ 888-765 038/ 571-227
5	Obiliq	Ismail Kushumliu Rexhep Zeka	rexhepzeka@live.com	044/339-094 038/ 560-340 044/ 875-226
6	Ferizaj	Agim Berisha Adem Muhagjeri	agimi.berisha@hotmail.com shkurte_fr@hotmail.com	044/202-058. 0290/324-304
7	Shtime	Nazmi Iballi	n_iballi@yahoo.com bilanci_n@hotmail.com	044/ 199-124. 044/283-546
8	Lipjan	Nazmi Krasniqi Sami Drenica	nazmi_krasniqi@live.com	044/ 309-540. 044/251-082
9	Hani i Elezit	Nersim Drenjani	n.dernjani@hotmail.com	044/227-458. 0290/385-105
10	Kaçanik	Azem Guri	azemguri@hotmail.com	044/ 193-941.0290/380-835

11	Gjakovë	Silvana Haxhikadrija	silvana.haxhikadrija@gmail. xhemileboshnjaku@yahoo.	0390/322-680 044/418-750
12	Rahovec	Besa Hoxha Beqiri	besa.hoxha.beqiri@ks-gov.net besa86@hotmail.com	044/204-076
13	Malishevë	Isuf Morina	remzibuqaj@hotmail.com	044/ 365-798
14	Gjilan	Bujar Nevzati	b.nevzati@hotmail.com	044/132-050.0280/ 323-458
15	Kamenicë	Fahrije Kryeziu	fahrije.kryeziu@gmail.com shefikrudhani@hotmail.com	044/250-760.0280/ 371-550
16	Viti	Fehri Qerimi	fehriqerimi@hotmail.com	044/ 480-904
17	Novo Bërdë	Adem Abazi	adem_abazi@hotmail.com	044/ 592-666.038/ 576-123
18	Mitrovica	Ali Bejta	alibejta@hotmail.com	044/ 272-072
19	Skendëraj	Jashar Lushtaku	jasharlushtaku@hotmail.com	044/ 192-512
20	Vushtrri	Qerim Selimi	qselimi@yahoo.com	044/ 176-219
21	Pejë	Muse Krasniqi Violeta	drejtoratiarsimit@hotmail.com	044/ 249-265.039/431-658
22	Istog	Agim Haxhiu	agim.haxhiu@gmail.com	044/ 266-398
23	Klinë	Ramiz Rrusta	r.rrusta@hotmail.com	044/ 201-299. 039/ 471-628
24	Deçan	Qazim Maloku	qaza_maloku@hotmail.com	044/134-143
25	Prizren	Nexhat Çoçaj	nexhatcocaj@gmail.com	049/044/143-188.029 /244-481
26	Suharekë	Xhemail Shala	xhem_shala@hotmail.com sahadetekuqi@hotmail.com	044/ 356-234.029/ 271-295
27	Junik	Musë Krasniqi	artanikrasniqi@hotmail.com	044/ 943-046
28	Dragash	Hajri Ramadani	hajri.ramadani@hotmail.com	044/ 410-124.029/ 281-646
29	Mamushë	Cafer Morina	cafermorina@hotmail.com ndm.m@hotmail.com	044/120-312.029.273-049 044/540-660
30	Partesh	Milivoje Jovanoviq Ivica Janci	milivoje_jovanovic@hotmail.com jancamco@yahoo.com	049/ 779 008. 049/362 365
31	Kllokot	Momçillo Stojkoviq	Momcilo.stojkovic@yahoo.com	044/640-839
32	Rani Llug	Milivoje Jovanoviq Ivica Janci	milivoje_jovanovic@hotmail.com jancamco@yahoo.com	049 /779 008.049/ 362 365
33	Shtërpcë	Momçillo Stojkoviq	Momcilo.stojkovic@yahoo.com	044/ 640-839
34	Graçanic	Zvonimir Vasiq	zvasic13@gmail.com	044/757-039
35	Leposaviq	Sadik Ymeri		044 631-022
36	Zveçan	Verica Ristiq	Vericaristic3@yahoo.com	049/776 569

Lista e kontaktit te emergjencave te spitaleve regjionale te Kosoves

	Institucioni	Vendi	Nr .tel
1	Emergjenca e Spitalit Prishtinë	Prishtinë	0385006003445
2	Emergjenca e Spitalit Gjilan	Gjilan	0280320190
3	Emergjenca e Spitalit Mitrovicë	Mitrovicë	049736173
4	Emergjenca e Spitalit Vushtrri	Vushtrri	028571406
5	Emergjenca e Spitalit Prizren	Prizren	029230189
6	Emergjenca e Spitalit Gjakovë	Gjakovë	0390390358
7	Emergjenca e Spitalit Pejë	Pejë	039432947
8	Emergjenca e Spitalit Ferizaj	Ferizaj	044322965

Lista e nr telefonik të zyrtarëve të ZMNV –përfëshirë edhe numrat kujdestarë të regjioneve.				
	Emri dhe Mbiemri	Titulli	Zyra/Vendi	Nr i tel
1	Arta Kelmendi	Menaxhere e ZMNV-së	Zyra Qendrore Prishtinë	044.199.965
2	Shenaj Berisha	Koordinatore e ZMNV-së	Zyra Qenrore Prishtinë	044.345.356
3	Bekim Dugolli	Mrojtës i Viktimave	Zyra e MV-ve në Prishtinë	044.352.930 dhe nr kujdestar 044.278.738
4	Arlind Popaj	Mrojtës i Viktimave	Zyra e MV-ve në Prishtinë	044.425.471
5	Armend Latifi	Mrojtës i Viktimave	Zyra e MV-ve në Prishtinë	044.345.359
6	Saranda Keqekolla	Mrojtës i Viktimave	Zyra e MV-ve në Prishtinë	044.362.831
7	Drita Cakiqi	Përgjegjëse për linjën ndihmëse	Stafi i njësisë së operatorëve të Linjës ndihmëse	Thirrja falas e linjes ndihmëse 080011112 044.345.358
8	Vlora Jonuzi	Operatore e Linjes Ndihmëse	Stafi i njësisë së operatorëve të Linjës ndihmëse	080011112
9	Sevime Baruti	Operatore e Linjes Ndihmëse	Stafi i njësisë së operatorëve të Linjës ndihmëse	080011112
10	Bekim Berisha	Operatore e Linjes Ndihmëse	Stafi i njësisë së operatorëve të Linjës ndihmëse	080011112
11	Shefqet Rexha	Mrojtës i Viktimave	Zyra e MV-ve në Kamenicë	044.425.473
12	Ibrahim Terstena	Mrojtës i Viktimave	Zyra e MV-ve në Ferizaj	044.352.937 dhe nr kujdestar 044.161.138
13	Sedat Topalli	Mrojtës i Viktimave	Zyra e MV-ve në Ferizaj	044.172.362
14	Ganimete Kitmiri	Mrojtëse e Viktimave	Zyra e MV-ve në Prizren	044.345.360
15	Shemsije Sagdati	Mrojtëse e Viktimave	Zyra e MV-ve në Prizren	044.345.360
16	Agim Pula	Mrojtëse e Viktimave	Zyra e MV-ve ne Gjakovë	Nr kujdestar 044.418.668
17	Hokë Haxhaj	Mrojtëse e Viktimave	Zyra e MV-ve ne Decan	Nr kujdestar 044.425.469
18	Demë Hasanaj	Mrojtëse e Viktimave	Zyra e MV-ve ne Pejë	044.117.518
19	Saime Sylaj	Mrojtëse e Viktimave	Zyra e MV-ve ne Istog	Nr kujdestar 044.352.934
20	Burhan Maxhuni	Mrojtëse e Viktimave	Zyra e MV-ve ne Mitrovicë	044.174.962 dhe nr kujdestar 044.310.466
21	Eroll prekazi	Mrojtëse e Viktimave	Zyra e MV-ve ne Mitrovicë	044.825.166
22	Hatixhe Sinani-Latifi	Mrojtëse e Viktimave	Zyra e MV-ve ne Mitrovicë e veriut	045.237.753
Mjekësia Ligjore				
1	Ekzanimerët Mjekësor-Ekzaminimet Fiziksale			044.425.369
2	Motrat Forenzike			044.377.275

Shtojca 2. Organogramet për përgjegjësitë e secilit institucion dhe informata që institucionet duhet t'i ofrojnë viktimës

Përgjegjësitë e institucioneve arsimore

- Identifikimi i viktima potenciale të dhunës në familje nese dyshohet se fëmija iu është nënshtruar ndonjë forme të dhunës në familje
- T'i kushtojë vëmendje në qoftë se dhuna ne familje reflektohet ne shendetit fizik, psikik, zhvillimiin e fëmijes, raporteve të tij me mësimdhënës dhe fëmijë tjerë
- Të plotësojë formën bazike për identifkimin dhe referimin e fëmijëve viktima të dhunës në familje.
- Të njoftojë organin e kujdestarisë ose policinë
- Të dorëzojë formën bazike ku përfshihen informata shtesë lidhur me rastin tek organi i kujdestarisë ose policia

Përgjegjësitë e QPS

- Cakton menagjerin e rastit
- Koordinon aktivitetet për ofrimet e shërbimeve sociale
- Vlerësimi i gjendjes ekonomike dhe sociale të viktimës
- Përkrahja e viktimës
- Vizita në shtepi për vlerësimin e gjendjes së përgjithshme, nevojën për strehim etj
- Për fëmijën nën moshën 18 vjet pa përkujdesje prindërore, përveç menagjeri i rastit Organi i kujdestarisë e cakton edhe kujdestarin ligjor
- Hartohet plani i punës së bashku me viktimën duke e respektuar periudhën e reflektimi prej 48 orëve
- Njofton viktimën për shërbimet ekzistuese dhe mundesinë e përfitimit nga ato
- Ndihmon në nxjerrjen e dokumenteve personale dhe shërbime tjera administrative për viktimën.
- Mund të paraqes kërkesën për urdhër mbrojtje ose urdhër mbrojtje emergjente kur viktima është fëmijë
- Referon viktimën në institucione dhe shërbime tjera , programe të OJQ
- Ofron shërbime për viktimat si: këshillim psikosocial; sanim të dhunes në familje; kujdestari.
- Referon në strehimore
- Referon ne ndihmë sociale nëse i plotëson kriteret sipas ligjit
- Zbaton masën e trajtimit psiko-social të shqiptuar nga gjykata
- Largon fëmijën nga familja nëse ekziston rreziku
- Për vendime me rëndësi për fëmijet menagjeri i rastit konsultohet me kujdestarin ligjor të femijës
- Jep mendimin profesional të parashtruar me kerkesë të organeve të drejtësisë/gjykata, prokuroria, policia.

Përgjegjësitë e strehimoreve

- Ambient të sigurt dhe përkrahës;
- Veshmbathje, ushqim;
- Shërbime mjekësore dhe medikamente;
- Këshillim psikosocial;
- Këshillim ligjor;
- Trajtim special/ hapesirë e veçantë për viktimat me nevoja të veçanta/ aftësi të kufizuar;
- Aktivitete rekreative;
- 24 orë siguri dhe kujdes.
- Respektimi i periudhës së reflektimit prej 48 oreve;
- Kontaktimi i MV për keshillim ligjor për viktimen
- Plotëson kërkesën për urdhër mbrojtje për viktimen
- Shoqëron dhe përfaqëson viktimën në procedura gjyqësore
- Shoqëron viktimën në polici, spital dhe forenzikë
- Trajtim psikologjik
- Referimi për trajtim mjekësor;
- Referimi i viktimes në QPS për çështje administrative –nxjerrjen e dokumenteve;
- Ruajtja e konfidencialitetit të të dhënave të viktimes;
- Mundësimi i kontaktit të monitoruar të viktimës me familjar;
- Njoftimi i familjes, QPS , policinë dhe MV kur viktima del nga strehimorja;
- Kontaktimi i menjhërshem i policisë kur ka rrezik për jetë;
- Këshillimi i viktimes për pasojat potenciale në rast se refuzon strehimin;
- Këshillimi i viktimës për kontakte në rast se ka rrezik;
- Hapja e dosjes se rastit;
- Informimi i viktimes për rregullat dhe shërbimet e strehimores;
- Hartimi i planit individual;
- Zhvillimi i Marrëveshjes së Mirëkuptimim ndërmjet strehimores, QPS dhe viktimën për planin e edukimit;
- Ofrimi i trajnimeve;

Përgjegjësitë e institucioneve shëndetësore

- Identifikimi i viktimave të dhunës në familje
- Ofron shërbime shëndetësore për viktimën
- Ofron shërbime pa pagesë
- Njoftimi i policisë në rastet kur dyshohet se plaget apo lëndimet e pacientit janë shkaktuar si rezultat i dhunës në familje
- Përgatisë raportin mjekësor
- Dosja e rastit mbahet konfidencial në bazë të ligjit për ruajtjen e të dhënave personale
- Dosja mund t'i dorëzohet vetëm me kërkesë të organeve të drejtësisë sipas ligjit
- Përgatisë raportin me shkrim lidhur me rastin kur kërkohet nga organet e drejtesise
- Zbaton kërkesen për trajtimin e obligueshëm mjekësor për varesin nga droga dhe alkooli dhe trajtimin psikosocial të kryesit të dhunës në familje sipas masës së shqiptuar nga gjykata

Shtojca 3. Forma bazike e të dhenave për viktimat e dhunës në familje.

FORMA BAZIKE E TË DHËNAVE PËR VIKTIMAT E DHUNËS NË FAMILJE

Kjo formë bazike e të dhënave duhet të jetë konfidenciale dhe të jetë në shërbim vetëm për akterët në procedurë

Lajmëruesi i rastit të dhunës në familje (shenjëzo).

___ Viktima

___ Anëtari i familjes

___ Qytetari

___ Linja ndimëse

___ Spitali:

Tjetër: _____ Vendi: _____ Ora: _____ Data: _____

VIKTIMA

Gjendja e viktimës (rretho ato që janë të dukshme):	**Informatat e përgjithshme për viktimën e dhunës në familje**
1. I/e zemëruar **2. Qan** **3. I/ e frikësuar** **4. I/e qetë** **5. I vie keq** **6. Jo i arsyeshëm** **7. Nervoz** **8. Kërcënon** **9. Ka dhimbje në trup** **10. Mavijosje** **11. Premje në trup** **12. Shenja të kafshimit** **13. Eshtra të thyera** **14. Plagë** **15. i/ e abuzuar seksualisht** **Tjetër: _____**	Emri:_____ Mbiemri:_____ Gjinia: 1. F 2. M Data e lindjes: _____ _____ _____ Vendi i lindjes : _____ Numri i telefonit: _____ Numër tjetër kontaktues: _____ Nacionaliteti: 1. Shqiptar 2. Serb 3.Turk 4.Boshnjak 5. Rom/Ashkali/Egjiptian 6. Goran 7. Tjetër: _____ Gjuha që e flet viktima: _____

NEVOJAT MJEKËSORE	STREHIMI I VIKTIMËS
___ Asnjë ___ Ndihma e parë ___ Të dërgohet në spital ___ Viktima e refuzon ndihmën mjekësore **Nëse është vizituar mjeku (shëno nëse):** **Janë dokumentuar plagët e identifikuar në trupin e viktimës ?** 1. Po 2. Jo **Raporti mjekësor është pregatitur dhe dorëzuar në polici (me kërkesën e policisë):** 1. Po 2. Jo	Viktima është larguar nga vendi i ngjarjes: 1. Po 2. Jo **Viktima është strehuar në:** ___ Strehimore ___ Familjen e prindërve ___ Tek të afërmit tjerë ___ Tjetër ___ Viktima është kthyer përsëri në shtëpi
KRYESI I DHUNËS NË FAMILJE	
Gjendja e kryerësit të dhunës në familje në vendin e ngjarjes (plotëso nëse është relevante) **1. I zemëruar** **2. Qan** **3. I/ e frikësuar** **4. I/e qetë** **5. I vie keq** **6. Jo i arsyeshëm** **7. Nervoz** **8. Kërcënon** **9. Ka dhimbje në trup** **10. Mavijosje** **11. Premje në trup** **12. Shenja të kafshimit** **13. Eshtra të thyera** **14. Plagë** **15. i/ e abuzuar seksualisht** **16. Tjetër: _____**	**Informata të përgjithshme për kryerësin e dhunës në familje** Emri: _____ Mbiemri : _____ Gjinia: 1. F 2. M I liruar me kusht: 1. Po 2. Jo 3. Jo relevante. Përdorues i drogës apo alkoolit? 1. Po 2. Jo Kryesi i dhunës prezent në vendin e ngjarjes: 1. Po 2. Jo I arrestuar: 1. Po 2. Jo 3. I liruar A ka shkelje të urdhrit të mbrojtjes: 1. Po 2. Jo *Sqarim: Policia i sqaron arsyet e mos arrestimit në raportin e policisë për rastin. Akterët tjerë i plotësojnë informata sipas të dhënave që i marrin nga viktima*).

MARRËDHËNIA MES VIKTIMËS DHE KRYESIT TË DHUNËS NË FAMILJE	
Raporti mes viktimës dhe kryesit (shenjëzo ato që janë të aplikueshme): **___Bashëshorti/ja** **___Ish -bashkëshorti/ja** **___I fejuari/a** **___Ishin të fejuar/a** **___Bashkëjetesë** **___Ishin në bashkëjetesë** **___Jetojnë në ekonomi të përbashkët** **___Kanë jetuar në ekonomi të përbashkët** **___Anëtari i familjes** **___Prindër i një fëmije të përbashkët**	**Jetëgjatësia e lidhjes:** Vite ____ Muaj ____ **Lidhja e përfunduar?** 1.Po 2.Jo Nëse po, kur?_____ **Histori e dhunës në familje ?** 1. Po 2. Jo **Dhuna është raportuar më parë:** 1. Po 2. Jo **Numri i incidenteve të të raportura më parë**: _____ **Urdhri për mbrojtje është lëshuar:** 1. Po 2. Jo 3. Valid 4. I skaduar **Lloji i urdhrit për mbrojtje:** ___Urdhër për mbrojtje ___Urdhër mbrojtje emergjente ___Urdhër mbrojtje emergjente e përkohshme **A është ekzekutuar urdhri për mbrojtje emergjente:** 1. Po 2. Jo
INFORMATA RRETH INCIDENTIT	

Shëno cilat nga më poshtë kanë ndodhur gjatë incidentit: **___Shkatërrim i pronës/gjësendeve** **___Gjuajtje me gjësende** **___Shtyrje** **___Goditje** **___ Shkulje flokësh** **___Kërcënim me armë** **___Ndalim që viktima të mos largohet nga vendi** **___ Kërcënim me dhunë fizike** **___Kërcënim me dhunë seskuale** **___Kafshim** **___Kufizim i lirisë së lëvizjes** **___Ngulfatje** **___Djegje** **___Përdorimi i armës** **___Vrasje** **___Plagosje** **Tjetër_____**	**Përshkrim i shkurtër i rastit/incidentit dhe rrethanave:** _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ **Armët e përdorura gjatë incidentit:** **1. Nga kryesi i dhunës në familje:** ___Asnjë ___Armë e ftohtë ___Objekt i fortë ___Armë zjarri ___Tjetër: **2. Nga ana e viktimës:** ___Asnjë ___Thikë ___ Armë e ftohtë ___Armë zjarri Tjetër: _____ **A është konfizkuar arma:** 1. Po 2. Jo A është konfizkuar arma: 1. Po 2. Jo A posedon kryesi i dhunës në familje armë tjera? 1. Po 2. Jo 3. Nuk dihet Shëno personat të cilët janë fotografuar gjatë incidentit: ___Viktima ___Fëmijët ___Vendi i ngjarjes ___Arma/ armët

DËSHMITARËT	
A ka pasur dëshmitarë prezent në vendin e ngjarjes? 1. Po 2. Jo	
FËMIJËT	
A kanë qenë fëmijët prezent në vendin e incidentit? 1. Po 2. Jo **Numri i fëmijëve prezent: _____** **Shëno nëse fëmijët:** ___Kanë dëgjuar incidentin ___E kanë parë incidentin **Gjendja e fëmijëve:** ___Të frikësuar ___Të zemëruar ___Janë duke qarë ___Të qetë ___Tjetër _____	**Shëno inicialet e fëmijëve dhe mosha:** **1.**_____ **2.**_____ **3.**_____ **4.**_____ **A janë intervistuar fëmijët?** **1. Po 2. Jo** **A është ushtruar dhunë ndaj tyre?** **1. Po 2. Jo** **Shëno llojin e dhunës të ushtruar ndaj fëmijve:** _____
VLERËSIMI I RREZIKSHMËRISË	
Vlerësoni rrezikshmërinë e rastit (referohuni në indikatorët e shënuar më poshtë): **1. Rreziku potencial (te rrumbullaksohen indikatoret relevant)**	

Indikatorë të rrezikshmërisë së ulët	**Indikatorë të rrezikshmërisë së mesëm**	**Indikatorë të rrezikshmërisë së lartë**
- Kryesi nuk posedon armë - Kryesi asnjëherë nuk e ka përdorur armë kundër viktimës - Kryesi nuk ka histori të arrestimit dhe i frigohet policisë - Kryesi asnjëherë nuk e ka kërcënuar viktimën - Kryesi nuk ka ushtruar dhunë seksuale ndaj viktimës - Kryesi nuk përdor alkool apo drogë - Kryesi nuk ka histori të çrregullimit psikik - Kryesi nuk i din aktivitetet rutinore që i bën viktima gjatë ditës psh.orarin e punës, vendin e punës, orarin e fëmijëve në shkollë etj.) - Kryesi deri më tani nuk ka ushtruar kontroll ndaj viktimës - Kryesi nuk mund ta gjeje lehtë viktimën nëse ajo largohet nga shtëpia - Kryesi asnjëherë nuk ka tentuar të bëjë vetëvrasje apo ta kërcënojë viktimën për këtë. - Kryesi i ka ushtruar presion viktimës të ketë marrëdhënie seksuale me të por nuk e ka detyruar. - Kryesi dhe viktima nuk kanë një lidhje të gjatë aq sa kryesi të dijë çdo informatë për viktimën - Viktima mendon se kryesi nuk do ta lëndonte edhe po të braktiste ajo atë.	- Kryesi posedon armë - Kryesi disa herë ka pasur probleme me policinë por nuk është arretuar asnjëherë - Kryesi shumëherë i kontrollon viktimën dhe shpreh pakënaqësinë për shoqërinë e viktimës - Kryesi kërcënohet se do t'i lëndojë fëmijët nëse viktima e lë atë. - Kryesi i lëndon kafshët shtëpiake. - Kryesi e kërcënon viktimën se do ta lëndojë nëse viktima e lë atë dhe ikë nga shtëpia. - Kryesi dëmton gjësendet/ orenditë në shtëpi. - Kryesi e njeh shumë mirë rrethin shoqëror dhe mund ta gjejë lehtë vendndodhjen e viktimës nëse ikë. - Kryesi ka shokë policë dhe nuk i frigohet policisë. - Kryesi shpesh e detyron dhe është agresiv gjatë marrëdhënies seksuale - Kryesi përdorë alkool ose drogë. - Kryesi kërcënon viktimën se do të bëjë vetvrasje nëse ajo largohet. - Kryesi ka probleme psikologjike. Sjelljet e tij nuk duken të jenë normale. Ai është agresiv dhe i dhunshëm edhe me të tjerë. - E tjere	- Kryesi e ka kërcënuar viktimën me armë - Kryesi është arrestuar disa herë - Kryesi nuk frigohet prej policisë e sulmon viktimën edhe në prani të tyre - Kryesi e kontrollon çdo aktivitet ditor të viktimës, dinë çdo detaj rreth viktimës - Kryesi nuk e lejon viktimën të shoqërohet me askënd madje as me familjarët e saj - Kryesi e rrah viktimën dhe fëmijët - Kryesi e kërcënon viktimën se do t'i lëndojë fëmijët nëse ajo largohet nga shtëpia - Kryesi abuzon seksualisht fëmijët - Kryesi është agresiv dhe e lëndon viktimën gjatë marrëdhënies seksuale dhe e detyron atë të bëjë akte seksuale në prani të tjerëve (psh.fëmijëve) - Kryesi e ka lënduar viktimën kur ka ikur nga shtëpia dhe i ka sulmuar presonat tek të cilët ka qendruar viktima. - Kryesi është në gjendje të gjejë lehët viktimën nëse ajo largohet nga shtëpia. - Kryesi vet është polic - Kryesi është i varur nga droga dhe alkooli - Kryesi flet për planet e tij për vetvrasje ose - Kryesi ka pasur tentime për vetvrasje - Kryesi ka çrregullim psikik dhe nuk i përdor ilaçet - E tjere

Raporti i policisë:

____ I kompletuar

____ I pakompletuar**.**

Kopja e raportit të policisë për rastin e bashkangjitur në formë ?
1. Po 2. Jo

Kopja e raportit të policisë iu është dorëzuar (vendos një shenjë):

____ Përfaqësuesit të viktimës.

____Mbrojtësit të Viktimave.

____Viktimës.

____Prokurorit.

____ Gjykatës.

____ Deklarata e policisë nuk iu është është dorëzuar tjerëve.

Forma e plotësuar nga:

1. Policia
2. Mbrojtësi i Viktimave
3. Qendra për Punë Sociale
4. Strehimorja
5. Instuticoni shëndetësor
6. Tjetër_____

Emri dhe Mbiemri i zyrtarit dhe nënshkrimi: **Data:**

_____ **_____**

Emri dhe Mbiemri i zyrtarit pranues dhe nënshkrimi **Data:**

_____ **_____**

Shtojca 4. Forma për identifikimin dhe referimin e fëmijëve të ekspozuar ndaj dhunës në familje nga shkolla.

FORMA E IDENTIFIKIMIT DHE RAPORTIMIT TË FËMIJËVE TË EKSPOZUAR NDAJ DHUNËS NË FAMILJE NGA SHKOLLA

Informata rreth fëmijës	**Informata rreth shkollës**
Emri dhe mbiemri i fëmijës:_____	**Emri i shkollës dhe adresa:** _____ _____
Data e lindjes/mosha: _____	**Kontakti:**_____ _____
Emri i prindit/ kujdestarit:_____	**Emri i kujdestarit të klasës/mësimdhënësit:** _____
Adresa:_____ **Numër kontakti:** _____	**Numër kontakti:** _____
Klasa që e vijon:_____	**Psikologu/pedagogu i shkollës:** _____

Gjendja e fëmijës
(rrumbullakëso se cilat nga simptomet të listuara në fushën fizike, emocionale, të sjelljes dhe njohëse më poshtë shihen tek fëmija)

Aspekti fizik:

1. Shenja në trup/ mavijosje
2. Dhimbje në trup
3. Plagë
4. Kafshime
5. Prerje
6. Tjetër_____

Simptome psiko-somatike:

1. Sëmundje të shpeshtë
2. Higjienë e dobët
3. Vetëlëndim
4. Dhimbje të barkut
5. Kokëdhimbje
6. Vjedhje
7. Diare(probleme me urinim)
8. Lodhje konstante
9. Energji të ulët
10. Tjetër:_____

Emocionet:

1. Pikëllim
2. Turp
3. Ndjenjë e fajit
4. Frikë
5. Ankth
6. Zemërim
7. I mërzitur
8. Depresion
9. Shpërthime hidhërimi
10. Mospërputhje e emocioneve (psh, qan për ndonjë ngjarje qesharake apo e kundërta).
11. I ndjeshëm dhe reagime të ekzagjeruar ndaj zhurmës.
12. Irritabilitet

Aspektet njohëse:

1. Vështërësi në përqëndrim
2. Performancë e ulët në mësime
3. Humbja e interesit
4. Hiperaktivitet
5. Probleme për të mbajtur në mend
6. Vështërësi në të lexuar
7. Vështërësi në të folur.
8. Tjetër: _____

Përshkrim i shkurtër i gjendjes së fëmijës:

Informata tjera

Është konsultuar prindi/kujdestari për gjendjen e fëmijës:
1. Po 2. Jo

Fëmija iu është ofruar mbështetje e vazhdueshme në shkollë?
1. Po 2. Jo

Fëmija është referuar në qendrën për punë sociale edhe më parë?
1. Po 2. Jo

Fëmija është referuar në institucione apo OJQ tjera?
1. Po 2.Jo

Fëmija është referuar në polici edhe më parë?
1. Po 2. Jo

Emri dhe mbiemri i zyrtarit dhe institucioni referues:
_____

Emri dhe mbiemri i zyrtarit/institucionit pranues: _____

Data: _____

Vendi:_____

Shtojca 5. Deklarata e pëlqimit të viktimës

DEKLARATË E PËLQIMIT TË VIKTIMËS PËR NDIHMË

Unë …… (emri, mbiemri i viktimës), lindur më .....……(datën) në …….. (qyteti dhe vendi), deklaroj sot më..... (datë), jam intervistuar nga..... (oficeri i policisë) në prani të..... ..... (punëtori social ose mbrojtësi i viktimave).

Deklaroj se jam njohur nga intervistuesit për vlerësimin që ata i kanë bërë situatës time dhe më janë shpjeguar nga intervistuesit mundësitë e mbrojtjes dhe ndihmës nga qendra për punë sociale, mbrojtësit e viktimave, strehimoret apo institucione të ndryshme. Më janë dhënë fletëpalosje e broshura që tregojnë hollësisht ndihmën dhe kontaktet për ndihmë në përgjigje të nevojave të mia për ndihmë e mbrojtje. Kam marrë edhe një kopje të të drejtave të viktimave.

Unë deklaroj se e kuptoj plotësisht të gjithë informacionin e dhënë nga zyrtarët e sipër përmendur për të marrë ndihmën dhe mbështetjen e përshtatshme dhe vendos me vullnetin tim të lirë të vendosem në:

Strehimore (emri dhe vendi).....

Pranë familjes në adresën:.....

Tjetër, në adresën: .....

Unë kuptoj dhe pranoj që me qëllim që të marr ndihmën e përshtatshme, një kopje e formës së vlerësimit të nevojave të mia për ndihmë dhe mbrojtje do t'i jepet zyrtarit të strehimore ku unë do të vendosem, mbrojtësit të viktimave dhe punëtorit social.

Emri, mbiemri dhe nënshkrimi i viktimës: .....

Emri, mbiemri dhe nënshkrimi i personit/zyrtarit prezent gjatë dhënies
së deklaratës:.....

Emri, mbiemri dhe nënshkrimi i prindit ose kujdestarit (nëse i mitur/ e mitur), nëse present: .....

Emri, mbiemri dhe nënshkrimi e përkthyesit të deklaratës
(nëse present):.....

Vendi:..... Data:.....

Shtojca 6. Njoftim për të drejtat e viktimave të dhunës në familje

NJOFTIMI PËR TË DREJTAT E VIKTIMAVE TË DHUNËS NË FAMILJE

Të drejtat e viktimave të dhunës në familje

1. E drejta për t'u trajtuar me dinjitet dhe mos viktimizit përsëri.
2. E drejta për të kërkuar një urdhër mbrojtje nga gjykata që mund të të mbrojë nga personi që e ka shkaktuar dhunën në familje
3. E drejta për t'u informuar rreth:
    - Proceurat ligjore, pjesë e së cilave jeni ju;
    - Lëshimin e një urdhri të mbrojtjes;
    - Vendin dhe kohën e seancës dëgjimore apo gjykimit;
    - Rezultatin e një gjykimi penal.

1. E drejta për të siguruar dëshmi dhe fakte për hetimet kriminale dhe rastin për atë se çfarë ka ndodhur;
2. E drejta për kompenzim të arsyeshëm që paguhet nga ana e ofenduesit, të shqiptuar nga gjykata.

Si palë e dëmtuar, në bazë të Kodit të Procedurës Penale një viktimë e krimit i ka këto të drejta:

1. Pala e dëmtuar nga krimi duhet të trajtohet me respect nga policia, prokurorët e shtetit dhe gjykatësit.
2. nëse mund të identifikohet pala e dëmtuar e një krimi, policia dhe prokurorët e shtetit duhet të kontaktojnë palën e dëmtuar në një mënyrë të arsyeshme dhe të informojnë atë që është pala e dëmtuar.
3. Pala e dëmtuar e ka statusin e palës në procedure penale
4. Pala e dëmtuar ka të drejtë për kompensimin e arsyeshëm të urdhëruar nga gjykata prej kryesit që kanë pranuar ose janë shpallur fajtor për dëmin material, fizik dhe emocional të shkaktuar nga kryerja e veprës penale
5. Nëse gjykata nuk mund të urdhërojë kompensimin nga kryesi për shkak të pamundësisë për të paguar, mungesës së kompetencës se gjykatës ose vdekjes, pala e dëmtuar ka të drejtë të kërkojë nga gjykata që të dërgojë urdhrin për për kompensim te koordinatori I fondit për kompenzimin e viktimave.

Urdhri i mbrojtjes: Si viktimë e dhunës në familje, ju mund të paraqitni kërkesën në gjykatë për një urdhër që:

- E ndalon afrimin e kryerësit të dhunës tek ju;
- E ndalon kryerësin e dhunës të ju lëndojë apo të ju kërcënojë;
- E udhëzon kryerësin e dhunës të largohet nga banesa, shtëpia apo edhe ndonjë vendi tjetër ku qëndroni ju;
- E obligon policinë që t'ju shoqërojë për t'i marrë gjërat e juaja personale;
- E beson përkohësisht kujdestarinë e fëmijëve viktimës së dhunës dhe kryerësit të dhunës ia heqë të drejtën prindërore përkohësisht;
- E ndalon kryerësin e dhunës nga shitja e gjërave të përbashkëta që posedon viktima dhe kryerësi;
- E urdhëron kryerësin e dhunës në familje që viktimës t'i lejohet kthimi në shtëpi.

Paraqitja e kërkesës për urdhër mbrojtje: formularin për të paraqitur një kërkesë për urdhër mbrojtje mund ta gjeni në zyret e pranimit në gjykatat komunale.
Nëse ju e bëni kërkesën për urdhër mbrojtje, gjykata mund të shqiptojë të gjitha masat e mbrojtjes së përcaktuara më lartë dhe t'ua besojë përkohësisht kujdestarinë e fëmijëve. Poashtu gjykata mund të urdhërojë vizitat e fëmijëve mes dy prindërve. Gjykata mund shqiptojë urdhrin që kryerësi i dhunës në familje ta paguajë alimentacionin për dëmin që ju ka shkaktuar, në rast se ka obligim ligjor ta bëjë këtë.

Policia e Kosovës mund të shqiptojë urdhër mbrojtje të përkohshme emergjente për juve jashtë orarit të punës së gjykatave. Ju mund të shkoni në polici në qoftë se gjykata nuk është e hapur dhe policia mund të vendos nëse është nevoja për të lëshuar urdhër mbrojtjen e përkohshme emergjente.

Policia poashtu e njofton mbrojtësit e viktimave, të cilët janë persona të autorizuar për t'iu ndihmuar juve dhe fëmijëve tuaj. Mbrojtësi i viktimave mund të ju ndihmojë në plotësimin e formularit për paraqitjen e kërkesës për urdhër mbrojtje dhe poashtu do të ju ofrojë mbështetje dhe këshilla për procedurat e ndryshme ligjore gjatë gjithë kohës.

Për çdo informatë shtesë, ju mund të thirrni në këto numra:

Numri i policisë:_____

Numri i mbrojtësit të viktimave: _____

Lirimi i kryerësit të dhunës: Ju keni të drejtë të dini nëse kryerësi i dhunës është liruar nga burgu. Ju mund të thërrisni mbrojtësin e viktimave apo edhe prokurorin që t'ju njoftojë për këtë.
Si viktimë e krimit, ju mund të keni qasje në shumë shërbime që ofrohen nga:

1/ Mbrojtësi i viktimave (nr.i telefonit.): _____

2/ Strehimoret (nr.i telefonit.):_____

3/ Qendra për punë sociale (nr.i telefonit):_____

4/ Klinika për ndihmë juridike (nr.i telefonit.): _____

5/ Njësiti i policisë kundër dhunës në familje (nr.i telefonit): _____

Shtojca 7. Lista e kontrollit për identifikim zyrtar

Lista e Kontrollit për Intervistën e Identifikimit zyrtar

☐ Akterët duhet të fillojnë intervistën me supozimin se është kryer një rast i dhunës në familje.

☐ Komunikimi me viktimën në një gjuhë që është e kuptueshme për viktimën

☐ Shpjegohen shërbimet potenciale për viktimën dhe kërkohet pëlqimi i saj/tij.

☐ Lejohet qe viktima të kontaktojë më dikë që i beson për t'i ofruar ndihmë dhe mbështetje gjatë procesit .

☐ Dhoma e intervistës është e rahjatshme dhe e sigurtë për viktimën.

- ☐ Kryesi i dhunës nuk është prezent apo i dukshëm
- ☐ Persona të panevojshëm nuk janë prezent
- ☐ Personat që viktima i kërkon të jenë prezent
- ☐ Rrjedha e intervistës është mënyrës së bisedës, jo gjykues.

☐ Kontaktohet Organi i Kujdestarisë (Qendra për Punë Sociale) në rast se ka fëmijë.

☐ Kontaktohen akterët e duhur të përfshirë:

- Policia e Kosovës
- Mbrojtësit e Viktimave/Zyra për Mbrojtje dhe Ndihmë Viktimave
- Qendra për Punë Sociale
- Institucionet shëndetësore: parësor, dytësor, tretësor dhe qendrat e shëndeit mendor
- Strehimoret

Shtojca 8. Lista e kontrollit për vlerësimin e rrezikut.

Lista e kontrollit për Vlerësimin e Rrezikut

Qëllimi i vlerësimit të rrezikut është që të vlerësohet niveli i rrezikut për dhunën potenciale apo te vazhdueshme për viktimën e dhunës në familje.

☐ Merren të gjitha masat emergjente për të siguruar Mbrojtjen e viktimës dhe të tjerëve.

☐ Mbrojtësi I viktimave prezent me viktimën.

☐ Organi I kujdestarisë prezent kur ka fëmijë viktima.

☐ Plotësohet forma bazike për ndihmë të viktimave në prezencën e Mbrojtësit të Viktimave.

☐ Vendoset origjinali I formës bazike në dosjen e rastit, përfshirë edhe vlerësimin e rrezikut.

☐ Ofrohen kopjet e formës bazike akterëve të përfshirë.

☐ Sigurohet që policia të ndihmojë viktimën në përpilimin e një plani të sigurisë për viktimën.

Shtojca 9. Lista e kontrollit për policinë.

Lista e kontrollit për Policinë

- ☐ Reagimi ndaj rasteve të dhunës në familje.
- ☐ Mbrojtja e viktimës, fëmijëve dhe dëshmitarëve tjerë.
- ☐ Largimi i kryesit të dhunës në familje.
- ☐ Plotësimi i formës bazike, vlerësimi i nevojave dhe rrezikut.
- ☐ Informimi i viktimës për të drejtat e saj/tij.
- ☐ Informimi i viktimës për shërbimet ekzistuese.
- ☐ Sigurimi i kontaktit të zyrtarit policor për viktimën ose përfaqësuesin ligjor.
- ☐ Njoftimi i qendrës për punë sociale dhe mbrojtësit të viktimave apo përfaqësuesit ligjor të viktimës.
- ☐ Intervistimi i viktimës, kryesit, fëmijëve dhe dëshmitarëve.
- ☐ Intervistimi i viktimave nën moshën 18 vjeç në prezencën e organit të kudestarisë/qendrës prë punë sociale.
- ☐ Dorëzimi i kopjes së formës/ndarja e informacionet me aketrët tjerë të përfshirë në process.
- ☐ Transportimi ose sigurimi i transportit për viktimën dhe bartësit e saj/tij në institucionin shëndetësor.
- ☐ Transportimi ose sigurimi i transportit për viktimën dhe bartësit e saj/tij në strehimore ose në ndonjë lokacion tjetër të sigurtë sipas këresës së viktimës.
- ☐ Shqiptimi i urdhrit të përkohshëm emergjent jashtë orarit të punës së gjykatave, nëse kërkohet nga viktima, QPS, mbrojtësi i viktimave ose strehimorja.
- ☐ Monitorimi dhe ekzekutimi i urdhrave mbrojtës të lëshuara nga gjykata.
- ☐ Përcjellja e viktimës për t'i marrë gjërat personale.
- ☐ Përpilimi i raportit lidhur me rastin dhe dorëzimi i kopjes së raportit viktimës, QPS-së, dhe Mbrojtësit të viktimave.
- ☐ Hetimi i rastit të dhunë në familje.
- ☐ Nëse ka elemente të veprës penale, përlimi i kallëzimit penal dhe referimi I rastit tek prokurori kompetent.
- ☐ Ofrimi i transportit për viktimën gjatë procedurave gjyqësore.
- ☐ Informimi i viktimës nëse kryesi i dhunës në familje është arrestuar ose lidhur me vendndodhjen e tij/saj.
- ☐ Informimi i viktimës, mbrojtësit të viktimave, Qendrës për punë sociale, dhe strehimores lidhur me ndryshimet në statusin e ndalimit apo arrestimit të kryesit.

Shtojca 10. Lista e kontrollit për mbrojtësit e viktimave.

Lista e Kontrollit për Mbrojtësit e Viktimave

- ☐ Reagimi në kohë ndaj rasteve të dhunës në familje të identifikuar nga policia ose akterët tjerë.
- ☐ Kontaktimi i viktimës.
- ☐ Ofrimi i ndihmës së menjëhershme.
- ☐ Prezentimi i Mbrojtësit të Viktimës dhe shpjegimi i rolit të tij viktimës.
- ☐ Përdorimi i gjuhës së thjeshtë dhe të qartë kur shpjegohet roli i Mbrojtësit të Viktimës në mbrojtjen e të drejtave të viktimave.
- ☐ Informimi i viktimës për të drejtat e saj/tij në bazë të ligjeve të aplikueshme.
- ☐ Shpjegimi i të drejtave të viktimave dhe sërbimeve ekzistuese për të.
- ☐ Marrja e pëlqimit të viktimës para se të referohet viktima për shërbime tjera.
- ☐ Forma e pëlqimit të viktimës nënshkruhet nga viktima.
- ☐ Në rast të refuzimit të ndihmës nga ana e viktimës, këshillimi i viktimës se mund të marrë ndihmë në të ardhmen përsëri dhe informimi për shërbimet ekzistuese në komunitet.
- ☐ Këshillimi i viktimës në inicimin e procedurave për urdhra mbrojtës
- ☐ Paraqitja e kërkesës për urdhër mbrojtje me pëlqimin e viktimës.
- ☐ Mbajtja e dosjes konfidenciale të rastit me të gjitha informata, duke përfshirë:
- ☐ Emrin e viktimës,
- ☐ Emrin e kryesit,
- ☐ Rrethanat në të cilat ka ndodhur rasti,
- ☐ Nëse viktima e ka refuzuar ndihmën,
- ☐ Raporti i policisë,
- ☐ Deklarata e viktimës,
- ☐ Mbajta e e koopjeve të të gjitha vendimeve të QPS-së, gjykatave në lidhje me kujdestarinë e fëmijës, pagesat e alimentacionit, kompenzimin etj.
- ☐ Përfshirja e informacioneve lidhur me rastin në raportet javore.
- ☐ Ndihma në ofrimin e shërbimeve ligjore.
- ☐ Kontaktimi i prokurorit që merret me rastin.
- ☐ Informimi i viktimës për seancat gjyqësore.
- ☐ Ndihma në pregatitjen e viktimës për gjykatë.
- ☐ Shoqërimi i viktimës në seancë gjyqësore.
- ☐ Pjesëmarja në të gjitha seancat gjyqësore.
- ☐ Përfaqësimi i viktimës në gjykatë.
- ☐ Përfaqësimi dhe ndihma e viktimës gjatë gjithë procedurave gjyqësore.
- ☐ Monitorimi i procesit gjyqësor dhe informi i viktimës për rastin e saj/tij.

Shtojca 11. Lista e kontrollit për qendrën për punë sociale.

Lista e kontrollit për Qendrën për Punë Sociale

- ☐ Reagimi ndaj rasteve të dhunës në familje kur njojftohet nga policia apo ofruesit e tjerë të shërbimeve.
- ☐ Njoftimi i policisë nëse rasti është referuar direkt në qendër.
- ☐ Ofrimi i ndihmës së menjëhershme për viktimën.
- ☐ Plotësimi i Formës Bazike dhe dorëzimi i kopjes së formës policisë dhe ofruesve tjerë të shërbimeve.
- ☐ Njoftimi i viktimës për të drejtat e saj/tij.
- ☐ Informimi i viktimës lidhur me shërbimet ekzistuese dhe kushtet që duhet të plotësohen për të përfituar nga asistenca sociale.
- ☐ Vlerësimi i nevojave dhe situatës ekonomike e sociale të viktimës.
- ☐ Cakto kujdestarin ligjor për fëmijët në rastet e përcaktuara me ligj.
- ☐ Kujdestari ligjor prezent në intervistën e policisë (kur është i përfshirë fëmija).
- ☐ Cakto menagjerin e rastit për viktimat e dhunës në familje.
- ☐ Referimi i viktimës në strehimore nëse vlerësohet si e nevojshme.
- ☐ Largimi i fëmijës nga familja pa vendim gjykata atëherë kur fëmija është në rrezik.
- ☐ Paraqitja e përkesës për urdhër mbrojtje për fëmijët viktima ose për viktimat që janë me fëmijë.
- ☐ Respektimi i periudhës së reflektimit për viktimën (48 orë).
- ☐ Hartimi i planit të punës/individual në kordinim me viktimën dhe menagjerin e rastit në strehimore (nësë viktima është duke qëndruar në strehimore).
- ☐ Koordinimi i ofrimit të shërbimeve sociale me ofruesit e tjerë të shërbimeve.
- ☐ Konsultimi i kujdestarit ligjor atëherë kur merren vendime të rëndësishme lidhur me shëndetin, edukimin dhe pasurinë e fëmijës viktimë.
- ☐ Vizita në shtëpi, strehimore (nëse viktima qëndron në strehimore) .
- ☐ Pas 72 ore të mbikqyrjes, paraqitja e kërkesës për incimin e procedurave për sigurimin e vendimit gjyqesor për marrjen e kujdesit prindëror të fëmijës.
- ☐ Ndihmo viktimën për të siguruar dokumente personale dhe shërbime tjera administrative (nëse referohen nga strehimorja).
- ☐ Përgjigja me kohë ndaj të gjitha kërkesavë të organeve të drejtësisë-gjykatave, prokurorive dhe policisë (në rast se ka kërkesa).

Shtojca 12. Lista e kontrollit për institucionet arsimore.

Lista e kontrollit për Institucionet arsimore

☐ Vlerësimi i prezencës se dhunës në familje në jetën e fëmijës (mësuesi apo psikologu i shkollës

☐ Plotësimi i formës bazike për identifikimin dhe referimin e fëmijëve viktima të dhunës në familje

☐ Njoftimi policinë ose qendrën për punë sociale për rastin.

☐ Dorëzimi formën bazike për identifikimin dhe referimin e fëmijëve të plotësuar policisë ose qendrën për punë sociale.

☐ Ofrimi i përkrahjes për fëmijën (mësuesi ose psikologu i shkollës)

☐ Ofrimi i edukimit për fëmijët që qendrojnë në strehimore sipas ligjit në fuqi (përmes Ministrisë së Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë)

☐ Kontrollo këto aspekte lidhur me prezencën e dhunës në familje në jetën e fëmijës:

- Gjendja fizike
- Simptomet psikosomatike
- Reagimet emcionale
- Sjelljet dhe
- Aspektet njohëse.

Shtojca 13. Lista e kontrollit për institucionet shëndetësore.

Lista e Kontrollit për Institucionet Shëndetësore

- ☐ Identifikimi i viktimës potenciale të dhunë në familje.
- ☐ Ofrimi i ndihmës mjekësore viktimës potenciale.
- ☐ Ofrimi i shërbimeve mjekësore pa pagesë për viktimat.
- ☐ Informo viktimën për të drejtat e saj/tij.
- ☐ Njofto menjëherë policinë me pëelqimin e viktimës.
- ☐ Përpilo raportin me shkrim lidhur me rastin nëse kërkohet nga organet e drejtësisë.
- ☐ Hapet dosja e rastit.
- ☐ Mbahet dosja e rastit konfidencial ne bazë të ligjit për ruajtjen e të dhënve personale.
- ☐ Aplikohet protokoli mjekësor .
- ☐ Aplikohet masa mbrojtese për trajtimin e obligueshem mjekesor per varesin nga droga dhe alkooli sipas masës së shqiptuar nga gjykata.
- ☐ Aplikohet masa mbrojtese për trajtimin psikosocial te kryesit te dhunes sipas masës së shqiptuar nga gjykata.

Shtojca 14. Lista e kontrollit për Strehimoret.

Lista e kontrollit për Strehimoret

- ☐ Reagimi ndaj nevojave bazike të viktimës në momentin e arritjes së viktimës në strehimore:
  - ☐ Ushqim,
  - ☐ Veshmbathje dhe
  - ☐ Kujdes mjekësor.
- ☐ Referimi i viktimës në institucionet shëndetësore për shërbime tjera mjekësore atëherë kur është e nevojshme.
- ☐ Kur viktima është fëmijë, referimi në instutucion shëndetësor bëhet në prezencën e përfaqësuesit nga qendra për punë sociale.
- ☐ Informimi i viktimës për të drejtat e saj/tij.
- ☐ Informimi i viktimës lidhur me rregullat në strehimore, shërbimet që ofrohen, orarin dhe masat e sigurisë gjatë qëndrimit në strehimore.
- ☐ Nëse viktima refuzon të qëndrojë në strehimore:
  - ☐ Shpjegohen pasojat dhe rreziqet e qëndrimit jashtë strehimores
  - ☐ Këshillohen për veprimet parandaluese.
- ☐ Ofrimi i ndihmës për viktimën që të parashtrojë urdhrin për mbrojtje kur është e nevojshme.
- ☐ Identifikimi dhe vlerësimi nëse ekziston rreziku për sigurinë e viktimës, zyrtarët e strehimore dhe tjerët.
- ☐ Lajmërimi i policise dhe autoriteteve tjera pas identfikimit të rrezikut.
- ☐ Caktimi i mengajerit të rastit në strehimore.
- ☐ Krimi i dosjes për rastin. Ruajtja e konfidencialitetit të dosjes me informatat për viktimën.
- ☐ Respektimi i periudhës së reflektimit prej 48 orë për viktimën e saporeferuar në strehimore.
- ☐ Hartohet plani individual për viktimën nga: viktima, menagjeri i rastit në strehimore dhe menagjeri i rastit nga QPS.
- ☐ Ofrimi i shërbimeve bazuar në planin individual për viktimën.
- ☐ Koordinimi i shërbimeve tjera në komunitet për të ndihmuar reintegrimin e viktimës.
- ☐ Njoftimi i Mbrojtësit të Viktimës për të ofruar këshillim ligjor lidhur me procedurat gjyqësore.
- ☐ Kontaktimi i shkollave apo MASHT (Ministria e Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë) për të koordinuar vijimin e shkollimit për fëmijët dhe viktimat.
- ☐ Referimi i viktimës në qendër për punë sociale kur viktimat kanë nëvojë për shërbime administrative dhe dokumente personale.

- [ ] Mundësimi i kontaktit të viktimës me familjen, të afërmit tjerë dhe shoqërinë.
    - [ ] Monitorimi i kontaktit për çështje të sigurisë kur viktimat janë të rrezikut të lartë.
    - [ ] Mundëso takimet me familjarë dhe tjerë në përcjelljen e policisë.
- [ ] Transferimi i viktimës nga një strehimore në tjetrën në pajtim me marrëveshjet në mes të strehimoreve dhe sipas nevojave që paraqiten.
- [ ] Implementimi i transferit në rast të miratimit të Departamentit për Mirëqenie Sociale (Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale).
- [ ] Lëshimi i viktimës nga strehimorja me vendim të menagjerave të rastit nga strehimorja dhe qendra për punë sociale dhe me pëlqim të viktimës
- [ ] Njoftimi i policisë dhe mbrojtësit të viktimave për lëshimin e viktimës nga strehimorja.

Shtojca 15. Lista e kontrollit për periudhën e reflektimit.

Lista e Kontrollit për Periudhën e Reflektimit

Para periudhës së reflektimit:

☐ Identifikimi i viktimës nga ana e njërit prej ofruesve të shërbimeve

☐ Ofrimi i sigurisë dhe mbrojtjes për viktimën dhe bartësit e saj/tij

☐ Reagimi ndaj nevojave bazike të viktimës dhe bartësve të saj/tij
- Ndihmë mjekësore
- Ushqim
- Qetësim

☐ Informimi i viktimës për të drejtat e saj dhe shërbimet ekzistuese në komunitet

☐ Marrja e pëlqimit të viktimës për ofrim të ndihmës së metutjeshme

☐ Shoqërim në marrjen e gjërave personale

☐ Njoftimi i ofruesve tjerë të shërbimeve

☐ Transport në vendin e sigurtë sipas kërkesës së viktimës

Gjatë periudhës së reflektimit (48 orë)

☐ Vendosja e viktimës në vendin e sigurtë: strehimore apo ndonje lokacion tjetër sipas dëshirës së viktimës

☐ Marrja e pëlqimit të viktimës për qëndrimin në strehimore

☐ Njoftimi për rregullat e strehimore

☐ Njoftimi i viktimës për periudhën e reflektimit

☐ Mundësi e kontaktit të viktimës me familjarët dhe të afërmit e tjerë (kontakt I monitoruar)

☐ Njoftimi i viktimës se pas periudhës së reflektimit do të vazhdojë kontakti me akterët tjerë dhe ofrimi i shërbimeve tjera.

☐ Përgjigja ndaj nevojave emocionale të viktimës nëse është e nevojshme

☐ Lejimi i viktimës që të qetësohet emocionalisht

☐ Në rast të qëndrimit në strehimore, përgjigja ndaj nevojave bazike të viktimës (që ofrohen brenda në strehimore)
- Ushqim
- Veshmbathje
- Ndihmë mjekësore
- Relaksim emocional
- Përkujdesje dhe siguri 24 orë

☐ Viktima nuk duhet të detyrohet që të flas për përvojën e saj/tij gjatë kësaj periudhe

☐ Viktima nuk intervistohet nga ofruesi i shërbimeve gjatë kësaj periudhe

☐ Kontakt i limituar i viktimës me ofruesit e shërbimeve (psh. mund të njoftohet njoftohet policia në rast të paraqitjes së rrezikut)

Pas periudhës së reflektimit:

☐ Informimi i viktimës për shërbimet e ofruara në strehimore

☐ Informimi i viktimës për të drejtat e saj dhe shërbimet tjera në dispozicion nga ofruesit tjerë

☐ Hapja e dosjes së rastit

☐ Kontaktimi i viktimës me mbrojtësin e viktimave

☐ Caktimi i menagjerit të rastit në strehimore

☐ Caktimi i menagjerit të rastit nga QPS

☐ Sqarimi i rolit të mbrojtësit të viktimave dhe procedurave gjyqësore, shërbimeve në dispozicon nga ana e Mbrojtësit të Viktimave.

☐ Hartimi i planit individual me viktimën, menagjerin e rastit në strehimore dhe menagjerin e rastin nga QPS.

☐ Ofrimi i shërbimeve për viktimën sipas planit individual të hartuar

☐ Referimi i viktimës tek ofruesit e tjerë të shërbimeve.

Shtojca 16. Planifikimi i sigurisë me viktimën e dhunës në familje.

PLANIFIKIMI I SIGURISË ME VIKTIMËN

Ofruesit e shërbimeve mund t'i ndihmojnë viktimat për të hartuar një plan të sigurisë për viktimën. Vet viktima është ajo që e njeh më së miri jetën e saj dhe rreziqet ndaj saj. Plani i sigurisë mund të bëhet me ndihmën e policit, menagjerit të rastit nga strehimorja dhe QPS apo dhe nga mbrojtësi i viktimave.

Menjëherë pas krizës së përjetuar nga incidenti ose kur viktima e sapo është vendosur në strehimore mund të mos jetë koha e duhur për të hartuar në plan të sigurisë. Viktima ka nevojë për pak kohë derisa të ulet niveli i ankthit, frigës dhe stresit tek viktima (periudha e reflektimit). Pas kësaj periudhe duhet të ndihmohet që të krojojë planin e saj. Policia e Kosocvës duhet fillimisht të këshillojë për viktimën lidhur me hartimin e këtij plani.

Zyrtari i policisë duhet të diskutojë me viktimën lidhur me hartimin e një plani të sigurisë :

☐ Diskutimi fillestar mbi qëllimin dhe rolin e planit të sigurisë, përfshirë edhe kufizimet e saj.

☐ Të njoftohet viktima se plani i sigurisë më tëpër është mjet preventiv i dizajnuar për të reduktuar rrezikun dhe për të mundësuar sigurinë e viktimës, e jo një jo mjet parashikues që mund të na paralajmërojë se kur do të ndodh dhuna në të ardhmen.

☐ Të diskutohet me viktimën për burimet dhe ndihmën në dispozion, që kanë të bëjnë me viktimën, si psh personat që mund t'i ndihmojnë, rrethat në të cilat jeton, barrierat për sigurinë e saj, punësimi, shqetësimet lidhur me fëmijët etj.

☐ Krijo një paln të sigurisë duke i përfshirë strategjitë specikike siç mund të jenë:

- Vendosja në strehimore apo në ndonjë vend tjetër të sigurtë;
- Si të ikë viktima në mënyrë sa më të sigurtë;
- Ku të shkojë që të jetë e sigurtë;
- Ku t'i ruajë dokumentet e rëndësishme;
- Cilëve fqinj t'i tregojë për situatën e saj ashtu që ata ta thërrasin policinë kur është e nevojshme;
- T'i mësojë fëmijët të thërrasin policinë;
- Si të mbrojë veten dhe fëmijët në situate të rrezikshme;
- Numrat lokal të strehimores, masa mbrojtëse në shtëpi si psh. dry, çelësa, drita, njoftimi i familjes dhe shoqërisë të cilët mund të ndihmojnë.

☐ Të përcjellet viktima në baza të rregullta ashtu që të mundësohet siguria e saj.

☐ Të shihet nëse ka pasur ndryshime në situatën e kryesit të dhunës ose në një mnëyrë mund të ndikojë në sigurinë e viktimës dhe zvogëlimin e dhunës në të ardhmen.

Shtojca 17. Këshilla për përpilimin e planit të sigurisë për viktimën e dhunës në familje.

KËSHILLA PËR TË KRIJUAR NJË PLAN TË SIGURISË PËR VIKTIMAT E DHUNËS NË FAMILJE

Plani i përgjithshëm i sigurisë

- Identifiko mënyra të ndryshme për të ikur nga shtëpia.
- Përgatit një çantë me medikamente, dokumente të rëndësishme, para, çelësa dhe fsheh atë në një vend ku mund ta gjesh lehtë.
- Mbaj në mend numra të miqve, kushërive, fqinjve apo njerëzve që i beson ashtu që mund t'i thërrasësh në raste emergjente.
- Vendos dhe planifiko se ku mund të shkosh në rast se do të duhet të largohesh nga shtëpia.
- Aranzho një signal me fqinjët për t'i njoftuar ata në rastet kur ke nevojë për ndihmë (shembull, ndize dhe fike dritën e dhomës).
- Mëso fëmijët e tu që të thërrasin policinë nëse janë mjaftë të rritur për të bërë këtë.

Siguria kur kryesi posedon armë

- Mundohu që të ikësh në një dhomë ose hapësirë e cila ka dalje.
- Qëndro larg dhomave që nuk kanë dalje dhe atyre ku ka armë potenciale (si psh. kuzhina, banjoja, garazha)
- Mundohu që të qëndrosh në një dhomë ku ka telefon ashtu që mund ta thërrasësh policinë, ndonjë mik ose fqinjtë.
- Thirre policinë nëse ka armë në shtëpi.

Siguria gjatë largimit nga shtëpia

- Nëse ke mundësi, hape një xhirllogari të bazkës dhe kurse pak para.
- Lëri paratë, çelësat, veshmbathjet dhe kopjet e dokumenteve të rëndësishme (psh. patent shoferin, çertifikatën e lindjes, kartelat e bankës, pasaportën, dokumentet mjekësore, dokumentet e shkurorëzimit dhe besimit të fëmijut, urdhrat mbrojtës etj.) tek një person që i beson.
- Përcakto se kush mund të të ofrojë një vend të sigurtë dhe ndihmë.
- Rishiko planin tënd të sigurisë për te vendosur mënyrën më të sigurtë në rast të largimit nga shtëpia.

Siguria në shtëpi (në rastet kur kryesi nuk jeton me viktimën)

- Ndërro cilindrat/çelësat e dyerve sa më shpejtë që është e mundur.
- Diskuto një plan të sigurisë së bashku me fëmijët.
- Njofto shkollën, çerdhen etj. se kush ka të drejtë t'i marrë fëmijët nga shkolla.
- Njofto qirradhënësin apo fqinjët për situatën tënde.
- I thuaj fqinjëve që të thërrasin policinë nëse e shohin kryesin.

Siguria dhe urdhrat mbrojtës

- Paraqit kërkesën për urdhër mbrojtje
- Merr pjesë në seancat dëgjimore të gjykatës i/e shoqëruar prej policisë dhe mbrojtësi i viktimave.
- Mbaje gjithmone me vete vendimin për urdhër mbrojtje.
- Thirre policinë nëse kryesi e shkel urdhrin për mbrojtje.
- Jep kopjet e urdhrit atyre me të cilët mund të rrinë fëmijët (si.shkolla, çerdhja etj.)

Siguria në publik

- Njofto vendin e punës për situatën tënde.
- Shoqërohu me dikë kur del në publik.
- Shoqëro me dikë deri te vetura, taksi ose autobusi.
- Ndërro shpesh udhën kur shkon në shtëpi.
- Mendo se çfarë mund të bësh nëse të ndodh diçka gjatë rrugës për në shtëpi.

Siguria dhe shëndeti emocional

- Nëse je duke konsideruar që të kthehesh në vendin ku ka dhunë potencionale, diksuto një plan alternative me policinë, mbrojtësin e viktimave apo dikend tjetër që i beson.
- Nëse do të duhet të komunikosh me kryesin, bëjë këtë në mënyrë të sigurtë si psh përmes telefonit, postës në prani të një personi etj.
- Vendos se kë mund të thërrasësh në raste emergjente.
- Konsidero që ta thërrasësh policinë, linjen ndihëmëse, strehimore etj.

Nëse jeni adoleshent (në një situatë abuzive)

- Vendos se cilin shok/shoqe, mësues/arsimtar, psikologun e shkollës, të afërmit apo cilin oficer të policisë mund t'i tregosh për situatën tënde.
- Kontakto qendrën për punë sociale për të të ndihmuar që të bësh një plan të sigurisë.

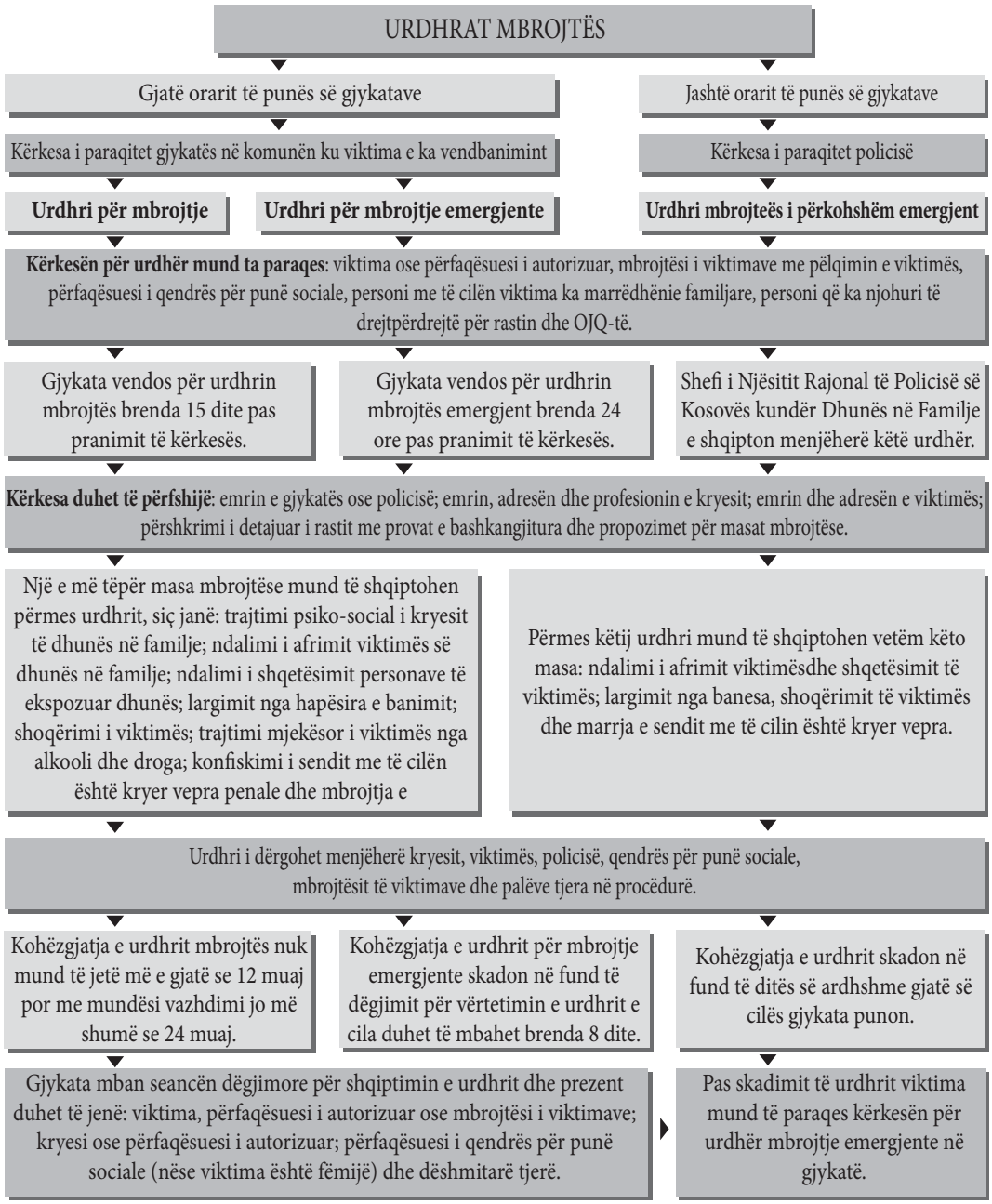
URDHRAT MBROJTËS
Gjatë orarit të punës së gjykatave
Jashtë orarit të punës së gjykatave
Kërkesa i paraqitet gjykatës në komunën ku viktima e ka vendbanimint
Kërkesa i paraqitet policisë
Urdhri për mbrojtje
Urdhri për mbrojtje emergjente
Urdhri mbrojteës i përkohshëm emergjent
Kërkesën për urdhër mund ta paraqes: viktima ose përfaqësuesi i autorizuar, mbrojtësi i viktimave me pëlqimin e viktimës, përfaqësuesi i qendrës për punë sociale, personi me të cilën viktima ka marrëdhënie familjare, personi që ka njohuri të drejtpërdrejtë për rastin dhe OJQ-të.
Gjykata vendos për urdhrin mbrojtës brenda 15 dite pas pranimit të kërkesës.
Gjykata vendos për urdhrin mbrojtës emergjent brenda 24 ore pas pranimit të kërkesës.
Shefi i Njësitit Rajonal të Policisë së Kosovës kundër Dhunës në Familje e shqipton menjëherë këtë urdhër.
Kërkesa duhet të përfshijë: emrin e gjykatës ose policisë; emrin, adresën dhe profesionin e kryesit; emrin dhe adresën e viktimës; përshkrimi i detajuar i rastit me provat e bashkangjitura dhe propozimet për masat mbrojtëse.
Një e më tepër masa mbrojtëse mund të shqiptohen përmes urdhrit, siç janë: trajtimi psiko-social i kryesit të dhunës në familje; ndalimi i afrimit viktimës së dhunës në familje; ndalimi i shqetësimit personave të ekspozuar dhunës; largimit nga hapësira e banimit; shoqërimi i viktimës; trajtimi mjekësor i viktimës nga alkooli dhe droga; konfiskimi i sendit me të cilën është kryer vepra penale dhe mbrojtja e
Përmes këtij urdhri mund të shqiptohen vetëm këto masa: ndalimi i afrimit viktimësdhe shqetësimit të viktimës; largimit nga banesa, shoqërimit të viktimës dhe marrja e sendit me të cilin është kryer vepra.
Urdhri i dërgohet menjëherë kryesit, viktimës, policisë, qendrës për punë sociale, mbrojtësit të viktimave dhe palëve tjera në procëdurë.
Kohëzgjatja e urdhrit mbrojtës nuk mund të jetë më e gjatë se 12 muaj por me mundësi vazhdimi jo më shumë se 24 muaj.
Kohëzgjatja e urdhrit për mbrojtje emergjente skadon në fund të dëgjimit për vërtetimin e urdhrit e cila duhet të mbahet brenda 8 dite.
Kohëzgjatja e urdhrit skadon në fund të ditës së ardhshme gjatë së cilës gjykata punon.
Gjykata mban seancën dëgjimore për shqiptimin e urdhrit dhe prezent duhet të jenë: viktima, përfaqësuesi i autorizuar ose mbrojtësi i viktimave; kryesi ose përfaqësuesi i autorizuar; përfaqësuesi i qendrës për punë sociale (nëse viktima është fëmijë) dhe dëshmitarë tjerë.
Pas skadimit të urdhrit viktima mund të paraqes kërkesën për urdhër mbrojtje emergjente në gjykatë.

KËRKESË

Për shqiptimin e
Urdhër Mbrojtje Emergjente ☐ **Urdhër Mbrojtje ☐**

Shëno Titullin e Gjykatës

GJYKATA THEMELORE _____; **DEGA** _____

Nr. i lëndës: _____
Ky numër shënohet nga nëpunësi i Gjykatës pas dorëzimit të formularit të plotësuar

1 **Emri i personit i cili kërkon Mbrojtje:**

_____ **Data e Lindjes:** ___/___/____.

Gjinia: _____**Profesioni:** _____; **I/E punësuar: Po ☐ Jo ☐**

Të dhënat për përfaqësuesin e autorizuar të viktimës (*Nëse viktima ka përfaqësues*):

Emri: _____ Profesioni: _____.

Institucioni/Zyra: _____.

Adresa për kontakt: (Nëse viktima ka mbrojtës, mund të mos shënoj adresën e vet, por të shënojë kontakt informatat e zyrës së përfaqësuesit, apo të sigurojë një adresë alternative):

Adresa: _____

Qyteti/Fshati: _____ Komuna: _____Kodi postar:_____

Telefon: _____; Email adresa: _____

☐ **Emri i personit nga i cili kërkoni të mbroheni (Kryesit të dhunës në familje, tutje Kryesi):**

_____ **Mosha/DL:** _____.

Gjinia: _____**Profesioni:** _____; **I/E punësuar: Po ☐ Jo ☐**

☐ **A kërkoni Urdhër për mbrojtje për anëtarët e familjes:** PO ☐ JO ☐

Nëse Po, rendisni më poshtë:

Emri i plotë	Gjinia	Mosha	Banon me ju	Raporti me ju
_____	_____	_____	Po ☐ Jo ☐	_____
_____	_____	_____	Po ☐ Jo ☐	_____
_____	_____	_____	Po ☐ Jo ☐	_____
_____	_____	_____	Po ☐ Jo ☐	_____

☐ **Cili është raporti juaj me personin kundër të cilit kërkoni shqiptimin e Urdhërit:**

a. ☐ Jemi të fejuar;
b. ☐ Kemi qenë të fejuar;
c. ☐ Jemi të martuar / jetojmë në bashkësi jashtëmartesore;
d. ☐ Kemi qenë të martuar / Kemi qenë në bashkësi jashtëmartesore;
e. ☐ Bashkëjetojmë në një ekonomi të përbashkët;
f. ☐ Kemi jetuar në një ekonomi të përbashkët;
g. ☐ Përdorim shtëpi të përbashkët dhe jemi në lidhje gjaku; (*Specifikoni lidhjen*) _____;
h. ☐ Jemi palë procedurale në një kontest nga marrëdhënia familjare (Specifikoni) _____;
i. ☐ Jemi prindër të një fëmije të përbashkët.

Sipas nevojës shënoni fëmijët e përbashkët nëse keni (shëno emrin, moshën, personi me të cilin banon fëmija):

_____

_____

☐ **Raste tjera para Gjykatës**

a. A keni qenë/ a jeni të përfshirë në ndonjë rast tjetër në Gjykatë me kryesin?

Po ☐ Jo ☐ Nëse Po përmendni secilin rast:

Lloji i rastit	Gjykata e çështjes	Viti i inicimit të lëndës	Nr.i lëndës (nëse dihet)
☐Shkurorëzim/Ndarje	_____	_____	_____
☐Qështje kujdestarie	_____	_____	_____
☐Dhunë në familje	_____	_____	_____
☐Vepër tjetër (Specifikoni):	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

b. A ka ndonjë Urdhër mbrojtës të shqiptuar dhe ende valid? Po ☐ Jo ☐ (Nëse Po, ju lutemi bashkangjitni kopjen).

☐ **Përshkrim i gjendjes faktike dhe arsyetimi për kërkimin e Urdhërit:**

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

☐ **Rrethana tjera rreth rastit**

A ka përdorur apo është kërcënuar të përdor armë kryesi? Po ☐ Jo ☐

(Nëse jeni përgjigjur me po përshkruani): _____

_____

A keni pësuar lëndime ju apo ndonjë anëtarë i familjes? Po ☐ Jo ☐

(Nëse jeni përgjigjur me po përshkruani shkallën e lëndimit dhe mënyrën): _____

_____

A është njoftuar policia për ngjarjen? Po ☐ Jo ☐

A ka lëshuar policia Urdhër të përkohshëm emergjent? Po ☐ Jo ☐

☐ **Kërkesës i bashkangjes edhe provat në vijim:**

Lloji i provës	Marrur me datë	Nga
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

☐ **Caktimi i kujdestarisë për fëmijët:**

☐Kërkoj nga gjykata të më caktoj përkohësisht kujdestarinë e fëmijëve dhe ti heq të drejtën prindërore kryesit. Arsyetim: _____

_____

☐ **Lloji i Masës Mbrojtëse që ju kërkoni:**

☐ **Masa Mbrojtëse e ndalimit të afrimit**

a. Kërkoj nga gjykata që të urdhëroj kryesin, të qëndrojë së paku _____ m/km nga (listoni cilat vlejnë):

☐ Nga Unë; ☐ Secili person nën 3;

☐Nga shtëpia ime ; ☐ Shkolla e fëmijëve apo qëndrimi ditor;

☐ Nga vendpunimi im; ☐ Tjera (specifikoni): _____.

b. Nëse ndaj kryesit shqiptohet kjo masë a do të mundet i njëjti të shkojë në shtëpi, vendpunim, shkollë, veturë, etj? Po ☐ Jo ☐: (Nëse Jo sqaroni Pse?): _____.

☐ **Masa Mbrojtëse e ndalimit të shqetësimit personave të ekspozuar dhunës**

Kërkoj nga Gjykata të urdhërojë kryesin të mos ndërmarrë veprimet e mëposhtme ndaj meje apo ndaj cilitdo person të listuar nën 3.:

a. ☐ Shqetësoj, ofendoj, përul, godas, kërcënoj, sulmoj (fizikisht apo seksualisht), ndjek, përcjell, shkatërroj apo kërcënoj të shkatërroj pronën personale, mbaj nën vëzhgim, bllokoj lëvizjen.

b. ☐Kontaktoj, direkt apo indirekt, në çfarëdo forme si përmes telefonit, emailit, postës apo formave tjera të kontaktit.

☐ **Masa Mbrojtëse e trajtimit mjeksor të kryesit** (*Ju lutem arsyetoni kërkesën për këtë masë*):

☐trajtimi psikosocial: _____

_____

☐trajtimit prej alkoolit dhe substancave psikotrope _____

_____

Faqe 3 nga 4

☐ **Masa Mbrojtëse e largimit nga banesa, shtëpia apo hapsira tjetër e banimit**
(Nëse kryesi banon me ju, mund të kërkoni nga Gjykata që të urdhëroj kryesin të largohet nga banesa, shtëpia apo hapsira tjetër e banimit).

Kërkoj nga Gjykata të urdhërojë largimin nga banesa në adresën: _____, të
☐ Kryesit; ☐ Personave tjerë që banojnë në të njëjtën banesë/shtëpi.

Kërkoj nga Gjykata të urdhërojë që të më lejojë shfrytëzimin e :

☐ të njëjtës banesë/shtëpi

Arsyeja për kërkimin e kësaj mase është sepse (*shpjegoni*): _____

_____.

☐ **Masa Mbrojtëse e urdhërimit të kryesit të ju lejoj shfrytëzimin e:**
☐ Tërë banesës/shtëpisë;
☐ Një pjesë të banesës/ shtëpisë.

Nëse kërkohet shfrytëzimi i një pjese të banesës/ shtëpisë, sqaroni cilën pjesë:_____.

Banesa/shtëpia gjendet në adresë: _____.

☐ **Masa Mbrojtëse e urdhërimit të kryesit të mos bëj bartjen apo çfarëdo lloj transakcioni të pasurisë** (me përjashtim të pasurive që kanë të bëjnë me veprimtarinë e punës apo për nevoja jetësore) brenda periudhës prej _____.

☐ **Masa Mbrojtëse e urdhërimit të kryesit të paguajë:**
☐ Qiranë e banesës sime të përkohshme në shumë prej _____;
☐ Alimentacionin për mua në shumë prej _____ në muaj;
☐ Alimentacionin për fëmijën e përbashkët në shumë prej _____ për secilin prej fëmijëve kujdestaria e të cilëve më u është besuar.

☐ **Kërkesë për Masa tjera mbrojtëse sipas vlerësimit të Gjykatës**

☐ Kërkoj nga Gjykata që të caktojë çfarëdo mase tjetër që e vlerëson të domosdoshme për të mbrojtur sigurinë, shëndetin dhe mirëqenien time dhe të familjarëve të mi.

☐ **Numri i faqeve të bashkëngjitura këtij formulari** (*nëse ka pasur*): _____

Deklaroj se të dhënat e deklaruara më sipër janë të vërteta dhe të sakta.

Datë: _____

_____
Nënshkrimi i parashtruesit të kërkesës

_____
Nënshkrimi i përfaqësuesit të palës(*nëse ka)*

KËRKESË

☐Ndryshimin ☐Vazhdimin ☐Ndërprerjen

Urdhër Mbrojtje Emergjente ☐ **Urdhër Mbrojtje** ☐

Shëno Titullin e Gjykatës

GJYKATA THEMELORE _____; **DEGA** _____

Nr. i lëndës: _____

☐ **Emri i personit të mbrojtur:**

Ky numër shënohet nga nëpunësi i Gjykatës pas dorëzimit të këtij formulari.

_____ **Data e Lindjes:** ___/___/____.

Gjinia: _____**Profesioni:** _____; **I/E punësuar: Po** ☐ **Jo** ☐

Të dhënat për përfaqësuesin e autorizuar të viktimës (*Nëse viktima ka përfaqësues*):

Emri: _____ Profesioni:_____Institucioni/Zyra: _____.

Adresa për kontakt: (Nëse viktima ka mbrojtës, mund të mos shënoj adresën e vet, por të shënojë kontakt informatat e zyrës së përfaqësuesit, apo të sigurojë një adresë alternative):

Adresa: _____

Qyteti/Fshati: _____ Komuna: _____Kodi postar:_____

Telefon: _____; Email adresa: _____

☐ **Emri i personit ndaj të cilit është shqiptuar urdhëri (kryesi):**

_____ **Mosha/DL:** _____.

Gjinia: _____**Profesioni:** _____; **I/E punësuar: Po** ☐ **Jo** ☐

☐ **Lloji i Urdhërit mbrojtës/masës të shqiptuar dhe ende valid?** (Ju lutemi bashkangjitni kopjen).

_____

_____

☐ **Institucioni (Gjykata apo Policia) që ka shqiptuar urdhërin:** _____

☐ **Periudha e validitetit të Urdhërit:** _____ - _____

☐ **Përshkrim i gjendjes aktuale** (përshkruani a kanë ndryshuar rrethanat dhe nëse po si):

☐ **Arsyetimi i kërkesës** (Theksoni pse keni parashtruar kërkesën):

☐ **Cila është kërkesa juaj specifike për urdhërin aktual?**

☐ **Numri i faqeve të bashkëngjitura këtij formulari** (nëse ka pasur): _____

Deklaroj se të dhënat e deklaruara më sipër janë të vërteta dhe të sakta.

Datë: _____

_____ _____

Nënshkrimi i parashtruesit të kërkesës Nënshkrimi i përfaqësuesit të palës(*nëse ka)*

KËRKESË PËR URDHËR MBROJTJE TË PËRKOHSHME EMERGJENTE

Stacioni policor _____; **Data**_____
Vendi:_____
1
Emri i personit i cili kërkon Mbrojtje:
_____ **Data e Lindjes:** ___/____/_____.
Gjinia: _____**Profesioni:** _____**; I/E punësuar: Po ☐ Jo ☐**

Të dhënat për përfaqësuesin e autorizuar të viktimës
(Nëse viktima ka përfaqësues):
Emri: _____ Profesioni: _____.
Institucioni/Zyra: _____.
Adresa për kontakt: (Nëse viktima ka mbrojtës, mund të mos shënoj adresën e vet, por të shënojë kontakt informatat e zyrës së përfaqësuesit, apo të sigurojë një adresë alternative):
Adresa: _____
Qyteti/Fshati: _____ Komuna: _____Kodi postar:_____
Telefon: _____; Email adresa: _____
_____

Emri i personit nga i cili kërkoni të mbroheni (Kryesit të dhunës në familje, tutje Kryesi):
2
_____**Mosha/DL:** _____**.**
Gjinia: _____**Profesioni:** _____**; I/E punësuar: Po ☐ Jo ☐**
3
A kërkoni Urdhër për mbrojtje për anëtarët e familjes: PO ☐ JO ☐
Nëse Po, rendisni më poshtë:
Emri i plotë Gjinia Mosha Banon me ju Raporti me ju
_____ _____ Po ☐ Jo ☐ _____
_____ _____ Po ☐ Jo ☐ _____
_____ _____ Po ☐ Jo ☐ _____
_____ _____ Po ☐ Jo ☐ _____

Cili është raporti juaj me personin kundër të cilit kërkoni shqiptimin e Urdhërit:

4 .
a. ☐ Jemi të fejuar;

b. ☐ Kemi qenë të fejuar;

c. ☐Jemi të martuar / jetojmë në bashkësi jashtëmartesore;

d. ☐Kemi qenë të martuar / Kemi qenë në bashkësi jashtëmartesore;

e. ☐Bashkëjetojmë në një ekonomi të përbashkët;

f. ☐Kemi jetuar në një ekonomi të përbashkët;

g. ☐ Përdorim shtëpi të përbashkët dhe jemi në lidhje gjaku; (Specifikoni lidhjen) _____;

h. ☐Jemi palë procedurale në një kontest nga marrëdhënia familjare (Specifikoni) _____;

i. ☐ Jemi prindër të një fëmije të përbashkët. (Sipas nevojës shënoni fëmijët e përbashkët nëse keni (shëno emrin, moshën, personi me të cilin banon fëmija):
_____

5. Incidente tjera të mëparshme të dhunës në familje
A keni qenë/ a jeni të përfshirë në ndonjë rast tjetër të dhunës në familje? Po ☐ Jo ☐

a. Nëse Po jepni ndonjë sqarim për atë rast _____

b. A ka ndonjë Urdhër mbrojtës të shqiptuar dhe ende valid?
Po ☐ Jo ☐ (Nëse Po, ju lutemi bashkangjitni kopjen).

c. A ka shkelur më parë kryesi ndonjë nga urdhëtar mbrojtës? Po ☐ Jo ☐_____

6 . Përshkrim i gjendjes faktike dhe arsyetimi për kërkimin e Urdhërit:

_____
_____
_____
_____
_____

Republika e Kosovës

Republika Kosova – Republic of Kosovo
Qeveria – Vlada – Government

Ministria e Punëve të Brendshme MinistarstvoUnutrašnjih Poslova
Ministry of Internal Affairs

Policia e Kosovës/Policija Kosova/Kosovo Police
Drejtoria e Përgjithshme e Policisë/
Generalna Policijska Direkcija/General Police Directorate

Nr.lendes: _____viti
Data:...../.....
Vendi:

Regjioni_i Policisë_____, (emri, mbiemri, Grada)_____Shefi i njësisë së dhunës familjare apo i autorizuari i tij, duke vendosur lidhur me kërkesën për lëshimin e Urdhrit Mbrojtës Emergjente të Përkohshëm, të iniciuar nga Mbrojtësi i viktimave(emri, mbiemri_____, nga Divizioni për Mbrojtje dhe Ndihmë Viktimave, në Prokurorinë e Shtetit, në bazë të nenit 22 të ligjit për mbrojtje nga dhuna në familje, **LIGJI Nr. 03/L-182,** në prezencën e palës së mbrojtur (viktimës) (emri, mbiemri dhe të dhënat tjera), palës përgjegjëse(kryerësi) (emri, mbiemri, adresa), si dhe palët tjera procedurale(QPS, OJQ etj), për shkak të dhunës në familje lloji i incidentit_____ datë_____ në (vendi)_____

Urdhër për mbrojtjen e përkohshme emergjente

Pas shqyrtimit të kërkesës, dëshmisë dhe lëndës së rastit, duke u bazuar në ligjin, **LIGJI Nr. 03/L-182**, është përcaktuar se ekziston baza për të besuar se kryerësi i dhunës në familje ka kryer ose është kërcënuar se do të kryej ndonjë vepër të dhunës në familje, si dhe kryerësi paraqet kërcënim të drejtpërdrejtë për sigurinë, shëndetin ose mirëqenien e viktimës.
Kryesit të dhunës në familje(të dhënat e tij)_____

I urdhërohen këto masa(prej masave të përmendura në nenet 5,6,7 dhe 10 të këtij ligji)
I urdhërohen këto masa(prej masave të përmendura në nenet 5,6,7 dhe 10 të këtij ligji)

1. Të kryej apo të kërcënoj se do të kryej një vepër të dhunës familjare kundër ☐ palës së Mbrojtur dhe/ose ☐ personin me të cilin Pala e Mbrojtur ka lidhje familjare[30].
2. Të trazoj, shqetësoj, ngacmoj, kontaktoj ose të komunikoj drejtpërdrejt apo tërthorazi me ☐ Palën e Mbrojtur/apo ☐ personin me të cilin Pala e Mbrojtur ka lidhje familjare.
3. Të afrohet brenda distancës _____[31] m të ☐ Palës së Mbrojtur/apo ☐ personit me të cilin Pala e Mbrojtur ka lidhje familjare.

30 Ligji për Mbrojtje nga Dhuna në Familje, Neni 22
31 Distanca jepet edhe me numra edhe me shkronja, p.sh. 30 (tridhjetë)

4. ☐ Largimi i Kryeresit të dhunës në familje nga banesa, shtëpia apo hapësira tjetër e banimit.
Shqiptimi i urdhrit për mbrojtje të përkohshme emergjente është i domosdoshëm për të siguruar shëndetin ose mirëqenien e palës së mbrojtur ose të personit me të cilin pala e mbrojtur ka lidhje familjare, konform nenit 3.4, nenit 17.1, **Ligji Nr.03/L-182**

Afati i urdhrit të përkohshëm emergjent skadon në fund të ditës së ardhshme gjatë të cilës **gjykata Themelore – Departamenti Civil punon**._____ (data).

Shkelja e urdhrit për mbrojtje të përkohshme emergjente- është vepër penale.

Kryerësi i Dhunës Familjare informohet për të drejtën e tij për ndihmë nga përfaqësuesi ligjor në procedurë ligjore, neni 23, paragrafi,1.4 të njëjtit ligj.
Pala e mbrojtur njoftohet se me kalimin e afatit të Urdhrit mbrojtës Emergjent, mund të bëhet një kërkesë në Gjykatën Themelore(Divizioni Civil) në _____ për një Urdhër mbrojtës Emergjent, neni 23, paragrafi 1.5 të njëjtit ligj.
Urdhri për mbrojtje të përkohshme emergjente menjëherë pas shqiptimit nga ana e Shefit të njësisë rajonale të Policisë së Kosovës kundër dhunës në familje **hyn në fuqi** dhe fillon të zbatohet ndaj kryerësit të dhunës në familje pasi t'i jetë dorëzuar personalisht atij.

Data: Shqiptuar nga:

_____ _____

Kopja e Urdhër mbrojtësi i përkohshëm emergjent duhet t'ju dorëzohet:

1. ☐ Palës së Mbrojtur_____
2. ☐ Kërkuesit _____
3. ☐ Stacionit të Policisë_____
4. ☐ Gjykatës Themelore- Departamenti Civil _____
5 ☐ Qendrës për Punë Sociale _____
6. ☐ Mbrojtësit të Viktimave _____

DEKLARATË MBI DËMIN

Nr. i lëndës në Prokurori: | | I pandehuri: | |

Shënim për palën e dëmtuar: Në pajtim me nenin 218 të Kodit të Procedurës Penale, gjatë fazës së hetimit apo brenda 60 ditëve nga ngritja e aktakuzës, ju keni të drejtë të paraqisni Deklaratën mbi dëmin nga vepra penale. Kjo Deklaratë ju ndihmon të paraqisni ndikimin që ka pasur vepra penale në ju dhe ju ndihmon për tu konsideruar si palë në procedurë penale. Deklarata gjithashtu mund të shërbejë si kërkesë pasurore, me ç'rast ju keni të drejtë të angazhoni edhe mbrojtës privat për parashtrimin kërkesës pasurore në procedurë civile. Mbrojtësi i viktimave, apo në mungesë të tij, oficeri i policisë mund të ju ndihmojnë në plotësimin e këtij formulari.

Ju lutemi të keni parasysh se plotësëimi i Deklaratës është në baza vullnetare. Nëse vendosni të mos plotësoni deklaratën mbi dëmin, konsiderohet se jeni pajtuar të heqni dorë nga e drejta për tu konsideruar palë në procedurë penale. Kjo Deklaratë paraqet vetëm një përmbledhje të ndikimit të veprës penale në Ju dhe nuk përjashton mundësinë që gjatë gjykimit të bëni sqarim më të kompletuar .

Pas leximit të udhëzimit të mësipërm, jap pëlqimin tim për plotësimin e këtij formulari.

Nënshkrimi i palës së dëmtuar/viktimës _____ Datë: _____

Plotësoni pjesët që vlejnë për situatën tuaj. Sipas nevojës përdorni dhe bashkëngjisni dokumente shtesë.

Emri i palës së dëmtuar: _____

Emri i personit që plotëson formularin: _____

(Nëse nuk jeni i dëmtuari, ju lutem cekni raportin tuaj me të dëmtuarin):_____

Mbrojtësi i Viktimave/ Oficeri i policisë që ndihmon në plotësimin e formularit: _____

Në: _____ Datë: _____/_____/_____

I. Ndikimi i veprës penale në aspektin fizik:

1. A keni pësuar lëndime fizike, si rezultat i veprës penale? Po ☐ Jo ☐ (*Nëse po, përshkruani lëndimin*).

_____

_____

_____

_____

2. A kanë pësuar anëtarët e tjerë të familjes ndonjë lëndim fizik? Po ☐ Jo ☐ (*Nëse po, përshkruani lëndimin*).

_____

_____

_____

II. Ndikimi i veprës penale në aspektin financiar:

Ju lutem shënoni shumën e shpenzimeve mjeksore apo pronës së dëmtuar si rezultat i veprës penale.
(Ju lutemi bashkangjitni faturat apo ndonjë dokument tjetër)

3. A keni pranuar Ju apo anëtarët e familjes ndonjë trajtim mjeksor? Po ☐ Jo ☐
4. Sa kanë qenë shpenzimet e trajtimit mjeksor? _____.
5. A keni sigurim shëndetësor? Jo ☐ Po ☐

Nëse po, sa nga shpenzimet u ka mbuluar sigurimi? _____ (*Ju lutemi bashkëngjisni faturat nëse i keni*).

1 | Ju lutemi veni inicialet tuaja në secilën faqe_____

6. A ju ka dëmtuar apo vjedhur ndonjë gjësend si rezultat i veprës penale? Po ☐ Jo ☐
7. Nëse përgjigja e mësipërme është Po, ju lutem bashkangjitni një listë me të gjitha gjësendet e dëmtuara apo vjedhura dhe vlerën e tyre.
8. Si ka ardhur deri te lëndimi, dëmtimi apo humbja e pronës?

_____

_____

9. A ju kanë humbur të ardhura si pasojë e veprës penale ? Po ☐ Jo ☐

Nëse përgjigja e mësipërme është Po, ju lutem shënoni:

Nr. E ditëve që keni munguar në punë _____ dhe paratë e humbura (*nëse po*)_____

10. A jeni kompenzuar tashmë për lëndimet/dëmet e shkaktuara nga vepra penale? Po ☐ Jo ☐
11. Nëse përgjigja e mësipërme është Po, ju lutem shënoni:

Emrin e personit/Kompanisë _____ Shuma e parave të paguara? _____

12. A keni pësuar ndonjë dëm tjetër si pasojë e verës penale Po ☐ Jo ☐ (*Nëse Po përshkruani*)

_____

_____

III. Ndikimi i veprës penale në aspektin emocional:

13. Cili është ndikimi psikologjik i veprës penale në ju dhe familjen tuaj?
(*Shemb.A keni përjetuar ndjenja si frikë, ankth, pagjumësi, vështirësi në koncentrim, ripërsëritje të vazhdueshme të ngjarjes,etj.*)

_____

_____

_____

14. A keni pranuar ndonjë trajtim psikologjik? Po ☐ Jo ☐ _____
15. A keni nevojë për trajtim psikologjik? Po ☐ Jo ☐ _____

IV. Ndryshimet tjera jetësore si pasojë e veprës penale

13. Ju lutemi përshkruani çfarëdo ndryshimi në jetën tuaj që ka ardhur si pasojë e kësaj vepre penale dhe çfarëdo informate tjetër që ju do të donit që Gjykata të merr parasysh lidhur me ndikimin e veprës penale në jetën tuaj.

_____

_____

V. A dëshironi të jepni mendimin/rekomandimin tuaj lidhur me dënimin e të pandehurit?Po ☐ Jo ☐

_____

_____

Deklaroj se të dhënat e ofruara janë të vërteta dhe të sakta.

Datë: ___/____/_____

_____ _____

Nënshkrimi i të dëmtuarit Nënshkrimi i përfaqësuesit të dëmtuarit (*nëse ka*)

DEKLARATË MBI DËMIN
Fletë shtesë

Nr. i lëndës në Prokurori: | | I pandehuri: | |

Emri i palës së dëmtuar: _____

1 | Ju lutemi veni inicialet tuaja në secilën faqe_____

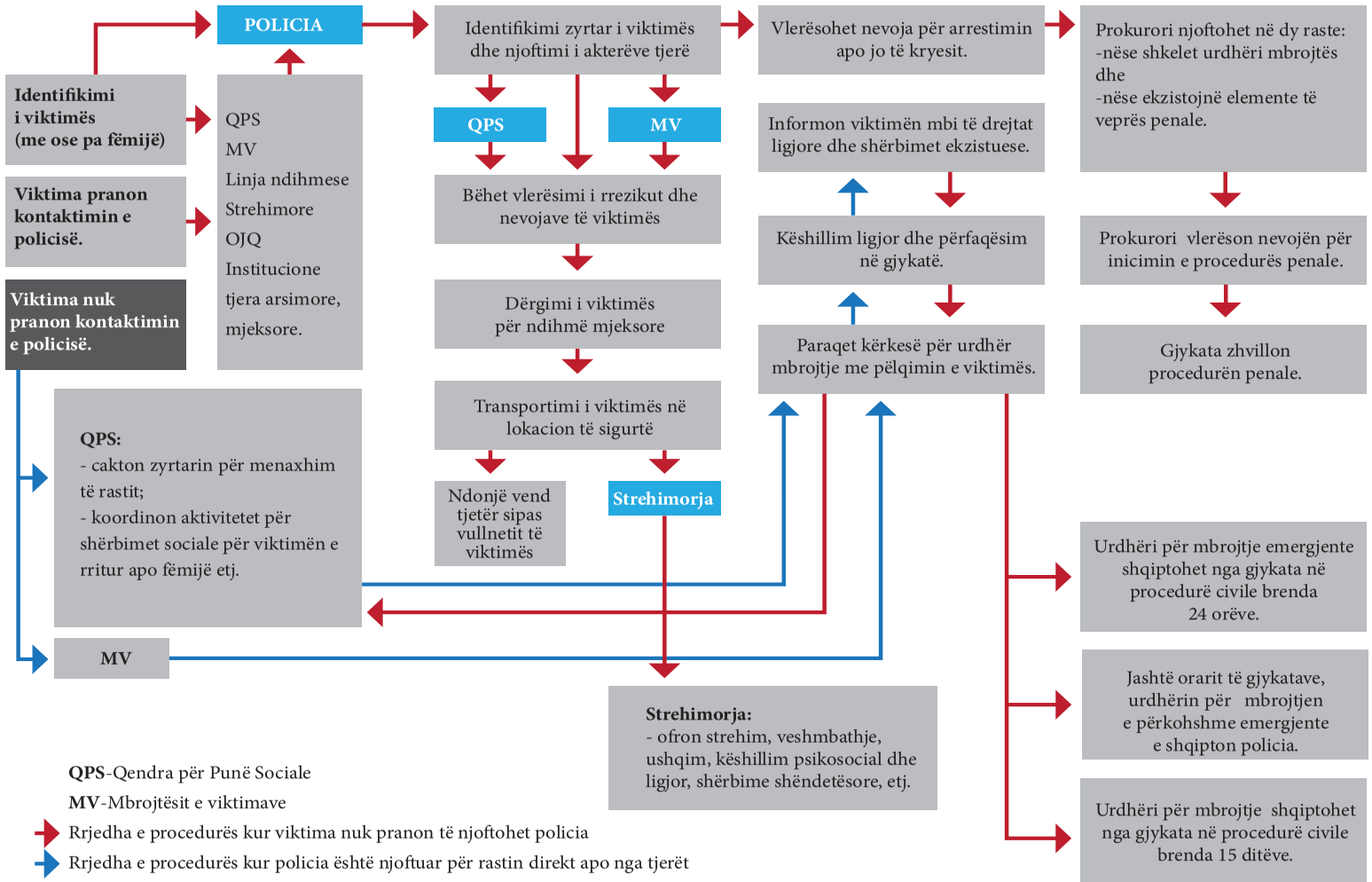
POLICIA
Identifikimi zyrtar i viktimës dhe njoftimi i akterëve tjerë
Vlerësohet nevoja për arrestimin apo jo të kryesit.
Prokurori njoftohet në dy raste:
-nëse shkelet urdhëri mbrojtës dhe
-nëse ekzistojnë elemente të veprës penale.
Identifikimi i viktimës (me ose pa fëmijë)
Viktima pranon kontaktimin e policisë.
Viktima nuk pranon kontaktimin e policisë.
QPS
MV
Linja ndihmese
Strehimore
OJQ
Institucione tjera arsimore, mjeksore.
QPS
MV
Bëhet vlerësimi i rrezikut dhe nevojave të viktimës
Informon viktimën mbi të drejtat ligjore dhe shërbimet ekzistuese.
Këshillim ligjor dhe përfaqësim në gjykatë.
Prokurori vlerëson nevojën për inicimin e procedurës penale.
Dërgimi i viktimës për ndihmë mjeksore
Paraqet kërkesë për urdhër mbrojtje me pëlqimin e viktimës.
Gjykata zhvillon procedurën penale.
Transportimi i viktimës në lokacion të sigurtë
QPS:
- cakton zyrtarin për menaxhim të rastit;
- koordinon aktivitetet për shërbimet sociale për viktimën e rritur apo fëmijë etj.
Ndonjë vend tjetër sipas vullnetit të viktimës
Strehimorja
Urdhëri për mbrojtje emergjente shqiptohet nga gjykata në procedurë civile brenda 24 orëve.
MV
Jashtë orarit të gjykatave, urdhërin për mbrojtjen e përkohshme emergjente e shqipton policia.
Strehimorja:
- ofron strehim, veshmbathje, ushqim, këshillim psikosocial dhe ligjor, shërbime shëndetësore, etj.
Urdhëri për mbrojtje shqiptohet nga gjykata në procedurë civile brenda 15 ditëve.
QPS-Qendra për Punë Sociale
MV-Mbrojtësit e viktimave
Rrjedha e procedurës kur viktima nuk pranon të njoftohet policia
Rrjedha e procedurës kur policia është njoftuar për rastin direkt apo nga tjerët
Sqarim: Kur janë dy shigjetat në të njëjtin katror kjo tregon që këta hapa mund të ndërmerren në të dy rastet.

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada – Government

ZYRA E KRYEMINISTRIT / OFFICE OF THE PRIME MINISTER / URED PREMIJERA
Agjencia për Barazi Gjinore / Agencija za Ravnopravnost Polova /
Agency of Gender Equality

STANDARDNI OPERATIVNI POSTUPCI ZA ZAŠTITU OD NASILJA U PORODICI NA KOSOVU

(ZASNOVANO NA PROGRAMU KOSOVA PROTIV NASILJA U PORODICI I AKCIONOM PLANU 2011-2014)

Septembar 2013

Autorno pravo je ekskluzivno pravo Agencije za Polnu Ravnopravnost/Kancelarija Premijera.
Standardni Operativni Postupci – kao dokument objavluje se na tri vezika; albanski, srbski i engleski. Za svaku tumacenje ovog dokumenta verzija na albanskom jetiku je dominantna.

Republika e Kosovës
Republika Kosovo - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

ZYRA E KRYEMINISTRIT/ OFFICE OF THE PRIME MINISTER/ KABINET PREMIJERA
Agjencia për Barazi Gjinore/ Agencija za rodnu ravnopravnost /
Agency for Gender Equality

Priština, 12/07/2013

Poštovani,

Izrada standardnih operativnih postupaka prema žrtvama nasilja u porodici predstavlja jednu od najvažnijih karika sveukupne zakonske infrastrukture u zaštiti od nasilja u porodici, s obzirom na to da na najbolji način sadrži detalje o merama koje je svaka institucija obavezna da preduzme u toku rada na predmetima. Izrada i usvajanje ovog dokumenta koji je ujedno usklađen sa najboljim međunarodnim standardima, pokazuje veliku i ozbiljnu posvećenost naših institucija u borbi protiv ove ružne pojave.

Donošenje jednog ovakvog dokumenta predstavlja neophodnost i ima posebnu važnost, a takođe je i odgovor koji svi mi zajedno dajemo na negativnu pojavu nasilja u porodici. Pored toga, izrada ovih Postupaka ujedno podrazumeva i sprovođenje Nacionalnog programa za zaštitu od nasilja u porodici. Na žalost, ova necivilizovana pojava je poprimila zabrinjavajuće razmere u našem društvu. Polazeći od te činjenice, pored preduzimanja preventivnih mera svakako moramo da radimo i na jačanju aspekta zaštite i rehabilitacije. U ovom dokumentu dajemo čitav spektar angažovan u datoj oblasti, dragocen i jasan priručnik za rad shodno kojem ćeno usmeriti naše napore uz punu efikasnost u ispunjenju svojih zadataka, uz hronološki prikaz struktura koje su obuhvaćene angažovanjem u svakoj od faza.

Danas, institucije Republike Kosovo su spremne da podignu svoje napore uperene protiv nasilja u porodici na viši nivo, kao i da ujedno popune ranije praznine u pružanju pomoći i daljem upućivanju.

Nema sumnje, dosadašnja pravna infrastruktura i donošenje ovog dokumenta predstavljaju veoma važan korak za našu zemlju. Ipak, moramo da zaista preduzimamo i praktične korake, tako da svaka institucija koja je preuzela obaveze u suočavanju sa ovim izazovom zadatke koje su joj postavljeni obavlja uz veću posvećenost i odgovornost. Napori svih nas i koordinacija rada neminovno će uroditi pozitivnim rezultatima.

Posebnu zahvalnost posvećujemo Radnoj grupi za izradu ovih Postupaka, našim partnerima, Ambasadi Sjedinjenih Američkih Država, WSSI/UNDP, kao i građanskom društvu, koji su izrazili potpunu spremnost da pruže pomoć Agenciji za rodnu ravnopravnost u pisanju ovog dokumenta.

U ime Agencije za rodnu ravnopravnost pri Kabinetu premijera, želim da izrazim našu posvećenost daljem radu da bismo Kosovo učinili zemljom koja će služiti kao uzor za region, i posvećenost naporima u borbi protiv nasilja u porodici.

Srdačno,

Edona Hajrulahu
Izvršna šefica
Agencija za rodnu ravnopravnost pri Kabinetu premijera

SADRŽAJ

1. UVOD 11
1.1.Vizija 12
1.2. Cilj 13

2. NACIONALNI PRAVNI OKVIR 15
2.1. National Legal Framework 15
2.2. Međunarodni pravni okvir 16
3. INSTITUCIONALNI MEHANIZMI I DRUGI AKTERI NEPOSREDNO UKLJUČENI U ZAŠTITU ŽRTAVA NASILJA U PORODICI 19
3.1.1. Policija Kosova 18
3.1.2. Policijski inspektorat/istražno odeljenje 18
3.1.3. Kancelarija za zaštitu i pomoć žrtvama – branilac žrtava 18
3.1.4. Državno tužilaštvo. 19
3.1.5. Sudovi 19
3.1.6. Odeljenje za sudsku medicinu/Ministarstvo pravde 19
3.1.7. Ministarstvo za rad i socijalnu pomoć 19
3.1.8. Opštinska direkcija za zdravstvo i socijalnu pomoć 19
3.1.9. Centar za socijalni rad 20
3.1.10. Agencija za besplatnu pravnu pomoć/regionalne kancelarije za pravnu pomoć 20
3.1.11. Opštinske direkcije za obrazovanje 20
3.1.12. Zdravstvene institucije/primarne, sekundarne i tercijarne i centri za mentalno zdravlje 20
3.1.13. Regionalne kancelarije ombudsmana (zaštitnika prava građana) 21
3.2. Nevladini partneri podrške 21
3.2.1. Skloništa 21
3.2.2. Nevladine organizacije (NVO) 21

4. SMERNICE (VODEĆA NAČELA) 23

5. FAZE STANDARDNIH OPERATIVNIH POSTUPAKA TOKOM ODGOVORA NA SLUČAJEVE NASILJA U PORODICI 25
5.1. IDENTIFIKACIJA 25
5.2. UPUĆIVANJE 29
5.3. ZAŠTITA 30
Specifični zadaci 32
Odgovornost branioca žrtava 33
Specifični zadaci BŽ u krivičnom postupku: 34
Drugi postupci 36
Zadaci i odgovornosti centra za socijalni rad 37
Deca žrtve 38
Zadaci i odgovornosti obrazovnih institucija 39

Zadaci i odgovornosti zdravstvenih institucija 40
Zadaci i odgovornosti skloništa 41
Odgovornosti tužioca 43
Odgovornost sudova 45
Parnični postupak za porodično nasilje 45
Vrste naloga za zaštitu 46
Mere za sprečavanje počinioca porodičnog nasilja: 46
Povlačenje zahteva ne sprečava podnošenje drugog zahteva. 48
Žalbe protiv naloga za zaštitu 48
Krivični postupak u procesuiranju slučajeva porodičnog nasilja 48
Kršenje naloga za zaštitu 48
Identifikacija elemenata krivičnog dela nasilje u porodici 49
5.4. REINTEGRACIJA I REHABILITACIJA 49
Smeštaj 49
Medicinska nega 50
Usluge savetovanja 50
Obrazovanje i zapošljavanje 51
Rehabilitacija i reintegracija počinioca porodičnog nasilja 52
Obeštećivanje žrtava 52

6. PRAĆENJE I PROCENA..... 55

7. DODACI/SREDSTVA 57
Annex 1. Table with a List of State Institutions' Contacts and other actors involved in the protection of domestic violence 58
Dodatak 2. Organogrami odgovornosti i informacije koje institucije treba da daju žrtvama..... 65
Dodatak 3. Osnovni obrazac podataka o žrtvama porodičnig nasilja. 69
Dodatak 4. Obrazac iz škole za identifikaciju i upućivanje dece izložene porodičnom nasilju 76
Dodatak 5. Izjava o saglasnosti žrtve 78
Dodatak 6. Obaveštenje o pravima žrtava porodičnog nasilja. 79
Dodatak 7. Kontrolna lista za službenika za identifikaciju 81
Dodatak 8. Kontrolna lista za procenu rizika 82
Dodatak 9. Kontrolna lista za policiju 83
Dodatak 10. Kontrolna lista za branioca žrtava. 84
Dodatak 11. Kontrolna lista za centar za socijalni rad 85
Dodatak 12. Kontrolna lista za obrazovne institucije 86
Dodatak 13. Kontrolna lista za zdravstvene institucije. 87
Dodatak 14. Kontrolna lista za skloništa 88
Dodatak 15. Kontrolna listaza period razmišljanja 90
Dodatak 16. Planiranje bezbednosti sa žrtvom porodičnog nasilja 92
Dodatak 17. Saveti za izradu plana bezbednosti za žrtvu porodičnog nasilja 93

SKRAĆENICE

ARP - Agencija za ravnopravnost polova
NUP - Nasilje u porodici
OSP - Odeljenje za socijalnu pomoć
ZKPRK - Zakon o krivičnom postupku Republike Kosovo
KZRK - Krivični zakon Republike Kosovo
PZZ - Primarna zdravstvena zaštita
ZZNP - Zakon o zaštiti od nasilja u porodici
ZPP - Zakon o parničnom postupku
MONT - Ministarstvo obrazovanja, nauke i tehnologije
SR - Sporazuma o razumevanju
MRSP - Ministarstvo rada i socijalne pomoći
MZ - Ministarstvo zdravlja
BŽ - Branilac žrtava
NVO - Nevladina organizacija
PK - Policija Kosova
SOP - Standardni operativni postupak
GCPM - Glavni centri porodične medicine
CPM - Centar za porodičnu medicinu
CSR - Centar za socijalni rad
RCZ - Regionalan centar za zapošljavanje
KS - Kosovska skloništa
NHZ - Nalog za hitnu zaštitu
NHPZ - Nalog za hitnu privremenu zaštitu
ŽNP - Žrtva nasilja u porodici
KZPŽ - Kancelarija za zaštitu i pomoć žrtvama nasilja

DEFINICIJE I TERMINOLOGIJA KORIŠĆENA U SOP

Standardni operativni postupci (SOP) za zaštitu od nasilja u porodici na Kosovu nisu ograničeni samo na oblike nasilja u porodici definisanim Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici (ZZNP), već obuhvataju i sva krivična dela koja se počine unutar porodičnih odnosa definisanih Krivičnim zakonom republike Kosovo.

Definicije korišćene u ovim SOP imaju sledeće značenje:
Član porodice - roditelj, usvojilac, dete, usvojeno dete, brat ili sestra, suprug ili supruga, krvni srodnik koji živi u zajedničkom domaćinstvu ili osoba sa kojom počinilac živi u vanbračnoj zajednici.[1]

Vanbračna zajednica - faktički odnos između muškaraca i žena koji žive u paru, u zajedničkom životu koji ima stabilan i kontinuirani karakter.[2]

Nasilje u porodici – jedno ili više dela ili namernih povreda koje jedno lice čini drugom licu sa kojim je u ili ima porodičan odnos ali ne ograničavajući se na:

Domestic Violence – one or more intentional offences or omissions made by a person to another person in a family relationship, including, but not limited to, as follows:

- Primenu fizičke sile ili psihičkog pritiska koju sprovodi prema drugom članu porodice;
- Svako drugo delo jednog člana porodice koje može da izazove ili preti da nanese fizičku bol ili duševnu patnju;
- Nanošenje osećaja straha, ličnog rizika ili gubitak dostojanstva;
- Fizički napad bez obzira na posledice;
- Uvrede, pogrdne reči, nazivanje pogrdnim imenima i drugi načini zastrašivanja silom;
- Ponovljeno ponašanje sa ciljem ponižavanja drugog lica;
- Polni odnos bez pristanka i seksualno uznemiravanje;
- Nezakonito ograničavanje slobode kretanja drugom licu;
- Oštećenje ili uništavanje imovine i pretnje da će to biti učinjeno;
- Dovođenje drugog lica u položaj da se boji za fizičko stanje, emocionalno i ekonomsko stanje;
- Ulazak ili nasilno sklanjanje iz zajedničkog stana ili stana drugog lica;
- Otmice.

Dete - lice koje nije navršilo osamnaest (18) godina.
Maloletnik - lice koje je u dobi od četrnaest (14) i osamnaest (18) godina.
Zahtev – podnesak koji je upućen sudu za traženje određivanja naloga za zaštitu.
Počinilac nasilja u porodici – Lice koje je počinilo jedno ili više dela nasilja u porodici protiv kojeg za traži nalog za zaštitu, nalog za hitnu mere zaštite, nalog za hitnu privremenu zaštitu i / ili lice protiv kojeg je podneta optužba za krivično deli u porodici.
Nadoknada- sredstvo za podršku žrtvi u materijalnom ili moralnom smislu.
Odrasla osoba – lice koje je navršilo osamnaest (18) godina.

1 Krivični zakon Kosova, član 120
2 Zakon o porodici Kosova, br. 2004/32

Porodičnim odnosom,[3] podrazumeva lica koja :

- Su verena ili su bila verena;
- Su u braku ili su bila u braku;
- Su u vanbračnoj zajednici ili su bila u vanbračnoj zajednici ;
- Žive zajedno u zajedničkom domaćinstvu ili su živela u zajedničkom domaćinstvu;
- Koriste zajedničku kuću i u krvnom su srodstvu, venčana, usvojena, u braku ili su u starateljskoj vezi uključujući roditelje, bake i dedove , decu, unuke, braću i sestre, tetke i strine, teče i stričeve ili rođake;
- Su roditelji zajedničkog deteta;
- Su stranke u postupku u sporu iz porodičnih odnosa;

Branilac žrtava – službeno ovlašćeno lice koje neposredno pomaže oštećenoj strani od prvih kontakata sa organima nadležnim za zaštitu, savetuje, pokreće postupke za određivanje mera zaštite, dužno je da uzima učešće na svim sudskim ročištima, prati vođenje sudskog postupka u slučajevima kada žrtve dobijaju pomoć od branioca žrtava, kada je branilac žrtava uključen u slučaj.

Zaštita - odnosi se na postupke obezbeđivanja fizičke bezbednosti žrtava porodičnog nasilja.
Rukovodilac slučaja - lica koja imenuju odgovarajuće institucije ili skloništa da rukovodi, upravlja ili koordinira slučajevima porodičnog nasilja.

Pravna podrška- svi oblici savetovanja i pravnog zastupanja koji se nude žrtvama porodičnog nasilja od strane pružaoca usluga.

Besplatna pravna pomoć - besplatne profesionalne pravne usluge u sudskim postupcima koje se nude od strane regionalnih kancelarija za besplatnu pravnu pomoć.

Pružalac usluga – organizacije i pojedinci koji pružaju jednu ili više mera podrške i pomoći žrtvama nasilja u porodici. Tu spadaju socijalni radnici, psiholozi, osoblje skloništa, medicinsko osoblje, pravni stručnjaci iz VO, NVO i NO.

Organ starateljstva- je opštinski profesionalni organ nadležan za socijalna pitanja, kako bi se zaštitili interesi dece i odraslih, sastavljen od grupe stručnjaka koji deluju u sklopu Centra za socijalni rad.

Zaštićena strana – lice nad kojim se sprovodi nasilje u porodici i članovi njegove porodice za koje se traži nalog za zaštitu, nalog za hitnu zaštitu ili privremeni nalog za hitnu zaštitu kao i lica nad kojima se sprovodi krivično delo u porodici.
Ovlašćeni zastupnik - lice koje je ovlašćeno po zakonu ili od same žrtve da štiti interese zaštićene stranke i pruža podršku i pomoć žrtvama.

Saglasnost žrtve - bilo kakva doborovoljna dozvola ili odobrenje da se preduzimaju radnje u ime i za račun žrtve.

3 Zakon o zaštiti od nasilja u porodici, član 2

Period prilagođavanja- period od 48 sati koji se računa od smeštaja žrtve u sklonište ili na neku drugu sigurnu lokaciju, tokom kojeg pružalac usluga daje žrtvama vreme da se, bez smetnji, smeste u novu sredinu. Davanje vremena ima za cilj da pruži žrtvi period mira i prilagođavanja da se žrtve upoznaju sa uslugama koje su na raspolaganju, upute na druge usluge i propise skloništa.

Rehabilitacija- proces koji se nastavlja tokom i nakon perioda smeštaja, obuhvatajući određene profesionalne usluge koje se pružaju žrtvama sa ciljem podrške žrtvama da se suoče sa traumama, izađu iz emocionalne krize i i njihovog osnaživanja.

Reintegracija – napredan i sveobuhvatan proces rehabilitacije, osnaživanja i povratka žrtve u tokove normalnog života.

Sklonište- sigurno mesto gde žrtve porodičnog nasilja i njihova deca mogu da borave privremeno, sigurno, zaštićeno i uz druge usluge. Skloništa u dogovoru sa MRSP nude multidisciplinarne programe. Skloništa mogu da budu vladine i nevladine organizacije.

Socijalne usluge – skup usluga koje se nude žrtvama porodičnog nasilja i ugroženim grupama, koje obuhvataju njihove osnovne potrebe i ispunjavanje dugoročnih i kratkoročnih potreba.

Psihosocijalni tretman- proces razvoja profesionalnih sastanaka od strane stručnjaka iz oblasti psihologije, sociologije ili psihoterapije da se pomogne žrtvama da se nose sa traumama i prevaziđu emocionalnu krizu kao posledicu nasilja koje je sprovedeno nad njima.

Nalog za zaštitu – nalog izdat sudskim rešenjem, u kojem se predviđaju mere zaštite žrtve.

Hitan nalog za zaštitu - nalog privremo izdat od strane suda.

Privremeni nalog za hitnu zaštitu - nalog izdat van radnog vremena sudova od strane policije.

Žrtva – lice nad kjim je neposredno ili posredno izvršeno porodično nasilje ili neko krivično delo.

Ugrožena žrtva- dete, lice sa telesnim ili mentalnim invaliditetom, lice sa umanjenim sposobnostima, trudnice ili porodični partner.

1. Uvod

Porodično nasilje je kršenje ljudskih prava. Države imaju obavezu da štite svoje stanovništvo od kršenja ljudskih prava. Države mogu takođe da budu odgovorne i za privatna dela ako se ne postupati s dužnom pažnjom kako bi se sprečilo kršenje prava ili istražio i kaznio čin nasilja i obezbedila nadoknada.

Republika Kosovo je imenovala nacionalnog koordinatora za borbu protiv nasilja u porodici.
Po ovlašćenjima nacionalnog koordinatora i smernicama Agencije za ravnopravnost polova, institucije Kosova koje pružaju usluge žrtvama nasilja u porodici su okupljene zajedno kako bi osmislile ove Standardne operativne postupke za zaštitu ljudskih prava stanovništva i poboljšale usluge koje se pružaju žrtvama. Ova radna grupa sastoji se od članova koji rade u oblasti nasilja u porodici . Oni su stručnjaci u svojim oblastima. Njihovo iskustvo im dozvoljava da identifikuju izazove i najbolje prakse sa kojima se suočavaju sve institucije koje rade na pružanju usluga žrtvama nasilja u porodici.

Radna grupa za izradu SOP razmotrila je aktuelne prakse svake institucije. Oni su identifikovali praznine u nuđenim uslugama i područja u kojima postoji konfuzija ili nedostatak saradnje između institucija.

Ove SOP, radna grupa je izradila sa ciljem eliminisanja nedostataka i realizacije specifičnih mehanizama kako bi se pojasnile uloge svakog pružaoca usluga, kao i otvorile linije komunikacije između njih. Pružaoci usluga treba da tumače SOP i zakonske odredbe u duhu međunarodnih konvencija i prakse Evropskog suda za ljudska prava.

Problemi identifikovani tokom fate pripreme i izrade ovih SOP obuhvaćeni su u 4 kategorije:

- Tok procesa;
- Javna svest;
- Lične okolnosti žrtve (emocionalno stanje, obrazovanje, sposobnosti da se bave problemima, položaj i društveni status i funkcionalno stanje, i dr.) i
- Resursi (ograničeni resursi i mogućnosti koji preko SOP funkcionalizuju proces, efikasnost aktera, primenu nadležnosti i odgovornost i njihovu koordinaciju sa katerima u procesu).

Proces kroz koji se nude usluge uzrokuje probleme za žrtve, jer ovaj process, često, može da bude komplikovan. Žrtva može da naiđe na poteškoće da identifikuje instituciju u kojoj će potražiti pomoć. Koordinacija pružanja usluga između različitih aktera može da stvori prepreke i žrtve, često, ne mogu da dobiju pomoć. Ovi nedostaci u procesu rezultiraju isključenjem žrtava iz mogućnosti da traže ili dobiju pomoć.

Svest javnosti predstavlja problem za sposobnost zemlje da se bori protiv porodičnog nasilja. Nasilje u porodici je, obično, krivično delo počinjeno u tajnosti. Žrtve , često, osećaju stid ili su stigmatizovane zbog nasilja koje su doživele.
Nedostatak svesti o žrtvama, javnost a vrlo često i pružaoci usluga, ometa sposobnost da Republika Kosovo zaštiti i pomogne žrtvama nasilja u porodici.
Lične okolnosti žrtve porodičnog nasilja mogu da za žrtvu predstavljaju izazov za pružanje i primanje usluga . Kod žrtve se primećuj emocionalna osetljivost, osećaj gubitka finansijske sigurnosti, strah od vrlo komplikovanog sistema, kompromitujućeg i dugotrajnog, nesigurnost i mogućnost sekundarne viktimizacije. Problemi nastaju u slučajevima kada žrtve dolaze iz disfunkcionalnih sredina i sredina koje treba unaprijediti pre faze njihove reintegracije.
Često su žrtve ponovno žrtve institucija zbog nedostatka koordinacije resursa i reakcija sudeonika u procesu. Vreme i energija se gube kada institucije ponavljaju aktivnosti ili se ne slažu oko svojih odgovornosti. Resursi tih institucija su ograničeni, a moraju se koristiti kako bi se postigla maksimalna efikasnost.
I dok svaka institucija nudi različite usluge za one koji su preživeli porodično nasilje, uspostavljen sistem komunikacije i koordinacije između institucija će osigurati da je svaki akter svestan usluga koje pruža drugi. Na taj način svaki akter zna ulogu i odgovornosti drugog aktera u procesu, te će se koordinirati upućivanje žrtava na postojeće usluge.
Radna grupa je utvrdila da se svaka od kategorija identifikovane problematike može poboljšati putem koordinacije i usklađivanja institucionalnih praksi putem primene SOP.
Radna grupa se složila da ovi SOP moraju da rezultiraju poboljšanjem ljudskih prava i poboljšanjem iskustava sa sistemom za žrtve porodičnog nasilja. Te procedure obuhvataju multidisiplinarne intervencije, a njihova primena je obaveza svih relevantnih državnih institucija. Delovanje u skladu sa ovim procedurama je obaveza i nevladinih institucija koje deluju na teritoriji Republike Kosovo.

1.1.Vizija

Vizija SOP je da će primenom ovog dokumenta, institucije Republike Kosovo pružati bolju zaštitu ljudskih prava svih pojedinaca. Žrtve porodičnog nasilja povređene od strane njihovih srodnika. Kao rezultat toga, žrtve nasilja u porodici često misle da ne postoji niko ko bi im pomogao. Ovi SOP su osmišljeni tako da se osigura da se sve žrtve porodičnog nasilja tretiraju s poštovanjem, da su obaveštene o svojim pravima, da se njihova prava poštuju i čuju njihovi glasovi. Pružanjem pomoći žrtvama nasilja, država garantuje zaštitu njihovih ljudskih prava. Vizija ovog dokumenta je da će ti postupci poboljšati odgovor države na slučajeve nasilja u porodici; da će žrtve biti zaštićene od sekundarne viktimizacije i da će podstaći , obezbediti jačanje, kako bi sami izašli iz štetnih i uvredljivih odnosa i da se reintegrišu u jedno zdravo društvo.

1.2. Cilj

Cilj SOP je stvaranje koordiniranog sistema kosovskih institucija, koji reaguje momentalno Ii u kontinuitetu u slučajevima porodičnog nasilja, sa ciljem pružanja kvalitetne pomoći i zaštite žrtvama porodičnog nasilja.

Izradom i primenom tih standardnih operativnih postupaka, institucionalni mehanizmi –državni i drugi partneri, uskladiće i koordinisaće saradnju i koordinaciju u fazama aktivnosti identifikacije, upućivanja, zaštite, rehabilitacije i reintegracije žrtava porodičnog nasilja i tretman počinilaca nasilja u porodici.

Ovi postupci su u skladu sa odredbama Ustava Republike Kosovo, važeći zakonima i propisima, međunarodnim standardima i institucionalnim politikama.

Ovaj dokument ima za cilj da pojasni ulogu i odgovornost institucija nadležnih za zaštitu žrtava porodičnog nasilja kroz identifikaciju, zaštitu i rehabilitaciju i reintegraciju.

Uz aktivne i reaktivne zakonske mere štite se žrtve nasilja u porodici i zakonski kažnjavaju počinioci nasilja u porodici. Te mere uključuju i zaštitu članova porodica koji su žrtve nasilja u porodici a posebno dece, osoba sa invaliditetom i starijih osoba.

Ostvarenje ciljeva SOP postiže se kroz:

- Ispunjavanje obaveza aktera odgovornih za rešavanje nasilja u porodici uz preduzimanje zakonskih mera u primeni postupaka za identifikaciju, upućivanje, zaštitu, rehabilitaciju i reintegraciju žrtava porodičnog nasilja.
- koordinaciju aktivnosti između institucionalnih aktera koji odgovaraju na slučajeve nasilja u porodici
- Primenu potrebnih mera za lečenje u relevantnim institucijama kao i mera postupaka rehabilitacije i reintegracije žrtava i počinilaca nasilja u porodici .

2. Nacionalni pravni okvir

2.1. National Legal Framework

Zakonske odredbe za zaštitu od porodičnog nasilja su obuhvaćene u :

- Zakonu o maloletničkom pravosuđu 2010/03-L193, od 08/07/2010.
- Zakonu o krivičnom postupku 03/L-003, od 22/12/2008.
- Krivičnom zakonu Kosova, 03/L-002, od 22/12/2008.
- Ustavu Republike Kosovo, koji je usvojila Skupština Kosova 15. 06. 2008.
- Zakonu o osnaživanju i učešću mladih 2009/03-L-145, od 30/09/2009.
- Zakonu o sanitarnoj inspekciji Kosova, br. 2003/22; od 06/11/2003.
- Zakonu o policijskom inspektoratu Kosova (2008/03-L-036), od 20/02/2008.
- Zakonu o policiji Kosova (rishqyrtim), 03/L-035, 04.06.2008.
- Zakonu o radu br. 03/L-212, od 02/11/2010.
- Zakonu protiv diskriminacije 2004/3, od 19/02/2004.
- Zakonu o upravljanju zaplenjenom ili konfiskovanom imovinom 03/L-141, 10/08/2009.
- Zakon o rehabilitaciji, profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom,2008/03-L-019, od 18/12/2008.
- Zakon o osnovnom i srednjem obrazovanju.
- Zakon o ravnopravnosti polova 2004/2, od 19/02/2004.
- Zakon o porodici 2004/32, od 20/01/2006.
- Zakon o hitnoj medicinskoj pomoći, br. 02/L-50, od 23/02 2006.
- Zakon o zaštiti ličnih podataka 2010/03-L172, od 29/04/2010.
- Zakon o zaštiti od nasilja u porodici 2010/03-L-182, od 01/07/2010.
- Zakon o posredovanju, 03/L-057, 18.09.2008
- Zakon o prekidu trudnoće 2008/03-L-110, od 06/11/2008.
- Zakon o sprečavanju i suzbijanju zaraznih bolesti 02/L-109, 15.10.2008
- Zakon o upotrebi narkotika, psihotropnih supstanci i prekursora, 02/L-128, 15.08.2008.
- Zakon o materijalnoj podršci porodicama dece sa trajnim smetnjama u razvoju, 2008/03-L-022, od 16/05/2008.
- Zakon o remećenju javnog reda i mira 03/L-142, od 29/10/2009.
- Zakon o zdravlju 2004/4, od 19/02/2004.
- Zakon o socijalnim i porodičnim uslugama (preispitivanje) 02/L-17, od 01/05/2007.
- Zakon o nasleđivanju 2004/26, od 28/07/2004.
- Administrativno uputstvo za određianje mesta i načina psihosocijalnog tretmana za počinioce nasilja u porodici.
- Administrativno uputstvo za obavezno medicinsko lečenje počinilaca porodičnog nasilja

zavisnih od alkohola i psihotropnih supstanci
- Administrativno uputstvo za licenciranje socijalnih službenika
- Administrativno uputstvo za licenciranje nevladinih organizacija

2.2. Međunarodni pravni okvir

- Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima
- Povelja osnovnih prava Evropske Unije
- Evropska socijalna povelja
- Konvencija MOR 182/2000 o zabrani i trenutnom delovanju za ukidanje teških oblika dečijeg rada.
- Konvencija Ujedinjenih Nacija o pravima deteta, 2.9.1990.
- Konvencija Saveta Evrope o ostvarivanju dečjih prava, 25.1.1996.
- Konvencija Saveta Evrope protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici, 2011
- Konvencija Saveta Evrope o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda.
- Konvencija Saveta Evrope o sprečavanju mučenja i nečovečnog postupanja, kažnjavanja i ponižavanja.
- Konvencija Ujedinjenih Nacija o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima
- Konvencija Ujedinjenih Nacija o političkim i građanskim pravima
- Konvencija protiv otmica dece 2004-29 komentar od 29,07 gr. zaštita.
- Konvencija protiv mučenja i drugih okrutnih, nehumanih i ponižavajućih postupaka i zlostavljanja.[4]
- Konvencija o tukidanju svih oblika rasne diskriminacije.
- Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW, 3.9.1981).
- Međunarodna konvencija o građanskim i političkim pravima i njeni protokoli.
- Međunarodna konvencija o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima.
- Evropska konvencijaa za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i njeni protokoli.
- Okvirna Konvencija Saveta Evrope za zaštitu nacionalnih manjina.
- Platforma iz Pekinga za delovanje u oblasti porodičnog nasilja
- Rezolucija 1325 Saveta Bezbednosti ,"Žene, mir, bezbednost", 30 oktobar 2000.

4 Međunarodne konvencije nisu ratifikovane posebno od strane Skupštine Kosova ve stupaju na snagu na osnovu ustava Republike Kosovo, član 22, str. 6 .

3. Institucionalni mehanizmi i drugi akteri neposredno uključeni u zaštitu žrtava nasilja u porodici

Institucionalni mehanizmi.

1. Policija Kosova.
2. Policijski inspektorat.
3. Branilac žrtava/Kancelarija za zaštitu i pomoć žrtvama.
4. Državno tužilaštvo.
5. Sudovi.
6. Odeljenje za sudsku medicinu/Ministarstvo pravde.
7. Ministarstvo za rad i socijalnu pomoć
8. Opštine/ direkcija za zdravstvo i socijalnu pomoć
9. Centri za socijalni rad.
10. Agencija za bepslatnu pravnu pomoć/ regionalne kancelarije za pravnu pomoć
11. Opštinske direkcije za obrazovanje/obrazovne institucije
12. Zdravstvene institucije: primarne, sekundarne i tercijarne i centri za mentalno zdravlje
13. Regionalne kancelarije zaštitnika građana (ombudsmana)

Nevladini partneri podrške
1. Skloništa
2. Nevladine organizacije

Institucionalni mehanizmi

Država ima obavezu da štiti prava pojedinaca. Nasilje u porodici prepoznaje kao kršenje tih prava. Dakle, država ima obavezu da pomaže žrtvama porodičnog nasilja kako bi se osiguralo da se prema njima postupa sa dostojanstvom, brigom i poštovanjem od strane institucija i pojedinaca koji predstavljaju državu.
Svaka institucija ima odgovornost da pomogne žrtvama nasilja u porodici ali neuspeh u komunikaciji i koordinaciji između pružalaca usluga iz različitih institucija može da rezultira povredom ličnih prava. Ovi SOP su izrađeni da bi se osigurala zaštita ljudskih prava žrtava nasilja u porodici. Opisujući načine komunikacije i koordinacije između institucija i pružalaca usluga, ovaj dokument

će osigurati da su ljudska prava žrtava i prava žrtava porodičnog nasilja zaštićena.
Ovi SOP su planirani za usklađivanje aktivnosti pružalaca usluga u svim institucijama. Ovaj dokument ima za cilj da dopuni postojeće interne SOP aktera. Institucije su dužne da se pridržavaju ovog dokumenta i usklade svoje interne procedure sa ovim dokumentom.

3.1.1. Policija Kosova

Policija Kosova je, u većini slučajeva, prvi kontakt za žrtve porodičnog nasilja. Policija se, obično, poziva kada se slučaj nasilja u porodici dogodio nedavno ili je neminovan. Dakle, primaran zadatak policije je da istraži slučaj i zaštiti žrtvu. Policija Kosova kao onaj ko prvi reaguje, obično ima zadatak da pruža informacije žrtvama, da vodi žrtve tokom procesa i obaveštava druge aktere.

U slučajevima porodičnog nasilja, kosovska policija reaguje na bilo kakvu prijavu o pretnjama i / ili delima nasilja u porodici, kršenju naloga o zaštiti, naloga za hitnu zaštitu ili privremenog naloga za hitnu zaštitu, bez obzira na to ko je poslao obaveštenje.
Kosovska policija, prema Zakonu o zaštiti od nasilja u porodici (ZZNP) odgovorna je za izvršavanje naloga za zaštitu i naloga za hitnu zaštitu, te za izdavanje privremenog naloga za hitnu zaštitu.
Ona je odgovorna za upotrebu razumnih sredstva za zaštitu žrtava porodičnog nasilja, zaustavljanje navodnog počinioca nasilja u porodici sa ciljem sprečavanja daljeg nasilja; i ima druge obaveze propisane ZZNP i drugim važećim zakonima .

3.1.2. Policijski inspektorat/istražno odeljenje

Policijski inspektorat / Odeljenje za istrage ima posebnu ulogu u pomaganju žrtvama nasilja u porodici. Uloga ove jedinice za pomoći žrtvama porodičnog nasilja dolazi do izražaja kada je čin nasilja počinio zaposleni kosovske policije. Iz tog razloga, ova jedinica neće imati tako česte kontakte sa žrtvama kakve će imati drugi akteri.

Međutim, ova jedinica ima veliku odgovornost da zaštiti žrtve nasilja od počinioca porodičnog nasilja. Pripadnici policijskog inspektorata treba da preuzmu ulogu policije i žrtvama daju podatke , vode ih tokom procesa i o tome obaveštavaju druge aktere.

3.1.3. Kancelarija za zaštitu i pomoć žrtvama – branilac žrtava

Branilac žrtava se obično sastaje sa žrtvama odmah nakon reakcije policije na prijavljen slučaj porodičnog nasilja. Ovaj kontakt sa žrtvama, na početku, omogućuje da branilac žrtava, tokom kontakta sa žrtvom, izgradi trajan odnos sa žrtvom, sa drugim institucionalnim mehanizmima.
Odgovornost branioca žrtava je da osigura da žrtva razume usluge koje joj se mogu ponuditi od strane države i kako može da ih dobije.
Operateri linija za pomoć su deo kancelarije za zaštitu i pomoć žrtvama. Besplatne linije za pomoć omogućavaju identifikaciju žrtava nasilja u porodici i pomažu u njihovom upućivanju na odgovarajuće institucije.
Operateri linija za pomoć pružaju informacije i savete.

3.1.4. Državno tužilaštvo.

Saradnja između tužioca i žrtava porodičnog nasilja obično dolazi do izražaja u naknadnom procesu prijavljivanja. Tužioci ocenjuju slučajeve porodičnog nasilja i kršenje naloga za zaštitu da bi utvrdili postoji li dovoljno dokaza za krivično gonjenje počinioca porodičnog nasilja. Žrtva porodičnog nasilja je stranka u postupku i istovremeno glavni svedok kojeg tužilac predstavlja na sudu.
Tužilac je dužan da žrtvu obaveštava o statusu njegovog/njenog slučaja.

3.1.5. Sudovi

Sudovi po prioritetu razmatraju slučajeve porodičnog nasilja. Ove slučajeve sud rešava u parničnim ili krivičnim postupcima, u zavisnosti od prirode slučaja. U retkim slučajevima, sudovi su prvi pružaoci usluga sa kojima se žrtve nasilja sreću . I ako sud ne pokrene postupak u vezi sa slučajevima nasilja u porodici, sud nije pasivan u svojim obavezama u slučajevima porodičnog nasilja. Sudovi imaju odgovornost da se nepristrasno bave strankama i pojedincima koji se pred njima pojavljuju, dostojanstveno i sa poštovanjem, obezbeđujući adekvatnu zaštitu za sve stranke uključene u postupku.
U parničnom postupku, sudovi razmatraju zahtev za nalog za zaštitu ili nalog za hitnu zaštitu i izriču mere zaštite propisane zakonom.
U krivičnom postupku sudovi su nadležni za odlučivanje o procesuiranju počinilaca porodičnog nasilja, koji su prekršili nalog za zaštitu ili lica koja su izvršila krivično delo iz porodičnih odnosa. Sudovi su dužni da sve stranke u postupku obaveste o svim pravima koja im pripadaju, kao i o posledicama njihovog nedelovanja.

3.1.6. Odeljenje za sudsku medicinu/Ministarstvo pravde

Žrtve porodičnog nasilja se sastaju sa osobljem odeljenja za sudsku medicinu na osnovu naloga istražnih i pravosudnih organa. Svrha ispitivanja je da obezbedi dokaze i da se utvrdi da li je osoba pretrpela bilo koji oblik nasilja. Odeljenje za sudsku medicinu može da izvrši pregled žrtve samo uz pristanak žrtve. Idealno, pregled mora biti obavljen na vreme, kako bi se omogućio tačan opis povreda žrtve. Ovi pregledi moraju se obavljati s oprezom i poštovanjem stanja žrtve.

3.1.7. Ministarstvo za rad i socijalnu pomoć

Ministarstvo za rad i socijalnu pomoć ima mandat da izrađuje politike, programe, pravnu infrastrukturu kao i da vrši praćenje kvaliteta socijalnih usluga.

3.1.8. Opštinska direkcija za zdravstvo i socijalnu pomoć

Direkcija za zdravstvo i socijalnu pomoć kao deo lokalne samouprave ima mandat da upravlja socijalnim uslugama u opštini.

3.1.9. Centar za socijalni rad

Centar za socijalni rad je javna institucija na opštinskom nivou nadležna za zaštitu građana sa potrebom za socijalnim i porodičnim uslugama, u tom kontekstu i za zaštitu i pružanje usluga žrtvama porodičnog nasilja, do reintegracije žrtava.
Takođe koordinira aktivnosti sa drugim akterima u procesu podrške žrtvi i njenom/njegovom osnaživanju.
Centar za socijalni rad (CSR) pomaže žrtvama porodičnog nasilja kada imaju potrebu za socijalnim uslugama, u zaštiti , rehabilitaciji i integraciji u društvo. Svakoj upućenoj žrtvi se određuje **rukovodilac slučaja**, koji je službenik kojeg imenuje CSR kako bi pomogao u identifikaciji i koordinaciji postojećih usluga.

3.1.10. Agencija za besplatnu pravnu pomoć/regionalne kancelarije za pravnu pomoć

Agencija za besplatnu pravnu pomoć/regionalne kancelarije za pravnu pomoć pruža besplatnu pravnu pomoć žrtvama koje ispunjavaju uslove za tu pomoć. Oni olakšavaju pristup žrtve pravdi pružajući joj informacije i savete o zakonskim pravima; predstavljaju žrtve pred sudovima ili upravnim organima i pomažu u izradi pravnih dokumenata i procedura.

3.1.11. Opštinske direkcije za obrazovanje

Opštinske direkcije za obrazovanje su odgovorne za pružanje obrazovanja žrtvama porodičnog nasilja, prema važećim zakonima.
Obrazovne institucije su važni izvori za identifikaciju i zaštitu dece žrtava porodičnog nasilja. Kako zaposleni u obrazovnim institucijama imaju česte i kontinuirane kontakte sa decom, oni su u poziciji da mogu da identifikuju nasilje u porodici, koje inače može ostati neprijavljeno. Obrazovne institucije mogu da osiguraju boravak dece žrtava u odgovarajućoj sredini koja ne ometa njihov život u kući i njihovoj porodici. To su institucije koje imaju važnu ulogu u podizanju svesti o nasilju u porodici i obaveštavaju druge aktere o tome kada dete ima potrebu za zaštitom.

3.1.12. Zdravstvene institucije/primarne, sekundarne i tercijarne i centri za mentalno zdravlje

Zdravstvene institucije imaju važnu ulogu u identifikovanju slučajeva porodičnog nasilja. Žrtve porodičnog nasilja mogu da odaberu da prime zdravstevnu negu čak i kada slučaj nisu prijavili policiji. Zdravstvene ustanove su, obično, prvi akteri koji imaju kontakt sa žrtvom nasilja u porodici. Zdravstvene institucije igraju važnu ulogu u pružanju pomoći žrtvama medicinskim i psihičkim lečenjem i sprečavanju nasilja u porodici , i obaveštavanju i upućivanju žrtava na pružaoce usluga.

3.1.13. Regionalne kancelarije ombudsmana (zaštitnika prava građana)

Regionalne kancelarije ombudsmana su organizovane na sledeći način: jedinica za ravnopravnost polova i službenik za ravnopravnost polova. Ombudsman ima odgovornost za rešavanje optužbi za kršenje ljudskih prava od strane države. Nasilje u porodici je pitanje ljudskih prava. Stoga, kada je žrtva nasilja u porodici loše tretirana od strane neke institucije Kosova u rešavanju slučaja porodičnog nasilja, žrtva može da prijavi slučaj ombudsmanu radi istrage i pomoći.

3.2. Nevladini partneri podrške

3.2.1. Skloništa

Skloništa nude žrtvama sigurno mesto za život nakon što dožive slučaj nasilja u porodici. Žrtve mogu da zatraže pomoć od nekog skloništa ili se mogu direktno uputiti u sklonište od strane drugih pružalaca usluga. Skloništa su privremena naselja koja pružaju zaštitu ne samo žrtvi, već pomažu i u procesu oporavka žrtve porodičnog nasilja i rehabilitaciji i reintegraciji žrtve u društvo.

3.2.2. Nevladine organizacije (NVO)

NVO su upoznate sa problemom žrtve porodičnog nasilja i dobro su obaveštene o njihovom tretiranju. One mogu da podnesu zahtev za izdavanje naloga za zaštitu i / ili naloga za hitnu zaštitu.

4. Smernice (vodeća načela)

Ovaj dokument detaljno opisuje dnevne procese rada koji se obavljaju i vrši nadzor tokom rešavanja slučajeva nasilja u porodici. U isto vreme izrađuje aktivnosti, sa ciljem da se omogući kompatibilnost između tehničkih i kvalitativnih uslova i pružanja kvalitetnih usluga. Ovaj dokument će pomoći pružaocima usluga u očuvanju kvaliteta njihovih usluga.

Primerci SOP treba da budu dostupni radi reference na radnim mestima onih pojedinaca koji trenutno obavljaju tu delatnost.

Ovi SOP će smanjiti razlike i unapredиće kvalitet doslednom primenom postupaka i procedura. Oni se mogu koristiti kao deo programa obuke jer osoblju daju detaljne upute za rad.
Ovi SOP smanjuju mogućnost pogrešne komunikacije i rešavaju zabrinutost vezanu za bezbednost.

Koristiće se kao kontrolne liste i smanjiće mogućnost suvišnog radnog napora, poboljšanjem poređenja, pouzdanosti i pravne zaštite.

Ispod je lista vodećih smernica na koje bi pružaoci usluga trebalo da se baziraju tokom faza identifikacije, upućivanja, zaštite, rehabilitacije i reintegracije žrtava i počinioca porodičnog nasilja:

1. Nasilje u porodici se tretira kao kršenje ljudskih prava. Zaštita prava i osnovnih sloboda žrtava porodičnog nasilja će uvek biti u središtu svih nastojanja za sprečavanje, borbu protiv nasilja i zaštitu, reintegraciju i obeštećenje žrtava porodičnog nasilja.
2. Nijedno delo protiv nasilja u porodici neće uticati na prava i ljudsko dostojanstvo, naročito na prava žrtava nasilja u porodici, ali i poštovanje prava počinilaca nasilja u porodici.
3. Identifikacija i upućivanje na pomoć žrtava porodičnog nasilja obavlja se uz punu koordinaciju i saradnju svih aktera iz državnih ili nedržavnih struktura.
4. Identifikacija žrtava porodičnog nasilja će se obavljati sa ciljem da im se pomogne i pruži zaštita, a ne kao cilj sam po sebi.
5. Svako lice za koje se pretpostavlja da je žrtva nasilja u porodici će se tretirati kao žrtva. Ako se primenom postupaka nađe da on / ona nije žrtva nasilja u porodici,već je žrtva drugog krivičnog dela ili je lice kojem je potrebna pomoć, njegove/njene potrebe ne treba zanemariti. Tim licima će se pružiti odgovarajuća pomoć, i upućivaće se na usluge koje zadovoljavaju njihove potrebe.
6. Pomoć i zaštita za žrtve nasilja u porodici neće biti uslovljeni njihovom saradnjom sa pravosuđem.
7. Kada god je to potrebno i moguće, žrtvama porodičnog nasilja će biti ponuđeno uključivanje u program zaštite svedoka.

8. Deca koja su žrtve nasilja u porodici će biti identifikovani kao takvi. U svakom slučaju čuvaće se najbolji interesi deteta i nastojaće se da se poštuju prava dece predviđena u Konvenciji Ujedinjenih Nacija o pravima deteta i drugim međunarodnim dokumentima.
9. Akteri moraju da slede odgovarajuće postupke u svakom slučaju nasilja u porodici. Primarna svrha takvih postupaka je sačuvati bezbednost žrtve.
10. Akteri imaju dva jednako važna prioriteta u odgovoru na slučajeve porodičnog nasilja: da pridonesu istrazi i kazne počinioce nasilja u porodici i zaštite ljudska prava žrtve porodičnog nasilja i potencijalne žrtve.
11. Primena postupaka za identifikovanje i upućivanje i pomoć žrtvama nasilja u porodici obavljaće se bez bilo kakve diskriminacije po polu, rasi, boji kože, jeziku, veri, političkom ili drugom uverenju, nacionalnosti ili socijalnom poreklu, imovini, rođenju ili bilo kojem drugom statusu.
12. Pružanje informacija o ljudskim pravima, pravima žrtava porodičnog nasilja, uključujući i pravo na potkazivanje počinioca nasilja u porodici i pravo na naknadu štete, biće dužnost za sve odgovorne u procesu , na svakom koraku.
13. Besplatna pomoć i zaštita će biti dostupni i garantovani pravovremeno svakoj identifikovanoj ili potencijalnoj žrtvi nasilja u porodici.
14. Akteri imaju obvezu da čuvaju tajnost privatnog života i identitet žrtava porodičnog nasilja. Davanje ili razmena podataka o žrtvama nasilja u porodici će se obavljati samo uz pristanak same žrtve i samo u onoj meri usklađenoj sa ciljem razmene podataka. Lični podaci o žrtvama porodičnog nasilja će se čuvati i koristiti u skladu sa Zakonom o zaštiti ličnih podataka, kao i drugim zakonskim aktima na snazi.
15. Identifikovanje i upućivanje žrtava porodičnog nasilja će se obavljati sa prioritetom, uz poštovanje zakonskih i proceduralnih rokova a uzimajući u obzir lične okolnosti, emocionalno i zdravtsveno stanje žrtve.

5. Faze standardnih operativnih postupaka tokom odgovora na slučajeve nasilja u porodici

Usluge koje se pružaju žrtvama nasilja u porodici prema ovim SOP su podeljene u četiri glavne kategorije: identifikacija, upućivanje, zaštita i rehabilitacija i reintegracija. To je učinjeno kako bi se razjasnile uloge i odgovornosti svakog aktera. U praksi se te kategorije nastavljaju tokom celog procesa i odnose se na druge ljude. Pružaoci usluga ne smeju ograničavati usluge koje se pružaju žrtvama tako da se strogo pridržavaju jedne kategorije, već usluge treba da pružaju prema potrebama žrtve.

- Identifikacija slučaja porodičnog nasilja
- Upućivanje
- Zaštita i
- Rehabilitacija i reintegracija

5.1. IDENTIFIKACIJA

Šta: Identifikacija je proces koji uključuje niz zakonskih i institucionalnih radnji od slučaja obaveštavanja o nasilju do upućivanja slučaja porodičnog nasilja u nadležne institucije.
Identifikacija započinje procesom identifikacije i autentičnosti dokaza o nasilju u porodici i sprovođenjem primarnih i hitnih mera za pružanje podrške žrtvama na najbolji i najbezbedniji mogući način.

Kada: Jedan slučaj se identifikuje kao slučaj nasilja u porodici kada se obavesti ili kada se uputi jednom od sledećih aktera ali ne ograničavajući se na njih: policiji, centru za socijalnu pomoć, braniocu žrtava, skloništima, linijama za pomoć, nevladinim organizacijama ili drugim institucijama. Prijavljivanjem slučaja porodičnog nasilja među akterima počinje proces identifikacije, upućivanja i pomoći. Pomoć i usluge pokreću se uz saglasnost žrtve.

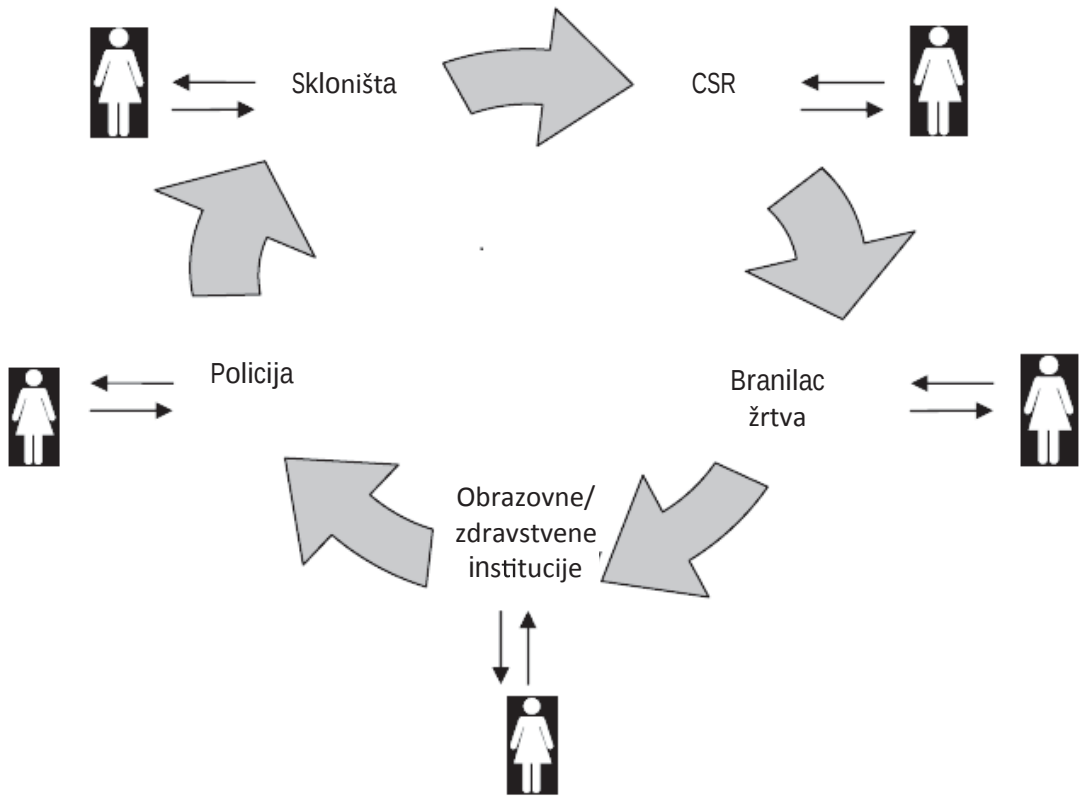

Ko prijavljuje slučaj: Svako lice može da prijavi slučaj nasilja u porodici. Kao na primer: bilo koje službeno lice, sama žrtva, ovlašćeni predstavnik žrtve, službenik centra za socijalni rad, branilac žrtve, lice koje koja ima direktna saznanja o slučaju porodičnog nasilja, lice koje je u porodičnom odnosu sa žrtvom, nevladine organizacija, zdravstveni radnici hitne pomoći, predstavnici obrazovnih institucija, predstavnici skloništa i drugih institucija.

Gde: Slučaj porodičnog nasilja može da se podnese svakom akteru.

Kako: Slučaj može da se prijavi i putem telefona, elektronskom poštom, ili u bilo kom drugom obliku komunikacije.

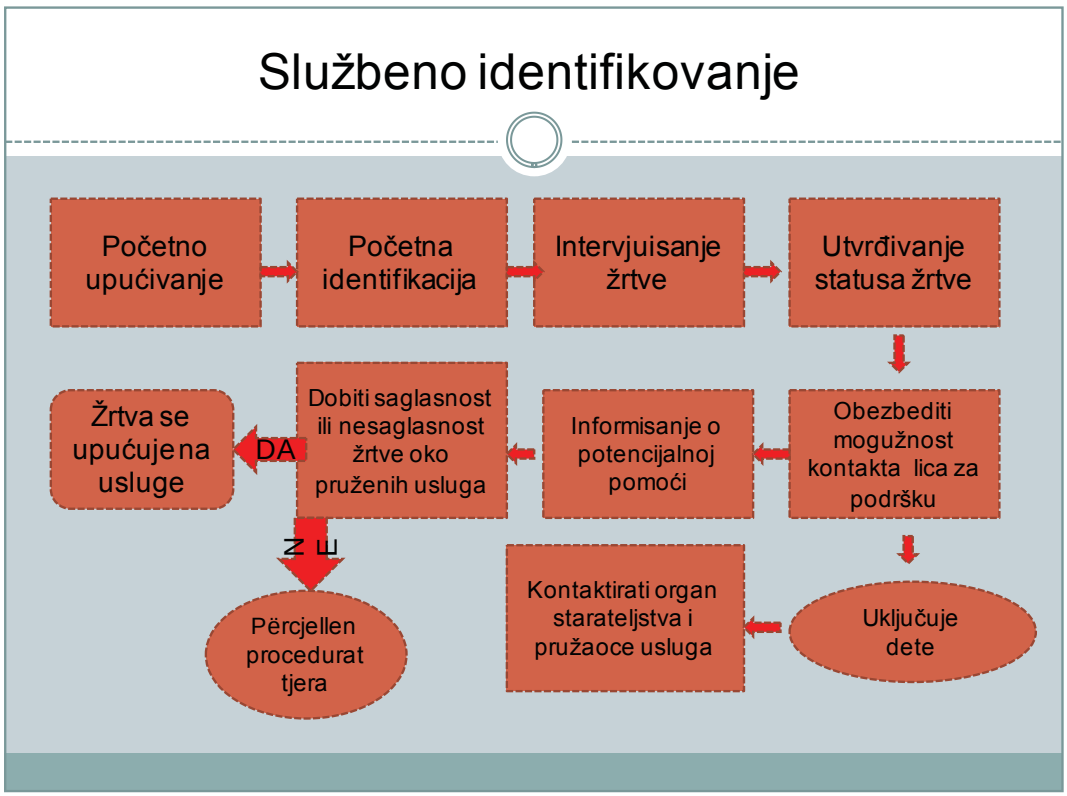

Službeno identifikovanje

Izraz "službena identifikacija" se u ovom dokumentu koristi da bi se od strane aktera naglasila identifikacija slučaja, žrtava i počinioca nasilja u porodici. Ova razlika je nužna jer mogu nastati okolnosti u kojima običan pojedinac prijavljuje slučaj nasilja u porodici. Iako se pretpostavlja da je prijavljivanje od strane običnog lica o porodičnom nasilju, tretiraće se kao stvarni slučaj nasilja u porodici, službena identifikacija je potrebna zbog sprovođenja postupaka opisanih u ovom dokumentu.

Slučajevi nasilja u porodici zahtevaju predanost aktera na različite načine, a koji se često mogu međusobno preklapati. Te kategorije su zaštita žrtava, procesuiranje počinilaca nasilja u porodici i na kraju, pomoć u rehabilitaciji žrtava. Zaštita žrtava je primarna obaveza svih institucija. Bezbednost žrtve ne bi trebalo da se žrtvuje da bi se uradila identifikacija.

Identifikacija i zaštita žrtava koje sprovodi policija, branilac žrtava i službenici Centra za socijalni rad i organizacija koje pružaju sklonište i pomoć žrtvama posle prijavljivanja slučajeva porodičnog nasilja. Obično, službena identifikacija počinioca nasilja u porodici desiće se tokom suđenja kada tužilac optuži počinioca krivičnog dela ili sud izrekne nalog za zaštitu, kako bi se počinilac sprečio od daljeg povređivanja žrtve. Identifikacija žrtava i počinioca nasilja u porodici može se izmeniti i uraditi u bilo kojem trenutku tokom procesa.

Instrument 1: Kontrolna lista za službenu identifikaciju (dodatak 7)

Intervju radi identifikacije

Institucija koja ima prvi kontakt sa žrtvom porodičnog nasilja treba da obavi razgovor radi identifikacije. Cilj ovog razgovora je da se uradi službena identifikacija u slučaju nasilja u porodici kakao je opisano napred. Razgovor ima za cilj da potvrdi status žrtve ili ga opovrgne. Pretpostavaka anketara je da postoji slučaj porodičnog nasilja. Intervju je sredstvo da se iznesu i prikupe dokazi koji podržavaju službenu identifikaciju slučaja porodičnog nasilja.

Akteri moraju da realizuju intervju u sobi koja pruža osećaj sigurnosti i udobnosti za žrtve tokom identifikacije, kao i tokom drugih faza postupka. Razgovor radi identifikacije je važna faza u procesu kako bi se izgradilo poverenje žrtve u sposobnost aktera da žrtvi obezbede sigurnost i pomoć. Angažovanje aktera u taktici i ponašanju koje će reviktimizovati lice koje se intervjuiše radi identifikacije smatra se kršenjem ljudskih prava žrtve.

Da bi se žrtvama garantovala ljudska prava, žrtvama se nudi mogućnost da kontaktiraju sa članovima porodice i rodbinom u koje on/ona ima puno poverenje radi pružanja pomoći i potrebne podrške.

Žrtvi bi trebalo da se ponudi mogućnost direktne komunikacije na maternjem jeziku ili jeziku koji on /ona razume, počevši od početnog intervjua radi identifikacije i do drugih faza.

Pružaoci usluga moraju da obaveste svaku žrtvu o njenom pristupu uslugama, kako bi se dobio pristanak ili nepristanka žrtve za pružanje tih usluga pre intervencije.

U slučajevima porodičnog nasilja, gde ima i deteta kao žrtve, treba obavestiti organ starateljstva i pružaoce usluga na način naveden napred i u skladu sa njihovim pravnim mandatom. Pružanje saveta žrtvama o njihovim pravima je važan korak kako bi se izbeglo kršenje ljudskih prava.

5.2. UPUĆIVANJE

Procena rizika

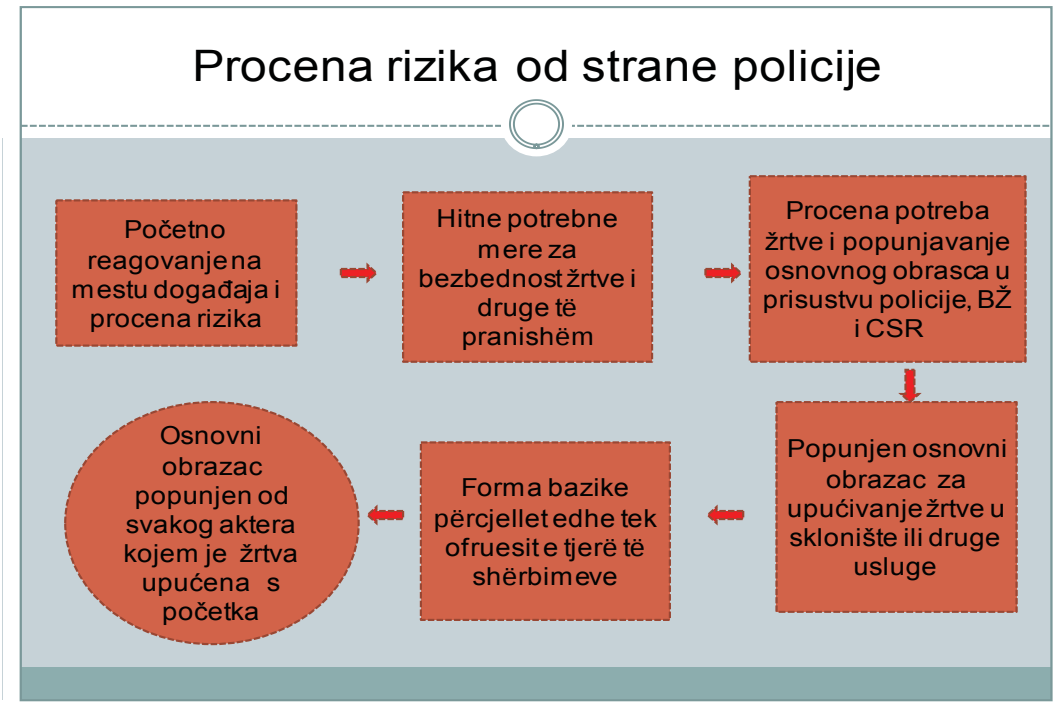

Cilj procene rizika je da se akterima pomogne da procene potencijal konstantne patnje ili povećanje stepena nasilja nad žrtvom od strane počinioca porodičnog nasilja, i osigura pružanje usluga i pravo zaštite.

Procenu rizika radi policija tokom početnog reagovanja. Ova procena mora se izvršiti nakon preduzimanja svih potrebnih hitnih mera za stvaranje bezbednosti žrtve i svih drugih.

Nakon prijema početnih informacija, policija radi procenu rizika za žrtvu porodičnog nasilja. Procena rizika treba da se uradi u prisustvu branioca žrtava, a kada je žrtva dete, u prisustvu organa starateljstva. Kao deo procene rizika, policija mora da pripremi osnovni obrazac za podatke koji uključuje:

- Hitne potrebe žrtve
- Identitet (lični podaci)
- Procenu zdravstvenog stanja i potreba žrtve
- Procenu bezbednosnog okruženja
- Kratak opis slučaja
- Potrebe za skloništem: da ili ne.

Izrada osnovnog obrasca je važna za upućivanje žrtve u sklonište ili na druge usluge. Nakon što je izrađen ovaj obrazac i nakon što je isti obezbeđen željenim akterima, žrtve su pošteđene potrebe da pružaju iste informacije , u više navrata , različitim licima. Korišćenjem ovog obrasca će se smanjiti kašnjenja u pružanju usluga, žrtve će se zaštititi od neadekvatnog intervjuisanja i smanjiće se potreba žrtve da ponovo govori i ponovo proživljava traumatske događaja, kako bi dobila pomoć. Adekvatno korišćenje ovih obrazaca zaštitiće žrtve porodičnog nasilja od potencijalnog kršenja ljudskih prava, smanjenjem mogućnosti njihove reviktimizacije od strane institucija. U slučajevima kada žrtvi ne treba smeštaj ili druge usluge, original obrasca se čuva u spisima predmeta. Primerak obrasca se daje drugim akterima u slučajevima kada žrtva zahteva pružanje usluga u budućnosti.
Iako se predviđa da je policija primarna institucija odgovorna za popunjavanje osnovnog obrasca tokom faze procene rizika, u slučajevima gde se žrtva na početku obratila drugim akterima u postupku, ovaj osnovni obrazac treba da bude isti i zasnovan na informacijama koje ima ta ustanova.

Instrument 1: Kontrolna lista za procenu rizika od strane policije (dodatak 8)

Instrument 2: Osnovni obrazac podataka o žrtvama porodičnog nasilja (dodatak 3)

5.3. ZAŠTITA

Kao i identifikacija i upućivanje, zaštita je kontinuirana obaveza pružalaca usluga. Ako postoji bilo kakva opasnost za žrtve, svedoke ili počinioca, treba preduzeti sve mere kako bi se osigurala bezbednost pojedinaca bez obzira na faze postupka.

Odgovornosti policije

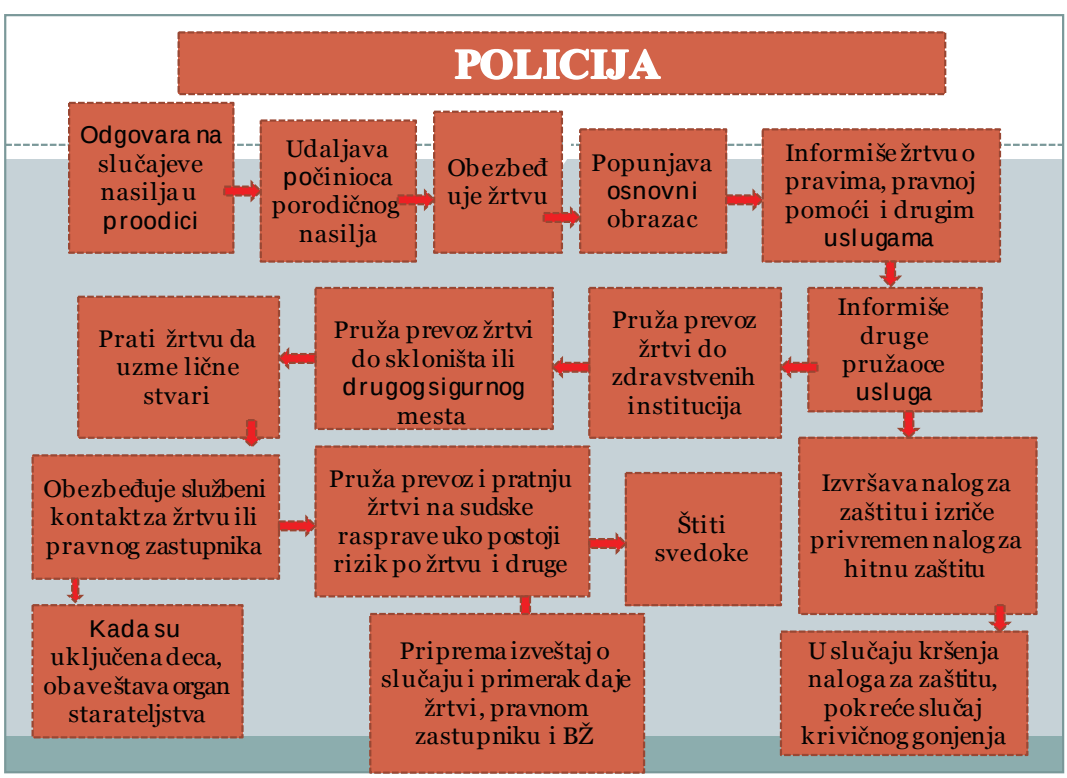

Kosovska policija ima obavezu da odgovori na svako obaveštenje o delu ili pretnjama nasiljem u porodici ili kršenje naloga za zaštitu ili naloga za hitnu meru zaštite, bez obzira ko je izvršio obaveštavanje.

Ako postoje činjenice koje podržavaju osnovanu sumnju da je počinjeno krivično delo, pogotovo ako je u vezi sa nasiljem u porodici, kosovska policija hapsi navodnog počinioca u skladu sa zakonom.

Kao deo početnog procesa, kosovska policija koristi razumna sredstva da bi zaštitila žrtvu i sprečila nasilje, uključujući, ali ne ograničavajući se samo na:

- Početna procena rizika.
- Izradu osnovnog obrasca za procenu.
- Obezbeđivanje ovog obrasca i drugim akterima u postupku.

Nakon što je osigurala da su žrtva i drugi bezbedni, policija ima obavezu da informiše žrtvu, ovlašćenog zastupnika ili branioca žrtve o njegovim/njenim pravima u skladu sa važećim zakonom. Ta prava uključuju, ali nisu ograničena na pravo da se zahteva nalog za privremenu hitnu zaštitu, pravo na pravnu pomoć, psihološku i drugu pomoć koja je na raspolaganju od strane državnih institucija i mreže ovlašćenih nevladinih organizacija koje pružaju usluge žrtvama.
Policija ima posebne obaveze kad žrtva nije sposobna za radnju zbog starosti ili drugih faktora. Ako je žrtva mlađa od osamnaest (18) godina ili kada su dela nasilja u porodici toliko teška da utiču na sigurnost ili bezbednost osobe mlađe od osamnaest (18) godina, ili kada nije u mogućnosti da deluje i živi u istom stanu, kosovska policija će odmah prijaviti slučaj Centru za socijalni rad u opštini u kojoj osoba ima boravište ili prebivalište. Policija ne može da intervjuiše lica mlađa od 18 godina bez prisustva socijalnog radnika.
Nakon savetovanja žrtve o njegovim/njenim pravima, policija je dužna da obavesti relevantne pružaoce usluga navedene napred , o slučaju porodičnog nasilja. Policija bi trebalo da omogući kontakt između pružaoca usluga i žrtve , na zahtev žrtve[5] ; kao deo obaveza da omogući kontakt žrtve sa pružaocem usluga, policija ima za zadatak da ponudi prevoz ili obezbedi prevoz žrtvi i njenim izdržavanim licima do potrebne lekarske ustanove radi lečenja ili lekarskog pregleda.
Policija takođe prevozi ili obezbeđuje prevoz žrtvi, po potrebi i njenim izdržavanim licima, do mesta skloništa ili drugog odgovarajućeg i sigurnog mesta, na zahtev žrtve.
Policija će odrediti, ako se ukaže potreba, obezbeđivanje zaštite za onoga ko je prijavio nasilje u skladu sa relevantnim zakonskim obavezama u vezi sa zaštitom svedoka, a zatim obezbediti potrebnu zaštitu. Štaviše, obaveza je policije da izvede okrivljenog/ počinioca iz stana u kojem počinilac ima boravište ili prebivalište,[6] ili osigura smeštaj žrtve /zaštićene strane u neki deo stana u slučaju kada se nalogom za zaštitu ili nalogom za hitnu zaštitu određuje mera predviđena u članu 7 Zakona o zaštiti od porodičnog nasilja.
Pre završetka kontakta sa žrtvom, policija mora da osigura da žrtva ili njen zakonski zastupnik kontaktira sa istražiteljima unutar kosovske policije. Ako ga nema, onda neki drugi istražilac policije kosova treba da pomogne žrtvi.

5 Zakon o zaštiti od porodičnog nasilja, br.03/L-182, član 24, stav 3.4
6 lan 7 zakona o zaštiti od porodičnog nasilja

Nakon obavljanja svih napred pomenutih radnji, Kosovska policija ima obavezu da pripremi izveštaj o slučaju. Ova obaveza odnosi se na sve slučajeve nasilja u porodici, bez obzira na to da li je to krivično delo ili ne, odnosno da li je došlo do hapšenja ili ne. Jedan primerak ovog izveštaja predaje se žrtvi, ovlašćenom zastupniku i braniocu žrtve.
Tamo gde postoji osnovana sumnja da je izvršeno delo koje uključuje porodično nasilje, kosovska policija treba da redovno obaveštava žrtvu ili zakonskog zastupnika ili branioca žrtve o stanju istrage. Ovo je stalni zadatak policije.

Policija redovno treba da obaveštava žrtvu, ukoliko je počinilac uhapšen ili su pronašli njegovo mesto. Policija takođe treba da obaveštava ta lica i ako postoji bilo kakva promena u vezi sa oslobađanjem počinioca.
Policija treba da obezbedi dovoljno ljudskih i tehničkih resursa kako bi se osigurala efikasnost u borbi protiv nasilja u porodici;

Funkcionalna struktura za bavljenje slučajevima nasilja u porodici je na dva nivoa (centralni i regionalni koji obuhvata lokalni nivo).
U svakom policijskom rejonu treba da bude najmanje dva policijska službenika za istraživanje čestih slučajeva, povratničkih slučajeva i koordinaciju istraga porodičnog nasilja na nivou stanice;
U svakoj policijskoj stanici treba da bude najmanje dva istražitelja za porodično nasilje (primarni istražitelj) ;

Primarni istražitelj za porodično nasilje treba da bude dostupan na poziv 24 sata , za sve slučajeve porodičnog nasilja, koji treba da odgovori na poziv na licu mesta i istraži slučaj.

Specifični zadaci

Kosovska policija ima specifične zadatke tokom odgovora na slučajeve nasilja u porodici koje ne mogu obavljati drugi pružaoci usluga.
Kada postoji osnovana sumnja, kosovska policija dužna je da odmah interveniše u sredinama gde se nasilje u porodici događa. Policija može da interveniše čak i ako prethodno nije obezbeđen nalog za smetnju sa odgovaraućim pravnim obrazloženjem i pod uslovom da se nalog osigura u zakonskom roku.
Policija ima važnu odgovornost u izricanju privremenog hitnog naloga van radnog vremena sudova. Zahtev za donošenje privremene mere zaštite treba da podnese kosovska policija. Ovaj nalog izriče načelnik jedinice za istragu porodoičnog nasilja ili njegov ovlašćeni predstavnik na regionalnom nivou. Nakon izricanja bilo kakvog naloga za zaštitu, kosovska policija prati žrtvu do dobijanja njegovih / njenih ličnih stvari iz mesta stanovanja ili nekog drugog mesta, na zahtev same žrtve.
Policija treba da osigura dovoljno ljudskih i tehničkih resursa kako bi se osigurala efikasnost u borbi protiv nasilja u porodici. Policija treba da obavesti žrtvu o važnosti bezbednosnog plana za žrtvu, pogotovo ako se žrtva vraća nazad u kuću u kojoj je bilo nasilja, i može pomoći žrtvi u izradi ovog plana. Najprikladnije vreme za izradu plana bezbednost je vreme nakon što se žrtve smeste u skloništa ili na sigurna mesta i posle pružanja perioda za prilagođavanje.
Policija može da naloži drugim akterima da pomognu žrtvi da pripremi plan za bezbednost. U slučajevima gde policija procenjuje da postoji opasnost za žrtve ili druge aktere, policija osigurava

bezbednost uključujući i pratnju i obezbeđivanje prevoza tokom sudskog postupka.
Kosovska policija treba da preduzme sve mere za praćenje i odmah izvršava sve naloge za zaštitu.
U slučajevima u kojima policija tokom istrage nasilja u porodici nalazi da postoje elementi krivičnog dela ili kršenja naloga za zaštitu, policija sastavlja krivičnu prijavu i slučaj upućuje nadležnom tužiocu.
Istražioci porodičnog nasilja na nivou stanice su dužni da šalju periodične statističke izveštaje na regionalni i centralni nivo;

Istražitelji porodičnog nasilja u svakom reonu dužni su da prijavljuju i šalju izveštaje i periodičnu statistiku jedinici za istraživanje porodičnog nasilja na centralnom nivou .

Instrument 1: odgovornost policije (dodatak 2).
Instrument 2: Informacije od policije koje daje žrtva (dodatak 2).
Instrument 3: Kontrolna lista za policiju (dodatak 9).
Instrument 4: Planiranje bezbednosti sa žrtvom (dodatak 16).
Instrument 5: savet za pan bezbednosti (dodatak 17).
Instrument 6: Obaveštavanje o pravima žrtava porodi nog nasilja (dodatak 6).
Instrument 7: Kontrolna lista za period razmišljanja (dodatak 15).

Odgovornost branioca žrtava

Svaki akter koji ima početni kontakt sa žrtvom nasilja u porodici treba da kontaktira branioca žrtava (BŽ). Ako je uključena policija, onda odgovornost da se osigura kontakt sa BŽ leži na policiji. Nakon obaveštavanja u vezi sa slučajem nasilja u porodici , BŽ je dužan da odmah kontaktira sa žrtvom.
BŽ treba da informiše žrtvu o njegovim/njenim pravima prema važećim zakonima i pomogne u obezbeđivanju pravnih usluga. BŽ je dužan da savetuje žrtvu o pokretanju postupka za određivanje mera zaštite. BŽ pomaže žrtvi da podnese zahtev za nalog za zaštitu. BŽ ima kontinuiran zadatak da pomaže žrtvi tokom sudskog procesa u vezi sa slučajem.

BŽ se na početku sam predstavlja žrtvi, objašnjava svoju ulogu i postupke njegovog/njenog delovanja u zaštiti prava žrtve. BŽ u razgovoru sa žrtvom mora da koristiti običan jezik. BŽ treba da osigura da žrtva u smislu pravne pomoći uživa prava i usluge za žrtve. BŽ treba da dobije pristanak žrtve da prihvata ponuđenu pomoć. BŽ popunjava osnovni obrazac podacima o žrtvi porodičnog nasilja, i čuva ga u spisima predmeta. Osnovni obrazac takođe služi i za upućivanje slučaja drugim postojećim službama.

Ako žrtva ne dobija pomoć, BŽ treba da obavesti žrtvu da on / ona može da traži pomoć i dobije je ubuduće. BŽ treba da utvrdi da žrtva razume da odbijanje pomoći u to vreme neće rezultirati odbijanjem pružanja pomoći ubuduće i da su mu/joj usluge uvek na raspolaganju. U slučajevima gde žrtva odbija pomoć, BŽ mora da čuva poverljiva dosijea sa imenom žrtve, imenom osumnjičenog i okolnostima incidenta, za slučaj bilo kojeg drugog incidenta u budućnosti.

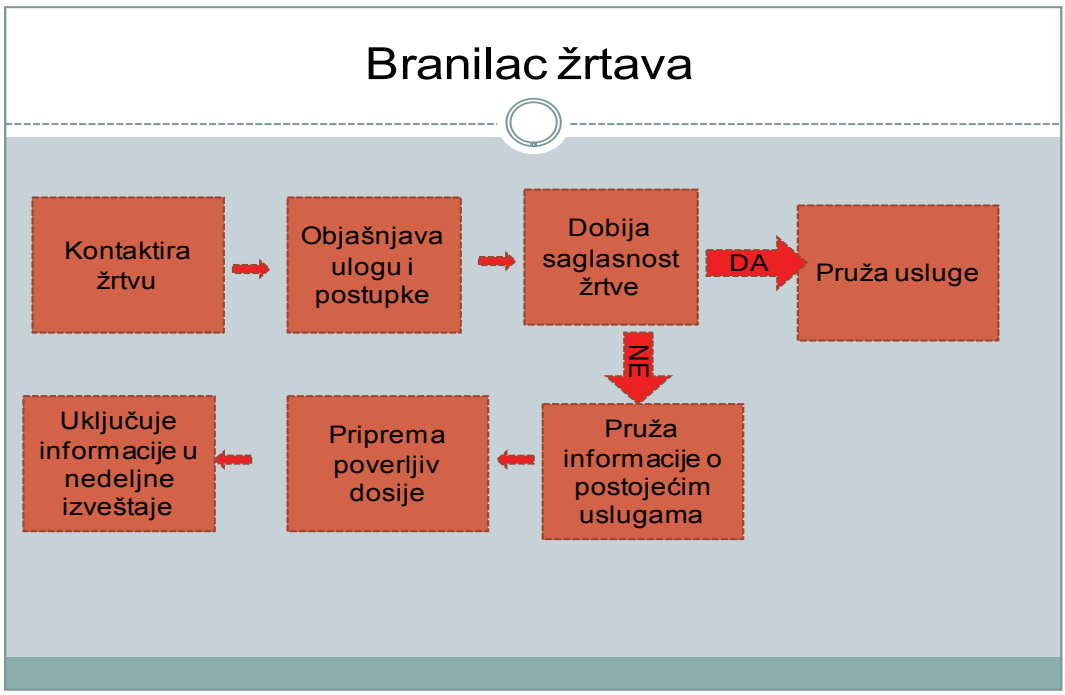

BŽ treba da popuni odgovarajući obrazac svim potrebnim informacijama. U dosijeu takođe mora da piše da žrtva nije dobila pomoć. Ovaj slučaj bi trebalo da bude uključen u predstojeći nedeljni izveštaj osoblja centralne kancelarije za zaštitu i pomoć žrtvama.
BŽ je dužan da pomaže žrtvama tokom celog procesa. Žrtve mogu da koristie besplatne usluge koje nudi BŽ ili uzmu privatnog advokata da podnese zahtev za zaštitu. BŽ je dužan da prisustvuje svim sudskim raspravama, prati napredak sudskog postupka u ime žrtve.
BŽ zastupa žrtvu pred državnim institucijama. BŽ takođe deluje kao most između žrtve i svih drugih aktera za pružanje usluga, uključujući i skloništa.

Specifični zadaci BŽ u krivičnom postupku:

Branilac žrtava je dužan da ne ometa ili sprečava procesuiranje krivičnog dela, bez obzira na zahtev žrtve da povuče optužbu. Procesuiranje krivičnih dela je važno za bezbednost Kosova. Procesuiranje krivičnih dela je pitanje između države i počinioca /okrivljenog. Žrtva je svedok krivičnog dela. Branilac žrtava ima obavezu da pomogne žrtvi da razume proces, a ne da ometa proces.
U svim slučajevima BŽ će odgovoriti na zahteve policije, tužilaštva i sudova da učestvuje u postupku , uzimajući u obzir da takvi zahtevi ne ugrožavaju izvršavanje dužnosti BŽ ili ne krše mere određene zakonima na snazi.
BŽ treba da obaveštava žrtvu o pružanju pravne pomoći i prati žrtvu tokom sudskih rasprava, zajedno sa zakonskim zastupnikom. Žrtve treba da budu obaveštene o tome da mogu da angažuju ovlašćenog zastupnika. Ako žrtva sama ne ovlastiti advokata da je zastupa, branilac žrtava može da zastupa interese žrtve na sudu.[7]
Ako žrtva traži pravnu pomoći od branioca žrtava, BŽ treba da pruži pravnu pomoć žrtvi. Pravna

7 Član 63 ZKPK

pomoć uključuje objašnjenje faza sudskog postupka i ulogu žrtve u postupku. Ove informacije uključuju i to da žrtva može da zahteva od organa u postupku da preduzmu određene istražne radnje tokom postupka, a žrtva može da da činjenice i predoči dokaze koji su relevantni za dokazivanje krivičnog dela.

Branilac žrtava ima ključnu ulogu u pretpretresnom postupku. Branilac žrtava tokom pretpretresnog postupka može da podnese zahtev sudiji u pretpretresnom postupku i može da traži reviziju naloga od pretpretresnog sudije, ako taj naog utiče na prava žrtve.[8]

Branilac žrtava tokom faze istrage može da traži od državnog tužioca da uzme ili sačuva dokaze koji bi mogli da ukažu na štetu uzrokovanu krivičnim delom, bol ili patnju koju je pretrpela žrtva, ili druge troškove povezane sa krivičnim delom.[9]

Branilac žrtava i žrtve, uz dopuštenje tužioca, mogu da učestvuju u ispitivanju u pretpretresnom postupku, izjavama u pretpretresnom postupku i mogućnosti posebne istrage. Ako je žrtva ili branilac žrtve tražio da uzme izjave svedoka u pretpretresnom postupku, onda prvo branilac žrtava ispituje te svedoke.[10]

Branilac žrtava ili žrtve mogu da traže od pretpretresnog sudije da uzme dokaze od svedoka ili traži ekspertizu sa ciljem očuvanja dokaza kada postoji jedinstvena prilika za dobijanje važnih dokaza ili kada postoji znatan rizik da se ti dokazi ne mogu dobiti tokom suđenja.[11]

Branilac žrtava ili žrtve takođe mogu da traže od državnog tužioca da donese izjavu veštaka.[12] Oboje imaju pravo da prigovore na kvalifikacije ili pristrasnost veštaka.[13] Kada je pozvao veštaka da svedoči na raspravi radi uzimanja izjave u pretpretresnom ostupku, branilac žrtava i/ili žrtve mogu da obave razgovor sa njim.[14]

Branilac žrtava ili žrtve mogu da traže službeno ili neslužbeno od državnog tužioca da od sudije u pretpretresnom postupku traži nastavak pritvora za počinioca.[15]

Branilac žrtava treba da obavestiti žrtvu da žrtva tokom sudske rasprave može da da uvodne napomene, postavlja pitanja počiniocu nasilja i svedocima samo uz dozvolu suda; podnosi dokaze i ima završnu reč.

Branilac žrtava treba da obavestiti žrtvu da ima pravo na uvid, kopiranje ili fotografisanje spisa i dokaznog materijala koji je na raspolaganju sudu ili javnom tužiocu[16]; i da ima pravo da uloži žalbu protiv odluke izrečene od strane suda.

Branilac žrtava takođe može da pomogne žrtvi u podnošenju tužbenog zahteva (izjavu o šteti), koji pomaže žrtvama da podnesu štetu uzrokovanu krivičnim delom.[17] Izjava služi da se žrtve smatraju strankom u postupku, a može poslužiti i kao imovinski zahtev. Treba napomenuti, međutim, da izjava predstavlja rezime o uticaju krivičnog dela na žrtvu i ne ograničava se na to da se u daljim postupcima da više, što preciznijih detalja, o ukupnoj šteti koja je nastala kao posledica dela izvršenog nad žrtvom.

8 lan 24 ZKPK
9 lan 122 ZKPK
10 lan 133 i ZKPK.
11 lan 149, stav 1 ZKPK
12 lan 136, stav 3 ZKPK
13 lan 137, stav 2 ZKPK
14 lan 140, stav 4 ZKPK
15 lan 191, stav 1 ZKPK
16 lan 214, stav 1 ZKPK
17 lan 218 i ZKPK

Drugi postupci

Branilac žrtava treba da obavesti žrtu u vezi sa drugim postupcima van krivičnog postupka. Obaveštava žrtvu da ima pravo da podnese imvisnko pravni zahtev ili tužbu za nadoknadu štete koju je pretrpela od strane počinioca tog dela; brakorazvodne parnice, uključujući i obavezno mirenje i pitanja vezana za starateljstvom nad decom.

Branilac žrtava treba da uputi žrtvu na druge institucije koje pružaju pravne usluge, kakve su regionalni centri za besplatnu pravnu pomoć koji će joj pomoći u pokretanju parničnog postupka kao na pr. tužbe za razvod, tužbe za alimentaciju; starateljstvo nad decom, žalbe i dr.

BŽ će čuvati primerke svih odluka CSR i sudova u vezi sa starateljstvom nad decom, kao i o plaćanju alimentacije i dečjih dodataka, ukoliko se žrtva sa tim slaže.

BŽ će obavestiti žrtvu da može da joj pruži pomoć u slučaju da bivši supružnici ne ispunjavaju sudske odluke ili odluke CSR, i da je neispunjenje istih krivično delo.

Instrument 1: Odgovornost branioca žrtava (dodatak 2)
Instrument 2: Informacije koje braniocu žrtava dala žrtva (dodatak 2)
Instrument 3: Osnovni obrazac podataka o žrtvi porodičnog nasilja (dodatak 3)
Instrument 4: Izjava o saglasnosti žrtve (dodatak 5)
Instrument 5: Kontrolna lista za branioca žrtava (dodatak 10)
Instrument 6: Kontrolna lista za period razmišljanja (15)
Instrument 8: savet za izradu plana bezbednosti za žrtvu porodičnog nasilja (dodatak 17)
Instrument 9: Izjava o šteti (dodatak 22)

Zadaci i odgovornosti centra za socijalni rad

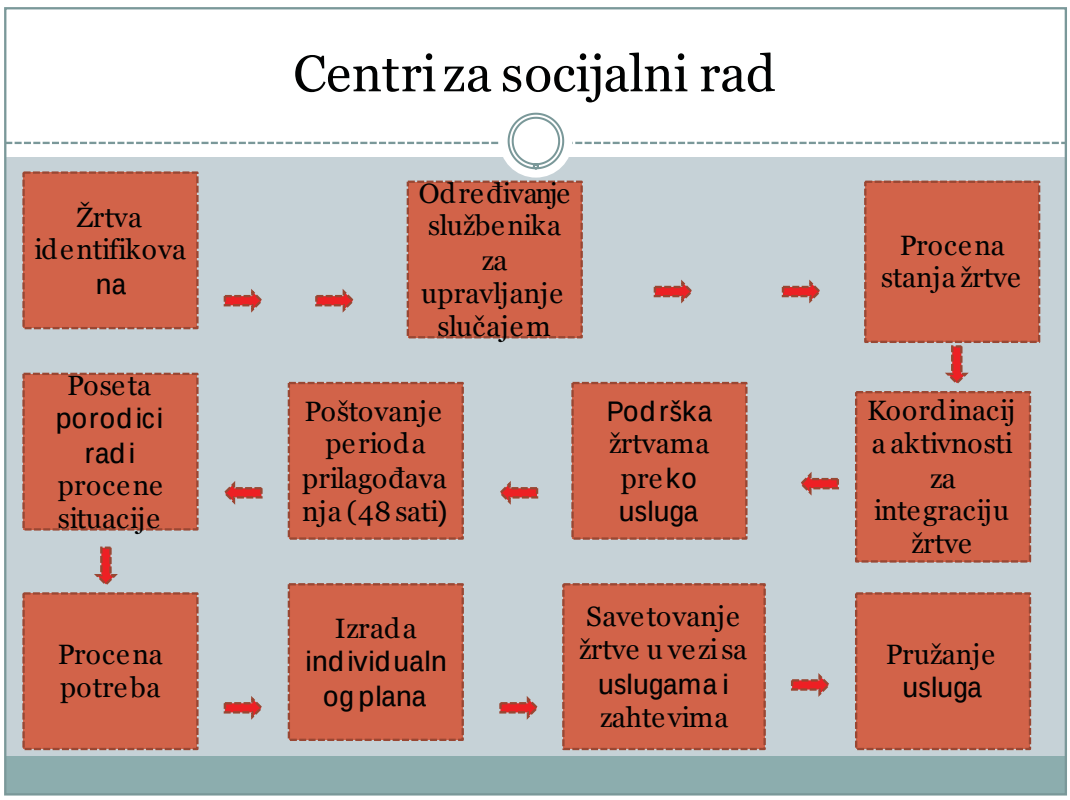

Centar za socijalni rad pruža socijalne i porodične usluge svim upućenim ili identifikovanim žrtvama na osnovu procene potreba koje žrtva ima, i ima obavezu da koordinira socijalne usluge za žrtvu do njegove/njene reintegraciju u društvo. Centar za socijalni rad dodeljuje , za svaki slučaj, službenika za upravljanje slučajem i pomaže mu/joj oko usluga. Ovaj rukovodilac slučaja preuzima praćenje slučaja. Rukovodilac slučaja procenjuje socijalno i ekonomsko stanje žrtava porodičnog nasilja. To omogućuje CSR da identifikuju potrebe žrtava i koordiniraju odgovarajuće usluge. Poseta domu može se raditi sa ciljem da se proceni sveukupna situacija u porodici, skloništu i sl. Generalno, rukovodilac slučaja podržava i jača žrtvu da u njegovom/njenom životu donosi odluke samostalno i odgovorno.

Centar za socijalni rad omogućuje da žrtva završi period prilagođavanja u trajanju od 48 sati, osim u izuzetnim slučajevima, pre nego što uradi procenu žrtve i izradi individualni plan u saradnji sa žrtvom. Pružanje socijalnih usluga i porodičnih usluga treba raditi nakon procene potreba. Žrtve treba da budu informisane o uslovima i obavezama potrebnim za primanje usluga. Rukovodilac slučaja popunjava osnovni obratac podacima o žrtvi i koordinira aktivnosti sa drugim akterima, kako bi se žrtvi pomoglo i kako bi se ona integrisala. Rukovodilac slučaja osigurava da drugi akteri informišu CSR u vezi sa upućivanjem slučaja na socijalne usluge. Tokom pružanja usluga, rukovodilac slučaja je dužan da se pridržava procedura i rokova, prema važećem zakonu. Žrtve bi takođe trebale da budu obaveštene o dostupnosti usluga od strane institucija i nevladinih organizacija koje pružaju programe zaštite i rehabilitaciju za žrtve porodičnog nasilja. Organ starateljstva koji

deluje u sklopu Centra za socijalni rad dužan je, da blagovremeno, odgovori na bilo koji zahtev za davanje profesionalnog mišljenja koje podnose organi koji sprovode pravdu, kakvi su sudovi, tužilaštvo, policija.

Službenik određen za slučaj od strane CSR , nakon procene potreba žrtve, pruža socijalne usluge žrtvi koje su:

Psihosocijalno savetovanje

- Oporavak od porodičnog nasilja
- Starateljstvo
- Kratkoročni smeštaj samo kada akteri procene da je potreban zbog bezbednosti žrtve
- Socijalna pomoć/asistencija ukoliko ispunjava kriterijume prema važećim zakonima
- Pomoći žrtvi
- Sprovođenje mera za psihosocijalni tretman koje je izrekao sud
- Pomoć žrtvi u nabavljanju različitih ličnih dokumenata i drugih administrativnih, koji se traže od skloništa ili/i od same žrtve

Instrument 1: odgovornost centra za socijalni rad (dodatak 2)
Instrument 2: osnovni obrazac sa podacima o žrtvama porodičnog nasilja (dodatak 3)
Instrument 3: kontrolna lista za centar za socijalni rad (dodatak 11)
Instrument 4: kontrolna lista za period prilagođavanja (dodatak 15)

Deca žrtve

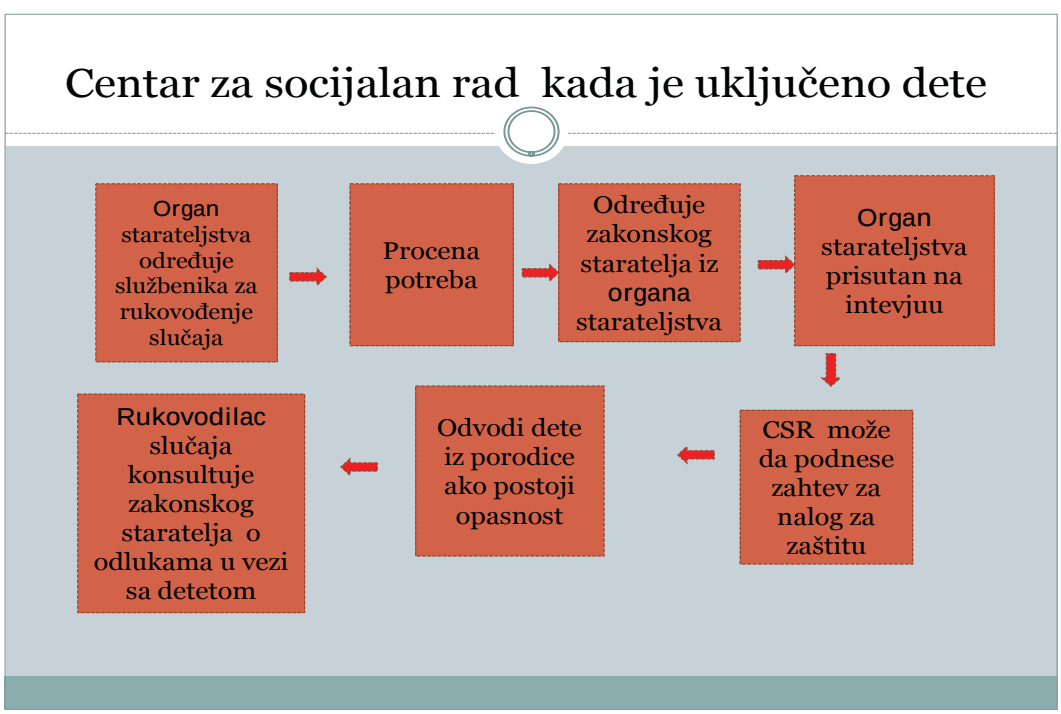

Deci mlađoj od 18 godina, osim službenika za upravljanja slučajem, organ starateljstva određuje zakonskog staratelja. Zakonski staratelj zastupa pravne interese žrtava mlađih od 18 godina.

Organ starateljstva određuje zakonskog staratelja i licima bez radne sposobnosti čija je sposobnost utvrđena od strane suda. U slučajevima u kojima je žrtva nasilja u porodici roditelj sa detetom ili kada je žrtva dete, organ starateljstva je dužan da odgovori na poziv policije da bude prisutan tokom uzimanja njihovih izjava.

Kada je žrtva dete, predstavnik Centra za socijalni rad može da podnese zahtev za nalog za zaštitu ili nalog za hitnu zaštitu u opštini u kojoj žrtva ima prebivalište.

U slučaju opasnosti po dete, organ starateljstva ima pravo da izdvoji dete iz porodice bez odluke suda i preuzme ga od roditeljskog staranja do 72 sata, pod uslovom da u tom roku pokrene pred sudom postupak za obezbeđivanje sudske odluke.

Službenik određen za slučaj (rukovodilac slučaja), kada je žrtva dete, kada pruža oblike zaštite za važne odluke vezane za zdravlje, obrazovanje, imovinu , konsultuje i zakonskog staratelja određenog za slučaj.

U slučajevima kada je žrtva dete, službenik za slučaj, za važne odluke vezane za zdravlje, obrazovanje i imovinu je dužan da dobije mišljenje zakonskog staratelja, a njegova odluka ne može da bude u suprotnosti sa mišljenjem zakonskog staratelja.

Ako je žrtva smeštena u sklonište, i dete ima potrebu za zdravstvenim uslugama, organ starateljstva je dužan da odgovori na poziv skloništa za slanje žrtve u zdravstvene institucije, sprovodeći sistem upućivanja.

Zadaci i odgovornosti obrazovnih institucija

Obrazovne institucije su često i redovno u kontaktu sa decom u zajednici. To omogućuje da službenici iz obrazovnih institucija procenjuju prisutnost porodičnog nasilja u životu deteta. Obrazovne institucije mogu da budu jedino sigurno mesto za dete i mogu da otkriju nasilje u porodici. To obrazovnim institucijama daje jedinstvenu priliku da štite i pružaju usluge deci.
Kada neko u obrazovnoj instituciji sumnja da je dete žrtva i da je izloženo bilo kojem obliku porodičnog nasilja, institucija mora da obavesti organ starateljstva ili policiju o slučaju, predajući obrazac za identifikaciju i upućivanje. Prisustvo nasilja u porodici u životu deteta se može odraziti na fizičko, psihičko zdravlje deteta ili na razvoj deteta i njegov/njen odnos sa učiteljima i drugom decom.

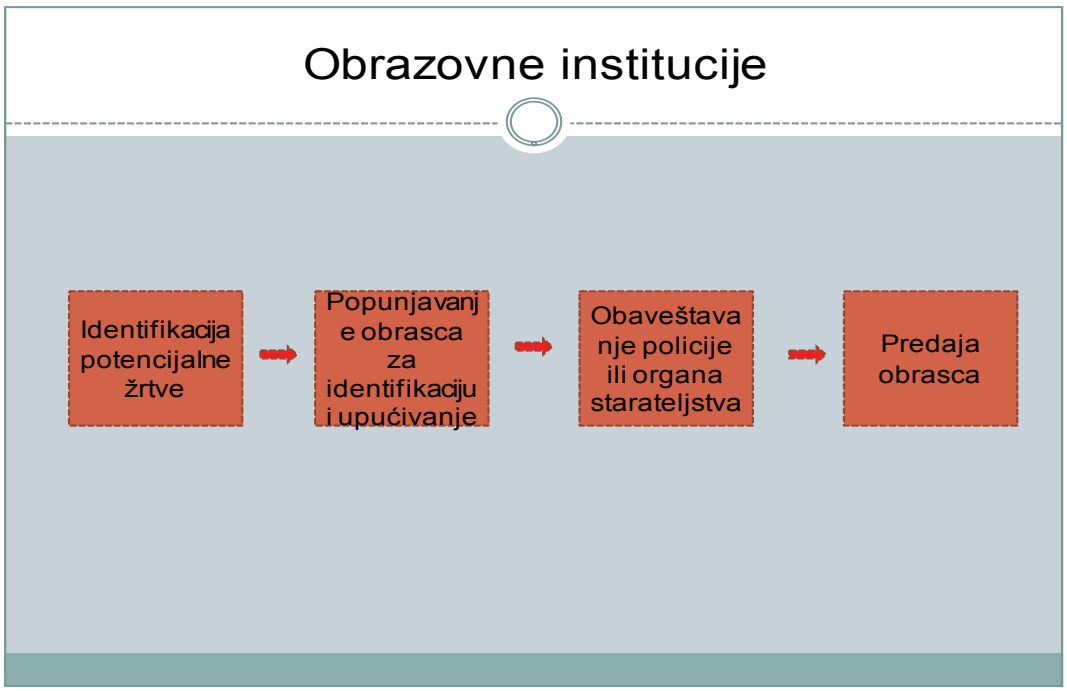

Kada deca ne mogu da pohađaju školu zbog boravka u skloništima, onda Ministarstvo obrazovanja, nauke i tehnologije treba da omogući školovanje te dece prema važećem zakonu.

Instrument 1: odgovornost obrazovnih institucija (dodatak 2).
Instrument 2: obrazac za identifikaciju i upućivanje dece izložene porodičnom nasilju (dodatak 4)
Instrument 3: kontrolna lista za obrazovne institucije (dodatak 12).

Zadaci i odgovornosti zdravstvenih institucija

Kada žrtva prijavi ili zdravstvene institucije sumnjaju da su povrede/oštećenja, bolovi, brige, rane, traume i drugo kod pacijenta nastali kao posledica nasilja u porodici, prva obaveza zdravstvene institucije je da ponudi lekarsku pomoć. Nakon toga, zdravstvena ustanova je dužna da odmah obavesti policiju.
Zdravstvena institucija je dužna da žrtvi pruži besplatne zdravstvene usluge.

Zdravstveni radnik je dužan da pripremi pisani izveštaj u vezi sa slučajem , kada to traži pravosudni organ.

Za izvode iz lekarskog izveštaja, zdravstveni karton pacijenta se čuva prema zakonu o zaštiti ličnih podataka i može se predati pravosudnim organima samo pod uslovima utvrđenim zakonom.
Zdravstvene ustanove su dužne da vode zdravstveni protokol koji se bavi slučajevima porodičnog nasilja u slučaju kada su te institucije prva referentna tačka žrtve.
Ako je sud izrekao zaštitnu meru obaveznog lečenja zavisnosti od alkohola i psihotropnih supstanci, i psiho-socijalni tretman za počinioca nasilja u porodici, zdravstvena ustanova sprovodi te mere u skladu sa važećim zakonom.

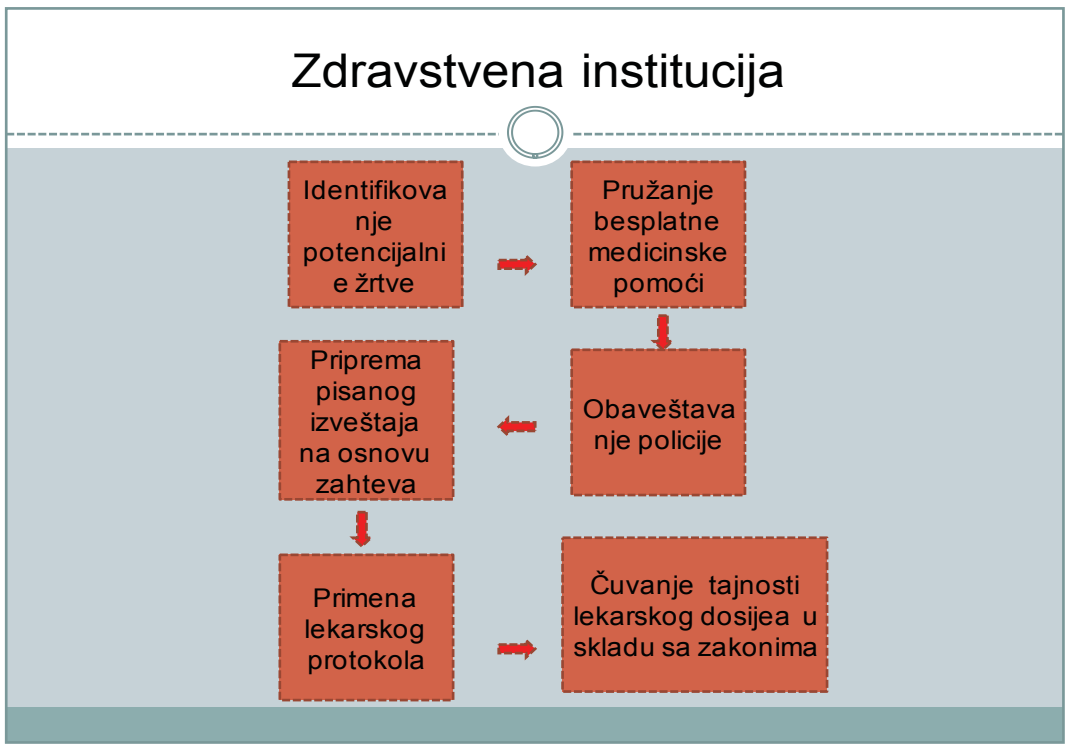

Instrument 1: odgvornost zdravstvenih institucija (dodatak 2)

Instrument 2: kontrolna lista za zdravstvene institucije (dodatak 13)

Zadaci i odgovornosti skloništa

Skloništa nude sigurno mesto 24 sata žrtvama porodičnog nasilja. Skloništa treba da pružaju usluge žrtvama nasilja u porodici i članovim njihovih porodica, kada je to potrebno. Žrtve treba upućivati u sklonište i na usluge od strane institucija odgovornih za podršku žrtvama kakve su KP, CSR, BŽ i drugi subjekti.

Skloništa treba da pružaju:

- Sigurno i okruženje podrške;
- Odeću;
- Hranu;
- Zdravstvene usluge i lekove;
- Savete i psiho-socijalan tretman;
- Pravne savete;
- Poseban tretman za žrtve sa posebnim potrebama/ograničenim sposobnostima;
- Posebna mesta za rehabilitaciju žrtva;
- Različite aktivnosti;

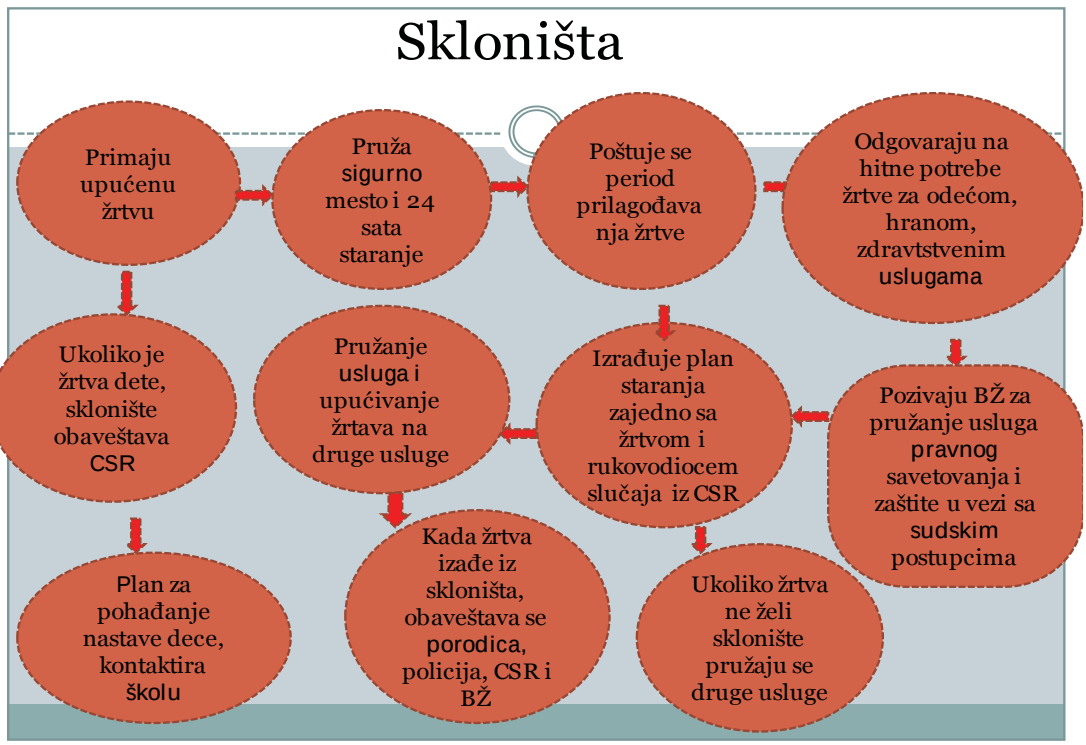

Skloništa su dužna da sprovedu period prilagođavanja u trajanju od 48 sati za novo upućene žrtve. Nakon što se završilo razdoblje prilagođavanja, sklonište izrađuje individualni plan za žrtvu, u saradnji sa rukovodiocem slučaja iz CSR. Usluge se pružaju u skladu sa ovim planom. Kao deo individualnog plana, skloništa su obavezna da pruže obuku / tečajeve relevantne za sve žrtve. Ovi treninzi pomažu u podizanju njihovog profesionalnog razvoja, olakšavaju mogućnosti za zapošljavanje i njihovu integraciju u društvo.

Tokom boravka žrtve u skloništu treba omogućiti kontakt žrtve sa njenom porodicom, rodbinom i prijateljima, i osobljem skloništa. Kada žrtve sa visokim rizikom kontaktiraju porodicu treba da budu u pratnji osoblja skloništa, a sastanke sa porodicom treba obavljati uz policijsku pratnju.
Tokom boravka u skloništu, u slučaju da osoblje skloništa identifikuje, procenjuje bezbednosnu pretnju po žrtvu, osoblje i druge, odmah se kontaktira policija i drugi nadležni organi.

Za svaku žrtvu, sklonište otvara dosije kod slučaja prijema, i informiše je o pravilima i skloništa, uslugama koje se pružaju, satnici i bezbednosnim merama tokom boravka u skloništu. Skloništa su dužna da osiguraju da se identitet i detalji žrtve ne smeju objavljivati bez njenog pristanka. Ako žrtva odbije pomoć i smeštaj u skloništu, objašnjavaju joj se posledice i rizik od ostanka van skloništa i zajedno se izdaju preventivne akcije. Žrtve treba da budu obaveštene o organima i njihovim brojevima za kontakt u slučaju opasnosti. Ako žrtva odbija pomoć, žrtva treba da zna da može zahtevati pomoć i u buduće, kada god je to potrebno.

Kada je potrebno, skloništa žrtvama pružaju različite usluge. Skloništa su dužna da pruže psiho-socijalnu podršku, ukoliko postoji potreba, kroz individualne i grupne sastanke za psihološki tretman. Skloništa su dužna da, prema svojim mogućnostima, žrtvi pruže primarne zdravstvene

usluge. Ako žrtva smeštena u sklonište ima potrebu za zdravstvenim uslugam, skloništa su dužna da pošalju žrtvu u zdravstvene institucije, primenjujući sistem upućivanja.
Skloništa treba da koordiniraju aktivnosti pružanja usluga sa institucijama i drugim akterima. Skloništa su dužna da pozovu BŽ da pruži uslugu pravne zaštite i pravnog savetovanja za sudski postupak, kakve su izrada zahteva za nalog za zaštitu, naloga za hitnu zaštitu, praćenje i zastupanje žrtve u sudskom postupku, pratnju žrtve u policiju, bolnicu ili na sudsku medicinu.

Za sve žrtve i njihovu decu bi trebalo spremiti plan za obrazovanje / dodatno obrazovanje na osnovu identifikovanih potreba. Ovaj plan bi trebalo pripremiti u dogovoru između MONT-a, skloništa, socijalnih radnika iz CSR i žrtava.

Neophodna je koordinacija sa CSR. Ako je smeštena žrtva dete i ima potrebu za zdravstvenim uslugama, skloništa su dužna da pošalju žrtvu u zdravstvene ustanove u prisustvu rukovodioca slučaja iz CSR, primenjujući sistem upućivanja.
Skloništa su dužna da u CSR upućuju slučajeve u kojima smeštene žrtve imaju potrebu za administrativnim uslugama ili podizanje ličnih dokumenata.

Žrtve se mogu prebaciti iz jednog u drugo sklonište prema sporazumima između skloništa i predočenim potrebama u kom slučaju zahtev odobrava relevantno odeljenje MRSP.
Odluku koju žrtvi izda sklonište donose uz pristanak žrtve, zaposleni skloništa, rukovodilac slučaja i CSR. Ovom prilikom treba obavestiti policiju ili BŽ, po potrebi. Policija, branilac žrtve i CSR treba da budu obavešteni o tome kada se žrtva otpušta iz skloništa, i nastavi se sa pružanjem usluge, ako je to potrebno. Rođaci žrtve će biti obavešteni o otpuštanju žrtve, ako je to potrebno ili na zahtev žrtve.

Instrument 1: odgovornost skloništa (dodatak 2)
Instrument 2: kontrolna lista za skloništa (dodatak 15)
Instrument 3: kontrolna lista za period prilagođavanja (dodatak 15)

Odgovornosti tužioca

SJavni tužilac je dužan da ispita dokaze u slučaju porodičnog nasilja kako bi se utvrdilo postoji li dovoljno dokaza da se opravda i podrži procesuiranje predmeta. To uključuje bilo koje kršenje naloga za zaštitu. Tužilac ima ovlašćenje da pokrene krivični postupak po službenoj dužnosti (ex officio). U slučaju kršenja naloga za zaštitu od strane počinioca nasilja u porodici, tužilac mora da postupa u okvirima zakonskih ovlašćenja, kako bi se osigurala bezbednost žrtve porodičnog nasilja.

Tužilac je o slučaju i dokazima obavešten od strane policije. Saradnja između policije i tužioca su važni za tužioca zbog stvaranja jasne slike u vezi sa krivičnim delom, a time podržala optužnica.

Nakon obaveštenja o određenom slučaju, tužilac mora da deluje hitno i po prioritetu, i uvek uzimajući u obzir specifičnosti pojedinog slučaja. Tužilac je dužan da od tog momenta prati rad policije, odnosno (jedinice za porodično nasilje), u koracima koje treba da preduzme za dobijanje dokaza. Tužilac ima obavezu da osigura da su tokom razgovora sa žrtvom, prisutne sve osobe koje prema zakonu moraju da uzmu učešće. Dokaze treba prikupiti u skladu sa odredbama ZKPK o

prihvatljivosti dokaza . Nakon završetka istražnih radnji i kada ima dovoljno dokaza, tužilaštvo bez odlaganja sastavlja optužnicu ili krivičnu prijavu.

Osumnjičeni može da bude uhapšen[18], može mu se odrediti mera pritvora[19] od najviše 48 sati od vremena hapšenja (ukoliko je maloletnik ne može proteći period od 24 sata[20]). Osumnjičenom takođe može biti određen pritvor od strane sudije u pretpresnom postupku posle pisanog predloga tužioca[21] kada se ispune uslovi[22] prema ZKPK.

Kad je žrtva dete, tužilac ima dužnost da pokrene krivično gonjenje na način koji je u najboljem intereseu deteta. Tužilac treba da sa velikom pažnjom nadzire istragu koja uključuje decu kao žrtve , kako bi se osiguralo da se dete ne reviktimizuje tokom procesa, a posebno u fazi predkrivičnog postupka.
Tužilac je dužan da informiše žrtvu o njenim pravima. Tužioci, lično ili uz pomoć branilaca žrtava , savetuju žrtvu o procesu procesuiranja slučaja na sudu. To zahteva da tužilac da pregled svih postupaka i prava žrtve od početka procesa do donošenja konačne odluke suda, i postupaka nakon ovog postupka.

Tužlac ima odgovornost da procesuira sva krivična dela definisana Krivičnim zakonom Kosova. Stoga, u skladu sa KZK, ovi SOP će se takođe primjenjivati i na sve slučajeve povrede Krivičnog zakona kada je delo počinjeno nad jednim članom porodice ili ugroženom žrtvom .

Sva dela nasilja u porodici, kako je definisano u ZZNP, ako se podignu na nivo krivičnog dela, kvalifikovaće se kao krivična dela i takođe kao porodično nasilje, upravo zbog postojanja elemenata iz porodičnih odnosa. Počinioci nasilja u porodici su kreativni u načinima da naškode svojim žrtvama, stoga nije uvijek moguće predvideti sva dela koja se istovremeno mogu tretirati kao nasilje u porodici. Sledi neiscrpna lista krivičnih dela iz Krivičnog zakona koja se mogu počiniti u porodičnim odnosima ili dela koja bi mogla poslužiti kao osnov za krivično gonjenje zbog kršenja naloga za zaštitu:

- Ropstvo, uslovi kao u ropstvu i prinudni rad;
- Teška ubistva
- Nagon na samoubistvo i pomoć pri samoubistvu
- Nedozvoljen prekid trudnoće;
- Laka telesna povreda
- Teška telesan povreda
- Pretnja
- Uznemiravanje
- Napad
- Pooštravanje
- Protivpravno lišavanje slobode
- Narušavanje integriteta stanova i objekata
- Silovanje

18 lan 162 i 163 i ZKPK
19 lan 163 stav 5 i ZKPK
20 lan 65, stav 2 i zakona o maloletnicima
21 lan 165 i ZKPK
22 lan 164, stav 1 ZKPK

- Seksualno zlostavljanje
- Degradiranje seksualnog integriteta
- Seksualno zlostavljanje lica sa duševnim, mentalnim ili emotivnim smetnjama
- Seksualno zlostavljanje lica mlađih od 16 godina
- Seksualni odnosi unutar porodice
- Prisilni brak
- Bračni suživot sa licem mlađim od 16 godina
- Uzimanje ili protiv zakonito držanje dece
- Zlostavljanje i zanemarivanje deteta
- Kršenje porodičnih obaveza
- Sprečavanje u obezbeđivanju sredstava za život
- Krivično delo iz narkotika;
- Ucena
- Samoosuda.

Pružalac usluga ne bi trebalo da se ograničava na ovu listu i u svakom pojedinačnom slučaju treba da da procenu da li određeno delo predstavlja krivično delo porodičnog nasilja. Zajedno sa identifikacijom krivičnog dela kao dela koje sadrži elemente nasilja, daje najbolju mogućnost za zaštitu i žrtava tih dela ali istovremeno pomaže u određivanju prioriteta ovih slučajeva od početka postupka.

Odgovornost sudova

Slučajevi nasilja u porodici se od strane sudova hitno rešavaju. Sudovi su dužni da donose odluke u zakonskom roku.
Postoje dve grane u sistemu pravosuđa: krivična i civilna. Krivično zakonodavstvo i sudovi obezbeđuju javni red. Oni su odgovorni za sankcionisanje kršenja zakona. Iako je većina krivičnih dela počinjena protiv pojedinačnih žrtava, smatra se , međutim, da je krivično delo počinjeno protiv države, zbog toga što država donosi zakone i odgovorna je za njihovu primenu.
Civilno pravosuđe obuhvata sve oblasti koje nisu krivične prirode. Obično se ovi slučajevi odnose na situacije u kojima su zakonska prava pojedinaca prekršena na neki drugi način, a ne krivičnim delom. Civilno zakonodavstvo nudi različite načine da se stanje popravi. Mere zaštite protiv nasilja u porodici, razvod i starateljstvo nad decom spadaju pod civilnu jurisdikciju sudova.
Dela nasilja u porodici mogu da rezultiraju paralelno u dva pravna postupka, u civilnom i krivičnom. Različiti nivoi činjenica i dokaza potrebni su zasebno za oba postupka. Iako ishod jednog postupka može uticati na druge sudske postupke, civilni postupak je uglavnom nezavistan od krivičnog postupka.

Parnični postupak za porodično nasilje

Law on Protection from Domestic Violence enables victims to ask for protection order against acts of domestic violence. Protection orders are filed in within the jurisdiction of victim's residence or accommodation and are issued on the basis of Article 3 of the Law on Protection from Domestic Violence.

Victims of domestic violence may use civil laws for protection from few forms of abuse. LPDV enables victims to submit a request for Protection Order. Protection Order shall be issued by a civil court judge. For the purpose of filling in a request for protection order, victim may seek the assistance of: VA, CSA, Office on Legal Aid and various NGOs' providing such services. In making such a request, there is no need to pay court taxes and victims don't have to hire a lawyer. Civil procedure advantage is that are less time-consuming rather than criminal procedure cases. Protection order is an order issued with a court resolution and defines few protection measures for the victim of domestic violence.

Ovaj nalog izdaje se nakon održavanja ročišta i kada:

- Postoje dokazi koji podržavaju osnovanu sumnju da je počinilac mogao da počini bilo koje delo nasilja u porodici;
- izdavanje naloga za zaštitu je neophodno radi zaštite bezbednosti, zdravlja, dobrobiti žrtve.

Vrste naloga za zaštitu

Postoje 3 vrste naloga za zaštitu, od kojih dva izdaje sud. Treći nalog može da se osigura van radnog vremena sudova.

Nalog za zaštitu- nalog se izdaje sudskim rešenjem kojim se predviđaju mere zaštite žrtve. Trajanje naloga za zaštitu ne može da bude duže od 12 meseci, uz mogućnost produženja na najviše 24 meseca.

Nalog za hitnu zaštitu – nalog se izdaje privremeno, sudskim rešenjem. Trajanje naloga za hitnu zaštitu ističe na kraju ročišta za potvrđivanje naloga za hitnu zaštitu.
Privremeni nalog za hitnu zaštitu se izdaje van radnog vremena sudova od strane načelnika regionalne jedinice kosovske policije protiv nasilja u porodici. Trajanje privremenog hitnog naloga ističe krajem sledećeg dana kada sud radi.

Mere zaštite koje se mogu izreći radi zaštite žrtve/žrtava, preko naloga za zaštitu:
Zaštita od porodičnog nasilja preko naloga za zaštitu, izriče se protiv počinitelja porodičnog nasilja, sledećim merama zaštite:

Mere zaštite sprečavaju počinioca porodičnog nasilja da ne vrši ta dela. Sud, takođe može da naloži počiniocu da dobije neke usluge, kako bi zaštitio žrtve porodičnog nasilja. Mere zaštite koje se mogu odrediti nalogom za zaštitu obuhvataju:

Mere za sprečavanje počinioca porodičnog nasilja:

- mera zaštite , zabrana približavanja počinioca porodičnog nasilja žrtvi;
- mera zaštite, zabrana uznemiravanja lica izloženih nasilju;
- mera zaštite uklanjanje iz stana, kuće ili drugog životnog prostora;
- mera zaštite, pratnja žrtve nasilja (sprovodi policija);
- mera zaštite, uzimanja predmeta (kojima je izvršeno/ili se može izvršiti delo);
- mere zaštite imovine;

- Druge mere koje su potrebne da se zaštiti bezbednost, zdravlje ili dobrobit žrtve i drugih ugroženih lica.

Preventivne usluge za počinioca nasilja u porodici:
- Mere zaštite, medicinsko lečenje od zavisnosti od alkohola i psihotropnih supstanci
- Mere zaštite, psihosocijalni tretman;

Ko može da traži izdavanje naloga za zaštitu:
Izdavanje naloga za zaštitu može da traži: zaštićena stranka; ovlašćeni zastupnik zaštićene stranke; branilac žrtava uz saglasnost zaštićene stranke; predstavnik centra za socijalni rad u opštini u kojoj zaštićena stranka ima boravište ili prebivalište u slučajevima kada je žrtva maloletnik.

Izdavanje Naloga za hitnu zaštitu osim lica navedenih napred, mogu da traže i lica sa kojima zaštićena stranka ima porodične veze; lice koje ima direktna saznanja o jednom ili više dela porodičnog nasilja nad zaštićenom strankom ili NVO koja je upoznata sa problemima žrtve.

Sa ciljem da se primenjuje jedinstveni sistem podnošenja zahteva za nalog za zaštitu i nalog za hitnu zaštitu, sva napred navedena lica dužna su da koristite obrazac priložen u dodatku ovih SOP.

Razmatranje zahteva za izricanje naloga za zaštitu i naloga za hitnu zaštitu radi sudija parničar; a da bi se izbegla mogućnost različitih tumačenja, sudija može da predloži meru koju podnosilac zahteva nije tražio, preporučujući da: BŽ, službenik CSR, skloništa ili bilo koja NVO koja pomaže žrtvi u podnošenju ovog zahteva, kada je potrebno, a zavisno od okolnosti, se ne ograničava na traženje izricanja samo jedne mere.

Standardizovani obrazaca zahteva za nalog za zaštitu pruža praktičniju i jedinstvenu upotrebu na celom Kosovu. Obrazac omogućuje žrtvi da traži više od jedne mere zaštite, tako dajući istovremeno i više diskrecije sudijama u njihovim odlukama. Osim što sam obrazac sadrži sve mere zaštite definisane ZZNP, biće lakše za žrtve (ili drugima koji traže u ime žrtve) da prepoznaju moguće mere zaštite.

Osim zahteva za određenu meru zaštite, preporučuje se da podnosilac zahteva traži i mere na osnovu člana 11.stav 1.5 ZZNP da se sudijama da mogućnost da procene svaki konkretan slučaj ako je potrebno izricanje neke od drugih mera sa ciljem bezbednosti i dobrobiti žrtve ili drugih lica ugroženih porodičnim nasiljem.

Standardizovani obrasci treba da budu dostupni žrtvama i da imaju pristup tim obrascima u sudu, kancelarijama branioca žrtava, centrima za socijalni rad i NVO koje pružaju specijalizovane usluge za žrtve porodičnog nasilja.

Razmatranje zahteva i odlučivanje o nalogu za zaštitu i nalogu za hitnu zaštitu

Nadležni sud u roku od petnaest (15) dana od datuma prijema zahteva za nalog za zaštitu u skladu sa Zakonom o parničnom postupku, zakazuje raspravu, a nakon saslušanja zainteresovanih stranaka i njihovih zastupnika kao i predstavnika relevantnih institucija odlučuje o zahtevu za nalog za zaštitu.

Saslušanje i izricanje se obavljaju i u odsustvu počinioca nasilja u porodici ukoliko je počinilac porodičnog nasilja pozvan redovno i ukoliko je zahtev podržan sa dovoljno dokaza.
Zahtev se smatra povučenim ukoliko se na raspravi za saslušanje ne pojavi ni zaštićena stranka niti ovlašćeni predstavnik zaštićene stranke i ukoliko su ta lica redovno pozvana, ali nisu obavestili sud o razlozima odsustva.

Povlačenje zahteva ne sprečava podnošenje drugog zahteva.

Sud odlučuje o zahtevu za izdavanje naloga za hitnu zaštitu u roku od dvadeset i četiri (24) sata od podnošenja zahteva, prema istom postupku koji važi za nalog za zaštitu.
Odluka o nalogu za zaštitu ili nalogu za hitnu zaštitu izvršava se odmah relevantnom odlukom izrečenom od strane nadležnog suda i odmah se šalje počiniocu nasilja u porodici, kosovskoj policiji, centrima za socijalni rad, kao i drugim strankama u postupku.

Žalbe protiv naloga za zaštitu

Protiv odluke/rešenja o nalogu za zaštitu, može se uložiti žalba u roku od osam (8) dana od dana prijema odluke.
Protiv odluke/rešenja o nalogu za hitnu zaštitu nezadovoljna stranka ima pravo želbe u roku od tri (3) dana od dana prijema odluke.
Pošenje žalbe ne odgađa izvršenje naloga za zaštitu ili naloga za hitnu zaštitu.

Krivični postupak u procesuiranju slučajeva porodičnog nasilja

U slučajevima porodičnog nasilja postoje dve mogućnosti da se taj slučaj procesuira u krivičnom postupku:

Kršenje naloga za zaštitu

Kad počinilac nasilja u porodici krši nalog za zaštitu izrečen od strane suda i/ili policije. Svaki nalog za zaštitu sadrži odredbu da je kršenje jednog takvog naloga krivično delo;

Kršenje naloga za zaštitu, naloga za hitnu zaštitu ili privremenog naloga za hitnu zaštitu u celosti ili delimično, čini krivično delo kažnjivo novčanom kaznom od dve hiljade (2000) evra ili zatvorom do šest meseci.
Stalno ponavljanje kršenja naloga za zaštitu, naloga za hitnu zaštitu ili privremenog naloga za hitnu zaštitu u celosti ili delimično smatra se otežavajućom okolnosti za počinioca dela.

Instrument 1: Dijagram naloga za zaštitu (dodatak 18)
Instrument 2: zahtev za nalog za zaštitu (dodatak 19)
Instrument 3: zahtev za izmenu, nastavak i prekid naloga za zaštitu (dodatak 20)
Instrument 4: zahtev za privremeni nalog za hitnu zaštitu (dodatak 21)

Identifikacija elemenata krivičnog dela nasilje u porodici

Kada počinilac porodičnog nasilja izvrši bilo koje od dela navedenih u Krivičnom zakonu Kosova , onda se krivično gonjenje počinioca vrši u skladu sa odredbama Zakona o krivičnom postupku. Krivični zakon Kosova u okviru različitih navedenih dela predviđa da se takva dela mogu pojaviti i u porodici i u tim slučajevima, ta činjenica će se smatrati otežavajućom okolnosti za počinioca tog dela.

Dakle, iako nasilje u porodici nije predviđeno kao zasebno delo u zakonu, isti navodi da se različita dela nasilja mogu pojaviti i u nasilnim porodičnim odnosima. Prednosti krivičnog postupka su da će se počinilac smatrati odgovornim za svoja dela. U oba slučaja, merodavni organi će postupati u skladu sa odredbama Zakona o krivičnom postupku.

5.4. REINTEGRACIJA I REHABILITACIJA

Rehabilitacija i reintegracija žrtava nasilja u porodici zahteva više vrsta aspekata uključujući i različite aktere. Cilj procesa rehabilitacije i reintegracije je pružiti usluge zaštite i saniranja porodičnog nasilja žrtvama radi oporavka i rehabilitacije od incidenta nasilja u porodici i podršku žrtvama tokom celog procesa. To je kontinuirani proces koji počinje od identifikacije žrtve, odnosno od prvog kontakta žrtve sa institucionalnim akterima/ koji prvi reaguju, do potpune integracije žrtava u društvo. Napori za oporavak i reintegraciju žrtava u društvo istovremeno se moraju baviti i pitanjima fizičkog, psihičkog/ ponašanja, društvenog, ekonomskog aspekta i obrazovanjem, sa kojima se suočavaju žrtve. Proces rehabilitacije i reintegracije se ne završava kada je žrtva daleko od neposredne pretnje nasiljem. Žrtve imaju potrebu za stalnim i pouzdanim savetovanjima, medicinskom negom, obukom i drugom institucionalnom podrškom, koja omogućava žrtvama obrazovanje, zapošljavanje i dugoročni smeštaj. Proces rehabilitacije treba da se je u kontinuitetu, sve vreme, do potpune reintegracije žrtve u društvo.

Smeštaj

Smeštaj žrtava porodičnog nasilja predstavlja početnu fazu i tako značajniju od rehabilitacije i reintegracije žrtve. Smeštanjem žrtve u sklonište podrazumeva sklanjanje žrtve iz nasilnog okruženja i pružanje osećaja fizičke i psihičke sigurnosti. Smeštanje žrtava može da bude kratkoročno i dugoročno i zavisi od mnogo faktora. Većina žrtava porodičnog nasilja traži privremeno sklonište a drugi mogu da traže smeštaj u skloništu do šest meseci.
Ako se žrtva obratila policiji, kosovska policija je dužna da prati žrtvu do skloništa ili do bilo kojeg drugog sigurnog mesta, uz saglasnost žrtve.
Posle smeštaja žrtve u sklonište, sklonište obezbeđuje hranu, odeću, bezbednost, zdravstvenu negu i druge socijalne usluge tokom celog procesa rehabilitacije i reintegracije.
Ako žrtva odbija da bude smeštena u sklonište, dodeljuje se rukovodilac slučaja od strane CSR i obaveštava se branilac žrtava;treba izraditi individualan plan za žrtvu radi pružanja usluga i da se žrtva uputi na druge usluge, kao deo procesa rehabilitacije i reintegracije .
Programi smeštaja za osetljive osobe koje su u schemi socijalne pomoći trebalo bi da budu dostupni svakoj opštini. Svaka opština mora da da prioritet žrtvi nasilja u porodici kako bi se tim žrtvama ponudio smeštaj. Socijalni stanovi su na raspolaganju u nekim opštinama.

CSR procenjuje i daje preporuke o potrebama za nastavak obuhvatanja žrtve socijalnom pomoći u skladu sa važećim zakonodavstvom . U momentu kada su žrtve porodičnog nasilja kvalifikovane za socijalnu pomoć, on/ona treba da aplicira za program za socijalne stanove u opštini u kojoj ima prebivalište. Rukovodilac slučaja iz CSR treba da koordinira sa jedinicom za socijalnu pomoć (u CSR) na način takav da pomogne žrtvi da aplicira za program socijalnih stanova.

Medicinska nega

Žrtve porodičnog nasilja upućuju se u zdravstvene institucije od strane policije ili pružaoca usluga koji ima prvi kontakt sa žrtvom.
Policija je dužna da obezbedi prevoz za žrtve porodičnog nasilja i da ih prati do zdravstvene institucije.
Većina skloništa je u mogućnosti da žrtvama porodičnog nasilja pruži osnovne zdravstvene usluge besplatno, kao što su hrana, higijena i osnovna zdravstvena nega, uključujući i lekove.
Skloništa upućuju žrtve u na dalje medicinsko staranje u javne zdravstvene ustanove, kakve su glavni centri za porodičnu medicinu (GCPM), javne bolnice u nekim opštinama ili u univerzitetsko klinički centar Kosova (UKC) u Prištini. Javne zdravstvene ustanove pružaju besplatne usluge za žrtve obiteljskog nasilja.
Deca žrtve porodičnog nasilja treba da budu u pratnji organa starateljstva kada se upućuju u zdravstvenu ustanovu.
Javne zdravstvene institucije su dužne da pružaju besplatne zdravstvene usluge za žrtve porodičnog nasilja.

Usluge savetovanja

Zbog brojnih psiholoških problema koji proizlaze iz nasilja u porodici, žrtvama su potrebne usluge savetovanja tokom procesa rehabilitacije.
Žrtve treba upućivati u psihijatrijske zdravstvene institucije ili duge nevladine, radi usluga savetovanja.
Skloništa su takođe u mogućnosti da zaposle savetnike za svoje osoblje, kako bi se za žrtve prodičnog nasilja obezbedila psihološka savetovanja.
U skloništima se žrtvama porodičnog nasilja i deci pruža psihološko savetovanje na osnovu njihovog individualnog plana koji su izradili rukovodilac slučaja iz CSR uz saglasnost žrtve.
Ako je potrebno, decu žrtve porodičnog nasilja treba upućivati dečjem psihologu ili psihijatru, u centre porodične medicine, centre za mentalno zdravlje ili centar za mentalno zdravlje dece i odraslih u UKCK u Prištini.
Upućivanje dece u ove ustanove bi trebalo da bude u prisustvu rukovodioca slučaja iz CSR.
CSR se takođe uključuje i u posredovanje u porodici u određenim slučajevima žrtava nasilja u porodici, sa ciljem da pomogne porodicama da izleče svoje odnose i stvore zadovoljavajuću situaciju u porodici.
Službenici CSR obavljaju i posete kući žrtve , sa ciljem da procene opštu situaciju u porodici.
Rukovodilac slučaja iz CSR pomaže žrtvi da izradi individualan plan za pružanje usluga za rehabilitaciju i reintegraciju žrtve.
CSR , takođe može da uputi žrtvu na druge usluge u institucije i NVO koje imaju program za zaštitu i rehabilitaciju žrtava porodičnog nasilja.
Rukovodilac slučaja iz CSR, sklonište i branilac žrtava takođe treba da podrže žrtvu i ojačaju je da samostalno donosi odluke i preuzme odgovornost za njegov/njen život.

Pravna zaštita

Pravna zaštita i besplatne pravne usluge za žrtve porodičnog nasilja je takođe deo rehabilitacije i reintegracije. Svaki pružalac usluga koji ima početni kontakt sa žrtvom porodičnog nasilja treba da se obrati braniocu žrtve.
Branilac žrtve pruža pomoć žrtvama od momenta identifikacije, pre, tokom i nakon sudskog postupka, do njihove reintegracije.
Branilac žrtava pruža pravne savete, obaveštava žrtvu o pravima žrtava, podržava žrtve tokom sudskih postupaka, koordinira sa drugim pružaocima usluga za podršku žrtvama tokom procesa rehabilitacije i reintegracije.
Branilac žrtava osim zahteva za nalog za zaštitu i žalbu na nalog za zaštitu, nije ovlašćen za pripremu pravnih dokumenata za žrtve u građanskim parnicama, kao što su tužba za razvod, tužba za starateljstvo nad decom, tužba za alimentaciju, žalbe i dr. Branilac žrtava za ove pravne usluge treba da uputi žrtve porodičnog nasilja u druge ustanove koje pružaju pravnu pomoć, kao što su regionalne kancelarije za besplatnu pravnu pomoć, koje takođe pružaju besplatnu pravnu pomoć žrtvama.
Regionalne kancelarije za pružanje pravne pomoći za pristup žrtava pravdi, žrtvama treba da daju informacije i savete o njihovim zakonskim pravima, informacije i savete u vezi sa pravnim postupcima, prikupljanje dokumenata, zastupanje u parničnim, krivičnim i upravnim postupcima i koordiniraju sa lokalnim institucijama radi efikasnog pružanja pravne pomoći.

Obrazovanje i zapošljavanje

Važan aspekt za žrtvu da razvije ekonomsku, društvenu i psihološku sigurnost je pružanje mogućnosti za obrazovanje i mogućnosti da razvije njene/njegove veštine kako bi bila samostalna. Sa samostalnošću žrtve dolazi i sigurnost koju on/ona stvara. Nudeći žrtvi obrazovanje, iskustvo i saznanje o zapošljavanju, pružaoci usluga pomažu žrtvi da se reintegriše u društvo.
Posle smeštaja žrtve u sklonište, izrađuje se pojedinačan plan za žrtvu sa rukovodiocem slučaja u skloništu i rukovodiocem slučaja u CSR. Na osnovu tog plana, skloništa su dužna da obezbede obuku / tečajeve relevantne za žrtve , kako bi se poboljšale profesionalne veštine žrtve, pomoglo u pronalaženju mogućnosti zapošljavanja i integraciji žrtve u društvo.
U slučajevima u kojima ima dece , taj plan treba da uključuje i dalje školovanje/obrazovanje zasnovano na identifikovanim potrebama. Ovaj plan bi trebalo da bude spreman u dogovoru između MONT-a, skloništa, socijalnih radnika iz CSR i žrtve.
Rukovodilac slučaja iz CSR i sklonište treba da se obrate opštinskoj direkciji za obrazovanje u opštini u kojoj žrtva živi, kako bi se osiguralo registrovanje žrtava i dece školskog uzrasta.
Za žrtve koje nisu smeštene u sklonište, rukovodilac slučaja iz CSR i branilac žrtava treba da upute žrtve na druge raspoložive usluge a u vezi sa potrebama za zapošljavanje ili obrazovnim potrebama žrtve.
CSR i branilac žrtava treba da upute žrtvu u NVO koje nude tečajeve stranih jezika i druga stručna osposobljavanja i podrže žrtvu da nastavi svoje školovanje.
Rukovocdilac slučaja iz CSR treba da uputi žrtvu u regionalne centre za zapošljavanje (koji se nalaze u Prištini/ Prishtinë, Prizrenu, Uroševcu/Ferizaj, Peći/Pejë, Đakovici/Gjakovë, Mitrovici/Mitrovicë i u 6 mobilnih centara u Dragašu/Dragash, Gračanici/ Graçanicë, Kačaniku/Kaçanik, Dečanu/ Deqan, Podujevu/Podujevë i Srbici/ Skenderaj) radi usluga savetovanja o karijeri, savetovanja o zapošljavanju, evidenciji nezaposlenih, posredovanja pri zapošljavanju i dr.

Rukovodilac slučaja iz CSR treba da uputi žrtvu u centre za stručno osposobljavanje (CSO) koji su u okvirima regionalnih centara za zapošljavanje kako bi se žrtvama porodičnog nasilja obezbedila stručna obuka.
Centri za stručno osposobljavanje pružaju raznovrsne stručno osposobljavanje kao na pr. za poslovnu administraciju, informacione tehnolgije, računovodstvo, grafički dizajn, kancelarijski posao, popravku kancelarijske opreme, popravku bele tehnike, instalaciju vode i centralnog grejanja, industrijsku elektroniku, autoelektriju, zavarivanje, stolarstvo, građevinarstvo, turizam, tekstil, pekarstvo, poslastičarstvo, konobare, kuvare, preradu poljoprivrednih proizvoda i dr. Nakon završenog tečaja za stručno osposobljavanje , žrtva može da se registruje na listu nezaposlenih u Centru za zapošljavanje, kako bi tražila radno mesto.
Regionalni centri za zapošljavanje žrtvi porodičnog nasilja treba da daju prednost pri stručnoj obuci i mogućnostima za zapošljavanje.
CSR imaju za zadatak da informišu žrtve porodičnog nasilja u vezi sa dostupnošću socijalne pomoći i zahtevima i obavezama potrebnim da se ima koristi od socijalne pomoći.
Centri za socijalni rad treba da pomognu žrtvi da dobije lična dokumenta ili druge administrative usluge.

Rehabilitacija i reintegracija počinioca porodičnog nasilja

Sudovi mogu da izreknu zaštitne mere psiho-socijalnog tretmana i zaštitne mere obaveznog lečenja od droge i alkohola za počinioca nasilja u porodici, na osnovu zahteva žrtve za nalog za zaštitu.
Branilac žrtava ili drugi službenici koji pomažu žrtvi u popunjavanju zahteva za nalog za zaštitu treba da savetuju žrtvu o mogućnostima predlaganja ove dve vrste zaštitnih mera koje obuhvataju rehabilitaciju počinioca porodičnog nasilja.
Ukoliko sud izrekne počiniocu porodičnog nasilja meru psiho-socijalnog tretmana, CSR sprovodi tu meru u skladu sa važećim zakonom.
Ukoliko sud izrekne počiniocu porodičng nasilja meru psiho-socijalnog tretmana i meru obaveznog lečenja od zavisnosti od alkohola i psihotropnih supstanci, zdravstvena institucija sprovodi te mere prema važećim zakonima.
Policija Kosova ima obavezu izvršenja mera zaštite koje su izrečene sudskom odlukom.

Obeštećivanje žrtava

U skladu sa različitim međunarodnim i regionalnim dokumentima, uključujući i one koji se, prema Ustavu direktno primenjuju u našoj zemlji, obeštećenje i nadoknada žrtava, posebno onih od nasilja u porodici, je ključni faktor u pomaganju da se žrtve rehabilituju održivo i materijalno. Kao i u ovim međunarodnim dokumentima i naše zakonodavstvo je osiguralo odštetu ili naknadu za žrtve u parničnim i krivičnim postupcima.
S obzirom na činjenicu da neka od dela predviđenih ZZPN sadrže elemente krivičnog dela, pokretanjem krivičnog postupka prema ZKPRK, žrtve porodičnog nasilja imaju pravo na naknadu štete od strane počinioca tog nasilja. Takođe, prema ZKPRK , žrtve nasilja u porodici imaju pravo na razumnu naknadu po nalogu suda počiniocu porodičnog nasilja, koji je proglašen krivim ili proglašen krivim za nanošenje materijalne , fizičke i emocionalne štete žrtvi[23] .

23 ZKPRK, član 62[prava oštećenog], stav.1.4.

Da bi se postigao ovaj cilj, ZKPRK takođe predviđa da žrtva koja u ranoj fazi istrage, a najkasnije u roku od 60 dana od podizanja optužnice, može da podnese 'Izjavu o izazvanoj šteti', koja se nalazi u prilogu SOP. U popunjavanju i podnošenju takvu izjave, žrtvi može pomoći branilac žrtava[24] . Ista izjava može da posluži i kao imovinski zahtev. Žrtva može da ostvari svoj zahtev u parničnom postupku[25] , ili krivičnom postupku. Prema ZKPRK, u slučaju priznavanja krivice od strane počinioca porodičnog nasilja, ili u slučaju pregovaranja o sporazumu o priznavanju krivice, sud mora da se bavi navedenim zahtevom žrtve[26] .

Obrazac treba staviti na raspolaganje policiji, tužilaštvima, braniocima žrtava i sudovima. Svako treba da osigura da je žrtva informisana u vezi sa mogućnostima podnošenja izjave o šteti, kako bi je sud smatrao strankom u krivičnom postupku i žrtva/oštećena stranka ima pristup ovom standardnom obrascu. Ukoliko oštećena stranka odluči da popuni ovaj obrazac, ona to treba da uradi u roku propisanom u članu 218. Pri popunjavanju ovog obrasca , oštećenoj stranci mogu da pomognu ovlašćeni zastupnik i policija. Ukoliko tužilac ili sudija utvrdi da ovaj obrazac nije deo spisa predmeta, treba da osigura da je oštećena stranka informisana i da je imala pristup ovom obrascu, ili da omogući pristup ovom obrascu. Izjava služi da se žrtva smatra strankom u postupku a istovremeno može da posluži i kao imovinski zahtev. Međutim, treba napomenuti da izjava predstavlja sažetak uticaja krivičnog dela na žrtvu, ali ne ograničava da se u daljem postupku daju precizniji podaci ili da se u parničnom postupku traži veštačenje štete koja je žrtvi naneta krivičnim delom.

U nemogućnosti da se realizuje zahtev za odštetu u krivičnom postupku, sud upućuje žrtvu da podnese imovinski zahtev u parničnom postupku. Branilac žrtve može da koordinira pravnu pomoć žrtvama , koordinirajući i pružaoce drugih usluga koji nude tu pomoć u parničnom postupku kao na pr. Agencija za pravnu pomoć ili NVO koje pružaju pomoć žrtvama porodičnog nasilja.

ZKPRK predviđa mogućnost nadokade žrtvi od strane države. Prema ZKPRK, u slučajevima kada sud ne može da naloži isplatu odštete od tuženog zbog nemogućnosti plaćanja, smrti počinioca , žrtva ima pravo da traži od suda da izda nalog za naknadu od strane države . Međutim, očekuje se da se pitanje naknade od strane države reguliše posebnim zakonima za nadoknadu i žrtava drugih krivičnih dela nasilja. Ti zakoni će previđati i kriterijume i načine nadoknade, tako da žrtve do funkcionalizacije programa za nadoknadu od strane države, mogu da ostvare svoje zahteve za odštetu samo od tuženog , podnoseći zahtev sudu kroz krivični ili parnični postupak.

Instrument 1. Izjava o šteti (dodatak 22)

Mere za primenu standardnih operativnih postupaka

Institucionalni akteri i akteri za podršku koji imaju nadležnost i zadatke da se bore protiv nasilja u porodici, dužni su da postupaju u skladu sa aktivnostima opisanim u njihovim SOP, koje su integrisane u ove postupke.

Standardni operativni postupci su izrađeni na osnovu odredbi važećih zakona i u slučaju izmena i dopuna zakona i podzakonskih akata, Agencija za ravnopravnost polova i drugi akteri dužni su da sprovode pripreme za izmene i dopune tih postupaka u roku od 30 dana od dana izmene zakona, podzakonskih akata, memoranduma o razumevanju i institucionalnih SOP.

24 Ibid., član 218[Izjava oštećenog o šteti].

25 Imovinsko pravni zahtevi u parničnom postupku rešavaće se u skladu sa zakonom o parni nom postupkuu republike Kosovo.

26 Ibid., član 233[sporazumni dogovor o priznavanju krivice], stav. 8,9,12,13,19.

Sve institucije nadležne za hitne zadatke, koji se ne mogu odložiti, prema ovom postupku, će organizovati 24-satno dežurstvo sedam dana u nedelji, za relevantne državne službenike koji su zaduženi za linije koje se bave porodičnim nasiljem.
Institucionalni akteri i akteri za podršku će čuvati podatke u sistemu integrisanog upravljanja informacijama, sa ciljem prikupljanja podataka.
Usvajanjem standardnih postupaka, odgovorni institucionalni akteri i akteri za podršku dužni su da preduzmu sve radnje predviđene za njihovo sporovođenje.

6. Praćenje i procena

Praćenje i procena sprovođenja SOP je važan proces koji se treba raditi sistematski. Ovim procesom se ima za cilj procena primenjivosti SOP u praksi; namenjen je za procenu nivoa sprovođenja od strane različitih aktera kao i da identifikuje teškoće i moguće izazove u njihovoj primeni.

Praćenje sprovođenja SOP služi za nekoliko svrha:

- Da Čuva odgovornost institucijaa u ispunjenju zakonskih obaveza .
- Da Omogući identifikaciju praznina u SOP, propisima i trenutnoj praksi.
- Informacije prikupljene praćenjem i procenom pomažu da se poboljša SOP, strategije za borbu protiv nasilja u porodici i u formulisanju budućeg zakonodavstva.
- Pomaže proceni potreba svesti o sprečavanju, prijavljivanju i borbi protiv nasilja u porodici

Dnevno praćenje i procena sprovođenja SOP treba da se obavlja unutar svake institucije. Svaka institucija koja je odgovorna za sprovođenje SOP je takođe dužna da prati i procenjuje njihovo sprovođenje - po hijerarhijskom lancu (na pr. Policija prati sprovođenje SOP unutar svojih odeljenja i jedinica, i tokom redovnog izveštavanja različitih jedinica, procenjuje i sprovođenje SOP).

Najvažnije je da se obavlja i spoljno praćenje i procenjivanje/nepristrasno sprovođenja SOP, na način koji pruža realnu sliku njihovog sprovođenja. Spoljno praćenje i procena mogu da se obavljaju od strane bilo koje institucije / lokalne NVO (dobrovoljno ili putem njihovog angažovanja sa ciljem praćenja i procene) ili od strane bilo koje međunarodne institucije.

Odgovoran iz kancelarije koordinatora za porodično nasilje radiće prikupljanje informacije dobijenih iz procesa praćenja i procene na kraju svake godine, kao i proces obrade tih podataka u izveštaj o praćenju i proceni. Taj izveštaj treba da elaborira i izazove u sprovođenju SOP , uključujući i preporuke i predloge za eventualne promene u SOP, i svake godine treba da ga distribuira članovima međuministarske grupe za borbu protiv nasilja u porodici.

7. DODACI/SREDSTVA

Dodatak 1. Tabela sa listom kontakata državnih institucija i drugih aktera za zaštitu od nasilja u porodici

Dodatak 2. Organogram odgovornosti svake institucije i informacije koje institucije treba da daju žrtvama.

Dodatak 3. Osnovni obrazac podataka o žrtvama porodičnog nasilja.

Dodatak 4. Obrazac za identifikaciju i upućivanje dece izložene porodičnom nasilju iz škola.

Dodatak 5. Izjava o saglasnosti žrtve.

Dodatak 6. Obaveštenje o pravima žrtava porodičnog nasilja.

Dodatak 7. Kontrolna lista za službenika za identifikaciju.

Dodatak 8. Kontrolna lista za procenu rizika.

Dodatak 9. Kontrolna lista za policiju

Dodatak 10. Kontrolna lista za branioca žrtava

Dodatak 11. Kontrolna lista za centar za socijalni rad

Dodatak 12. Kontrolna lista za obrazovne institucije

Dodatak 13. Kontrolna lista za zdravstvene institucije

Dodatak 14. Kontrolna lista za skloništa

Dodatak 15. Kontrolna lista za period razmišljanja.

Dodatak 16. Planiranje bezbednosti sa žrtvom porodičnog nasilja

Dodatak 17. Savet za pripremu plana bezbenosti za žrtvu porodičnog nasilja

Dodatak 18. Dijagram za nalog za zaštitu

Dodatak 19. Zahtev za nalog za zaštitu

Dodatak 20. Zahtev za izmenu, produžetak i prekid naloga za zaštitu

Dodatak 21. Zahtev za privremen nalog za hitnu zaštitu

Dodatak 22. Izjava o šteti.

Dodatak 23. Generalni organogram SOP

Dodatak 24 . Izricanje privremenog naloga za hitnu zaštitu

Dodatak 1. Tabela sa listom kontakata državnih institucija i drugih aktera za zaštitu od nasilja u porodici

Akteri podrške Organi odgovorni za primenu Kontakti

Uprava za Istrazivanje Teskih Slucajeva

	Ime	Prezime.	ID	Cin	Stanica	Jedinica.	Br.tel. lokal-V-sat dhe mobil
1	Tahire	Haxholli	2835	Kapiten	UITS	Sef.sek/nasilja u porodici,centralni nivou	1194 /044.593.502
2	Xhemile	Behluli	488	Vodnik	UITS	Istrazivac/ Nasilje u Porodici	1214./044.167.157
3	Mervete	Ribari	1358	Policajac	UITS	Istrazivac/ Nasilje u Porodici	1214/044.153.112
Regional Directory Prishtina							
1	Violeta	Krasniqi	1620	Vodnik	RIJ (Regionalna Istrazna Jedinica)	Staresina/ Nasilje u Porodici	1975/044.234.784
2	Shkelzen	Syla	581	Policajac	RIJ	Istrazivac/ Nasilje u Porodici	1975/044333.699
3	Kadri	Zylfiu	810	Policajac	RIJ	Istrazivac /Nasilje u Porodici	1975/044.160.979
4	Elmaze	Rama	3749	Policajac	St.Sever	Istrazivac / Nasilje u porodici	2826/044.340.279
5	Naim	Maliqi	276	Policajac	St.Sever	Istrazivac / Nasilje u Porodici	2826/044.192.776
6	Zllatija	Azemi	5443	Policajac	St.Lipljan	Istrazivac / Nasilje u Porodici	2616/045.548.025
7	Fejsall	Ahmeti	4560	Policajac	St.Lipljan	Istrazivac/ Nasilje u Porodici	2616/044.454.464
8	Beqir	Sheholli	1590	Policajac	St.Podujevo	Istrazivac / Nasilje u Porodici	2531/044.162.369
9	Kada	Bajrami	5111	Policajac	St.Podujevo	Istrazivac / Nasilje u Porodici	2531/044.700.901
10	Sokol	Alihajdari	599	Policajac	St.Jug	Istrazivac /Nasilje u Porodici	3930/148.598
11	Ramize	Bekteshi	6106	Policajac	St.Jug	Istrazivac/ nasilje u Porodici	3930/044.249.114
12	Selvete	Krasniqi	8146	Policajac	St.Centar	Istrazivac / Nasilje u porodici	2032/044.263.424
13	Sevdije	borovci	3433	Policajac	St.Obilic	Istrazivac/ Nasilje u Porodici	2108/044.825.273
14	Selvete	Zeka	7156	Policajac	St.K.Polje	Istrazivac /Nasilje u porodici	2246/045.296.477
15	Zenë	Aliu	6047	Policajac	St.Gracanica	Istrazivac / Nasilje u Porodici	2711/044.390.123
16	Enver	kastrati	6620	Policajac	St. Glogovac	Istrazivac / Nasilje u porodici	2317/044.613.090

Regionalna Uprava Urosevac							
1	Behxhet	Krasniqi	5773	Vodnik	Regionalni Kordinator	RIJ Urosevac	3028/044.130.306
2	Ramadan	Kqiku	533	Policajac	RIJ	Istrazivac / Porodicno Nasilje	3090/044.343.502
3	Selvete.	Gurguroci	561	Policajac	S.P.Urosevac	Istrazivac/ Porodicno Naasilje	3090/044.325.415
4	Lindita	Jashari	1182	Policajac	S.P.Urosevac	Istrazivac/Porodicno Nasilje	3090/044.652.767
5	Milaim.	Ademaj	6439	Policajac	P.S. Urosevac	Istrazivac /Porodicno Nasilje	3204/044.570.338
6	Drita	Bytyqi	7562	Policajac	P.S Stimlje	Istrazivac / Porodicno Nasilje	3204/044.205.714
7	Njazi	Elezi	4967	Policajac	P.S Stimlje	Istrazivac / Porodicno Nasilje	3345/044.276.381
8	Majlinda.	Sadiku.	7090	Policajac	P.S. Kacanik	Istrazivac / Porodicno Nasilje	3345/044.803.978
9	Mirije	Gashi.	8089	Policajac	P.S Elezhan.	Istrazivac / Porodicno Nasilje	3386/044.436.383
10	Zhivorad.	Staletovic	3845	Policajac	P.S Strpce	Istrazivac /Porodicno Nasilje	3418/045.284.936
11	Ramiz.	Rexhepi	2218	Policajac	P.S. Strpce	Istrazivac / Porodicno Nasilje	3418/044.271.842
Regionalna Uprava Mitrovica							
1	Mirsada.	Mustafa	4658	Vodnik	Nadzornik i Istrazivac	Porodicno Nasilje i zlostavljanje dece	4019/044.949.039
2	Sabit.	Hajdari.	4112	Policajac	RIJ Mitrovica	Istrazivac/ Porodicno Nasilje	4019/044.540.490
3	Leonora.	Kelmendi.	4102	Policajac	Stanica Jug	Istrazivac/ Porodicno Nasilje	4125/044.426.658
4	Valbona.	Selmani	8242	Policajac	Stanica Jug	Istrazivac/ Porodicno Nasilje	4125/044.596.728
5	Bukurije.	Ferati.	1815	Policajac	Stanica Vucitrn	Istrazivac/ Porodicno Nasilje	4529/044.373.295
6	Mentor.	Imeri.	1841	Policajac	Stanica Vucitrn	Istrazivac/ Porodicno Nasilje	4529/044.196.897
7	Elheme	Salihi.	3876	Policajac	Stanica Srbica	Istrazivac/ Porodicno Nasilje	4725/044.195.483
8	Lulzim	Geci.	2413	Policajac	Stanica Srbica	Istrazivac/ Porodicno Nasilje	4725/273.140
9	Milovanka	Blazic.	5987	Policajac	Stanica Sever	Istrazivac/ Porodicno Nasilje	4200/044.930.656
10	Kenan	Koxhadish.	7681	Policajac	Stanica Sever	Istrazivac/ Porodicno Nasilje	4200/044.676.910
11	Milivoje	Miletic	8170	Policajac	Stanica Sever	Istrazivac/Porodicno Nasilje	4200/045.357.470
12	Oligica.	Vuletic.	8122	Policajac	Stanica Zvecan	Istrazivac/ Porodicno Nasilje	4322/064.917.3284
13	Zorica.	Vukadinovic.	5883	Policajac	Stanica Leposavic	Istrazivac/ Porodicno Nasilje	4641/065.809.1024

14	Paun	Jovanovic.	5031	Policajac	Stanica Leposavic	Istrazivac/ Porodicno Nasilje	4641/066.515.7109
15	Dejan	Lazarevic	5835	Vodnik	Stanica Z.Potok	Istrazivac/ Porodicno Nasilje	4400/045.364.353
Regionalna Uprava Prizren							
1	Shemsije	Jonuzaj	2871	Vodnik	Nadzornik RIJ	Porodicno nasilje i zlostavljanje dece	60-28/044.205.136.
2	Rahime	Kryeziu	2858	Policajac	RIJ	Istrazivac/ Porodicano Nasilje	60-28/044.216.311
3	Ahmet	Gashi	940	Policajac	RIJ	Istrazivac/ Porodicno Nasilje	60-28/044.191.281
4	Velvetie.	Zogaj	718	Policajac	RIJ	Istrazivac/Porodicno Nasilje	60-28/044.190.686
5	Shkendije	Kurti	4839	Policajac	Alfa-Prizren	Istrazivac/ Porodicno Nasilje	61-54/044.389.815
6	Hamide.	Fetiu.	3197	Policajac	Policijska Stanica Suvareka	Istrazivac/ Porodicno Nasilje	65-41/044.216.449
7	Brahim	Sedolli.	1711	Policajac	Policijska Stanica Suvareka	Istrazivac/ Porodicano Nasilje	65-41/044.218.379
8	Deshire	Kryeziu.	7696	Policajac	Policijska Stanica Orahovac	Istrazivac/Porodicno Nasilje	63-30/044.601.691
9	Besim	Krasniqi	4569	Policajac	Policiska Stanica Orahovac	Istrazivac/Porodicano Nasilje	63-30/044.242.336
10	Hashim	Jonuzaj.	4028	Policajac	Policisjka Stanica Dragas	Istrazivac/Porodicano Nasilje	67-20/044.381.088
11	Hatixhe	Hoxhaj	3293	Policajac	Policijska Stanica Dragas	Istrazivac/Porodicno Nasilje	67-20/044216.336
12	Dalip	Kastrati.	1956	Policajac	Policijska Statnica Malisevo	Istrazivac/ Porodicano Nasilje	6426/044205.125
13	Halime.	Bytyqi	6124	Policajac	Policijska Stanica Malisevo	Istrazivac/ Porodicno Nasilje	64-26/044.534.322
Regionalna Uprava Pec							
1	Violeta	Demhasaj	2783	Policajac	Pol.St.Pec	Istrazivac/Porodicano Nasilje	5077/044.245.905
2	Rasim	Muja	5674	Policajac	Pol. St. Pec	Istrazivac/ Porodicano Nasilje	5077/044.245.905
3	Ibrahim	Berisha	2796	Policajac	Pol. St.Pec	Istrazivac/ Porodicno Nasilje	5077/044.568.400
4	Dem	Laha	3025	Policajac	Pol.St. Djakovica	Istrazivac/Porodicno Nasilje	5543/044.236.981
5	Berlinda	Berisha	3907	Policajac	Pol.St. Djakovica	Istrazivac/ Porodicano Nasilje	5543/044.180.439

6	Lirije	Podrimaj-Beqiraj	6018	Policajac	Pol.St. Djakovica	Istrazivac/ Porodicno Nasilje	5526/044.580.158
7	Ruke	Dobraj.		Policajac	Pol.St. Djakovica	Istrazivac/ Porodicano Nasilje	5404/044.385.184
8	Osmon	Selmonaj.	2443	Policajac	Pol. St.Junik	Istrazivac/ Porodicno Nasilje	5404/044.179.087
9	Shqipon	Dodaj	3679	Policajac	Pol.St.Klina	Istrazivac/ Porodicano Nasilje	5205/044.295.202
10	Saibe	Shala		Policajac	Pol. St.Klina	Istrazivac/ Porodicno Nasilje	5205/044.222.853
11	Bekë	Alushaj	1225	Policajac	Pol. St. Istok	Istrazivac/ Porodicano Nasilje	5138/044.232.067
Regionalna Uprava Gnjilane							
1	Zetë	Emini	6322	Policajac	RIJ- Gnjilane	Istrazivac/ Porodicno Nasilje	70-82/044.485.733
2	Aferdita	Veseli	7487	Policajac	Gnjilane	Istrazivac/ Porodicno Nasilje	70-24/044.376.148.
3	Mirsije	Kastrati	3536	Policajac	Kamenica	Istrazivac/ Porodicno Nasilje	71-23/044.244.067
4	Ibadete	Sylejmani	958	Policajac	Vitina	Istrazivac/ Porodicno Nasilje	75-23//044.532.759
5	Danica	Nikolovska	393	Policajac	Novobrdo	Istrazivac/ Porodicno Nasilje	044.711650
6	Slavisha	Miloshevic	4616	Policajac	Pol. St. Klokot	Istrazivac/ Porodicano Nasilje	044.644.103
7	Lulzim	Neziri	3509	Policajac	Partes	Istrazivac/ Porodicano Nasilje	044.244.635
8	Stojkoviq	Slobodan	ID 4084	Policajac	Grad	Istrazivac/ Porodicno Nasilje	045.450.390

Br.	Centar za Socialni Rad	Ime Direkcije CSR	Tel. Fiks/Faks	Mobilni
1	Pec	Drita Kelmendi	039-433-473	044-298803
2	Decane	Islam Mustafa	0390-361-014	044-125026
3	Junik	Behar Feta		044-253293
4	Klina	Gustin Berisha	039-471-476	049-806356
5	Istok	Haki Ibrahimaj	039-451-140	044-232315
6	Djakovica	Gjon Luli	0390-323-510	044-134423
7	Pristina	Ahmet Fejzullahu	038-244-841	044 -312559
8	Pristina	Bedri Zeneli	038-212- 478 044-224-876	Fahrush Neziri 044-164019
9	Pristina	Muharrem Kikaj	038-213 082	044-623324
10	Obilic	Haki Mjekiqi	038-562-077	044-250565
11	Gracanica	Dragan Nacic		049-776700
12	K.Polje	Abaz Xhigoli	038-536-462	044-455327
13	Gllogovac	Elmi Dobra	038-584-356	044-181622
14	Lipljan	Makfire Shamolli	038-581-454	044-312184

15	Podujevo	Habit Gashi	038-571-838	044-241053
16	Stimlje	Hasan Avdyli	0290-389-031	044-205830
17	Gnjilane	Beqir Selimi	0280-320-140	044-290591
18	Novobrdo	Svetozar Aleksic	038-576-037	044-541213
19	Klokot	Aleandra Peric		044-732517
20	Partes	Tihomor Simic		045-597496
21	Vitina	Demush Mehmeti	0280-381-660	044-194041
22	Kamenica	Rifat Hajdari	0280-371-099	044-230892
23	Urosevac	Musa Baftiu	0290-327-525	044-856693
24	Raniluk	Zoran Ristic	0280/75195	045-547937
25	Strpce	Jovica Markoviq	064-383-1543	045-526561
26	Elezhan	Halim Loku		044-206889
27	Kacanik	Ramadan Luzha	0290-380-671	044-224-919
28	J. Mitrovica	Miran Salihu	028-535-440	044-208777
29	S. Mitrovica	Miladin Gjuroviq	028-424-468	063-8184830
30	Zvecan	Svetlana Mihajlovic	028-665-159	063-8620971
31	Leposavic	Dragan Jablanovic	028-83977	063-8620971
32	Skenderaj	Zenel Hoxha	028-582-247	044-158454
33	Vucitrn	Naime Krasniqi	028-572-006	044-347579
34	ZubinPotok	Tatjana Kompirovic	028-460-064	064-8226703
35	Prizren	Nuhi Koçinaj	029-223-451	044-139850
36	Dragas	Ibrahim Gashi	029-281-227	044-415635
37	Malisevo	Agron Kryeziu	029-269-004	044-335944
38	Orahovac	Bilbil Oruçi	029-276-663	044-200658
39	Suvareka	Sami Rakaqi	029-271-165	044-209864
40	Mamusa	Esat Morina		045-546654

Br.	Opstinska Direkcija za Skolstvo	Ime Uprave	E-mail Adresa	Mobilni
1	Pristina	Halim Halimi Refiku	halim.halimi@ks-gov.net sevdijeabazi@hotmail.com	044/500-769 038/233-575. 044/173-584
2	K. Polje	Islam Shabani	ishabani_58@yahoo.com	044/234-770. 038/536-087-124
3	Glogovac	Arsim Mehmeti	arsimmehmeti77@hotmail.com	044/207-448. 038/ 584-100
4	Podujevo	Nexhmi Rudari	nexhmi.rudari@ks-gov.net	044/ 888-765 038/ 571-227
5	Obilic	Ismail Kushumliu Rexhep Zeka	rexhepzeka@live.com	044/339-094 038/ 560-340 044/ 875-226
6	Urosevac	Agim Berisha Adem Muhagjeri	agimi.berisha@hotmail.com shkurte_fr@hotmail.com	044/202-058. 0290/324-304
7	Stimlje	Nazmi Iballi	n_iballi@yahoo.com bilanci_n@hotmail.com	044/ 199-124. 044/283-546
8	Lipljan	Nazmi Krasniqi Sami Drenica	nazmi_krasniqi@live.com	044/ 309-540. 044/251-082

9	Elezhan	Nersim Drenjani	n.dernjani@hotmail.com	044/227-458. 0290/385-105
10	Kacanik	Azem Guri	azemguri@hotmail.com	044/ 193-941.0290/380-835
11	Djakovica	Silvana Haxhikadrija	silvana.haxhikadrija@gmail. xhemileboshnjaku@yahoo.	0390/322-680 044/418-750
12	Orahovac	Besa Hoxha Beqiri	besa.hoxha.beqiri@ks-gov.net besa86@hotmail.com	044/204-076
13	Malisevo	Isuf Morina	remzibuqaj@hotmail.com	044/ 365-798
14	Gnjilane	Bujar Nevzati	b.nevzati@hotmail.com	044/132-050.0280/ 323-458
15	Kamenica	Fahrije Kryeziu	fahrije.kryeziu@gmail.com shefikrudhani@hotmail.com	044/250-760.0280/ 371-550
16	Vitina	Fehri Qerimi	fehriqerimi@hotmail.com	044/ 480-904
17	Novobrdo	Adem Abazi	adem_abazi@hotmail.com	044/ 592-666.038/ 576-123
18	Mitrovica	Ali Bejta	alibejta@hotmail.com	044/ 272-072
19	Skendëraj	Jashar Lushtaku	jasharlushtaku@hotmail.com	044/ 192-512
20	Vucitrn	Qerim Selimi	qselimi@yahoo.com	044/ 176-219
21	Pec	Muse Krasniqi Violeta	drejtoratiarsimit@hotmail.com	044/ 249-265.039/431-658
22	Istok	Agim Haxhiu	agim.haxhiu@gmail.com	044/ 266-398
23	Klina	Ramiz Rrusta	r.rrusta@hotmail.com	044/ 201-299. 039/ 471-628
24	Decane	Qazim Maloku	qaza_maloku@hotmail.com	044/134-143
25	Prizren	Nexhat Çoçaj	nexhatcocaj@gmail.com	049/044/143-188.029 /244-481
26	Suharekë	Xhemail Shala	xhem_shala@hotmail.com sahadetekuqi@hotmail.com	044/ 356-234.029/ 271-295
27	Junik	Musë Krasniqi	artanikrasniqi@hotmail.com	044/ 943-046
28	Dragas	Hajri Ramadani	hajri.ramadani@hotmail.com	044/ 410-124.029/ 281-646
29	Mamusa	Cafer Morina	cafermorina@hotmail.com ndm.m@hotmail.com	044/120-312.029.273-049 044/540-660
30	Partes	Milivoje Jovanoviq Ivica Janci	milivoje_jovanovic@hotmail.com jancamco@yahoo.com	049/ 779 008. 049/362 365
31	Klokot	Momçillo Stojkoviq	Momcilo.stojkovic@yahoo.com	044/640-839
32	Raniluk	Milivoje Jovanoviq Ivica Janci	milivoje_jovanovic@hotmail.com jancamco@yahoo.com	049 /779 008.049/ 362 365
33	Strpce	Momçillo Stojkoviq	Momcilo.stojkovic@yahoo.com	044/ 640-839
34	Gracanica	Zvonimir Vasiq	zvasic13@gmail.com	044/757-039
35	Leposavic	Sadik Ymeri		044 631-022
36	Zvecan	Verica Ristiq	Vericaristic3@yahoo.com	049/776 569

Kontakt Lista za Urgente Centre i Regionalne Bolnice na Kosovu			
	Institucija	Mesto	Br. Telefona
1	Urgentni Centar Pristina	Pristina	0385006003445
2	Urgentni Centar Gnjilane	Gnjilane	0280320190
3	Urgentni Centar Mitrovica	Mitrovica	049736173
4	Urgentni Centar Vucitrn	Vucitrn	028571406
5	Urgentni Centar Prizren	Prizren	029230189

6	Urgetni Centar Djakovica		Djakovica	0390390358
7	Urgentni centar Pec		Pec	039432947
8	Urgentni Centar Urosevac		Urosevac	044322965
List Broja Telefona Oficira KZPZ (Kancelarija za Zastitu i Pomoc Zrtva)- ukljucujuci i dezurne brojeve u regionima				
	Ime i Prezime	Titula	Kancelarija/ Mesto	Broj Tel
1	Arta Kelmendi	Rukovodilac u KZPZ	Centralna Kancelarija Pristina	044.199.965
2	Shenaj Berisha	Kordinator u	Centralna Kancelarija Pristina	044.345.356
3	Bekim Dugolli	KZPZ	Kancelarija ZZ, Pristina	044.352.930 and no. in charge 044.278.738
4	Arlind Popaj	Branioc Zrtva	Kancelarija ZZ, Pristina	044.425.471
5	Armend Latifi	Branioc Zrtva	Kancelarija ZZ, Pristina	044.345.359
6	Saranda Keqekolla	Branioc Zrtva	Kancelarija ZZ, Pristina	044.362.831
7	Drita Cakiqi	Odgovoran za pomocnu liniju	Sef operativnog odseka za pomocnu liniju	Call free of charge to help line 080011112 044.345.358
8	Vlora Jonuzi	Operater pomocne linije	Personal u odseku operatera za pomocno liniju	080011112
9	Sevime Baruti	Operater pomocne linije	Personal u odseku operatera za pomocnu liniju	080011112
10	Bekim Berisha	Operater u pomocnu liniju	Personal u odseku operatera za pomocnu liniju	080011112
11	Shefqet Rexha	Branioc zrtva	Kancelarija za ZZ u Kamenici	044.425.473
12	Ibrahim Terstena	Branioc Zrtva	Kancelarija za ZZ u Urosevac	044.352.937 and no. in charge 044.161.138
13	Sedat Topalli	Branioc Zrtva	Kancelarija za ZZ u Urosevac	044.172.362
14	Ganimete Kitmiri	Branioc Zrtva	Kancelarija za ZZ u Prizren	044.345.360
15	Shemsije Sagdati	Branioc Zrtva	Kancelarija za ZZ u Prizren	044.345.360
16	Agim Pula	Branioc Zrtva	Kancelarija za ZZ u Djakovici	No. in charge 044.418.668
17	Hokë Haxhaj	Branioc Zrtva	Kancelarija za ZZ Decan	No. in charge 044.425.469
18	Demë Hasanaj	Branioc Zrtva	Kancelarija za ZZ Pec	044.117.518
19	Saime Sylaj	Branioc Zrtva	Kancelarija za ZZ u Istok	No. in charge 044.352.934
20	Burhan Maxhuni	Branioc Zrtva	Kancelarija za ZZ u Mitrovici	044.174.962 and no. in charge 044.310.466
21	Eroll prekazi	Branioc Zrtva	Kancelarija za ZZ u Mitrovici	044.825.166
22	Hatixhe Sinani-Latifi	Branioc Zrtva	Kancelarija za ZZ u Severnoj Mitrovici	045.237.753
Sudska Medicina				
1	Medicinski Ekzamineri- Fizikalna Ekzaminacija			044.425.369
2	Forenziski primeri			044.377.275

Dodatak 2. Organogrami odgovornosti i informacije koje institucije treba da daju žrtvama.

Informacije koje policija daje žrtvama

- Broj telefona
- Polcijski kontakt koji pomaže žrtvama;
- Prava žrtava prema zakonu o zaštiti od porodičnog nasilja,
- Uključuje i pravo da traži nalog za privremenu hitnu zaštitu;
- Usluge pravne pomoći, psihološke pomoći i druge pomoći na raspolaganju;
- Omogućuje žrtvi da kontaktira sa pružaocem usluga ;
- Zaštitaa lica koje je prijavilo slučaj porodičnog nasilja, ako ima potrebe.
- Obaveštavanje žrtve/pravnog zastupnika o privremenim hitnim nalozima
- Prevoz žrtava u sklonište, ili negde drugo
- Izvođenje počinioca porodičnog nasilja iz stana prema nalogu za zaštitu;
- Obezbeđivanje primerka policijskog izveštaja žrtvi;
- Statusi istrage i lokacija počinioca;
- Policija pomaže u uzimanju ličnih stvari žrtve;
- Policija pokreće krivične postupke u slučaju kršenja naloga za zaštitu;
- Policija pruža bezbednost, uključujući i prevoz žrtve na sudske rasprave, ako postoji rizik

Odgovornost policije

- Primena naloga za zaštitu
- Hitna zaštita i procena rizika ;
- Izricanje naloga za privremenu hitnu zaštitu;
- Upotreba razumnih sredstava da se žrtva zaštiti ;
- Hapšenje počnioca porodičnog nasilja
- Savetuje žrtvu o pravima na osnovu zakona, uključujući pravo da traži nalog za privremenu hitnu zaštitu ;
- Savetuje o uslugama pravne pomoći, psihološke i druge pomoći ;
- Omogućava žrtvi da kontaktira sa pružaocem usluga ;
- Pruža prevoz žrtvi do sigurnog mesta;
- Štiti svedoke ;
- Udaljava počinioca nasilja u skladu sa nalogom za zaštitu ;
- Obezbeđuje kontakt službenika policije .
- Priprema izveštaja
- Obezbeđuje žrtvi primerak izveštaja
- U slučaju lica mlađih od 18 godina, kontaktira CSR
- Pomaže u uzimanju ličnih stvari žrtve
- Pokreće krivične postupke u slučaju kršenja naloga za zaštitu
- Pokreće krivične postupke za krivična dela
- Policija pruža sigurnost, uključujući i prevoz žrtve na sudske rasprave, ako postoji rizik
- Informiše žrtvu o statusu istrage i lokaciji počinioca
- Intervjuiše lica mlađa od 18 godina, u prisustvu socijalnog radnika
- Intervencija na mestu događaja porodičnog nasilja
- Traži nalog sa zakonski određenim rokom
- Obaveštava žrtvu o odgovornostima policije
- Druge odgovornost policije predviđene zakonom

Odgovornost branioca žrtava

- Momentalni kontakt sa žrtvom
- Objašnjavanje uloge branioca žrtava
- Objašnjavanje postupaka BŽ za zaštitu prava žrtava
- Savetovanje u vezi sa pokretanjem postupaka za mere zaštite
- Učestvuje na ročištima
- Prate sudski postupak
- Uzima saglasnost žrtve za pružanje pomoći .
- Priprema poverljiv dosije o slučaju
- Izrađuje izveštaj nedeljno
- Informiše žrtvu o pravima i drugim potrebnim informacijama
- Pomaže u obezbeđivanju pravnih usluga
- Priprema zahtev za nalog za zaštitu
- Ne sprečava nastavak krivičnog postupka
- Učestvuje u postupku kao pravno lice na osnovu obaveza
- Informiše žrtvu o pravnoj pomoći
- Prati žrtvu na sudske rasprave
- Zastupa i pomaže žrtvi tokom sudskih postupaka.

Informacije koje žrtvi pruža branilac žrtava

- Prava žrtava
- Sudski postupci i faze
- Postupci u sudu i uloge
- Prava da se načini zahtev za obeštećenje i nadoknadu za štetu uzrokovanju od strane počinioca nasilja
- Informiše i obezbeđuje informacije o skloništu
- Žrtva može da traži istragu
- Žrtva može da podnese dokaze i činjenice, postavlja pitanja svedoku/ optuženom .
- Pravo na žalbu
- Pravo da se kontroliše, kopira i fotografiše dosije i dokazni materijal na raspolaganju sudovima i tužilaštvu
- Može da angažuje ovlašćenog zastupnika .
- Postupci za razvod uključuju i obavezne postupke posredovanja
- Može da pruži pomoć ako bivši supružnik ne poštuje sudske odluke i/ili CSR
- Kršenje odluka suda/CSR je krivično delo

Odgovornosti obrazovnih institucija

- Identifikacija potencijalnih žrtava porodičnog nasilja ako se sumnja da je dete podvrgnuto nekom obliku nasilja u porodici
- Obratiti pažnju da li se nasilje u porodici odražava na fizičko zdravlje, psihičko zdravlje, razvoj deteta, njegov odnos sa učiteljima i drugom decom
- popunjavanje osnovnog obrasca za identifikaciju i upućivanje deteta žrtve porodičnog nasilja
- Obaveštavanje organa starateljstva ili policije
- Predavanje osnovnog obrasca gde su uključene dodatne informacije u vezi sa slučajem , organu starateljstva ili policiji

Odgovornosti CSR

- Određuje rukovodioca slučaja
- Koordinira aktivnostima za pružanje socijalnih usluga
- Procenjuje ekonomsko i socijalno stanje žrtve
- Përkrahja e viktimës
- Poseta kući radi procene opšteg stanja, potreba za smeštajem i dr.
- Za decu mlađu od 18 godina bez roditeljskog staranja, osim rukovodioca slučaja organa starateljstva određuje i zakonskog staratelja
- Izrađuje plan rada zajedno sa žrtvom poštujući period razmišljanja od 48 sati
- Obaveštava žrtvu o postojećim uslugama i mogućnostima ikoristi od njih
- Pomaže žrtvi u podizanju ličnih dokumenata i drugih administrativnih usluga .
- Može da podnese zahtev za nalog za zaštitu ili hitan nalog za zaštitu kada je žrtva dete
- Upućuje žrtvu u institucije i na druge usluge, programe NVO
- Pruža usluge žrtvi kakve su: psihosocijalno savetovanje ; saniranja nasilja u porodici; starateljstvo .
- Upućuje u sklonište
- Upućuje na socijalnu pomoć ako ispunjava kriterijume u skladu sa zakonima
- Primenjuje mere psiho-socijalnog lečenja koje je izrekao sud
- Sklanja dete iz porodice ako postoji rizik
- Za odluke od značaja za dete, rukovodilac slučaja konsultuje se sa zakonskim staraocem deteta
- Daje profesionalno mišljenje da se zajedno sa zahtevom podnese organima pravosuđa/sudovima, tužilaštvu, policiji

Odgovornost skloništa

- Sigurna i udobna sredina;
- Odeća, hrana ;
- Lekarske usluge i lekovi ;
- Ppsihosocijalno savetovanje ;
- Pravno savetovanje;
- Poseban tretman/poseban prostor za žrtve sa posebnim potrebama/ invaliditetom ;
- Rekreativne aktivnosti ;
- 24 sata bezbednosti i staranja.
- Poštovanje perioda prilagođavanja od 48 sati
- Kontaktiranje BŽ radi pravnih saveta žrtvi
- popunjavanje zahteva za nalog za zaštitu za žrtvu
- Pratnja i zastupanje žrtve u sudskim postupcima
- Pratnja žrtve u policiju, bolnicu i na sudsku medicinu
- Psihosocijalno lečenje
- Upućivanje na medicinsko lečenje;
- Upućivanje žrtve u CSR radi administrativnih pitanja- podizanje dokumenata;
- Čuvanje tajnosti podataka žrtve;
- Omogućavanje nadziranog kontakta žrtve sa porodicom ;
- Obaveštavanje porodice, CSR, policije i BŽ kada žrtva izađe iz skloništa ;
- Momentalno kontaktiranje policije kada postoji rizik po život ;
- Savetovanje žrtve za potencijalne posledice u slučaju da odbija sklonište;
- Savetovanje žrtve o kontaktu u slučaju da postoji rizik ;
- Otvaranje dosijea o slučaju;
- Informisanje žrtve o pravilima i uslugama smeštaja ;
- Izrada individualnog plana;
- Izrada sporazuma o razumevanju između skloništa, CSR i žrtve o planu školovanja;
- Pružanje osposobljavanja;

Odgovornosti zdravstvenih institucija

- Identifikacija žrtava porodičnog nasilja
- Pružanje zdravstvenih usluga žrtvi
- Pruža besplatne usluge
- Obaveštava policiju u slučajevima kada se uoči da su rane ili povrede kod pacijenta nastale kao posledica nasilja u porodici
- Priprema lekarskog izveštaja
- Dosije slučaja čuva u tajnosti na osnovu zakona o čuvanju ličnih podataka
- Dosije može da preda samo na zahtev organa pravosuđa , prema zakonu
- Priprema pisani izveštaj u vezi sa slučajem kada se traži od strane organa pravosuđa
- Primenjuje zahtev za obavezno lekarsko lečenje zavisnosti od droga i alkohola i psihosocijalno lečenje počinioca porodičnog nasilja prema merama koje je izrekao sud

Dodatak 3. Osnovni obrazac podataka o žrtvama porodičnig nasilja.

OSNOVNI OBRAZAC PODATAKA O ŽRTVAMA PORODIČNOG NASILJA

(ovaj osnovni obrazac podataka je poverljiv i dostupan je samo akterima u postupku)

Slučaj porodičnog nasilja prijavio/la (označiti).

___Žrtva

___Član porodice

___Građanin

___Linija za pomoć

___Bolnica:

Ostalo: _____ mesto: _____ vreme: _____ datum: _____

ŽRTVA

Stanje žrtve (zaokružiti ono što se vidi):	**Opšte informacije o žrtvi porodičnog nasilja**
1. Ljut/a **2. Plače** **3. Uplašen/a** **4. Miran/a** **5. Žalostan/na** **6. Nerazborit** **7. Nervozan/na** **8. Preti** **9. Ima bolove u telu** **10. Modrice** **11. Premje na telu** **12. Tragovi ugriza** **13. Slomljene kosti** **14. Rana** **15. Seksualno zlostavljan/ana** **Drugo: _____**	Ime:_____ Prezime:_____ Pol: 1. Ž 2. M Datum rođenja: __ __ ____ Mesto rođenja: _____ Broj telefona: _____ Drugi broj za kontakt: _____ Nacionalnost: 1. Albanac 2. Srbin 3.Turčin 4.Bošnjak 5. Rom/Aškalija/Egipćanin 6. Goranac 7. Drugo: _____ Jezik kojim žrtva govori: _____

MEDICINSKE POTREBE	SMEŠTAJ ŽRTVE
___nema ___prva pomoć ___poslata u bolnicu ___žrtva odbila lekarsku pomoć **Ako je posetio lekar (upisati ako je):** **Dokumentovane rane identifikovane na telu žrtve ?** 1. Da 2. Ne **Lekarski izveštaj je pripremljen i predat policiji (na zahtev policije): 1. Da 2. Ne**	Žrtva je sklonjena sa mesta događaja: 1. Da 2. Ne Žrtva je smeštena u: ___Sklonište ___porodicu roditelja ___kod drugih srodnika ___drugo ___žrtva se vratila kući

POČINILAC PORODIČNOG NASILJA	
Stanje počinioca porodičnog nasilja na mestu događaja (popuniti ako je važno) 1. **Ljut/a** 2. **Plače** 3. **Uplašen/ a** 4. **Miran/na** 5. **Žalostan** 6. **Nerazgovetan** 7. **Nervozan** 8. **Preti** 9. **Ima bolove na telu** 10. **Modrice** 11. **Premje na telu** 12. **Tragovi ugriza** 13. **Slomljene kosti** 14. **Rane** 15. **Seksualno zlostavljan/a** 16. **Drugo: _____**	**Opšte informacije o počiniocu porodičnog nasilja** Ime : _____ Prezime : _____ Pol : 1. Ž 2. M Oslobođen uslovno: 1. Da 2. Ne 3. Nije relevantno. Korisnik droga ili alkohola? 1. Da _____ 2. Ne Počinila nasilja prisutan na mestu događaja: 1. Da 2. Ne Uhapšen: 1. Da 2. Ne 3. Oslobođen Postoji li kršenje naloga za zaštitu: 1. Da 2. Ne *Pojašnjenje: Policija objašnjava razloge nehapšenja , u policijskom izveštaju o slučjau. Drugi akteri popunjavaju informacije prema podacima koje dobijaju od žrtava).*

ODNOS IZMEĐU ŽRTVE I POČINIOCA PORODIČNOG NASILJA	
Odnos između žrtve i počinioca (obeležiti ono što važi): **___suprug/ga** **___bivši suprug/ga** **___verenik/ca** **___bivši verenik/ca** **___ suživot** **___ bili u suživotu** **___žive u zajedničkom domaćinstvu** **___živeli u zajedničkom domaćinstvu** **___član porodice** **___roditelj zajedničkog deteta**	**Trajanje odnosa: godina _____ mesec _____** **Odnos se završio ? 1.Da 2.Ne Ako jeste, kada?_____** **Istorija nasilja u porodici ? 1. Da 2. Ne** **Nasilje prijavljivano ranije: 1. Da 2. Ne** **Broj incidenata prijavljenih ranije: _____** **Nalog za zaštitu je izdat: 1. Da 2.Ne 3. Važeć 4. istekao** **Vrsta naloga za zaštitu:** **___Nalog za zaštitu** **___Nalog za hitnu zaštitu** **___Privremena nalog za hitnu zaštitu** **Da li je izvršen nalog za hitnu zaštitu:** **1. Da 2. Ne**
INFORMACIJE O INCIDENTU	

Označite šta se od ispod navedenog desilo tokom incidenta:	**Kratak opis slučaja/incidenta i okolnosti:**
___Oštećenje imovine/stvari	_____
___Gađanje predmetom	_____
___odlaganje	_____
___ udar	_____
___ čupanje za kosu	_____
___Pretnja oružjem	**Oružje upotrebljeno tokom incidenta:**
___zabrana da žrtva ne napusti mesto	**1. Od strane počinioca porodičnog nasilja:**
___ Pretnja fizičkim nasiljem	___ništa
___pretnja seksualnim nasiljem	___hladno oružje
___Kafshim	___čvrst predmet
___Ograničavanje slobode kretanja	___vatreno oružje
___Gušenje	___drugo :
___Paljenje	**2. Od strane žrtve:**
___upotreba oružja	___ništa
___ubijanje	___nož
___povređivanje	___ hladno oružje
Drugo _____	___vatreno oružje
	Drugo: _____
	Da li je oružje zaplenjeno: 1.Da 2. Ne
	Da li počinilac porodičnog nasilja poseduje drugo oružje? 1. Da 2. Ne 3. Nije poznato.
	Navesti lica koja su fotografisana tokom incidenta:
	___žrtva
	___počinilac porodičnog nasilja
	___deca
	___mesto događaja
	___oružje/oružja

<table>
<tr><th colspan="2">SVEDOCI</th></tr>
<tr><td colspan="2">Da li je bilo svedoka prisutnih na mestu događaja? 1. Da 2. Ne</td></tr>
<tr><th colspan="2">DECA</th></tr>
<tr><td>Da li su na mestu incidenta bila prisutna dece? 1. Da 2. Ne

Broj prisutne dece: ¬¬¬_____

Navesti ako su deca:

___čula incident

___videla incident

Stanje dece:

___uplašena

___ljuta

___plaču

___mirna

___ drugo _____</td><td>Navesti inicijale dece i starost:

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

Da li su deca intervjuisana? 1. Da 2. Ne

Da li je izvršeno nasilje nad njima? 1. Da 2. Ne

Navesti vrstu nasilja izvršenog nad decom:

_____</td></tr>
<tr><th colspan="2">PROCENA RIZIKA</th></tr>
<tr><td colspan="2">Proceniti rizičnost slučaja (uputite na indikatore navedene ispod):
1. Potencijalan rizik (zaokružiti relevantan indikator)</td></tr>
</table>

Pokazatelji niskog rizika	Pokazatelji srednjeg rizika	Pokazatelji visokog rizika
- Počinilac ne poseduje oružje - Počinilac nijednom nije upotrebio oružje protiv žrtve - Počinilac ima istoriju hapšenja i strah od policije - Počinilac nijednom nije pretio žrtvi - Počinilac nije izvršio seksulano nasilje nad žrtvom - Počinilac ne koristi alkohol ili droge - Počinilac nema istoriju mentalnih poremećaja - Počinilac ne zna rutinske aktivnosti koje žrtva obavlja tokom dana na pr.radno vreme, mesto rada, raspored dece u školi i dr.) - Počinilac do sada nije vršio kontrolu žrtve - Počinilac ne može lako da pronađe žrtvu ako ona napusti kuću - Počinilac nijednom nije pokušao počiniti samoubistvo ili da time preti žrtvi. - Počinilac je vršio pritisak na žrtvu da ima seksualni odnos sa njim ali je nije prisiljavao. - Počinilac i žrtva nemaju dugu vezu tako da počinilac zna bilo koju informaciju o žrtvi - Žrtva misli da joj počinilac ga on neće povrediti čak iako ga ona napusti	- Počinilac poseduje oružje - Počinilac je nekoliko puta imao probleme sa policijom ali nijednom nije uhapšen - Počinilac je više puta kontrolisao žrtvu i izrazio nezadovoljstvo zbog društva - Počinilac pretio da će povrediti decu ako ga žrtva ostavi . - Počinilac povređivao kućne ljubimce. - Počinilac preti žrtvi da će se povrediti ako ga žrtva ostavi i ode iz kuće . - Počinilac oštećuje stvari/pokućanstvo. - Počinilac dobro zna društveni krug i može lako da pronađe mesto žrtve ako ode. - Počinilac ima druga policajca i ne plaši se policije. - Počinilac često prisiljava i agresivan je tokom seksualnog odnosa - Počinilac koristi alkohol ili drogu . - Počinilac preti žrtvi da će izvršiti samoubistvo ako ga ona ostavi . - Počinilac ima psihičke probleme . njegovo ponašanje ne izgleda normalno. Agresivan je i nasilan i sa drugima. - Drugo	- Počinilac je pretio žrtvi oružjem - Počinilac je nekoliko puta hapšen - Počinilac se ne plaši policije i da napadne žrtvu u njihovom prisustvu - Počinilac kontroliše sve dnevne aktivnosti žrtve, zna svaki detalj o žrtvi - Počinilac ne dozvoljava žrtvi da se druži ni sa kim pa ni sa njenom porodicom - Počinilac pretukao žrtvu i decu - Počinilac preti žrtvi da će naškoditi deci ako ona napusti kuću - Počinilac seksualno zlostavlja decu - Počinilac je agresivan i povređuje žrtvu tokom seksualnog odnosa i tera je da vrše seksualneradnje pred drugima (na pr.decom) - Počinilac je povredio žrtvu kad je pobegla od kuće i napao lica kod kojih je žrtva boravila. - Počinilac je u stanju da lako prinađe žrtvu ako bi napustila kuću. - Počinilac sam je policajac - Počinilac ja zavisnik od droga i alkohola - Počinilac govori o njegovim planovima za samoubistvo ili - Počinilac je pokušao da izvrši samoubistvo - Počinilac ima psihički poremećaj i ne uzima lekove - Drugo

Komentar:

INFORMISANJE I PRAVNI SAVETI

Informisanje i pravni saveti pruženi: 1. Da 2. Ne

Institucija/NVO koja pruža informisanje i pravne savete: _____

Pravni saveti pruženi od branioca žrtava : 1. Da 2. Ne

IZVEŠTAJ POLICIJE

Izveštaj policije:

____ završen

____ nezavršen.

Primerak policijskog izveštaja o slučaju priložena u obrascu ? 1. Da 2. Ne

Primerak policijskog izveštaja dostavljen (označi):

____ zastupniku žrtve.

____braniocu žrtava .

____žrtvi .

____tužiocu .

____ sudovima.

____policijska izjava nije predata drugima .

Obrazac popunjen od strane:

1.Policije
2.Branioca žrtava
3.Centra za socijalni rad
4.Skloništa
5.Zdravstvene institucije
6.Drugih _____

Ime i prezime službenika i potpis: **Datum:**

_____ _____

Ime i prezime službenika koji je primio i potpis **Datum:**

_____ _____

Dodatak 4. Obrazac iz škole za identifikaciju i upućivanje dece izložene porodičnom nasilju .

OBRAZAC IZ ŠKOLE ZA IDENTIFIKACIJU I PRIJAVLJIVANJE DECE IZLOŽENE PORODIČNOM NASILJU OD STRANE ŠKOLE

Informacie o deci	Informacije o školi
Ime i prezime deteta: _____	**Ime škole i adresa:** _____
Datum rođenja/starost: _____	**Kontakt:** _____
Ime roditelja/staraoca:_____	**Ime razrednog starešine/ učitelja:**_____
Adresa:_____	
Kontakt broj : _____	**Kontakt broj :** _____
	Psiholog/pedagog škole: _____
Razred koji pohađa:_____	

Stanje deteta
(zaokružiti svaki od simptoma navedenih pod oblast fizičke, emocionalne, ponašanje, kognitivne ispod, koji se vide kod dece)

Fizički aspekt:

1. Znaci na telu/ modrice
2. Bolovi na telu
3. Rana
4. Ugrizi
5. Posekotine
6. Drugo _____

Psihosomatski simptomi
7. Česta bolest
8. Loša higijena
9. Slaba ishrana
10. Bolovi u stomaku
11. Glavobolja
12. Krađa
13. Dijareja (problemi sa mokrenjem)
14. Konstantan umor
15. Slaba energija
16. Drugo:_____

Emocije:

1. Tuga
2. Stid
3. Osećaj krivice
4. Strah
5. Teskoba
6. Bes/ljutnja
7. Dosada
8. Depresija
9. Napadi besa
10. Nedoslednost emocija (na pr. Plače zbog bilo čega ili se smeje).
11. Osetljiv i preterano reaguje na buku .
12. Razdražljiv

Ponašanje deteta:

1. Često izostajanje iz škole
2. Agresivnost
3. Nasilno ponašanje prema drugima
4. Antisocijalno ponašanje na pr: oštećuje stvari, uvredljiv prema učiteljima ili vršnjacima ili destruktivno ponašanje.
5. Nasilno ponašanje prema suprotnom polu ili problemi sa ulogama polova.
6. Izolovanje od drugih
7. Privlačenje
8. Zbunjenost
9. Drugo:_____

Kognitivni aspekt:

1. Teškoće da se usredsredi
2. Slabo učenje
3. Gubitak intersovanja
4. Hiperaktivnost
5. Problemi koje treba imati na umu
6. Teškoće u čitanju
7. Teškoće u govoru
8. Drugo: _____

Kratak opis stanja deteta:

Ostale informacije

O stanju deteta je konsultovan roditelj/staratelj:
1. Da 2. Ne

Detetu je pružena kontinuirana podrška u školi?
1. Da 2. Ne

Dete je upućivano u centar za socijalni rad i ranije?
1. Da 2. Ne

Dete je upućivano u institucije ili druge NVO ?
1. Da 2. Ne

Dete je i ranije upućivano u policiju?
1. Da 2. Ne

Ime i prezime službenika i institucije koja upućuje:
_____

Ime i prezime službenika/institucije za prijem:
_____

Datum: _____

Mesto:_____

Dodatak 5. Izjava o saglasnosti žrtve

IZJAVA O SAGLASNOSTI ŽRTVE ZA POMOĆ

Ja …… (ime, prezime žrtve), rođen/a .....…… (datum) u …….. (grad i država), danas izjavljujem ..... (datum), da sam intervjuisan/a od strane ..... (službenik policije) u prisustvu .... (socijalni radnik ili branilac žrtava).

Izjavljujem da sam prepoznat/a od strane lica koje intervjuiše za procenu , da su procenili moju situaciju i da su mi od strane lica koje intervjuiše objašnjene mogućnosti zaštite i pomoći od strane centra za socijani rad, branioca žrtava, skloništa ili različitih institucija. Date su mi brošure sa pojedinostima o pomoći i kontakti za pomoć koji mogu da odgovore na moje potrebe za pomoć i zaštitu. Dobio sam i primerak prava žrtava.

Izjavljujem da u potpunosti razumem sve informacije koje sam dobio/la od gore navedenih službenika za dobijanje pomoći i odgovarajuće podrške i odlučujem svojom slobodnom voljom da budem smešten/a u:

Sklonište (ime i mesto).....

Porodicu na adresi:.....

Kod drugih, na adresi : .....

Razumem i prihvatam , da se sa ciljem da dobijem odgovarajuću pomoć, primerak obrasca o proceni mojih potreba za pomoć i zaštitu , da službeniku skloništa gde ću biti smešten/a, braniocu žrtava i socijalnom radniku.

Ime, prezime i potpis žrtve: .....

Ime, prezime i potpis lica/službenika prisutnog tokom davanja izjave:.....

Ime, prezime i potpis roditelja ili staratelja (ako je maloletnik/ca), ako je prisutan:

.....

Ime, prezime i potpis prevodioca izjave (ako je prisutan):.....

Mesto:..... Datum:.....

Dodatak 6. Obaveštenje o pravima žrtava porodičnog nasilja.

OBAVEŠTENJE O PRAVIMA ŽRTAVA PORODIČNOG NASILJA

Prava žrtava porodičnog nasilja

1. Pravo da budu tretirani sa dostojanstvom i da ne budu ponovo viktimizovane.
2. Pravo da traže nalog za zaštitu od suda koja može da ih zaštiti od lica koje uzrokuju nasilje u porodici
3. Pravo da budu obaveštene o:
    - pravnim postupcimaa, čiji ste deo;
    - Izdavanju naloga za zaštitu;
    - Mestu i vremenu održavanja ročišta ili suđenja;
    - Rezultatu krivičnog postupka.

1. Pravo da se obezbede dokazi i činjenice za krivičnu istragu i slučaj onoga što se dogodilo;
2. Pravo na razumnu nadoknadu na teret počinioca , izrečenu od strane suda.

Kao oštećena stranka, na osnovu Zakona o krivičnom postupku, žrtva dela ima sledeća prava:

1. Stranka oštećena krivičnim delom treba da bude tretirana sa poštovanjem od strane policije, državnog tužilaštva i sudova.
2. Ako se može identifikovati stranka oštećena krivičnim delom, policija i državni tužioci treba da kontaktiraju oštećenu stranku na razuman način i informišu je da je oštećena stranka.
3. Oštećena stranka ima status stranke u krivičnom postupku
4. Oštećena stranka ima pravo na razumnu nadoknadu koju sud nalaže počiniocu koji je priznao ili je proglašen krivim za materijalnu štetu, fizičku i emocionalnu , uzrokovanu izvršenjem krivičnog dela.
5. Ukoliko sud ne može da naloži nadoknadu počinicu zbog nemogućnosti plaćanja, nenadležnosti suda ili smrti, oštećena stranka ima pravo da traži od suda da nalog za nadoknadu pošalje koordinatoru fonda za obeštećenje žrtava.

Nalog za zaštitu : Kao žrtva porodičnog nasilja, možete da podnesete zahtev sudu za nalog da:

- Spreči prilazak počinioca nasilja vama;
- Spreči počinioca nasilja da vas povredi ili da vam preti;
- Naloži počiniocu nasilja da napusti stan, kuću ili neko drugo mesto gde vi boravite;
- Obaveže policiju da vas prati da biste uzeli svoje lične stvari ;
- Poveri privremeno starateljstvo nad decom žrtvama nasilja i privremeno oduzme počiniocu nasilja roditeljsko pravo;
- Spreči počinioca nasilja da proda zajedničke stvari koje poseduju žrtva i počinilac;
- Naloži počiniocu porodičnog nasilja da je žrtvi dozvoljeno da se vrati u kuću.

Podnošenje zahteva za nalog za zaštitu: obrazac za podnošenje zahteva za nalog za zaštitu može se dobiti u prijemnicama opštinskih sudova.

Ako ste podneli zahtev za nalog za zaštitu, sud može da izrekne sve mere zaštite opisane napred i privremeno vam poveri starateljstvo nad decom. Sud takođe može da naloži posetu deci , između dva

roditelja. Sud može da izrekne nalog da počinilac porodičnog nasilja plaća alimentaciju za štetu koju je uzrokovao, u slučaju da postoji zakonska obaveza da to učini.
Policija Kosova može da izrekne privremeni nalog za hitnu zaštitu za vas van radnog vremena sudova. Vi možete da odete u policiju ukoliko sud ne radi , i policija može da odluči da li postoji potreba da se izda privremeni nalog za hitnu zaštitu.

Policija , takođe, obaveštava branioca žrtava , koji je lice ovlašćeno da pomogne vama i vašoj deci. Branilac žrtava može da vam pomogne u popunjavanju obrasca za podnošenje zahteva za nalog za zaštitu i takođe će vam, sve vreme, pružati podršku i savete za različite pravne postupke.

Za sve dodatne informacije , možete da pozovete sledeće brojeve:

Broj policije:_____

Broj branioca žrtava: _____

Oslobađanje počinioca nasilja : Vi imate pravo da znate da li je počinilac nasilja oslobođen iz zatvora. Možete da pozovete branioca žrtava ili tužioca da vas o tome obavesti.

Kao žrtva krivičnog dela, možete da imate pristup mnogim uslugama koje pružaju:

1/ Branilac žrtava (br.telefona.): _____

2/ Skloništa (br.telefona.):_____

3/ Centar za socijalni rad (br.telefona.):_____

4/ Klinika za pravnu pomoć (br.telefona.): _____

5/ Policijska jedinica za borbu protiv nasilja u porodici (br. telefona): _____

Dodatak 7. Kontrolna lista za službenika za identifikaciju

Kontrolna lista za procenu rizika

Cilj procene rizika je da oceni stepen rizika za potencijalno ili nastavljeno nasilje za žrtvu porodičnog nasilja.

- ☐ preduzeti sve hitne mere za obezbeđivanje branioca žrtava i drugih .
- ☐ branilac žrtava prisutan sa žrtvom .
- ☐ organ starateljstva prisutan kada ima dece žrtava.
- ☐ popuniti osnovni obrazac za pomoć žrtvama u prisustvu branioca žrtava .
- ☐ staviti original osnovnog obrasca u dosije predmeta, uključujući i procenu rizika.
- ☐ dati primerak osnovnog obrasca svim uključenim akterima.
- ☐ osigurati da policija pomaže žrtvi u pripremi plana bezbednosti za žrtvu.

Dodatak 8. Kontrolna lista za procenu rizika.

Kontrolna lista za intervju službenika za identifikaciju

☐ Akteri treba da započnu intervju pod pretpostavkom da je počinjen slučaj porodičnog nasilja.

☐ Komunikacija sa žrtvom je na jeziku koji je za žrtvu razumljiv

☐ Žrtvi se objašnjavaju potencijalne usluge i traži se njegova/njena saglasnost.

☐ Dozvoljava se da žrtva kontaktira sa onim kome veruje radi pružanja pomoći i podrške tokom procesa.

- ☐ Soba za intervju je udobna i sigurna za žrtvu.
- ☐ Počinilac nasilja nije prisutan ili vidljiv
- ☐ Nisu prisutna lica za kojima nema potrebe
- ☐ Prisutna su lica koje žrtva zahteva
- ☐ Tok intervjua je razgovor, ne osuda

☐ Kontaktirati organ starateljstva (Centar za socijalni rad) u slučaju da se radi o detetu.

☐ Kontaktirati aktere potrebne za uključivanje:

- Policija Kosova
- Branilac žrtava/kancelarija za pomoć i zaštitu žrtava
- Centar za socijalni rad
- Zdravstvene institucije: primarne, sekundarne, terciajrne i centri za mentalno zdravlje
- Skloništa

Dodatak 9. Kontrolna lista za policiju

Kontrolna lista za policiju

- ☐ Reagovanje na slučajeve porodičnog nasilja.
- ☐ zaštita žrtve, dece i drugih svedoka.
- ☐ uklanjanje počinioca porodičnog nasilja.
- ☐ popunjavanje osnovnog obrasca , procena potreba i rizika.
- ☐ obaveštavanje žrtve o njenim/njegovim pravima.
- ☐ obaveštavanje žrtve o postojećim uslugama.
- ☐ obezbeđivanje žrtvi policajca ili pravnog zastupnika za kontakt
- ☐ obaveštavanje centra za socijalni rad i branioca žrtava ili pravnog zastupnika žrtve.
- ☐ intervjuisanje žrtve, počinioca, dece i svedoka.
- ☐ intrevjuisanje žrtava mlađih od 18 godina u prisustvu organa starateljstva/centra za socijalni rad.
- ☐ predaja primerka obrasca/podela informacija sa drugim akterima uključenim u postupak .
- ☐ prevoz ili obezbeđivanje prevoza žrtvi i njegovim/njenim izdažavanim licima u zdravstvenu instituciju.
- ☐ prevoz ili obezbeđivanje prevoza žrtvi i njegovom/njenom izdržavanom licu u sklonište ili na neku drugu sigurnu lokaciju, na zahtev žrtve.
- ☐ Izricanje privremenog hitnog naloga za zaštitu van radnog vremena sudova, ukoliko to traži žrtva, CSP,branilac žrtava ili sklonište.
- ☐ Praćenje i izvršavanje naloga za zaštitu koji je izdao sud .
- ☐ pratnja žrtava da uzmu lične stvari.
- ☐ priprema izveštaja u vezi sa slučajem i predaja primerka izveštaja žrtvi, CSR i braniocu žrtava.
- ☐ istraga slučaja porodičnog nasilja.
- ☐ ukoliko ima elemenata krivičnog dela, priprema krivične prijave i upućivanje slučaja nadležnom tužiocu
- ☐ prevoz žrtava tokom sudskih postupaka.
- ☐ obaveštavanje žrtve ako je počinilac uhapšen ili u vezi sa njegovim/njenim smeštajem .
- ☐ obaveštavanje žrtve, branioca žrtava, centra za socijalni rad i skloništa u vezi sa izmenama u statusu pritvora ili hapšenja počinioca.

Dodatak 10. Kontrolna lista za branioca žrtava.

Kontrolna lista za branioca žrtava

- ☐ Reagovanje na vreme u slučajevima porodičnog nasilja identifikovanog od strane polcije ili drugih aktera .
- ☐ Kontaktiranje žrtve.
- ☐ pružanje momentalne pomoći .
- ☐ predstavljanje branioca žrtava i objašnjavanje njegove uloge žrtvi .
- ☐ upotreba jednostavnog jezika kada se objašnjava uloga branioca žrtava u zaštiti prava žrtava
- ☐ Informisanje žrtava o njegovim/njenim pravima na osnovu važećih zakona.
- ☐ objašnjavanje prava žrtvama i usluga koje za njih postoje.
- ☐ dobijanje saglasnosti žrtve pre upućivanja žrtve na druge usluge.
- ☐ obrazac saglasnosti žrtve potpisan od strane žrtve.
- ☐ u slučaju odbijanja pomoći od strane žrtve, savetovanje žrtve da ponovo, ubuduće može da dobije
- ☐ pomoć i informisanje o postojećim uslugama u zajednici.
- ☐ savetovanje žrtve oko pokretanja postupaka za nalog za zaštitu
- ☐ podnošenje zahteva za nalog za zaštitu uz saglasnost žrtve.
    - ☐ čuvanje dosijea slučaja kao poverljiv sa svim informacijama, uključujući :
    - ☐ ime žrtve,
    - ☐ ime počinioca,
    - ☐ okolnosti u kojima se slučaj desio ,
    - ☐ ako je žrtva odbila pomoć,
    - ☐ policijski izveštaj ,
    - ☐ izjavu žrtve ,
    - ☐ Čuvanje primeraka svih odluka CSR, sudova u vezi sa starateljstvom nad decom, plaćanjem alimentacije, nadoknade i dr.
- ☐ uključivanje informacija u vezi sa slučajem u nedeljne izveštaje .
- ☐ pomoć u pružanju pravnih usluga.
- ☐ kontaktiranje tužioca koji se bavi slučajem
- ☐ informisanje žrtve o sudskim raspravama.
- ☐ pomoć u pripremi žrtve za sud.
- ☐ pratnja žrtve na sudske rasprave.
- ☐ učešće na svim sudskim raspravama.
- ☐ zastupanje žrtve u sudu
- ☐ zastupanje i pomoć žrtvi tokom svih sudskih postupaka.
- ☐ praćenje sudskog postupka i informisanje žrtve o njenom/njegovom slučaju.

Dodatak 11. Kontrolna lista za centar za socijalni rad

Kontrolna lista za Centar za socijalni rad

- ☐ Reagovanje na slučajeve porodičnog nasilja kada je obavešten od strane policije ili drugih pružalaca usluga.
- ☐ Obaveštavanje policije ukoliko je slučaj upućen direktno centru .
- ☐ Pružanje trenutne pomoći žrtvi.
- ☐ popunjavanje osnovnog obrasca i predaja primerka obrasca policiji i drugim pružaocima usluga obaveštavanje žrtve o njenim/njegovim pravima.
- ☐ informisanje žrtve u vezi sa postojećim uslugama i uslovima koje treba da ispuni da bi dobila socijalnu pomoć .
- ☐ procenjivanje potreba i ekonomske situaciju žrtve .
- ☐ određivanje zakonskog staratelja deteta u slučajevima utvrđenim zakonom.
- ☐ zakonski staratelj prisutan tokom razgovora sa policijom (kada je uključeno dete).
- ☐ određivanje rukovodioca slučaja za žrtvu porodičnog nasilja.
- ☐ upućivanje žrtve u sklonište ako se proceni kao potrebno.
- ☐ Sklanjanje dete iz porodice bez sudske odluke kada je dete u opasnosti.
- ☐ podnošenje zahteva za nalog za zaštitu za decu žrtve ili za žrtve koje su sa decom.
- ☐ Poštovanje perioda prilagođavanj žrtve (48 sati).
- ☐ izrada plana rada/individualnog, u koordinaciji sa žrtvom i rukovodiocem slučaja u skloništu (ako su žrtve smeštene u sklonište)
- ☐ koordinacija pružanja socijalnih usluga sa drugim pružaocima usluga.
- ☐ konsultacije sa zakonskim starateljem kada donosi važne odluke u vezi sa zdravljem, obrazovanjem i imovinom deteta žrtve.
- ☐ Posete kući, u skloništu (ako je žrtva smeštena u sklonište) .
- ☐ posle 72 sata nadzora, podnosi zahtev za pokretanje postupka za obezbeđivanje sudske odluke za dobijanje roditeljskog staranja nad detetom
- ☐ pomaže žrtvi da osigura lična dokumenta i druge administrativne usluge (ako se upućuje iz skloništa).
- ☐ blagovremeno odgovara na sve zahteve pravosudnih organa, tužilašatava i policije (u slučaju da ima zahteva)

Dodatak 12. Kontrolna lista za obrazovne institucije

Kontrolna lista za obrazovne insitucije

☐ Procena prisustva porodičnog nasilja u životu deteta (učitelj ili psiholog škole)

☐ Popunjavanje osnovnog obrasca za identifikaciju i upućivanje deteta žrtve porodičnog nasilja

☐ Obaveštavanje policije ili centra za socijalni rad o slučaju .

☐ Podnošenje osnovnog obrasca za identifikaciju i upućivanje deteta da ga popuni policija ili centar za socijalni rad)

☐ Pružanje podrške detetu (učitelj ili psiholog škole)

☐ Pružanje obrazovanja deci koja su smeštena u sklonište , prema važećim zakonima (preko Ministarstva za obrazovanje, nauku i tehnologiju)

☐ Proveriti ove aspekte u vezi sa prisustvom nasilja u porodici u životu deteta :

- Fizičko stanje
- Psihosomatski simptomi
- Emocionalno reagovanje
- Ponašanje i
- Kognitivni aspekt.

Dodatak 13. Kontrolna lista za zdravstvene institucije.

Kontrolna lista za zadravstvene institucije

- ☐ Identifikovanje potencijalne žrtve porodičnog nasilja.
- ☐ pružanje lekarske pomoći potencijalnoj žrtvi .
- ☐ pružanje besplatnih lekarskih usluga žrtvama.
- ☐ informisanje žrtve o njenim/njegovim pravima.
- ☐ odmah obavestiti policiju uz saglasnost sa žrtvom
- ☐ izraditi pisani izveštaj u slučaju da se to traži od strane organa pravosuđa .
- ☐ otvaranje dosijea slučaja.
- ☐ čuva kao poverljive spise predmeta , na osnovu zakona o čuvanju ličnih podataka primenjuje lekarski protokol.
- ☐ primenjuje mere zaštite koje važe za obavezno lečenje od zavisnosti od droga i alkohola , prema merama koje je izrekao sud
- ☐ primenjuje mere zaštite za psiho-socijalni tretman počinioca nasilja, prema merama koje je izrekao sud

Dodatak 14. Kontrolna lista za skloništa

Kontrolna lista za skloništa

- ☐ Reagovanje na osnovne potrebe žrtve u momentu dolaska žrtve u sklonište:
  - ☐ hrana,
  - ☐ odeća i
  - ☐ lekarska nega
- ☐ upućuje žrtvu u zdravstvenu instituciju radi drugih lekarskih usluga , onda kada je potrebno.
- ☐ kada je žrtva dete, upućivanje u zdravstvenu instituciju se radi u prisustvu zastupnika iz centra za socijalni rad
- ☐ informiše žrtvu o njenim/njegovim pravima
- ☐ informiše žrtvu u vezi sa pravilima u skloništu, uslugama koje se pružaju, rasporedu i merama bezbednosti tokom boravka u skloništu .
- ☐ ako žrtva odbije da boravi u skloništu :
  - ☐ objašnjava posledice i rizik od boravka van skloništa
  - ☐ savetuje o preventivnim radnjama.
- ☐ Pružanje pomoći žrtvi da podnese zahtev za nalog za zaštitu, kada je potrebno
- ☐ identifikovanje i procena ako postoji rizik po bezbednost žrtve, službenika skloništa i drugih obaveštavanje policije i drugih organa posle identifikovanja rizika .
- ☐ određivanje rukovodioca slučaja u skloništu
- ☐ Krivični dosije slučaja. Čuvanje poverljivosti dosijea sa informacijama o žrtvi .
- ☐ poštovanje perioda prilagođavanja žrtve od 48 sati , od momenta smeštaja u sklonište
- ☐ izrada individualnog plana za žrtvu od strane: žrtve, rukovodioca slučaja u skloništu i rukovodioca slučaja iz CSR .
- ☐ pružanje usluga na osnovu individualnog plana za žrtvu .
- ☐ Koordiniranje drugih usluga u zajednici, da se pomogne reintegraciji žrtve .
- ☐ obaveštavanje branioca žrtava radi pružanja pravnih saveta u vezi sa sudskim postupcima
- ☐ kontaktiranje škola ili MONT (Ministarstvo za obrazovanje, nauku i tehnologiju) radi kooridinacije pohađanja školovanja za decu i žrtve
- ☐ upućivanje žrtve u centar za socijalni rad kada žrtve imaju potrebe za administrativnim uslugama i ličnim dokumentima

☐ omogućivanje kontakta žrtvi sa porodicom, drugom rodbinom i prijateljima.

- ☐ Cpraćenje kontakta zbog bezbednosti , kada su žrtve pod visokim rizikom
- ☐ omogućavanje sastanaka sa porodicom i drugima u pratnji policije

☐ prevoz žrtve iz jednog skloništa u drugo, uz dogovor između skloništa i prema ukazanim potrebama

☐ sprovođenje prenosa u slučaju odobrenja odeljenja za socijalnu pomoć (Ministarstvo rada i socijalne pomoći).

☐ otpuštanje žrtve iz skloništa po odluci rukovodioca slučaja iz skloništa i centra za socijalni rad i uz saglasnost žrtve

☐ obaveštavanje policije i branioca žrtava o otpuštanju žrtve iz skloništa

Dodatak 15. Kontrolna listaza period razmišljanja

Kontrolna lista za period prilagođavanja

Pre perioda prilagođavanja:

☐ Identifikacija žrtve od strane lica pružaoca usluga

☐ pružanje bezbednosti i zaštite žrtvi i njegovim/njenim dhe bartësit e saj/tij

☐ Reagovanje na osnovne potrebe žrtve i njena/njegova izdržavana lica

- Lekarska pomoć
- Hrana
- Umirivanje

☐ Informisanje žrtve o njenim pravima i postojećim uslugama u zajednici

☐ dobijanje saglasnosti žrtve za pružanje dalje podrške

☐ pratnja pri uzimanju ličnih stvari

☐ obaveštavanje drugih pružaoca usluga

☐ prevoz na sigurno mesto prema zahtevu žrtve

Tokom perioda prilagođavanja (48 sati)

☐ smeštanje žrtve na sigurno mesto: sklonište ili neka druga lokacija, prema želji žrtve

☐ dobijanje saglasnosti žrtve za boravak u skloništu

☐ obaveštavanje o pravilima skloništa

☐ obaveštavanje žrtve o periodu prilagođavanja

☐ mogućnost kontakta žrtve sa porodicom i drugom rodbinom (nadzirani kontakt)

☐ obaveštavanje žrtve da će se posle perioda razmišljanja nastaviti kontakt sa drugim akterima i pružanjem drugih usluga.

☐ odgovor na emocionalne potrebe žrtve ako je potrebno

☐ dopuštanje žrtvi da se emocionalno smiri

☐ u slučaju boravka u skloništu, odgovor na osnovne potrebe žrtve (koje se nude u skloništu)

- Hrana
- Odeća
- Lekarska pomoć
- Emocionalno opuštanje
- Zaštita i sigurnost 24 sata

☐ Žrtvu ne treba prisiljavati da govori o njenom/njegovom iskustvu tokom ovog perioda

☐ žrtvu tokom ovog perioda ne intervjuiše pružalac usluga

☐ ograničen kontakt žrtve sa pružaocem usluga
(na pr. Može da se obavesti policija u slučaju opasnosti)

Posle perioda prilagođavanja:

☐ Informisanje žrtve o uslugama koje se pružaju u skloništu

☐ Informisanje žrtve o pravima i drugim uslugama koje su na raspolaganju od strane drugih pružalaca

☐ otvaranja dosijea slučaja

☐ Kontaktiranje žrtve sa braniocem žrtava

☐ određivanje rukovodioca slučaja u skloništu

☐ određivanje rukovodioca slučaja iz CSR

☐ objašnjavanje uloge branioca žrtava i sudskih postupaka, usluga na raspolaganju od strane branioca

☐ izrada individualnog plana sa žrtvom, rukovodiocem slučaja u skloništu i rukovodiocem slučaja u CSR

☐ pružanje usluga žrtvi prema izrađenom individualnom planu

☐ upućivanje žrtve ka drugim pružaocima usluga

Dodatak 16. Planiranje bezbednosti sa žrtvom porodičnog nasilja

PLANIRANJE BEZBEDNOSTI SA ŽRTVOM

Pružaoci usluga mogu da pomognu žrtvama da izrade plan bezbednosti za žrtvu. Sama žrtva je ona koja najbolje zna svoj život i opasnosti po nju . Plan bezbednosti može se raditi uz pomoć policije, rukovodioca slučaja iz skloništa i CSR ali i branioca žrtava.

Odmah nakon krize koju prežive tokom incidenta ili kada je žrtva tek smeštena u sklonište, ne može da bude pravo vreme za izradu plana bezbednosti. Žrtva ima potrebu za malo vremena dok se ne smanji stepen anksioznosti, straha i stresa kod žrtve (period prilagođavanja). Posle tog perioda, treba pomoći da se izradi njen plan. Policija Kosova treba na početku da savetuje žrtvu u vezi sa izradom ovog plana.

Policajac treba da razgovara sa žrtvom u vezi sa izradom plana bezbednosti:

☐ Ipočetni razgovor o cilju i ulozi plana bezbednosti, uključujući njegova ograničenja

☐ obavestiti žrtvu da je plan bezbednosti i preventivno sredstvo osmišljeno da smanji rizik i da bi omogućio bezbednost žrtve, a ne sredstvo predviđeno da nas upozori kada će se nasilje desiti u buduće.

☐ razgovarati sa žrtvom o izvorima i pomoći koja je na raspolaganju, ko se bavi žrtvom, kao na pr. licima koja mogu da pomognu, okolnostima u kojima živi, preprekama za njenu bezbednost, zapošljavanju, zabrinutosti u vezi sa decom i dr.

☐ Stvoriti plan bezbednosti koji uključuje specifične strategije kakve mogu da budu:

- Smeštaj u sklonište ili na neko drugo sigurno mesto;
- Kako da žrtva pobegne tako da bude bezbedna ;
- Gde da ide da bi bezbedno živela;
- Gde da čuva važna dokumenta;
- Kojim komšijama da kaže za situaciju kako bi mogli da, ako je potrebno, pozovu policiju;
- Da nauči dete da pozove policiju;
- Kako da zaštiti sebe i dete u opasnoj situaciji;
- Brojeve lokala skloništa, mere zaštite u kući kao na pr. katanac, ključevi, obaveštavanje porodice i prijatelja koji mogu da pomognu.

☐ pratiti žrtvu redovno tako da joj se omogući bezbednost .

☐ videti da li je bilo promena u situaciji počinioca nasilja ili da li na neki drugi način može da ugrozi bezbednost žrtve i smanjenje nasilja ubuduće.

Dodatak 17. Saveti za izradu plana bezbednosti za žrtvu porodičnog nasilja

SAVETI ZA IZRADU PLANA BEZBEDNOSTI ZA ŽRTVU PORODIČNOG NASILJA

Generalan plan bezbednosti

- Identifikujte različite načine da se pobegne iz kuće.
- Pripremite tašnu sa lekovima, važnim dokumentima, parama, ključevima i sakriti ih na mesto gde ih možete lako pronaći .
- pamtite brojeve prijatelja, rodbine, komšija ili ljudi kojima verujete tako da ih možete pozvati u hitnom slučaju .
- razmislite i planirajte gde možete da odete u slučaju da morate da napustite kuću .
- dogovorite signal sa komšijama kako biste ih obavestili u slučaju da ima potrebe za pomoć (na primer,uključivanje i isključivanje svetla u sobi).
- naučite decu da pozovu policiju ako su dovoljno odrasla da to učine.

Bezbednost kada počinilac poseduje oružje

- pokušajte da pobegnete iz sobe ili prostora gde ima izlaza .
- držite se podalje od soba koje nemaju izlaz i gde ima potencijalnog oružja (kao na pr. kuhinja, kupatilo, garaža)
- pokušajte da ostanete u sobi u kojoj ima telefona tako da možete da pozovete policiju , nekog prijatelja ili komšiju .
- pozovite policiju ukoliko u kući ima oružja .

Bezbednost tokom napuštanja kuće

- ako ima mogućnosti, otvorite račun u banci i kada imate malo para.
- ostavite pare, ključeve, odeću i kopije važnih dokumenata (na pr. Vozačku dozvolu, izvod rođenih, bankovne kartice, pasoš, lekarska dokumenta, dokumenta o razvodu i poveravanju dece, naloge za zaštitu i dr.) kod nekog lica kojem verujete .
- odredite ko može da ponudi sigurno mesto i pomoć.
- preispitajte svoj plan bezbednosti da biste odlučili koji je najsigurniji način u slučaju napuštanja kuće.

Bezbednost u kući (u slučajevima kada počinilac ne živi sa žrtvom)

- Promenite cilindre/ključeve na vratima, što je pre moguće .
- Razgovarajte sa decom o planu bezbednosti .
- Obavestite školu, vrtić i dr. o tome ko ima pravo da uzima decu iz škole .
- Obavestite zakupodavca ili komšije o svojoj situaciji .
- recite komšijama da pozovu policiju ukoliko vide počinioca .

Bezbednost i nalozi za zaštitu

- Podnesite zahtev za nalog za zaštitu
- učestvujte na sudskim ročištima/u pratnji policije i branioca žrtava .
- uvek sa sobom nosite odluku o nalogu za zaštitu .
- pozovite policiju ako je počinilac prekršio nalog za zaštitu.
- Dajte kopije naloga onima kod kojih deca borave (kao školama, vertićima i dr.)

Bezbednost u javnosti

- obavestiti mesto u kojem radite o svojoj situaciji.
- budite u nečijoj pratnji kada izađete u javnost .
- budite u nečijoj pratnji kada ste u autu, taksiju ili autobusu .
- često menjajte put kojim idete kući .
- razmislite šta možete da učinite ako se desi nešto na putu do kuće.

Bezbednost i emotivno zdravlje

- ukoliko razmatrate da se vratite na mesto gde ima potencijalnog naslja, razgovarati o alternativnom planu sa policijom, braniocem žrtava i nekim drugim kome se veruje
- ukoliko je potrebno komunicirati sa počiniocem, raditi to na siguran način ka na pr. telefonom, poštom, u prisustvu nekog lica i dr .
- odlučite koga možete nazvati u hitnom slučaju .
- razmotrite da pozovete policiju, liniju za pomoć, sklonište i dr.

Ukoliko je tinejdžer (u nasilnoj situaciji)

- odredite kojem drugu/drugarici, učitelju/nastavniku, psihologu škole, rođaku ili kojem policajcu možete da kažete za svoju situaciju
- Kontaktirajte Centar za socijalni rad da se pomogne u izradi bezbednosnog plana

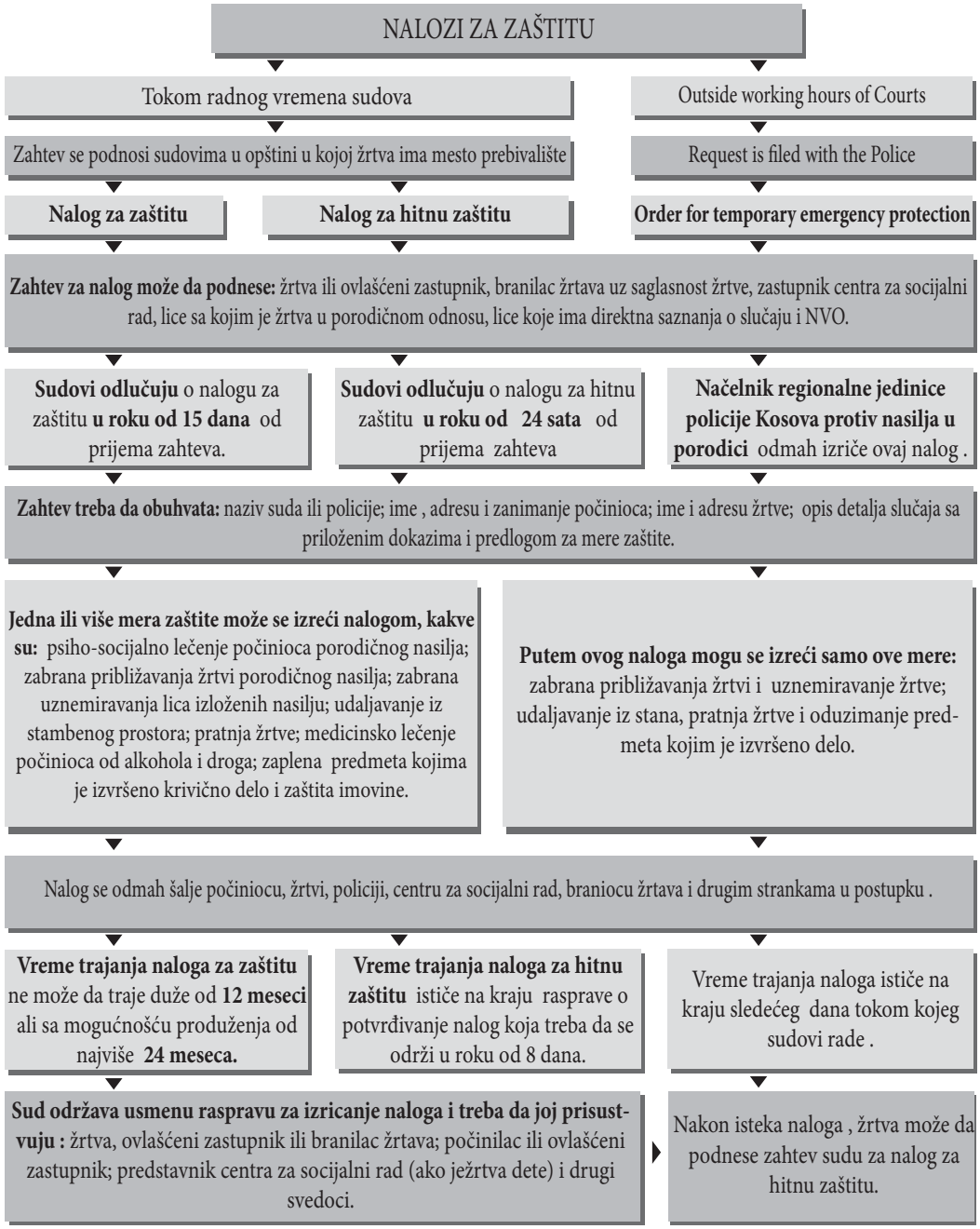
NALOZI ZA ZAŠTITU
Tokom radnog vremena sudova
Outside working hours of Courts
Zahtev se podnosi sudovima u opštini u kojoj žrtva ima mesto prebivalište
Request is filed with the Police
Nalog za zaštitu
Nalog za hitnu zaštitu
Order for temporary emergency protection
Zahtev za nalog može da podnese: žrtva ili ovlašćeni zastupnik, branilac žrtava uz saglasnost žrtve, zastupnik centra za socijalni rad, lice sa kojim je žrtva u porodičnom odnosu, lice koje ima direktna saznanja o slučaju i NVO.
Sudovi odlučuju o nalogu za zaštitu u roku od 15 dana od prijema zahteva.
Sudovi odlučuju o nalogu za hitnu zaštitu u roku od 24 sata od prijema zahteva
Načelnik regionalne jedinice policije Kosova protiv nasilja u porodici odmah izriče ovaj nalog .
Zahtev treba da obuhvata: naziv suda ili policije; ime , adresu i zanimanje počinioca; ime i adresu žrtve; opis detalja slučaja sa priloženim dokazima i predlogom za mere zaštite.
Jedna ili više mera zaštite može se izreći nalogom, kakve su: psiho-socijalno lečenje počinioca porodičnog nasilja; zabrana približavanja žrtvi porodičnog nasilja; zabrana uznemiravanja lica izloženih nasilju; udaljavanje iz stambenog prostora; pratnja žrtve; medicinsko lečenje počinioca od alkohola i droga; zaplena predmeta kojima je izvršeno krivično delo i zaštita imovine.
Putem ovog naloga mogu se izreći samo ove mere: zabrana približavanja žrtvi i uznemiravanje žrtve; udaljavanje iz stana, pratnja žrtve i oduzimanje predmeta kojim je izvršeno delo.
Nalog se odmah šalje počiniocu, žrtvi, policiji, centru za socijalni rad, braniocu žrtava i drugim strankama u postupku .
Vreme trajanja naloga za zaštitu ne može da traje duže od 12 meseci ali sa mogućnošću produženja od najviše 24 meseca.
Vreme trajanja naloga za hitnu zaštitu ističe na kraju rasprave o potvrđivanje nalog koja treba da se održi u roku od 8 dana.
Vreme trajanja naloga ističe na kraju sledećeg dana tokom kojeg sudovi rade .
Sud održava usmenu raspravu za izricanje naloga i treba da joj prisustvuju : žrtva, ovlašćeni zastupnik ili branilac žrtava; počinilac ili ovlašćeni zastupnik; predstavnik centra za socijalni rad (ako ježrtva dete) i drugi svedoci.
Nakon isteka naloga , žrtva može da podnese zahtev sudu za nalog za hitnu zaštitu.

ZAHTEV

Za izricanje

Hitnog naloga za zaštitu ☐ **Naloga za zaštitu** ☐

Navesti naziv suda

OSNOVNI SUD_____; ODELJENJE _____

Br. predmeta: _____

ovaj broj upisuje zaposleni sud, posle predaje popunjenog obrasca

1 Ime lica koje traži zaštitu:

_____ Datum rođenja:___/____/_____.

Pol:_____zanimanje:_____; zaposlen/a: Da ☐ **Ne** ☐

Podaci o ovlašćenom zastupniku žrtve (*ako žrtva ima zastupnika*):

Ime: _____ Zanimanje:_____.

Institucija/kancelarija:_____.

Adresa za kontakt: (ako žrtva ima branioca, može da ne navede svoju adresu, već da upiše kontakt informacije kancelarije zastupnika, ili da da alternativnu adresu):

Adresa: _____

Grad/selo:_____opština:_____Poštanski broj:_____

Telefon:_____; Email adresa: _____

2 Ime lica od kojeg se traži zaštita (počinilac porodičnog nasilja, počinilac):

_____starost/DL:_____.

Pol:_____zanimanje:_____; zaposlen/a: Da ☐ **Ne** ☐

3 Da li tražite nalog za zaštitu za članove porodice: DA ☐ NE ☐

Ako je odgovor da, navedite redom, ispod:

Puno ime	Pol	Starost	Stanuje sa vama		Odnos sa vama	
_____	_____	_____	Da	☐	Ne	☐
_____	_____	_____	Da	☐	Ne	
_____	_____	_____	Da	☐	Ne	☐
_____	_____	_____	Da	☐	Ne	☐

4 Kakav je vaš odnos sa licem protiv kojeg se traži izricanje naloga:

a. ☐ vereni smo;
b. ☐ bili smo vereni
c. ☐ venčani smo/živimo u vanbračnoj zajednici;
d. ☐ bili smo venčani /bili smo u vanbračnoj zajednici;
e. ☐ živimo zajedno u zajedničkom domaćinstvu;
f. ☐ živeli smo u zajedničkom domaćinstvu;
g. ☐ koristimo zajedno kuću i u krvnom smo srodstvu; (*navesti srodstvo*)_____;
h. ☐ mi smo stranke u postupku u sporu iz porodičnih odnosa (navesti)_____;
i. ☐ mi smo roditelji zajedničkog deteta.

po potrebi, navesti zajedničko dete ako ga imate (navesti ime, starost, lice sa kojim dete stanuje):

_____

5 Drugi slučajevi pred sudom

a. Da li ste bili/ste uključeni u neki drugi slučaj u sudu, sa počiniocem ? Da ☐ Ne ☐ Ako je odgovor da, navesti svaki slučaj :

Vrsta slučaja	Sud u pitanju	Godina pokretanja predmeta	Br. predmeta(ako zna)
☐Razvod/razdvajanje			
☐Pitanje starateljstva			
☐Nasilje u porodici			
☐drugo delo (navesti):			

b. Da li je izrečen neki nalog za zaštitu i da li je važeć? Da ☐ Ne ☐ (ako je odgovor da, molimo vas da priložite primerak).

6 Opis činjeničnog stanja i razlozi za traženje naloga:

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

7 Ostale okolnosti oko slučaja

Da li je počinilac upotrebio ili preti da će upotrebiti oružje? Da ☐ Ne ☐

(ako ste odgovorili potvrdno, opišite): _____

_____

Da li ste vi ili neki drugi član porodice pretrpeli povrede? Da ☐ Ne ☐

(Ako ste odgovorili potvrdno opišite stepen povreda i način): _____

_____

Da li je policija obaveštena o događaju? Da ☐ Ne ☐

Da li je policija izdala privremeni nalog za zaštitu? Da ☐ Ne ☐

8 Zahtevu priloženi i sledeći dokazi:

vrsta dokaza	uzet dana	od
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

9 Određivanje starateljstva nad decom:

☐ Tražim od suda da mi odredi trajno starateljstvo nad decom i da počiniocu oduzme roditeljsko pravo

Obrazloženje: _____

_____

10 Vrste mera zaštite koje tražite:

□ **Meru zaštite zabrana približavanja**

a. Tražim od suda da počiniocu naloži, da bude najmanje_____m/km (navesti šta je primenjivo):

□ Od mene; ☐ Svakog lica, pod 3;

☐ Od moje kuće ; ☐ škole dece ili dnevnog boravka;

□ Od mog radnog mesta; ☐ Drugo (navesti):_____.

b. Ako je ova mera izrečena počniocu, da li će isti moći da ide u kuću, radno mesto, školu, auto i dr?
Da ☐ Ne ☐: (ako ne, objasniti zašto?):_____.

□ **Mera zabrane uznremiravanja lica izloženih nasilju**

Tražim od suda da naloži počiniocu da ne preduzima sledeća dela protiv mene ili nekog drugog lica navedenog pod 3:

a. ☐ uznemirava, vređa, udara, preti (fizički ili seksualno), prati, uništava ili preti da će uništiti ličnu imovinu, drži pod nadzorom, ograničava kretanje .

b. ☐ Kontaktira direktno ili indirektno, na bilo koji drugi način kao putem telefona, elektronskom poštom (email-om), poštom, ili nekim drugim putem.

□ ☐ **Mera zaštite medicisnkog lečenja počinioca** (*Molimo vas da obrazložite zahtev za ovom merom*):

☐ psiho-socijalni tretman: _____

_____

☐ lečenje od alkohola i psihotropnih supstanci _____

_____

□ **Mera zaštite udaljavanja iz stana , kuće ili nekog drugog prostora za stanovanje**
(ako počinilac stanuje sa vama, možete da tražite od suda da naloži da se počinilac udalji iz stana, kuće ili nekog drugog prostora za stanovanje).

Tražim od suda da naloži uklanjanje iz stana na adresi:_____,
□ Počinioca; ☐ drugih lica koje stanuju u istom stanu/istoj kući.

Tražim od suda da naloži da mi dozvoli da koristim:

□ Isti stan/kuću

Obrazloženje za traženje ove mere je zato što (*objasniti*): _____

_____.

□ **Mera zaštite nalažu počiniocu da vam da korišćenje:**
□ Celog stana/kuće;
□ Jednog dela stana/kuće.

Ukoliko se traži korišćenje jednog dela stana/kuće, objasniti koji deo:_____

_____.

Stan/kuća se nalazi na adresi:_____.

□ **Mera zaštite nalaže počiniocu da se uzdrži od bilo koje vrste imovinske transakcije** (osim imovine koja se odnosi na potrebe posla ili životne) u periodu od ___.

□ **Mera zaštite nalažu počiniocu da plaća:**
□ Zakup mog stana, privremeno, u iznosu od _____;
□ Alimentaciju za mene u iznosu od _____mesečno;
□ Alimentaciju za zajedničku decu u iznosu od _____za svako dete za koje mi je povereno starateljstvo .

11 **Zahtev za druge mere zaštite prema proceni suda**

□ Tražim od suda da odredi neku drugu meru koju ocenjuje za neophodnu da se zaštiti moja bezbednost, zdravlje i dobrobit mene i moje porodice .

12 **Broj strana priloženih ovom obrascu** (*ako ih je bilo*)**:** _____

Izjavljujem das u podaci dati napred istiniti i tačni.

Datum:_____ _____

Potpis podnosioca zahteva

_____

potpis zastupnika stranke (*ako ga ima)*

ZAHTEV ZA PRIVREMENU HITNU ZAŠTITU

Policijska stanica _____; Datum_____
mesto :_____
1
Ime lica koje traži zaštitu:
_____ Datum rođenja: ___/____/_____.
Pol: _____zanimanje: _____; zaposlen/a: Da ☐ Ne ☐
Podaci o ovlašćenom zastupniku žrtve (ako žrtva ima zastupnika):
Ime: _____ Zanimanje: _____.
Institucija/kancelarija: _____.
Adresa za kontakt: (ako žrtva ima zaštitu, može da ne navede svoju adresu već kontakt informacije kancelarije zastupnika ili da neku alternativnu adresu):
Adresa: _____
Grad/Selo: _____ Opština: _____Poštanski broj:_____
Telefon: _____; Email adresa: _____
Ime lica od kojeg se traži zaštita (počinilac porodičnog nasilja, počinilac):
2
_____ starost/DL: _____.
Pol: _____zanimanje: _____; zaposlen/a: Da ☐ Ne ☐
3
Da li se nalog za zaštitu traži za članove porodice: DA ☐ NE ☐
Ako se traži,, navesti redom, ispod:
Puno ime, pol, starost, stanuje sa vana , odnos sa vama
_____ _____ _____ Da ☐ Ne ☐ _____
_____ _____ _____ Da ☐ Ne ☐ _____
_____ _____ _____ Da ☐ Ne ☐ _____
_____ _____ _____ Da ☐ Ne ☐ _____
Koji je vaš odnos sa licem protiv kojeg se traži izricanje naloga:
4

a. ☐ vereni smo;

b. ☐ bili smo vereni;

c. ☐ venčani smo/živimo u vanbračnoj zajednici;

d. ☐ bili smo venčani /bili smo u vanbračnoj zajednici;

e. ☐ živimo zajedno u zajedničkom domaćinstvu;

f. ☐ živeli smo u zajedničkom domaćinstvu;

g. ☐ Koristimo zajedničku kuću i u krvnom smo srodstvu; (navesti odnos)
_____;
strana 2 od 2

h. ☐ mi smo stranke u postupku u sporu iz porodičnih odnosa (navesti) _____;

i. ☐ Mi smo roditelji zajedničkog deteta. (po potrebi navesti zajedničko dete ako ga ima (navesti ime, starost, lice sa kojim dete stanuje): _____
5
Drugi prethodni incidenti porodičnog nasilja
Da li ste bili/jeste uključeni u neki drugi slučaj porodičnog nasilja? Da ☐ Ne ☐

a. Ako je odgovor da, dati neko objašnjenje tog slučaja _____
_____

b. Da li postoji neki nalog za zašitu izrečen i važeć ? Da ☐ Ne ☐ (ako je odgovor da , molimo priložiti primerak).

c. Počinilac je prethodno prekršio nalog za zaštitu? Da ☐ Ne☐_____

6. Opis činjeničnog stanja i razlozi za zahtev za nalog :
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Ostale okolnosti oko slučaja
7
Prema vašem saznanju, da li počinilac poseduje oružje? Da ☐ Ne ☐
(ako je odgovor da, opisati vrstu oružja): _____
_____
Da li je počinilac upotrebio ili preti da će upotrebiti oružje? Da ☐ Ne ☐
(akoje odgovor da, opisati): _____
_____
_____

Da li ste vi ili neki član porodice pretrpeli povrede? Da ☐ Ne ☐
(ako ste odgovorili sad a, opisati stepen povreda i način):_____
_____
Da li je počinilac korisnik alkohola ili neke druge supstance? Da ☐ Ne ☐
Ako jeste, objasniti _____
_____
Vrsta mere zaštite koju tražite:
11
☐ Mera zaštite zabrane prilaska počinioca žrtvi
☐ Mera zabrane uznemiravanja lica izloženih nasilju
☐ Mera zaštite pratnje do stana, kuće ili drugog prostora za stanovanje

Izjavljujem da su podaci dati napred istiniti i tačni .

Datum: ___/____/_____
_____ _____
Potpis žrtve Potpis zastupnika oštećenog (ako ga ima)

ZAHTEV

☐**Promena** ☐**Produženje** ☐**Prekid**

Nalog za hitnu zaštitu ☐ **Nalog za zaštitu** ☐

Upisati naslov suda

OSNOVNI SUD_____**; ODELJENJE** _____

br.predmeta: _____

Ovaj broj upisuje zaposleni suda nakon predaje ovog obrasca.

1 Ime zaštićenog lica:

_____ **Datum rođenja:**___/____/_____**.**

Pol:_____**zanimanje:**_____**; zaposlen/a: Da** ☐ **Ne** ☐

Podaci o ovlašćenom zastupniku žrtve (*ako žrtva ima zastupnika*):

Ime: _____ zanimanje:_____Institucija/kancelarija:_____.

Adresa za kontakt: (ako žrtva ima branioca, može da ne navede svoju adresu, već da upiše kontakt informacije kancelarije zastupnika ili da da alternativnu adresu):

Adresa: _____

Grad/selo:_____opština:_____poštanski broj:_____

Telefon:_____; Email adresa: _____

2 Ime lica protiv kojeg je izdat nalog (počinilac):

_____**starost/DL:**_____**.**

pol :_____**zanimanje:**_____**; zaposlen/a: Da** ☐ **Ne** ☐

3 Vrsta naloga za zaštitu/mere izrečene i da li su važeće? (molimo vas da priložite primerak).

_____

_____

4 Institucija (Sud ili policija) koja je izrekla nalog: _____

5 Period važenja naloga:_____**-** _____

6 **Opis trenutnog stanja (opisati da li su se okolnosti promenile i ako jesu , kako):**

7 **Obrazloženje zahteva (navesti zbog čega ste podneli zahtev):**

8 **Koji je vaš specifičan zahtev za aktuelan nalog?**

9 **broj strana priloženih ovom obrascu** (ako ih je bilo)**:** _____

Izjavljujem das u podaci dati napred istiniti i tačni Datum: _____

_____ _____

potpis podnosioca zahteva potpis zastupnika stranke (*ako ga ima)*

Republika Kosova – Republic of Kosovo
Qeveria – Vlada – Government

Ministria e Punëve të Brendshme Ministarstvo Unutrašnjih Poslova
Ministry of Internal Affairs

Policia e Kosovës/Policija Kosova/Kosovo Police
Drejtoria e Përgjithshme e Policisë/
Generalna Policijska Direkcija/General Police Directorate

Br.predmeta: ____godina

Datum:...../.....

Mesto:

Region_ policije_____, (ime, prezime,grad)_____ načelnik jedinice za porodično nasilje ili njegov ovlašćeni predstavnik, odlučujući o zahtevu za izdavanje privremenog Naloga za hitnu zaštitu, koji je pokrenuo branilac žrtava (ime, prezime _____, iz odeljenja za zaštitu i pomoć žrtvama, u državnom tužilaštvu, na osnovu člana 22 Zakona o zaštiti od nasilja u porodici, ZAKON br. 03/L-182, u prisustvu zaštićene stranke (žrtve) (ime, prezime i drugi podaci), odgovorne stranke (počinilac) (ime, prezime, adresa), kaoi drugih stranaka u postupku (CSR, NVO i dr.j), zbog nasilja u porodici , vrsta incidenta _____ datum_____ u (mesto)_____

Nalog za privremenu hitnu zaštitu

Nakon razmatranja zahteva, dokaza i spisa predmeta, na osnovu zakona ZAKON BR. 03/L-182, utvrđeno je da postoji osnov da se veruje da je počinilac porodičnog nasilja počinio ili preti da će počiniti neko delo porodičnog nasilja, kao i da počinilac predstavlja direktnu pretnju za bezbednost, zdravlje ili dobrobit žrtve.

Počinilac porodičnog nasilja (njegovi podaci)_____

Nalaže se ova mera (od mera navedenih u članovima 5, 6, 7 i 10 ovog zakona)

1. ☐ Da počini ili preti da će počiniti delo porodičnog nasilja[1] protiv ☐ zaštićene stranke i/ili ☐ lica sa kojim zaštićena stranka ima porodične veze.
2. ☐ Da ne uznemirava, ometa, dosađuje, kontaktira ili komunicira direktno ili indirektno sa ☐ zaštićenom strankom /ili ☐ licem sa kojim zaštićena stranka ima porodične veze
3. ☐ Da se približi na udaljenost od _____[2] m ☐ zaštićenoj stranci /ili Licu sa kojim zaštićena stranka ima porodične veze.
4. ☐ Udaljivanje počinioca porodičnog nasilja iz stana, kuće ili drugog stambenog prostora.

1 Zakon o zaštiti od porodičnog nasilja, član 22
2 Udaljenost se daje i brojčano i slovima, na pr. 30 (trideset)

Izricanje naloga za privremenu hitnu zaštitu je potrebno da bi se obezbedilo zdravlje ili dobrobit zaštićene stranke ili lica sa kojim zaštićena stranka ima porodične veze, u skladu sa članom 3.4, članom 17.1 Zakon br. 03/L-182

Rok naloga za privremenu hitnu zaštitu ističe na kraju sledećeg dana kojeg sudovi rade._____ (datum).

Kršenje privremenog naloga za hitnu zaštitu – je krivično delo.

Počinioca porodičnog nasilja o njegovom pravu na pomoć informiše pravni zastupnik u pravnom postupku, član 23, stav 1.4 istog zakona.

Zaštićena stranka se obaveštava da sa istekom roka naloga za hitnu zaštitu može da podnese zahtev nadležnom osnovnom sudu u _____ za nalog za hitnu zaštitu, član 23, stav 1.5 istog zakona.

Privremen nalog za hitnu zaštitu , posle izricanja od strane načelnika regionalne jedinice policije Kosova protiv nasilja u porodici stupa na snagu odmah i počinje da se primenjuje prema počiniocu porodičnog nasilja nakon što mu se nalog uruči lično.

Datum: Izrekao:

_____ _____

Primerak privremenog naloga za hitnu zaštitu dostaviti:

1. ☐ Zaštićenoj stranci _____
2. ☐ Tražiocu _____
3. ☐ Stanici policije _____
4. ☐ Osnovnom sudu _____
5 ☐ Centru za socijalni rad _____
6. ☐ Braniocu žrtava _____

1 Zakon o zaštiti od porodičnog nasilja, član 22

2 Udaljenost se daje i brojčano i slovima, na pr. 30 (trideset)

IZJAVA O ŠTETI

Br. Predmeta u tužilaštvu: | | Tuženi: | |

Napomena za oštećenu stranku: u skladu sa članom 218 zakona o krivičnom postupku, tokom faze istrage ili u roku od 60 dana od podizanja optužnice, imate pravo da podnesete Izjavu o štetama od krivičnog dela. Izjava vam pomaže da date uticaj koji je krivično deloimalo na vas i pomaže vam da se smatrate strankom u krivičnom postupku. Izjava takođe može da posluži kao imovinski zahtev, u kojem slučaju imate pravo da angažuje i privatnog branioca da podnese imovinski zahtev u parničnom postupku. Branilac žrtava, ili u njegovom odsustvu, službenik policije, može da vam pomogne u popunjavanju ovog obrasca.

Imajte na umu da je popujavanje izjave dobrovoljno. Ako se odlučite da ne popunite izjavu o šteti, smatra se da ste se složili da se odreknete prava da se smatrate strankom u krivičnom postupku. Ova izjava predstavlja samo sažetak o uticaju krivičnog dela na vas i ne isključuje mogućnost da tokom suđenja date kompletnije objašnjenje.

Nakon čitanja prednjed uputstva, dajem svoju saglasnost za popunjavanje ovog obrasca.

Potpri oštećene stranke/žrtve_____ Datum: _____

Popuniti delove koji se odnose na vašu situaciju. Po potrebi koristiti i priložiti dodatna dokumenta.

Ime oštećene stranke:
Ime lica koje popunjava obrazac:
(Ukoliko niste oštećeni, molimo da navedete vaš odnos sa oštećenim):

Branilac žrtava/službenik policije koji pomaže u popunjavanju obrasca:

U: _____ Datum:_____/_____/_____

I. Uticaj krivičnog dela na fizički aspekt:

1. Da li ste pretpreli fizičke povrede kao rezultat krivičnog dela? Da ☐ Ne ☐
(ako je odgovor da, opisati povrede).

_____
_____
_____

2. Da li su drugi članovi porodice pretrpeli neku fizičku povredu? Da ☐ Ne ☐
(ako je odgovor da,opisati povredu).

_____
_____
_____

II. Uticaj krivičnog dela na finansijski aspekt:
Molimo vas da unesete iznos lekarskih troškova ili oštećene imovine kao rezultat krivičnog dela . (molimo vas da priložite račune ili neki drugi dokument)

3. Da li ste vi ili članovi porodice dobili medicinsko lečenje? Da ☐ Ne ☐
4. Koliki su bili troškovi medicinskog lečenja? .
5. Imate li zdravstveno osiguranje? Da ☐ Ne ☐
Ako je odgovor da, koliko od troškova je pokrilo osiguranje? (molimo vas da priložite račune, ako ih imate).
6. a li su vam, kao posledica krivičnog dela oštećene ili ukradene neke stvari? Da ☐ Ne ☐
7. Ako je prethodni odgovor potvrdan, molimo vas da priložite listu svih oštećenih ili ukradenih stvari i njihovu vrednost.
8. Kako je došlo do povrede , oštećenja ili gubitka imovine?

_____

_____

9. Da li ste izgubili prihode kao posledicu krivičnog dela ? Da ☐ Ne ☐
Ako je prethodni odgovor potvrdan,molimo vas navesti:
Broj dana koji ste odsustvovali sa posla_____i izgubljen novac (*ako jeste*)_____
10. Da li su vam nadoknađene povrede/šteta izazvana krivičnim delom? Da ☐ Ne ☐
11. Ako je prethodni odgovor potvrdan, molimo navesti:
Ime lica/kompanije_____Isplaćeni novčani iznos?_____
12. Da li ste pretrpeli neku drugu štetu kao posledicu drugog krivičnog dela?
Da ☐ Ne ☐ (ako jeste, opisati)

III. Uticaj krivičnog dela na emocionalni aspekt:
13. Koji je psihološki uticaj krivičnog dela na vas i vašu porodicu?
(na pr. Da li ste pretpreli osećaj kakav je strah, teskoba, nesanica, teškoće sa koncentracijom, konstantno ponavljanje događaja i dr..)
14. Da li ste dobilineki psihološki tretman? Da ☐ Ne ☐
15. Da li ima potrebe za psihološkim tretmanom Da ☐ Ne ☐

IV. Druge promene u životu kao posledica krivičnog dela
13. Molimo vas da opišete svaku promenu u vašem životu koja je došla kao posledica ovog krivičnog dela i sve druge informacije koje biste želeli da sud uzme u obzir u vezi sa uticajem krivičnog dela na vaš život.

V. Da li želite da date svoje mišljenje/preporuku u vezi sa kaznom tuženog ?Da ☐ Ne ☐

_____

_____

Izjavljujem das u dati podaci istiniti i tačni.

Datum:____/____/_____

_____
Potpis oštećenog Potpis zastupnika oštećenog (ako ga ima)

IZJAVA O ŠTETI
Dodatni list

br. Predmeta u tužilaštvu: | Tuženi: |

Ime oštećene stranke: _____

1 | Molimo vas da upišete svoje inicijale na svaku stranu_____

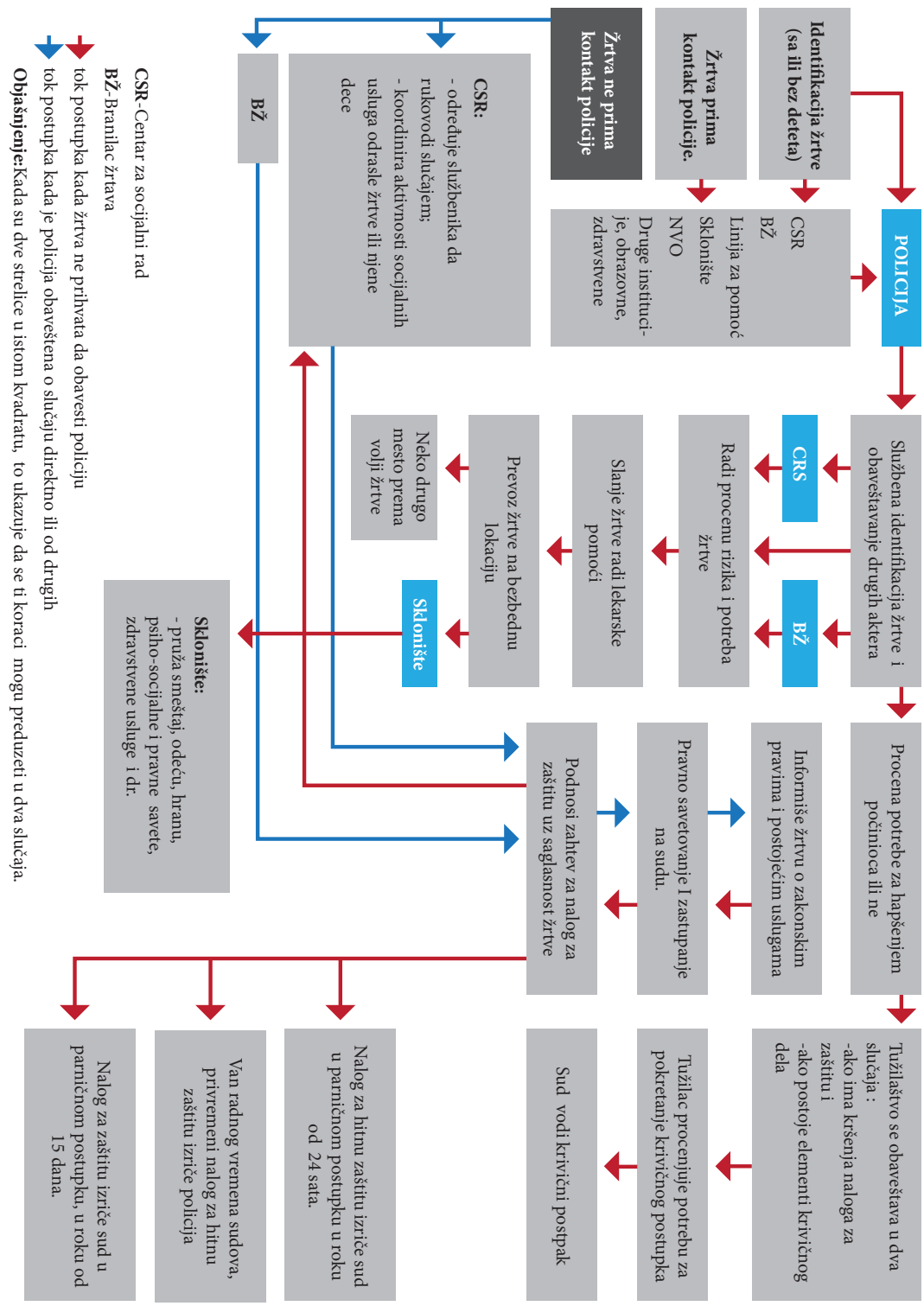

CSR-Centar za socijalni rad

BŽ-Branilac žrtava

tok postupka kada žrtva ne prihvata da obavesti policiju

tok postupka kada je policija obaveštena o slučaju direktno ili od drugih

Objašnjenje: Kada su dve strelice u istom kvadratu, to ukazuje da se ti koraci mogu preduzeti u dva slučaja.

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada – Government

ZYRA E KRYEMINISTRIT / OFFICE OF THE PRIME MINISTER / URED PREMIJERA
Agjencia për Barazi Gjinore / Agencija za Ravnopravnost Polova /
Agency of Gender Equality

STANDARD OPERATION PROCEDURES FOR PROTECTION FROM DOMESTIC VIOLENCE IN KOSOVO

ON THE BASIS OF THE KOSOVO PROGRAM AND ACTION PLAN AGAINST DOMESTIC VIOLENCE 2011-2014

September 2013

The author's right is exclusively the right of the Agency for Gender Equality/ Office of Prime Minister. Standard Action Procedures- as a document will be published I three languages; Albanian, Serbian and English. For every interpretation of this document, Albanian version is dominant.

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

ZYRA E KRYEMINISTRIT/ OFFICE OF THE PRIME MINISTER/ URED PREMIJERA
Agjencia për Barazi Gjinore/ Agencija za Ravnopravnost Polova/
Agency for Gender Equality

Prishtina, 12/07/2013

Dear sir/madam,

The drafting of Standard Procedures of Action for victims of domestic violence constitutes one of the most important links in the entire legal infrastructure for protection from domestic violence, since it details best what each institution is required to do when dealing with cases. The drafting and approval of this document, which is at the same time harmonized with the best international practices, indicates the extensive and serious commitment of our institutions to fighting this ugly phenomenon.

Issuing such a document is a necessity and of great significance, as well as being a joint response to the negative phenomenon of domestic violence. Furthermore, the drafting of these Procedures, also means implementing a National Program for Protection from Domestic Violence. Unfortunately, this uncivilized phenomenon has reached disturbing dimensions in our society. Based on this fact, besides preventative measures, we must also act to strengthen protection and rehabilitation. With this document we provide a clear and valuable guideline for the entire spectrum engaged in this field, on how to work effectively to fulfil their duties, indicating chronologically which structure is involved at which stage.

Today, the institutions of the Republic of Kosovo are ready to raise to the highest level their activities against domestic violence and at the same time, to fill in previous gaps in assistance and referral.

Without doubt, the legal infrastructure up to now and the issuing of this document constitute important steps for our country. We absolutely must take practical steps so that each institution that has obligations relating to this challenge, meets them with great commitment and responsibility. Coordinating all our activities will inevitably bring positive results.

Special thanks is due to the Working Group on these Procedures, our partners, the Embassy of the United States of America, WSSI/UNDP, as well as civil society, who have expressed their total readiness to assist the Agency for Gender Equality in the drafting of this document.

On behalf of the Agency for Gender Equality, within the Office of the Prime Minister, I would like to express our determination to work harder, to make Kosovo a model country for the region in its work against domestic violence.

Yours sincerely,

Edona Hajrullahu
Chief Executive
Agency for Gender Equality / Office of the Prime Minister

TABLE OF CONTENTS

1. INTRODUCTION 11
1.1.Vision 12
1.2. Purpose 13

2. LEGAL FRAMEWORK 15
2.1. National Legal Framework 15
2.2. International Legal Framework 16

3. INSTITUTIONAL MECHANISMS AND OTHER ACTORS DIRECTLY INVOLVED IN THE PROTECTION OF VICTIMS OF DOMESTIC VIOLENCE 17
3.1.1. Kosovo Police 18
3.1.2. Police Inspectorate/Investigation Department 18
3.1.3. Victims' Advocacy and Assistance Office – Victims' Advocates 18
3.1.4. State Prosecution 19
3.1.5. Courts 19
3.1.6. Department of Forensics/Ministry of Justice 19
3.1.7. Ministry of Labour and Social Welfare 19
3.1.8. Municipal Directorates on Health and Social Welfare 19
3.1.9. Centre for Social Affairs 20
3.1.10. Agency for Free Legal Aid/ Legal Aid Regional Offices 20
3.1.11. Municipal Education Directorates 20
3.1.12. Health Institutions – Primary, Secondary and Tertiary, and Mental Health Centres 20
3.1.13. Ombudsperson Regional Offices 21
3.2. Non-Governmental Support Partners 21
3.2.1. Shelters 21
3.2.2. Non-Governmental Organizations (NGOs') 21

4. GUIDING PRINCIPLES 23

5. STAGES OF STANDARD OPERATION PROCEDURES DURING THE RESPONSE TO CASES OF DOMESTIC VIOLENCE 25
5.1. IDENTIFICATION 25
5.2. REFERRAL 29
5.3. PROTECTION 30
Specific Duties 32
Responsibilities of Victims' Advocate 33
VA's specific duties in criminal proceedings 34
Other Procedures 36
Responsibilities of the Centre for Social Affairs 37
Child Victims 38
Responsibilities of Education Institutions 39
Responsibilities of Health Institutions 40
Duties and Responsibilities of Shelters 41

Prosecutor's Responsibilities 43
Court Responsibilities 45
Civil Procedure in Domestic Violence 45
Types of Protection Orders 46
Measures prohibiting the perpetrator of domestic violence to: 46
Review of Requests and Deciding on the issuance of Protection Order and Emergency Protection Order 48
Request Withdrawal does not Prevent the Filing of Another Request 48
Appeals against Protection Orders 48
Procedure for the Prosecution of Cases of Domestic Violence 48
Violation of the Protection Order 48
Identifying Elements of the Criminal Offence in Domestic Violence cases 49
5.4. REINTEGRATION AND REHABILITATION 49
Sheltering 49
Medical Care 50
Counselling Services 50
Legal Support 51
Education and Employment 51
Rehabilitation and Reintegration of Perpetrators of Domestic Violence 52
Victims' Compensation 52

6. MONITORING AND ASSESSMENT 55

7. ANNEXES/INSTRUMENTS 57
Annex 1. Table with a List of State Institutions' Contacts and other actors involved in the protection of domestic violence 58
Annex 2. Organizational chart with responsibilities of each institution and information that institutions provide to victims 65
Annex 3. Basic Data Form for Victims of Domestic Violence 69
Annex 4. Form for the Identification and Referral of Children Subject to Domestic Violence by Schools 76
Annex 5. Victim's Statement of Consent 78
Annex 6. Information on the Rights of Victims of Domestic Violence 79
Annex 7. Checklist for Official Identification 81
Annex 8. Risk Assessment Checklist 82
Risk Assessment Checklist 82
Annex 9. Checklist for Police 83
Annex 10. Checklist for Victims' Advocates 84
Annex 11. Checklist for Centre for Social Affairs 85
Annex 12. Checklist for Education Institutions 86
Annex 13. Checklist for Health Institutions 87
Annex 14. Checklist for Shelters 88
Annex 15. Checklist for the Reflection Period 90
Annex 16. Planning Security with Victim of Domestic Violence 92
Annex 17. Advice for the Development of the Security Plan for the Victim of Domestic Violence 93

ABBREVIATIONS

AGE -Agency for Gender Equality
DV - Domestic Violence
DSW - Department of Social Welfare
CPC - Criminal Procedure Code of the Republic of Kosovo
CCRK - Criminal Code of the Republic of Kosovo
PHC - Primary Health Care
LPDV - Law on Protection from Domestic Violence
LDP - Law on Disputable Procedure
MEST - Ministry of Education, Science and Technology
MoU - Memorandum of Understanding
MLSW - Ministry of Labour and Social Welfare
MoH - Ministry of Health
VA - Victims' Advocates
NGO - Non-Governmental Organization
KP - Kosovo Police
SOP - Standard Operation Procedures
MFMC - Main Family Medicine Centres
FMC - Family Medicine Centre
CSA - Centre on Social Affairs
REC - Regional Employment Centre
KS - Kosovo Shelters
EPO - Emergency Protection Order
TEPO - Temporary Emergency Protection Order
VDV - Victim of Domestic Violence
VAAO - Victims Advocacy and Assistance Office

DEFINITIONS AND TERMINOLOGY USED IN THE STANDARD OPERATION PROCEDURES

Standard Operation Procedures (hereinafter: SOP) for Protection from Domestic Violence in Kosovo will not be limited only to the forms of domestic violence defined by the Law on Protection from Domestic Violence (LPDV), but will also include all criminal offences, which are committed in family relationship as provided for by the Criminal Code of the Republic of Kosovo.

Definitions used in the SOP shall mean, as follows:
Family member – parent, adopting parent, child, adopted child, siblings, spouse, blood-related relative living in the same house or a person with whom the offender lives in a extra-marital union.[1]
Extra marital union – factual relations between a men and a women living as a couple in a joint life representing a character of stability and continuation.[2]

Domestic Violence – one or more intentional offences or omissions made by a person to another person in a family relationship, including, but not limited to, as follows:

- use of physical force or psychological pressure exercised towards another member of the family;
- any other action of a family member, which may inflict or threaten to inflict physical pain or psychological suffering;
- causing the feeling of fear, personal dangerousness or threat of dignity
- physical assault regardless of consequences;
- insult, offence, calling by offensive names and other forms of violent intimidation;
- repetitive behaviour with the aim of derogating the other person;
- non-consensual sexual acts and sexual abuse;
- unlawfully limiting the freedom of movement of the other person;
- property damage or destruction or threatening to do this
- causing the other person to fear for his or her physical, emotional or economic wellbeing;
- forcibly entering removing from a common residence or other person's residence;
- kidnapping.

Child - person who is under eighteen (18) years old.
Juvenile – person who is between the age of fourteen (14) and eighteen (18).
Claim – a submission addressing the court to ask for the issuance of a protection order.
Domestic violence offender – a person committing one or more domestic violence offences against which a protection order, emergency protection order, temporary emergency order is issued and/or a person accused of committing a criminal offence in the family.
Compensation – a form to support the victim morally and financially.
Adult – a person who is eighteen (18) years old or more.
Family Relationship[3] is considered to exist amongst persons if they:

1 Criminal Code of Kosovo, Article 120
2 Kosovo Family Law, No. 2004/32
3 Law on Protection from Domestic Violence, Article 2

- are engaged or were engaged;
- are married or were married;
- are in extra martial union or were in extra marital union;
- are cohabiting in a common household or were cohabiting in such a household;
- use a common house and are in connection by blood, marriage, or adoption, in-law or are in a guardian relationship, including parents, grandparents, children, grandchildren, nephews, siblings, aunts, uncles or cousins;
- are parents of a common child;
- are procedural parties in a dispute of family relationship.

Victims' Advocate – an officially authorized person who directly supports the victim from the first contact with competent protection bodies; provides advice, initiates procedures for protection measures, participate at all court sessions, monitors the flow of the court proceedings in cases when victims accept assistance from the Victims Advocates
Protection – refers to procedures providing physical security to the victim of domestic violence.
Case Manager – persons appointed by respective institutions or shelters to manage, administer and coordinate a domestic violence case.
Legal support – all forms of legal counselling and representation provided to the victim of domestic violence by the provider of services.

Legal aid - free of charge professional legal services provided during court proceedings by the Regional offices for Legal Aid.

Service providers – organizations and individuals providing one or more measures of support and assistance to victims of domestic violence. They include social workers, psychologists, shelter staff, medical staff and legal practitioners from GOs', NGOs', IOs'.
Custody body – is a competent professional municipal body on social affairs responsible for the protection of the interests of children and adults and comprises a group of experts acting under the Centre for Social Affairs.
Protected party – a person and his/her dependants who has been subject to domestic violence for the benefit of whom the protection order, emergency protection order or temporary emergency protection order has been requested as well as other persons who were subject to a criminal offence within the family.
Authorized Representative - the person who is authorized to advocate the interests of the protected party and to provide support and assistance to victims.
Victim's consent – any voluntary approval or permission to undertake actions on behalf of the victim.
Reflection period – a 48 hours period counted from the accommodation of the victim in the shelter or any other safe location, which is given by service providers to the victim to adapt to the new environment without interference. This period aims to provide the victim with a peaceful and reflective period until the victim is familiarized with available services and shelter rules, and until they are referred to other services.
Rehabilitation – a process that goes beyond the period accommodated in the shelter and includes certain professional services provided to the victim with the aim of supporting the victim in overcoming trauma, emotional crises as well as victim's empowerment.

Reintegration – an advanced and comprehensive process of rehabilitation, empowerment and return of the victim to the normal life.
Shelter – a safe place where victims of domestic violence and their children are granted with temporary accommodation, safety, advocacy and other services. In agreement with MLSW, shelters provide multi-disciplinary programs. Shelters may be government bodies and non-governmental organizations.
Social services – a group of services provided to victims of domestic violence and vulnerable groups, including their basic needs and the fulfilment of immediate and long-term needs.
Psychosocial treatment – a process of developing professional sessions by experts of psychology, sociology and psychotherapy to support victims in overcoming trauma and emotional crises as a consequence of violence exercised against them.
Protection order - an order issued by a court decision providing for protection measures for the victim.

Emergency protection order - an order issued temporarily by the court

Temporary Emergency Protection Order - a order issued by the police outside working hours of courts.
Victim – a person who is directly or indirectly subject to domestic violence or any other criminal offence.
Sensitive victim – child, person with physical or mental disabilities, person with limited abilities, pregnant woman or family partner.

1. Introduction

Domestic violence is a violation of human rights. States are responsible to protect their population from human rights' violations. States may also be responsible for private offences if they fail to act with the appropriate care in preventing violation of rights or to investigate and sanction acts of violence as well as to ensure compensation.
Republic of Kosovo has appointed a National Coordinator against Domestic Violence.

Under the authority of the National Coordinator and the leadership of the Agency for Gender Equality, Kosovo institutions, providing services to victims of domestic violence, have assembled together to develop these Standard Operation Procedures in order to protect human rights of the population and to improve services provided to victims. This working group comprises members working in the area of domestic violence. They are experts of their respective fields. Their experience allows them to identify challenges and best practices faced by any institution engaged in the provision of services to the victims of domestic violence.

The working group for the drafting of the SOPs', has reviewed current practices of each institution. Deficiencies were identified in the provision of services and areas where there is confusion or lack of cooperation among institutions.

These SOPs' were developed by the working group with the purpose of eliminating deficiencies and implementing specific mechanisms that would clarify the roles of each service provider as well as to open the lines of communication among them. Service providers should interpret SOPs' and legal provisions in the spirit of the International Convention and European Court Practices on Human Rights.

Problems identified during the preparation and drafting stage for these SOPs' are aggregated into four categories, as follows:

- Flow of the process;
- Public awareness raising;
- Victim's personal circumstances (emotional condition, education, ability to face problems, position and social and functional status, etc.); and
- Resources (limited resources and opportunity that these SOPs' put into function the process, the efficiency of actors, implementation of duties and responsibilities and coordination with actors in the process).

The process, through which services are provided, causes problems for the victims because the process may often be complicated. A victim may face difficulties in identifying an institution to seek assistance. Failure to coordinate the provision of services among various actors may create obstacles and often victims are not in position to receive assistance. These deficiencies in the process result in the exclusion of victims for the opportunity to request and to receive assistance.

Lack of public awareness creates a problem for to state's ability to fight domestic violence. Domestic violence is usually a criminal offence committed in secrecy. Often the victim feels embarrassed or stigmatized by the violence suffered. Lack of awareness by the victims, public and more often by services providers hinders the ability of the Republic of Kosovo to protect and support the victims of domestic violence.

Personal circumstances of the victim of domestic violence may represent challenges for the provision and receipt of services by a victim. Victims show emotional sensitivity, feeling of loosing financial security, fear from the very complicated, compromised and prolonged system, insecurity and possibility of secondary victimization. Problems are faced when the victim comes from non-functional environments, which should be improved during their reintegration stage.

Often victims are re-victimized by institutions due to lack of coordination of resources and response of actors in the process. Time and energy are lost when institutions reiterate activities or do not agree for their responsibilities. The sources of these institutions are limited and should be used to achieve maximum efficiency.

Even though each institution provides various services for the survivors of domestic violence, an established communication and coordination system among institutions would ensure that each actor is aware of the services provided by the other. Resultantly, each actor is made aware of the roles and responsibilities of other actors in the process and would coordinate the referral of victims to existing services.

Working group determined that each of the problematic categories identified may be improved through coordination and harmonization of all institutional practices, i.e. the implementation of SOPs'.

Working group agreed that these SOPs' should result in the enhancement of human rights and the in a more experienced system for victims of domestic violence. These procedures contain multi-disciplinary interventions and their implementation is binding for all competent government institutions. Observing these procedures is also an obligation of non-governmental organizations, acting in the territory of the Republic of Kosovo.

1.1.Vision

SOPs' vision is that through the implementation of this document, institutions of the Republic of Kosovo will provide better protection of human rights to all individuals. Victims of domestic violence are harmed by their close ones. As a consequence, victims of domestic violence often create the opinion that there is no one to help them. These SOPs' are developed to ensure that victims of domestic violence are treated with respect, are informed or their rights and that their rights are observed and their voices heard. By providing assistance to these victims, the state guarantees the protection of their human rights. The vision of this document is that these procedures will improve state's response to cases of domestic violence, victims will be protected from secondary victimization and they will be encouraged, assured and empowered to distance themselves from harmful and abusive relationships as well as to reintegrate into a sound society.

1.2. Purpose

The purpose of SOPs' is to establish a coordinated system throughout Kosovo institutions, which react immediately and continuously in cases of domestic violence for the purpose of providing quality assistance and support to victims of domestic violence.
With the drafting and implementation of these SOPs', institutional mechanisms and other partners will harmonize and coordinate their cooperation at various stages involving activities of identification, referral, protection, rehabilitation and reintegration of victims of domestic violence and the treatment of the perpetrators of domestic violence.

These Procedures are in conformity with the provisions of the Constitution of the Republic of Kosovo, laws and secondary legislation in force, international standards and institutional policies.
This document aims at clarifying the roles and responsibilities of competent institutions in protecting victims of domestic violence through identification, referral, advocacy, rehabilitation and reintegration.

Active and reactive legal measures protect victims of domestic violence and ensure that the perpetrator of the domestic violence is sanctioned. These measures include the protection of family members, who are victims of domestic violence, in particular children, persons with disabilities and the elderly.

The purpose of these SOPs' will be accomplished through the:

- Fulfilment of obligations by responsible actors in addressing domestic violence by undertaking legal measures for the implementation of procedures of identification, referral, advocacy, rehabilitation and reintegration of victims of domestic violence;
- Coordination of activities among institutional actors to respond to cases of domestic violence;
- Implementation of treatment measures by respective institutions as well as measures of rehabilitating and reintegrating victims and perpetrators of domestic violence; and
- Monitoring, reporting, assessing and implementing protection from domestic violence by respective actors.

2. Legal Framework

2.1. National Legal Framework

Legal provisions for protection from domestic violence are included in the following:

- Justice Code for the Juveniles 2010/03-L193, dated 08/07/2010.
- Criminal Procedure Code No 03/L-003, dated 22/12/2008
- Criminal Code No. 03/L-002, dated 22/12/2008.[4]
- Constitution of the Republic of Kosovo, approved by the Assembly on Kosovo on 15. 06. 2008.
- Law on Empowerment and Participation of Youth No. 2009/03-L-145, dated 30/09/2009.
- Law on Sanitary Inspection of Kosovo, No. 2003/22; dated 06/11/2003.
- Law on Police Inspectorate of Kosovo (2008/03-L-036), dated 20/02/2008.
- Law on Police of Kosovo (revised) No. 03/L-035, 04.06.2008.
- Labour Law No. 03/L-212, dated 02/11/2010.
- Anti-Discrimination Law No. 2004/3, dated 19/02/2004.
- Law on the Management of Seized or Confiscated Assets No. 03/L-141, 10/08/2009.
- Law on Vocational Ability, Rehabilitation and Employment of Persons with Disabilities No. 2008/03-L-019, dated 18/12/2008.
- Law on Gender Equality No. 2004/2, dated 19/02/2004.
- Family Law No. 2004/32, dated 20/01/2006.
- Law on Emergency Health Care, No. 02/L-50, dated 23/02 2006.
- Law on Protection of Personal Data No. 2010/03-L172, dated 29/04/2010.
- Law on Protection from Domestic Violence No. 2010/03-L-182, dated 01/07/2010.
- Law on Mediation No. 03/L-057, dated 18.09.2008
- Law on Termination of Pregnancy, No. 2008/03-L-110, dated 06/11/2008.
- Law on Prevention and Fighting of Contagious Diseases No. 02/L-109, 15.10.2008
- Law on the Use of Narcotic, Psychotropic and Precursor Substances no. 02/L-128, 15.08.2008.
- Law on Financial Support to Families with Children with Permanent Disabilities, No. 2008/03-L-022, dated 16/05/2008.
- Law on Public Peace and Order No. 03/L-142, dated 29/10/2009.
- Law on Health No. 2004/4, dated 19/02/2004.
- Law on Social and Family Services (revised) No. 02/L-17, dated 01/05/2007.
- Law on Inheritance No. 2004/26, dated 28/07/2004.
- Administrative Instruction Defining the Location and Form of Psychosocial Treatment for Perpetrators of Domestic Violence.

4 Criminal Procedure Code, No. 04/L-123 and Criminal Code of the Republic of Kosovo No. 04/L-082, applicable as of 1 January 2013 are also part of the legal framework to be observed and implemented within SOPs'.

- Administrative Instruction on Compulsory Medical Treatment for Perpetrators of Domestic Violence who are Dependants of Alcohol and Psychotropic Substances.
- Administrative Instruction on the Licencing of Social Officers
- Administrative Instruction on the Licencing of Non-Governmental Organizations.

2.2. International Legal Framework

- Universal Statement on Human Rights
- European Union Charter of Fundamental Rights
- European Social Charter
- ILO Convention 182/2000 on Concerning the Prohibition and Immediate Action for the Elimination of Worst Forms of Child Labour
- United Nations Convention on the Rights of the Child, 02.09.1990
- Council of Europe Convention on the Exercise of the Rights of the Child, 25.01.1996
- Council of Europe Convention against Violence on Women and Domestic Violence, 2011
- Council of Europe Convention on Protection on Fundamental Human Rights and Freedoms
- Council of Europe Convention on Prevention of Torture and Inhuman and Degrading Sanctions
- United Nations Convention on Economic, Social and Cultural Rights
- United Nations Convention on Political and Civil Rights
- Convention Against Child Kidnapping No. 2004-29, with comments dated 29.07 gr. Protection
- Convention against Torture and Other Cruel, Inhumane or Degrading Treatment or Punishment[5] Convention on Elimination of all Forms of Racial Discrimination
- Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Women (CEDAW 03.09.1981).
- International Convention on Civil and Political Rights and its Protocols
- International Convention on Economic, Social and Cultural Rights
- European Convention on Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms and its Protocols
- Council of Europe Framework Convention on Protection of National Minorities
- Beijing Platform of Action in the Field of Domestic Violence
- Security Council Resolution No. 1325 "Women, Peace and Security", 30 October 2000

5 International Conventions that are not specifically ratified by the Assembly of Kosovo but are automatically in force with the Constitution of the Republic of Kosovo, Article 22, page 6.

3. Institutional Mechanisms and Other Actors Directly Involved in the Protection of Victims of Domestic Violence

Institutional Mechanisms

1. Kosovo Police
2. Police Inspectorate
3. Victims' Advocate/Victims' Advocacy and Assistance Office
4. State Prosecutor
5. Courts
6. Department of Forensics/Ministry of Justice
7. Ministry of Labour and Social Welfare
8. Municipalities/Health and Social Welfare Directorates
9. Centres on Social Affairs.
10. Agency on Free Legal Aid/Regional Offices on Legal Aid
11. Municipal Education Directorate/Education Institutions
12. Health Institutions: Primary, Secondary and Tertiary and Mental Health Centres
13. Ombudsperson Regional Offices

Non-Governmental Partner Supports
1. Shelters
2. Non-Governmental Organizations

Institutional Mechanisms

The state is obliged to protect the rights of individuals. Domestic violence is a violation of these rights. Therefore, the state is obliged to assist the victims of domestic violence, to ensure that they are treated with dignity, care and respect by the institutions and by the individuals representing the state.
All institutions are responsible to support victims of domestic violence, however failures in communication and coordination among service providers representing various institutions may result in the violation of individual rights. These SOPs' are drafted to ensure the protection of human rights of the victims of domestic violence.

By describing the methods of communication and coordination among institutions and service providers, this document will ensure that human rights and victims of domestic violence are protected.
These SOPs' are destined to harmonize the activities of service providers throughout institutions. This document aims at complementing the existing internal SOPs' of the actors. Institutions are obliged to observe this document and to harmonize their internal procedures with this document.

3.1.1. Kosovo Police

In most cases, Kosovo Police is the first contact for the victim of domestic violence. Usually, police is called when a case of domestic violence has occurred recently or is inevitable. Therefore, the primary duty of the police is to investigate the case and to protect the victim. Kosovo Police as the usual first responder is obliged to provide information to victims, guide victims through the process and inform other actors.

In cases of domestic violence, Kosovo Police shall respond any information with regard to threats and/or acts of domestic violence, violation of protection order, emergency protection order or temporary emergency protection order regardless of who provides the information.
Kosovo Police, in compliance with the Law on Protection from Domestic Violence (LPDV), is responsible to execute the Protection Order and Emergency Protection Order as well as to issue Temporary Emergency Protection Order.
They are responsible to make use of proportionate measures to protect the victims of domestic violence, detain the suspected perpetrator of domestic violence with the purpose of preventing further violence as well as other responsibilities defined with the LPDV and other laws in force.

3.1.2. Police Inspectorate/Investigation Department

Police Inspectorate/Investigation Department has a special role in supporting the victims of domestic violence. The unit comes into the process when an act is committed by a member of the Kosovo Police. For this reason, this body, in comparison to other actors, will not have frequent contacts with the victims.
Nevertheless, this body will have great responsibility in protecting victims from the perpetrators of domestic violence. Members of the Police Inspectorate will assume the role of the police officer and provide information to victims, guide them through the process and inform other actors too.

3.1.3. Victims' Advocacy and Assistance Office – Victims' Advocates

Victims' Advocates usually meet the victims immediately after the police response following a reported case of domestic violence. This initial contact with the victim allows for the Victims' Advocate to build a relationship with the victim that will continue throughout victims' meetings with other institutional representatives. The responsibility of Victims' Advocates is to ensure that the victim understands services that the state provides and ways to get to them.
Help line operators are part of the Victims' Advocacy and Assistance Office. The free help line enables the identification of victims of domestic violence and assist in their referral to appropriate institutions. Help line operators provide information and counselling.

3.1.4. State Prosecution

Interaction between the Prosecutor and the victim of domestic violence usually comes later in the reporting process. Prosecutors assess cases of domestic violence and violations of protection orders to define whether there is sufficient proof to prosecute perpetrators of domestic violence. A victim of domestic violence is a party in the procedure and simultaneously the main witness presented in the court by the prosecutor.
Prosecutor is obliged to inform the victim on the status of his/her case.

3.1.5. Courts

Courts review cases of domestic violence as a matter of priority. These cases are addressed by courts in the civil or criminal procedure depending from the nature of the case. Very rarely are the courts the first providers of services for victims of domestic violence. Even though courts do not initiate procedures in relation to cases of domestic violence, courts are not passive in their obligations for cases of domestic violence. Courts are responsible to treat parties and individuals impartially, with dignity and respect by ensuring a proper representation of all parties involved in the procedure.
During the civil procedure, courts review the request for protection order or emergency protection order and decide on protection measures provided for by the law.
During the criminal procedure, investigation bodies are competent to decide for the prosecution of perpetrators of domestic violence, those who have violated the protection order or persons that have committed a criminal offence in family relationship. Courts are obliged to inform all parties in the procedure on the rights belonging to them and the consequences of their actions.

3.1.6. Department of Forensics/Ministry of Justice

Victims of domestic violence meet the staff of the Department of Forensics pursuant to the order of investigation and court bodies. The purpose of the examination is to collect evidence and to prove whether the victim was subject to violence or not. The Department of Forensics may also examine a victim only with the consent of the victim. Ideally, the examination should take place at a point in time that would provide a precise description of victim's injuries. These examinations should be done carefully and with respect for the state of the victim.

3.1.7. Ministry of Labour and Social Welfare

Ministry of Labour and Social Welfare is mandated to draft policies, programs and legal infrastructure as well as to monitor the quality of social services.

3.1.8. Municipal Directorates on Health and Social Welfare

Directorates on Health and Social Welfare as carriers of local government are mandated to manage social services in the municipality.

3.1.9. Centre for Social Affairs

Centre for Social Affairs (CSA) is a public institution at municipal level, competent to protect citizens in need of social and family services, including the protection and provision of services to victims of domestic violence up to the reintegration of the victim.
CSA also coordinates activities with other actors in the process of supporting and empowering the victim.
CSA assists victims of domestic violence when social services, protection and integration of victims in society are needed. Any victim referred to the CSA shall be assigned a case manager, to be appointed by the CSA to assist in the identification and coordination of existing services.

3.1.10. Agency for Free Legal Aid/ Legal Aid Regional Offices

Agency for Free Legal Aid/ Legal Aid Regional Offices shall provide free legal aid to victims who are entitled to this aid. They enable access of victims to justice by providing them information and advice. They enable the access of victims to justice through the provision of information and advice to victims on their legal rights, represent victims before courts or administrative bodies and assist in the drafting of procedures and legal documents.

3.1.11. Municipal Education Directorates

Municipal Education Directorates are responsible to provide education to victims of domestic violence in line with laws in force.
Education institutions are an important source for the identification and protection of children, who are victims of domestic violence. Since persons employed in education institutions have frequent and repeated contacts with children, they are in position to identify domestic violence, which otherwise could remain unreported. Education institutions may ensure the support to children victims into a suitable environment, which does not hinder their life at home and their families. These institutions have an important role in raising the awareness against domestic violence and notifying other actors when a child needs protection.

3.1.12. Health Institutions – Primary, Secondary and Tertiary, and Mental Health Centres

Health institutions have an important role in identifying cases of domestic violence. Victims of domestic violence may decide to receive health, even if they do not report the case to the police. Usually, health institutions are the first actors in contact with a victim of domestic violence. Health institutions play an important role in assisting victims with health and psychological treatment as well as in preventing cases of domestic violence through provision of information and referral of the victims to service provides.

3.1.13. Ombudsperson Regional Offices

Ombudsperson Regional Offices have the following structure: Unit on Gender Equality and Officer on Gender Equality. The Ombudsperson is responsible to address accusations for human rights violations by the state. Domestic violence is a human rights' issue. Therefore, when a Kosovo institution, while addressing the domestic violence case, mistreats a victim of domestic violence the victim may report the case to the Ombudsperson for investigation and assistance.

3.2. Non-Governmental Support Partners

3.2.1. Shelters

Shelters provide the victims with a safe place to live after suffering from domestic violence. Victims may ask for assistance directly from a shelter or may be referred to a shelter by another service provider. Shelters are temporary accommodations providing not only protection to the victim but also assist the victim in the process of recuperation from domestic violence as well as rehabilitation and reintegration of the victim in society.

3.2.2. Non-Governmental Organizations (NGOs')

NGOs' are familiarized with the problem of domestic violence and are well-informed of their treatment. They may submit a request for a protection order and/or emergency protection order.

4. Guiding Principles

This document describes in detail the daily working processes performed and followed while treating cases of domestic violence and at the same time, shows how to develop activities to ensure compliance of technical and quality conditions as well as the provision of quality services. This document will assist the provider of services in maintaining the quality of their services.

SOP copies should be easily reachable for referral at working places of those individuals dealing with this activity.

These SOPs' will minimize differences and will promote quality through the consistent implementation of processes and procedures. They may be used as part of the training of staff as they provide detailed working instructions. These SOPs' minimize the room for errors in communication and addresses security-related concerns. They should be used as checklists and will decrease extra efforts by improving comparisons, credibility and legal advocacy.

Below you will find a list of guiding principles, which should serve as the basis for service providers during the stages of identification, referral, advocacy, rehabilitation and reintegration of victims and perpetrators of domestic violence:

1. Domestic violence is addressed as a human rights violation. Protecting the rights and fundamental freedoms of the victims of domestic violence shall always be at the centre of all efforts to prevent, fight violence and advocate, reintegrate and compensate victims of domestic violence.
2. No action against domestic violence shall deny human rights and dignity, in particular the rights of the victims of domestic violence; the rights of the perpetrator of domestic violence shall also be observed.
3. Identification and referral for support of the victims of domestic violence shall be done in full coordination and cooperation with all actors, government bodies and non-governmental organizations.
4. Identification of victims of domestic violence shall be made for the purpose of protecting and assisting them and not as an intrinsic purpose.
5. Any person assumed to be a victim of domestic violence shall be treated as a victim. If, during the application of procedures it is concluded that he/she is not a victim of domestic violence, but is a victim of some other criminal offence or is a person in need of assistance, his/her needs shall not be ignored. These persons will be given the appropriate support and will be referred to services that meet their needs.
6. Assistance and advocacy for victims of domestic violence will not be conditioned with their cooperation with justice bodies.

7. Whenever necessary and possible, victims of domestic violence will be offered inclusion into the witness protection program.
8. Children, who are victims of domestic violence, shall be identified as such. At all costs, the best interest of the child shall be preserved and maximum efforts shall be made to observe the rights of the child provided for by the United Nations Convention on the Rights of the Child and other international documents.
9. Actors shall follow appropriate procedures for every case of domestic violence. The primary purpose of such procedures is to provide security to the victim.
10. Actors have two equally important priorities during their response to cases of domestic violence: contribute to the investigation and prosecution of perpetrators of domestic violence and protect human rights of the victims, and potential victims, of domestic violence.
11. Implementation of procedures for the identification, referral and provision of assistance to victims of domestic violence shall be conducted without any discrimination on grounds of gender, sex, race, colour, language, religion, political opinion or other, social origin or nationality, property, birth or any other status.
12. Provision of information on human rights, the rights of victims of domestic violence, including the rights to report perpetrators of domestic violence and the right to compensation will be binding for all actors responsible at all steps of the process.
13. Free assistance and advocacy shall be timely offered and guaranteed to all identified or potential victims of domestic violence.
14. Actors are obliged to keep the private life and identity of victims of domestic violence confidential. Data of a victim of domestic violence shall only be revealed or exchanged with the consent of the victim and only to the extent that is in compliance with the purpose for which the data is exchanged. Personal data of victims of domestic violence shall be saved and used in compliance with the Law on Protection of Personal Data and other pieces of legislation in force.
15. Identification and referral of victims of domestic violence shall be a matter of priority by respecting legal and procedural deadlines as well as by taking into account personal, emotional and health condition of the victim.

5. Stages of Standard Operation Procedures during the Response to Cases of Domestic Violence

Services provided to victims of domestic violence, according to these SOPs', are classified into four categories: identification, referral, advocacy, and rehabilitation and integration. This is done for the purpose of explaining the roles and responsibilities of each actor. In practice, these categories are cross-cutting throughout the process. Service providers shall not restrict the services provided to victim in order to strictly stick to a certain category but shall provide services according to victims' needs.

- Identification of cases of domestic violence
- Referral
- Protection; and
- Rehabilitation and Reintegration

5.1. IDENTIFICATION

What: Identification is a process that includes a series of legal and institutional actions from the point the case of violence is reported to the referral of the case of domestic violence to competent institutions.

Identification starts with the process of finding and verifying facts of domestic violence and implementing primary and emergency actions for the provision of support services to the victim in the best and safest possible form.

When: A case is identified as a domestic violence case when reported or referred to one of the following actors, including, but not limited to: Police, CSA, Victims' Advocates, shelters, help line, non-governmental organizations or other institutions. The reporting of a domestic violence case to actors marks the start of the process of identification, referral and assistance. Assistance and services are initiated following victim's consent.

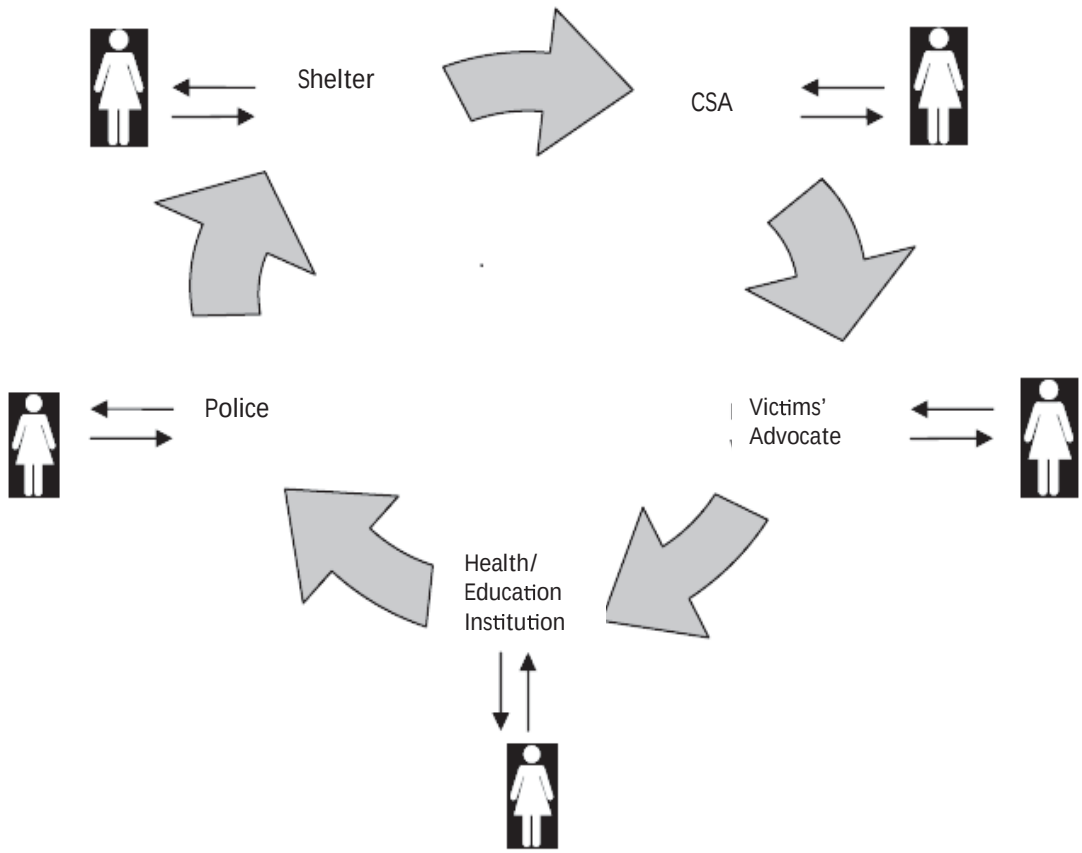

Who reports the case: Any person may report a domestic violence case. For example, any official person, the victim itself, an authorized representative of the victim, an officer of the CSA, Victims' Advocate, a person having knowledge of the case of domestic violence, a person in family relationship with the victim, non-governmental organizations, practitioners of the emergency health care, representatives of education institutions, representative of shelters and other institutions.
Where: A case of domestic violence may be reported to any of the actors.
How: The case may be reported by telephone, electronic mail (email) or any other form of communication.

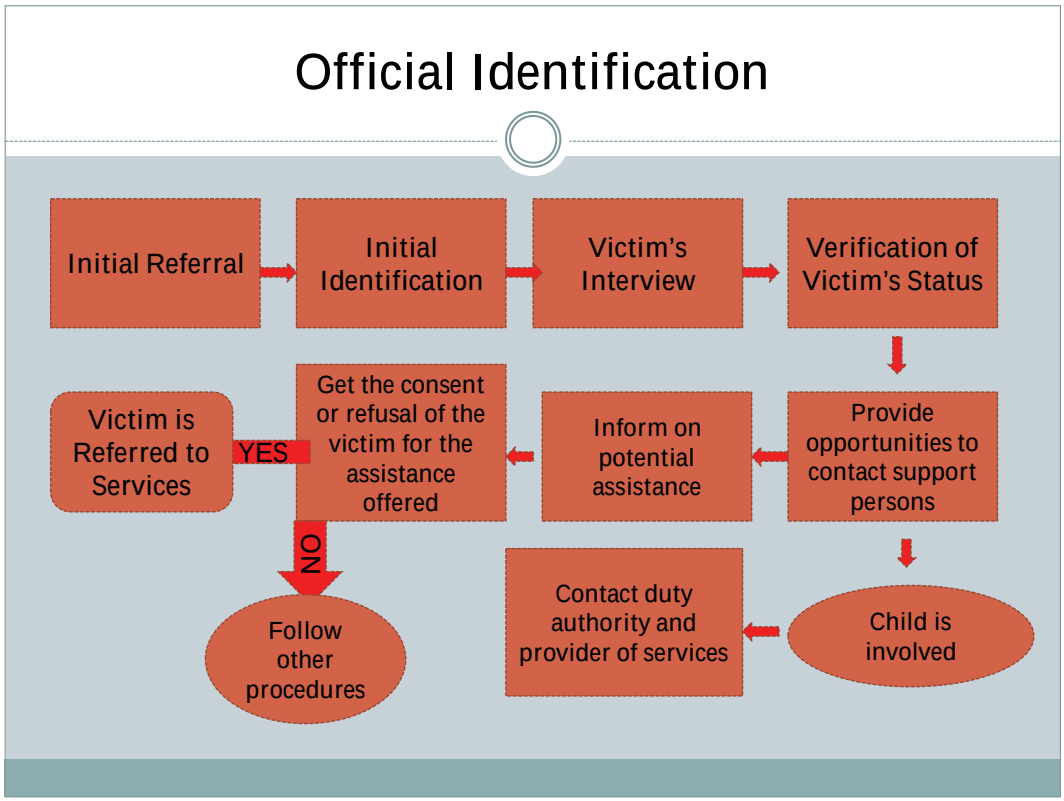

Official Identification

Term "Official Identification" is used in this document to emphasize the identification of the case, the victim and perpetrator of domestic violence by the actors. This emphasis is necessary because there may be circumstances when a common person reports a case of domestic violence. It is assumed that when a common person reports a case of domestic violence, the case will be treated as a case of domestic violence. However, official identification is still needed for the implementation of the abovementioned procedures.

Cases of domestic violence demand the engagement of actors in various forms, which may and often correspond with each other. These categories are: victim's advocacy, prosecuting the perpetrator of domestic violence and finally provision of assistance for victim's rehabilitation. Victim's protection is a primary obligation of all institutions. The safety of a victim shall not be sacrificed for the sake of identification.

Victims' identification and protection shall be performed by the police, victims' advocates and officers of the CSA as well as organizations involved in sheltering and supporting victims after a case of domestic violence is reported. Usually, the official identification of a perpetrator of domestic violence occurs during court proceedings, after a prosecutor files charges against a perpetrator for a criminal offence or a judge decides for a protection order for the purpose of preventing the perpetrator from inflicting further harm to the victim. Identification of victims and perpetrators of domestic violence may be modified and may take place at any time during the process.

Instrument 1: Checklist for Official Identification (Annex 7).

Identification Interview

Institution making the first contact with a victim of domestic violence shall conduct the identification interview. The purpose of this interview is to make the official identification of a case of domestic violence, as described above. Interview aims at confirming the victim's condition or to falsify it. The interviewer's assumes that a case of domestic violence exists, and the interview is a tool to make observations and to collect facts supporting the official identification of the domestic violence case.

Actors shall conduct the interview in a room that provides the feeling of security and comfort for the victim, the same as with identification and other stages of the procedure. The identification interview is a critical stage in the process to build victim's trust in the actors' ability to provide security and assistance to the victim. The engagement of actors in tactics and behaviour that would re-victimize the interviewed person for identification shall be considered a violation of victim's human rights.
For the purpose of ensuring victim's human rights, the victim shall be given the opportunity to contact his/her family members and relatives, who he/she fully trusts to provide the appropriate assistance and support.

Victim shall be given the opportunity of direct communication in his/her native language or in the language that he/she understands, starting with the initial identification interview up to other stages. Service providers shall inform each victim in relation to their access to services, to get their consent or refusal for the provision of these services prior the intervention.

In cases of domestic violence, where the victim is a child, the custody body and service providers shall be informed in line with the abovementioned forms and their legal mandate. Providing advice to victims for their rights is a critical step to avoid the violation of human rights.

5.2. REFERRAL

Risk Assessment

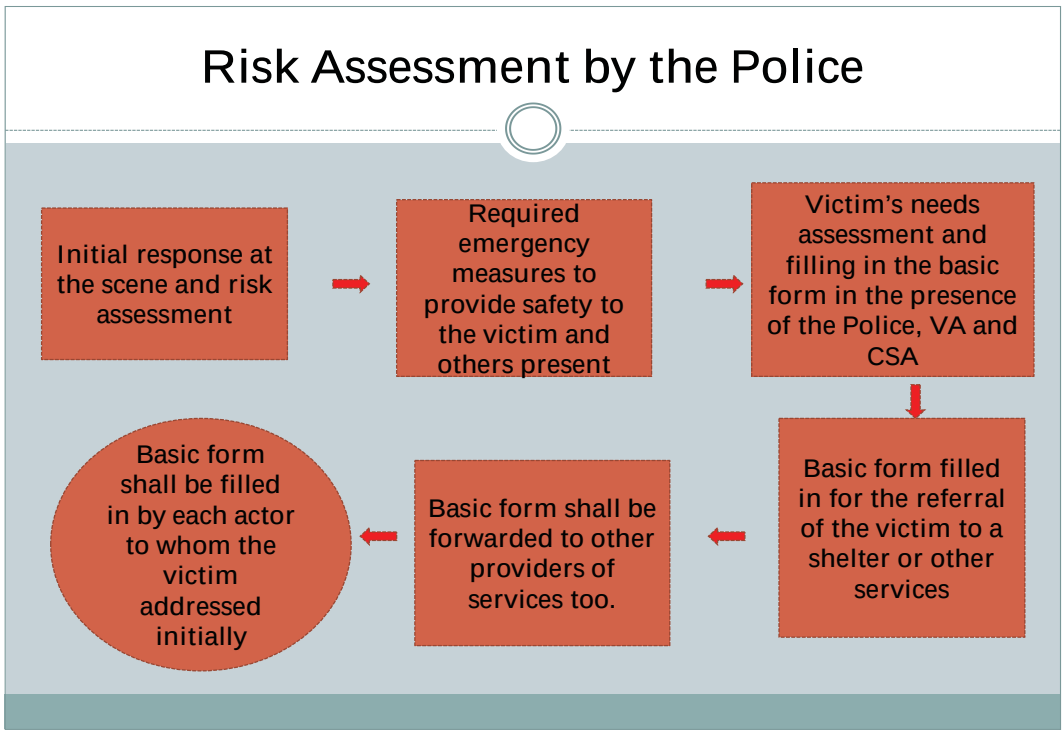

The purpose of the risk assessment is to support actors in assessing the potential continuing suffering or violence exercised against a victim by the perpetrator of domestic violence and to provide the appropriate services and protection.

Police shall conduct a risk assessment as an initial response. This assessment shall be performed after all needed emergency measures have been taken to provide security to the victim and others.

Once the initial information is received, the Police conducts the risk assessment for the victim of domestic violence. Risk assessment shall be made in the presence of Victims' Advocate and when a child is a victim, in the presence of the custody body. As part of risk assessment, the Police shall prepare the basic data form, including:

- Victim's emergency needs;
- Identity (personal data);
- Assessment of the condition and health needs of the victim;
- Assessment of security circumstances;
- Brief description of the case;
- Need for shelter: Yes or No.

Filling in the Basic Form is critical for victim's referral to the shelter or other services. By completing these forms and forwarding them to appropriate actors, the victim is spared from the need of providing the same information repeatedly to various persons. The use of these forms will reduce delays in the provision of services, protect victims from unnecessary interviews and reduce the need for re-narration and re-living the traumatic event while seeking assistance. The proper use of these forms will protect the victim of domestic violence from potential human rights' violations by decreasing the possibility of their re-victimization by institutions. In cases when the victim does not need shelter or other services, the original form shall be archived in the case file. A copy of the form shall be forwarded to other actors in case the victim asks for the provision of services in the future.
Even though it is envisaged that Police would likely be the primary responsible institution for filling in the Basic Form while conducting the risk assessment, however in cases when the victim initially contacts other actors in the procedure, this Basic Form shall be the same and based on information that the institution possesses.

Instrument 1: Checklist for Risk Assessment by the Police (Annex 8)

Instrument 2: Basic Data Form for the Victim of Domestic Violence (Annex 3)

5.3. PROTECTION

Like identification and referral, protection is a continuous obligation of service providers. If there is any kind of risk for the victim, witnesses or perpetrators, all measures shall be taken to provide security to the individual regardless of the procedural stages.

Responsibilities of the Police

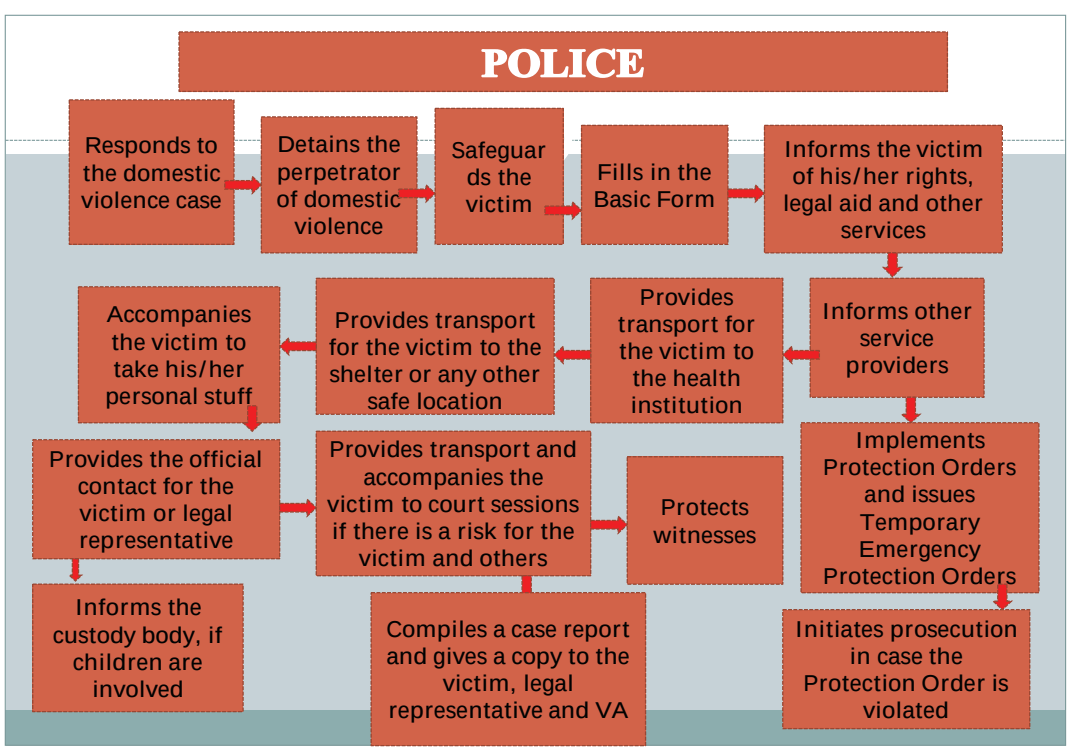

Kosovo Police is obliged to respond to each report on offences and threats of domestic violence or the violation of Protection Order or Emergency Protection Order, regardless of the fact who reports the case.
If evidence exists that supports reasonable doubts that a criminal offence was committed, in particular a domestic violence offence, Kosovo Police shall arrest the suspected perpetrator in compliance with the law.

As part of initial process, Kosovo Police shall use proportional measures to protect the victim and prevent violence, including, but not limited to:

- Early risk assessment;
- Filling in the Basic assessment Form;
- Forward this Form to other actors in the procedure.

Once the victim and others are safe, Police is obliged to inform the victim, the authorized representative or Victim's Advocate for his/her rights in compliance with the laws in force. These rights include, but are not limited to, the right to demand the issuance of the Temporary Emergency Protection Order, the right to legal and psychological aid, and other assistance available by government institutions as well as by the authorized network of non-governmental organizations providing services to victims.
Police has special obligations when the victim is not competent to act due to age or other factors. If the victim is under the age of eighteen (18) or if the domestic violence offence is so grievous that would affect the peace or security of any underage person or a person who does not have full acting abilities and live in the same place of residence, Police shall report the case immediately to the Municipal Centre on Social Affairs, where the person resides or is accommodated. Police shall not interview persons under the age of 18 without the presence of a social affairs officer.
Once the victim is informed on his/her rights, Police is obliged to inform the respective service providers with regard to the case of domestic violence. Police shall make possible the contact between the service provider and the victim, upon victim's request.[6] As part of the obligation to make possible the contact of the victim with the service provider, the police is obliged to provide transport or to ensure that the victim and his/her dependants are transported to the appropriate medical facility for medical treatment or check.
Police shall also transport or ensure the transportation of the victim and his/her dependants, if needed, to a shelter or any other convenient and safe accommodation, upon victim's request.
Police shall determine whether there is a need to provide protection to the person reporting the offence in compliance with respective legal provisions related to witness protection and provide the needed protection afterwards. Furthermore, it an obligation of the Police to take away the accused/perpetrator from the residence/accommodation of the perpetrator[7] or ensure that the victim/protected party is placed into a part of the place of residence, if a Protection Order or Emergency Protection Order is issued imposing the measure provided for by Article 7 of the Law on Protection from Domestic Violence.
Before the first contact with the victim ends, Police shall ensure that the victim or his/her legal representative contacts Kosovo Police investigators. In their absence, another Kosovo Police investigator shall provide assistance to the victim.

6 Law on Protection from Domestic Violence, No. 03/L-182, Article 24, paragraph 3.4
7 Article 7 of the Law on Protection from Domestic Violence

Once all abovementioned activities are completed, Police is obliged to compile a case report. This applies to all cases of domestic violence regardless whether a criminal offence was committed or not and whether there was an arrest or not. A copy of this report shall be given to the victim, the authorized representative and Victims' Advocate.
Where there is reasonable ground to believe that a domestic violence offence was committed, Police shall regularly inform the victim or legal representative and the Victims' Advocate on the flow of investigations. This is a consistent duty of the Police.

Police shall regularly inform the victim as to whether the perpetrator is arrested or his/her whereabouts known. It shall also inform these individuals in case there is a development related to the release of the perpetrator.

Police shall allocate sufficient human and technical resources to ensure effectiveness in fighting domestic violence.

The structure for the treatment of cases of domestic violence at both levels (central and regional, including the local one) shall be operational.
Each Police region shall have at least two police officers in charge of investigating grievous and recidivist crimes and to coordinate investigators at the station level with regard to domestic violence.

Each Police station shall have at least two investigators on domestic violence (primary investigators).

Domestic violence primary investigators shall be on 24 hours stand by for all cases of domestic violence and they shall respond to reports by visiting the scene and investigating the case.

Specific Duties

Kosovo Police has specific duties in its response to cases of domestic violence, which may not be performed by other service providers.
Where there are reasonable grounds to believe, the Police is obliged to intervene immediately at premises where domestic violence is taking place. Police may intervene even in the absence of an Intervention Order, as long as there is a proper legal justification and provided that this order is obtained within the legal timeframe.
Police has an important responsibility in issuing Temporary Emergency Protection Order (TEPO) outside court working hours. The request for TEPO shall be submitted to Kosovo Police. This order shall be issued by the Chief of the Investigation Unit on Domestic Violence or his/her authorized officer at regional level. Once any of the protection orders is issued, Police shall accompany the victim to take his/her personal belongings from the place of residence or any other place as requested by the victim.
Police shall make available sufficient human and technical resources to ensure effectiveness in fighting domestic violence. Police shall provide advice to the victim on the importance of the security plan for the victim, in particular if the victim returns home, where the violence took place, and may assist the victim in developing this plan. The most appropriate time to develop the security plan is after the victim is placed in a shelter or safe house and after the reflection period has ended.
Police may instruct other actors to assist the victim in developing a security plan. In cases when the

police assesses that risk is present for the victim and other actors, the police shall provide security including accompanying and ensuring transport during the court process.
Kosovo Police shall undertake all measures to monitor and execute immediately all protection orders.
In cases when the police, while investigating domestic violence, finds that there are elements of criminal offence or a violation of protection orders, the police shall communicate with a prosecutor, inform him/her on the case and, depending on instructions received, take action; afterwards the police shall compile the criminal charge and refer the case to a competent prosecutor.
Domestic violence investigators at the station level are obliged to send reports, containing periodical statistics, to the central and regional level.

Domestic violence investigators at each region are obliged to report and to send reports and periodical statistics to the Domestic Violence Investigation Unit, at the central level.

Instrument 1: Responsibilities of the Police (Annex 2)
Instrument 2: Information provided to the victim by the Police (Annex 2)
Instrument 3: Checklist for the Police (Annex 9)
Instrument 4: Planning Security with the Victim (Annex 16)
Instrument 5: Advice on the Security Plan (Annex 17)
Instrument 6: Informing Victims of Domestic Violence on their Rights (Annex 6)
Instrument 7: Checklist for the Reflection Period (Annex 15)

Responsibilities of Victims' Advocate

Each actor establishing an initial contact with the victim of domestic violence shall contact the Victims' Advocate (VA). If the police is involved, then the responsibility to establish contacts with the VA belongs to the police. Once a notice is received on the domestic violence case, the VA is obliged to immediately contact the victim.
VA shall inform the victim on his/her rights according to laws in force and assist in providing legal services. VA is obliged to provide advice to the victim on the initiation of procedures and the issuance of protection measures. VA supports the victim in filing a request for protection order. It is VA's duty to continuously support the victim during the court proceedings in relation to the case.
VA shall initially present him/her self to the victim, explain his/her role and procedures for the protection of victim's rights. VA shall use a simple language while communicating with the victim. VA shall ensure that the victim get the feeling that he/she is being legally supported by explaining the rights and existing services that the victim is entitled to. VA shall assume the victim's consent to receive the assistance offered. VA shall complete the Basic Data Form for the victim of domestic violence and shall archive it in the case file. Basic Form shall also serve to refer the case to other existing services.

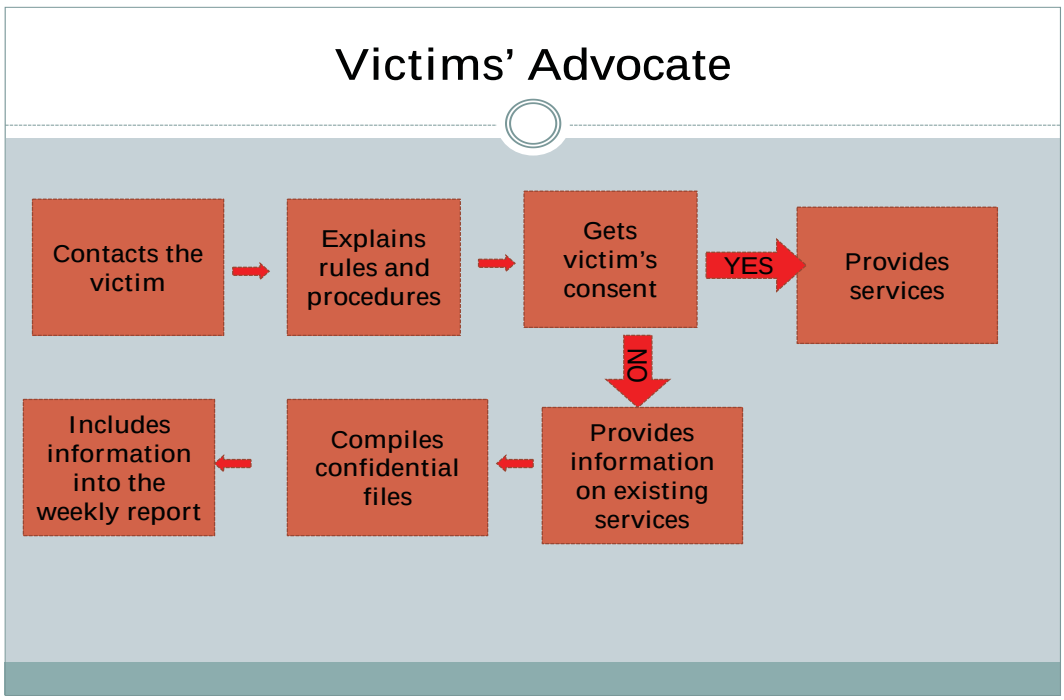

If the victim refuses assistance, VA shall advice the victim that he/she may seek and receive assistance in the future. VA shall confirm that the victim understands that the refusal of assistance at that point does not mean that he/she will not be able to receive assistance in the future, but that services are always available to him/her. In cases when the victim refuses assistance, VA shall keep the file confidential and archive it in victim's name, suspect's name; the circumstances of the incident shall also be included in case another incident reoccurs in the future.

VA shall fill in the case form with all necessary information. The file shall also note that the victim refused assistance. This case shall be included in the next weekly report with the central staff of the Victims' Advocacy and Assistance Office.

VA is obliged to assist victims throughout the process. The victim may use free of charge services provided by the VA or to hire a private lawyer to file in a request for protection order. VA is obliged to participate at all court sessions and monitor the flow of the court proceedings on behalf of the victim. VA shall represent the victim before government institutions. VA shall also act as a bridge between the victim and other service provider, including shelters.

VA's specific duties in criminal proceedings

VA shall not hinder or prevent the prosecution of criminal offences regardless of victim's request to withdraw the suit. Prosecution of criminal offences is important for security in Kosovo. Prosecution of criminal offences is a matter between the state and the perpetrator. A victim is a witness of the criminal offence. VA is obliged to support the victim in understanding the process and not to hinder it.

For all cases, VA shall respond to police, prosecution and court summoning for participation in proceedings having in mind that such appearances do not compromise the performance of VA's duties or don't violate measures determined by legislation in force.

VA shall inform the victim in receiving legal aid and accompany the victim during court sessions together with the legal representative. The victim shall be informed that he/she may assign an authorized representative. If the victim does not have a lawyer to represent him/her, the VA may represent the interests of the victim in the court.[8]
If the victim asks for legal aid by the VA, the latter shall provide legal aid to the victim. Legal aid includes explaining procedures at court stages and the role of the victim in these procedures. These information include the victim's right to may ask from pre-trial procedure bodies to undertake certain investigation actions during pre-trial procedures and that the victim may present evidence and propose proof, which are important to ascertain the criminal offence.
VA has an important role in the pre-trial procedure. The VA, during the pre-trial procedure may submit requests to the pre-trial judge and may ask for the review of the pre-trial procedure judge order in case that order affects victim's rights.[9]
During the investigation stage, the VA may ask from the State Prosecutor to take or to preserve evidence, which may show the harm inflicted by the criminal offence, pain or suffering suffered by the victim or other related expenditures to the criminal offence[10].
VA and the victim, on prosecutor's permission, may take part in the pre-trial questioning, the pre-trial statement and the option of separate investigation. In case the victim or the VA has requested that the witness files in a statement in the pre-trial proceedings, then the VA shall be the first to question those witnesses.[11]

VA or the victim may ask from the pre-trial judge to take evidence from the witness or to demand an expertise for the purpose of preserving evidence, when there is a unique possibility to take important evidence or in case there is significant risk that this proof may not be taken during the court review.[12]

VA or the victim may also ask from the State Prosecutor to take statement from the expert.[13] Both are entitled to object to the qualifications or prejudices of the expert.[14] When an expert is invited to testify in the session, providing a statement in the pre-trial procedure, the VA or the victim may question him/her.[15]

VA or the victim may ask, formally or informally, from the State Prosecutor to demand from pre-trial procedure judge the extension of the detention against the perpetrator.[16]

VA shall inform the victim that during the court proceedings, the victim may give introductory remarks, make questions to the perpetrators and witnesses only with the court permission, submit evidence and the final word.
VA shall inform the victim that he/she is entitled to see into, copy or take pictures of memos and material evidence available to the court or State Prosecution[17] and is entitled to appeal against the resolution made by the court.

8 Article 63 of the CPC.
9 Article 24 of the CPC.
10 Article 122 of the CPC
11 Article 133 of the CPC
12 Article 149, paragraph 1 of the CPC
13 Article 136, paragraph 3 of the CPC
14 Article 137, paragraph 2 of the CPC
15 Article 140, paragraph 4 of the CPC
16 Article 191, paragraph 1 of the CPC
17 Article 214, paragraph 1 of the CPC

VA may also assist the victim in submitting a statement of harm, which helps the victim in presenting the harm inflicted by the criminal offence.[18] The statement shall serve that the victim is considered party in the procedure and at the same time as a compensation claim. However, one must take into account that the statement represents a summary of the impact of the criminal offence against the victim and does not mean that later during proceedings the general harm is précised, as a consequence of the offence against the victim.

Other Procedures

VA may inform the victim on other procedures outside the criminal procedures; inform the victim on the entitlement to submit a legal compensation or indemnity claim for harm inflicted by the perpetrator; the divorce procedures, including the compulsory conciliation procedures and issues related to child custody.

VA may refer the victim to other institutions providing legal services such as the free of charge Legal Aid Regional Centres, which would assist in initiating a civil suit such as divorce, alimentation, child custody, claims, etc.

VA shall keep copies of all CSA and court decisions in relation to child custody as well as payments of alimentation and child support if the victim agrees to that.

VA shall inform the victim that the VA may provide assistance in case CSA or court orders are not execute by ex-spouses as well as that the failure to execute them constitutes a criminal offence.

Instrument 1: Responsibilities of Victims' Advocate (Annex 2)
Instrument 2: Information Provided to the Victim by the Victims' Advocate (Annex 2)
Instrument 3: Basic Data Form for Victims of Domestic Violence (Annex 3)
Instrument 4: Victim's Statement of Consent (Annex 5)
Instrument 5: Checklist for Victims' Advocate (Annex 10)
Instrument 6: Checklist for the Reflection Period (Annex 15)
Instrument 8: Advice for the Development of the Security Plan for the Victim of Domestic Violence (Annex 17)
Instrument 9: Statement on the Harm Inflicted (Annex 23)

18 Article 218 of the CPC.

Responsibilities of the Centre for Social Affairs

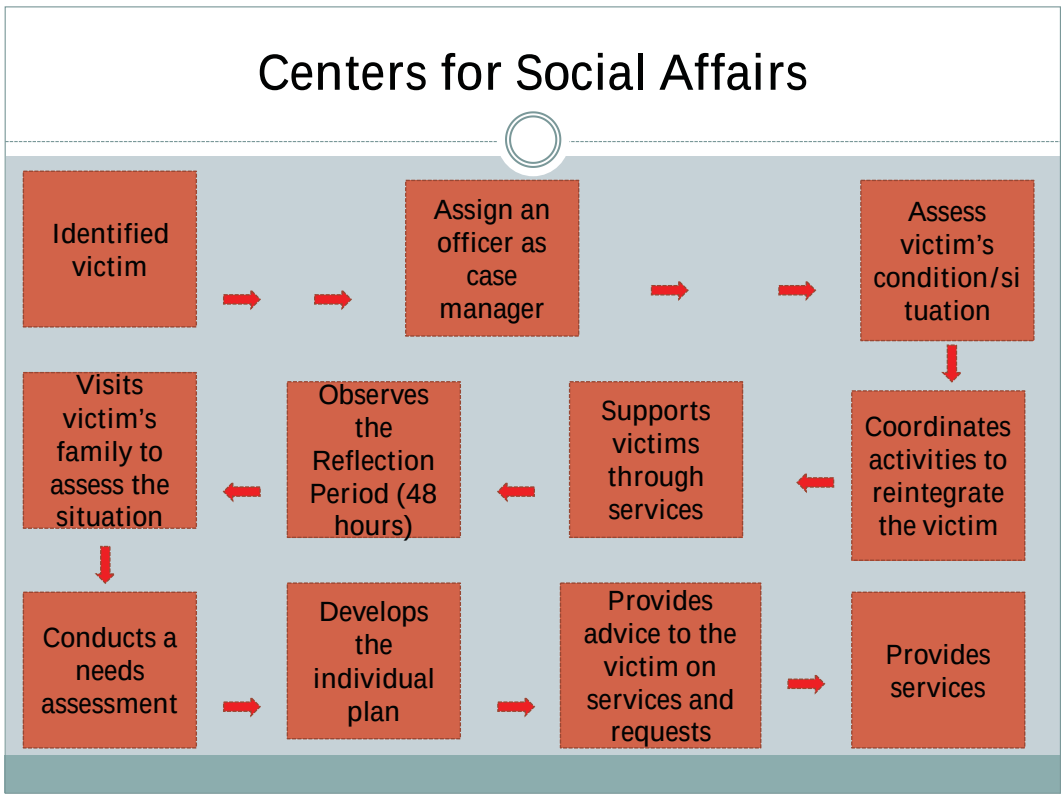

Centre for Social Affairs (CSA) provides social and family services for all referred or identified victims on the basis of victim's needs assessment and is obliged to coordinate victim's social services up to his/her reintegration in the society. CSA appoints an officer, as Case Manager for each case and provides support with services. The Case Manager takes over the responsibility for case supervision. Case Manager assesses the social and economic position of the victims of domestic violence. This enables CSA to identify victims' needs and to coordinate respective services. Home visits may be conducted with the aim of assessing the general position of the family, shelter, etc. In general, the Case Manager supports the victim and empowers him/her to make decisions in an independent and responsible manner for his/her life.

CSA shall allow for the victim to complete the reflection period of 48 hours, except for extraordinary cases, prior to making the assessment of the victim and the development of the individual plan in cooperation with the victim. Social and family services shall be provided after the needs' assessment is conducted. The victim shall be informed on the terms and conditions to be fulfilled in order to be eligible for services. Case Manager shall fill in the Basic Data Form for the victim and coordinate activities with other actors to support and integrate the victim. Case Manager ensures that other actors inform the CSA in relation to the referrals of the case to social services. During the provision of services, the Case Manager is obliged to observe procedures and timelines on the basis of the legislation in force. The victim shall also be advised on services available by institutions and NGOs', which provide advocacy and rehabilitation programs for victims of domestic violence. The Custody

Body, acting within the CSA, is obliged to respond at any time to all requests for the provision of professional opinions submitted by justice and enforcement bodies such as the court, prosecution and police.
The officer assigned by the CSA, after assessing victim's needs, provides the following social services to the victim:

Psychosocial counselling.

- Domestic violence rehabilitation
- Custody;
- Short-term accommodation, after the actors ascertain that that is needed to ensure the safety of the victim;
- Social assistance if criteria fulfilled according to legislation in force;
- Assistance;
- Implement the measure imposed by the court for psycho-social treatment;
- Support the victim to obtain various personal documents and other administrative services, required by the shelter and/or by the victim.

Instrument 1: Responsibilities of the Centre for Social Affairs (Annex 2)
Instrument 2: Basic Data Form for Victims of Domestic Violence (Annex 3)
Instrument 3: Checklist for the Centre for Social Affairs (Annex 11)
Instrument 4: Checklist for the Reflection Period (Annex 15)

Child Victims

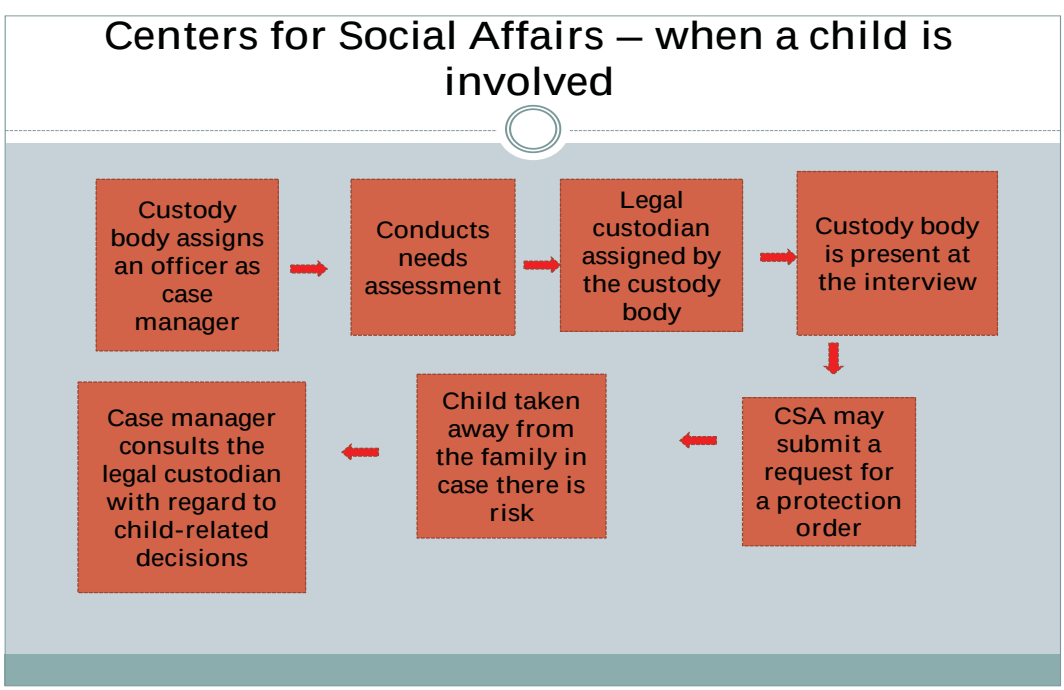

Children under 18 years of age, apart from the Case Manager, shall also be assigned a Legal Custodian by the Custody Body. Legal Custodian shall represent the legal interest of the victims under the age of 18.

Custody Body assigns a Legal Custodian for incompetent persons to act, i.e. competence taken by a court order. In cases when the victim of domestic violence is a parent with children or when the victim is a child, the Custody Body shall be obliged to respond to Police invitation to be present during the making of the statement.

When the victim is a child, the CSA representative may submit the request for protection order or Emergency Protection Order to the municipality, where the victim resides.
If the child is at risk, the Custody Body is entitled to take away the child from the family without a court decision for up to 72 hours provided that during this period, the body initiates the court procedure to obtain a court resolution.

When dealing with a child victim, the Case Manager shall provide protection forms for important decision related to the health, education and assets and consults the legal custodian for the case.
In cases when the victim is a child, the Case Manager, when making important decisions dealing with the health, education and assets, is obliged to obtain the opinion of the legal custodian and his/her decision may not be in contradiction with the opinion of the legal custodian.

If the child victim is accommodated in a shelter and needs health services, the Custody Body is obliged to respond to shelter's invitation to take the victim to health institutions, thereby implementing the referral system.

Responsibilities of Education Institutions

Education institutions are in frequent and regular contact with children in the community. This makes it possible for those institutions to identify the presence of domestic violence in the life of a child. Education institutions may be the only safe place for a child and that is where they may reveal domestic violence. This puts education institutions into a unique position to protect, and provide services for, the children.
When a person in the education institution suspects that a child is a victim and is subject to some form of domestic violence, this institution shall inform the custody body or the police about the case by submitting the identification and referral form. The presence of domestic violence in the life of a child may be reflected in the child's physical and psychological health or in child's development and his/her relations with teachers and other children.

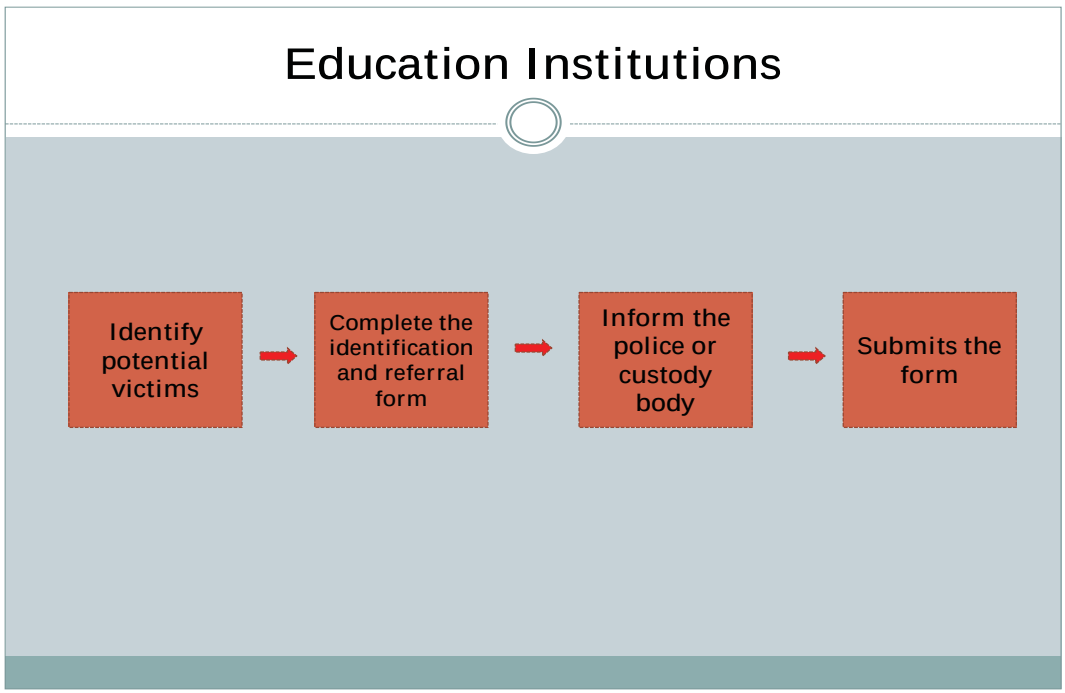

When children cannot attend school as a result of their accommodation in shelters, the Ministry of Education, Science and Technology shall allow for the education of these children according to legislation in force.

Instrument 1: Responsibilities of Education Institutions (Annex 2)
Instrument 2: Identification and Referral Form for Children Subject to Domestic Violence (Annex 4)
Instrument 3: Checklist for Education Institutions (Annex 12)

Responsibilities of Health Institutions

When a victim reports, or health institutions suspect that injuries/harm, pain, disturbances, wounds, traumas and other signs of the patient are caused by, an act of domestic violence, it is a primary obligation of the health institution to provide medical care, and afterwards the health institution shall immediately inform the Police.

Health institution is obliged to provide health services to the victim, free of charge.

A health practitioner is obliged to prepare a written report on the case, when asked to do so by the justice bodies.

Unlike the medical report, the medical file of the patient shall be archived according to the Law on Protection of Personal Data and may be submitted to justice bodies only in line with law provisions.

Health institutions are obliged to implement the health protocol to address domestic violence in cases when these institutions are the first referral point of the victim.

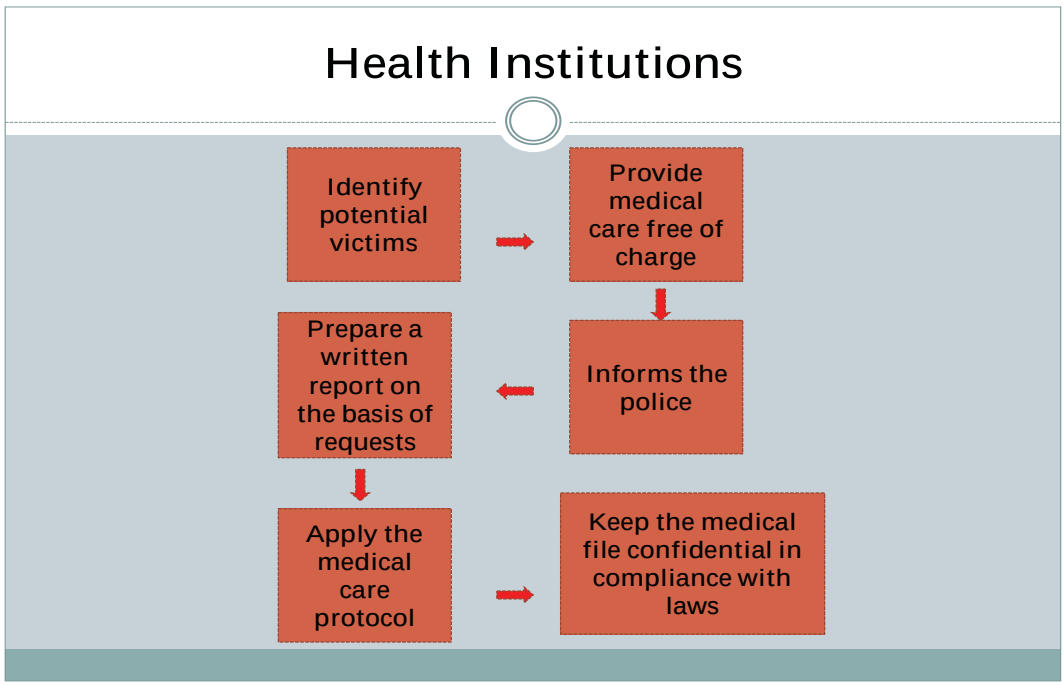

When the court imposes a protection measure of compulsory medical treatment from alcohol and psychotropic substances dependency, and the psychosocial treatment of the perpetrator of domestic violence, the health institution shall implement these measures in line with legislation in force.

Instrument 1: Responsibilities of Health Institutions (Annex 2)
Instrument 2: Checklist for Health Institutions (Annex 13)

Duties and Responsibilities of Shelters

Shelters shall provide a safe place around the clock to victims of domestic violence. Shelters shall provide services to victims of domestic violence and their dependants whenever needed. Victims shall be referred for shelter and services to respective institutions such as KP, CSA, VA and other entities for support.

- Shelters shall provide:
- Safe and convenient environment;
- Clothing;
- Food;
- Health services and medication;
- Counselling and psycho-social treatment;
- Legal advice;
- Special treatment for victims with special needs/disabilities;
- Special space for victims' rehabilitation; and
- Various activities.

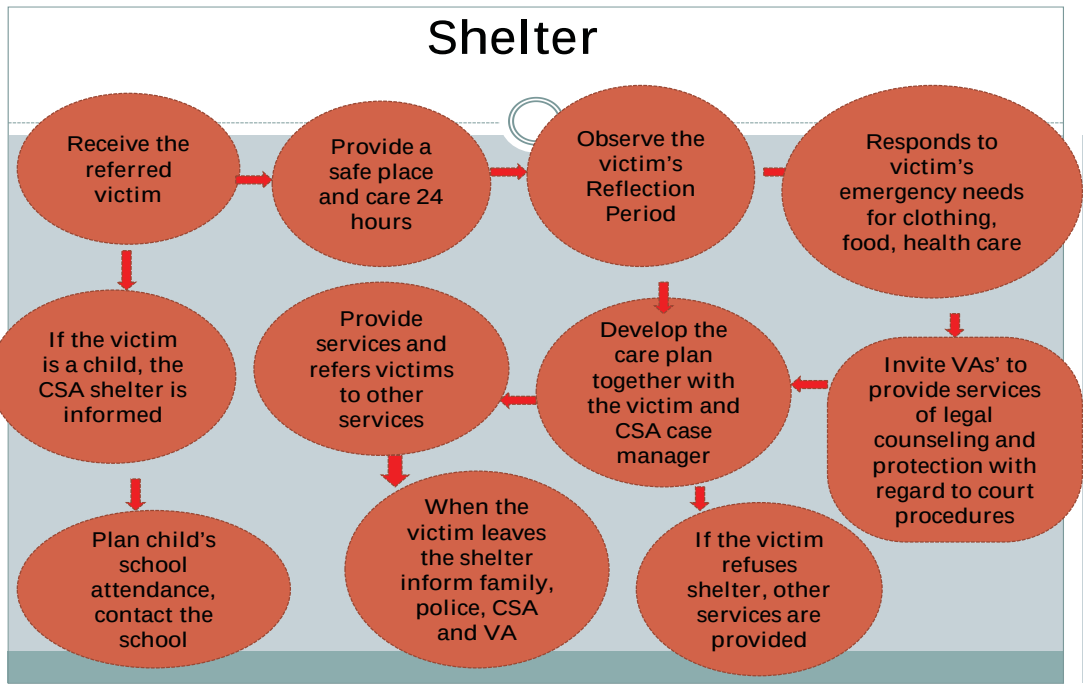

Shelters are obliged to implement the reflection period, 48 hours, for the newly-referred victims. Once the reflection period is over, the shelter shall develop an individual plan for the victim in cooperation with the CSA Case Manager. Services are then provided on the basis of this plan. As part of the individual plan, shelters are obliged to provide training/courses for all victims. This training shall advance their professional development, facilitate employment opportunities and their integration in the society.

During victim's stay in the shelter, the victim should be allowed for to contact his/her family, relatives and friends and the shelter staff. If the highly-risky victims meet their family, they should be monitored by shelter staff, while family meetings should be conducted in the presence of the police.

In case the shelter staff identifies and assesses a threat to victim's security, staff and others, during the victims stay in the shelter, they should immediately contact the police and other respective bodies. Shelter shall create files for each victim received and inform him/her on the shelter rules, services provided, timetable and security measures during the stay in the shelter. Shelters are obliged to ensure that victim's identity and data are not revealed without his/her consent. If the victim rejects assistance and accommodation in the shelter, the consequences and risks from staying outside the shelter should be explained to the victim and he/she is further instructed with prevention actions. Victim shall be informed about the bodies and contact numbers in case of risk. If the victim refuses assistance, he/she should be made aware that assistance is available in the future, whenever needed. When needed, shelters provide various services to the victims. Shelters are obliged to provide psychosocial support, if needed, through psychological treatment in individual and group sessions.

Shelters are obliged to provide primary health services to the victim within their capabilities. If the sheltered victim needs health services, shelters are obliged to take them to health institutions, thereby implementing the referral system.

Shelters shall coordinate activities for the provision of services with institutions and other actors. Shelters are obliged to invite VAs' for the provision of legal protection and legal counselling for the court procedure such as compiling requests for protection order, emergency protection order, accompanying and representing the victim in court proceedings, accompanying the victim to the police, hospital or the forensics.

Education plans should be developed for all victims and children on the basis of identified needs. This plan shall be prepared in cooperation with MEST, Shelters, CSA officers and victims.
Coordination with CSA is necessary. If the sheltered victim is a child and needs health care, shelters are obliged to send them to health institutions in the presence of the CSA Case Manager, thereby implementing the referral system.

Shelters are obliged to refer to CSA cases when sheltered victims need administrative services or to obtain personal documents.
Victim may be transferred from one shelter to another after agreement between shelters and on the basis of emerging needs; in this case the respective department within MLSW shall approve the request.

Decision to release a victim from the shelter shall be made with victim's consent by the employees of the shelter, Case Manager and CSA. On this occasion, police or VA shall be informed depending on the case. Police, VA and CSA shall be informed for the release of a victim from the shelter in order to continue with the provision of services, if needed. Victim's family shall be informed for the victim's release in case that is appropriate or requested by the victim.

Instrument 1: Responsibilities of Shelters (Annex 2)
Instrument 2: Checklist for Shelters (Annex 15)
Instrument 3: Checklist for the Reflection Period (Annex 15)

Prosecutor's Responsibilities

State Prosecutor is obliged to review evidence of a domestic violence incident to determine whether there is sufficient evidence to justify and support the case prosecution, including any violation of protection orders. Prosecution has the authority to initiate the criminal procedure, ex officio, or on the basis of the proposal of the harmed party.[19] In cases of violations of a protection order by the perpetrator of domestic violence, the prosecutor shall act within the legal authority to ensure the safety of the victim.

Prosecutor shall be informed of the case from the police testimonies. Cooperation between the police and prosecutor is important for the prosecutor in order to get a clear picture of the criminal offence and to be able to press charges. Once informed of the case, the Prosecutor shall act with urgency and priority taking into account the specificities of the case. From this point forward prosecutor is obliged to oversee the work of the police, mainly the domestic violence units on steps undertaken to collect evidence. Prosecutor is obliged to ensure that during the victim's interview, all persons envisaged by

19 Threat according to Article 185, paragraph 5 of the CCRK provides for the proposal of the damaged party.

the law are present. Evidence shall be collected in compliance with the procedures of the CPC on the acceptability of evidence. Once investigations are over and there is sufficient evidence, prosecution shall, without delay, press charges or drop the charges, cease investigations respectively.
The suspect may be arrested[20], may be imposed a detention measure[21], no more than 48 hours from the point of the arrest (if a juvenile, no more than 24 hours[22]). The pre-trial judge may also impose a detention measure to the suspect after the written proposal of the prosecution[23], when conditions[24] envisaged by CPC are fulfilled.

When the victim is a child, the prosecutor is obliged to prosecute in a way that serves the best interests of the child. Prosecutor may oversee more carefully an investigation involving a child victim to ensure that the child is not re-victimized during the process, in particular during the investigation stage.
Prosecutor is obliged to inform the victim of his/her rights. Prosecutors directly, or through the VA, shall provide counselling to the victim with regard to the case prosecution process in the court. This requires from the prosecutor to provide a picture of all procedures and rights of the victim from the outset to the final resolution of the court and procedures thereafter.
Prosecutor is responsible to prosecute all criminal offences provided for by the Criminal Code of the Republic of Kosovo. Therefore, in compliance with the CCRK, these SOP shall be implemented for all cases of violation of criminal code, when an offence was committed against a family member or a vulnerable person.

All actions defined as domestic violence by the LPDV, if prosecuted as criminal offences, shall be qualified as respective criminal offences and simultaneously as domestic violence, in particular in cases when family relationship exists. Perpetrators of domestic violence are creative in the ways they harm their victims and not always can one envisage all offences, which may also be treated as domestic violence. Below you will find a non-exhaustive list of criminal offences defined by the

Criminal Code, which may be committed in a family relationship or offences that may represent the grounds for prosecution due to the violation of the protection order:

- Enslavement, similar conditions to enslavement and forced labour
- Aggravated murder
- Incitement to suicide and attempted suicide
- Unlawful termination of pregnancy
- Light body injury
- Grievous body injury
- Threat
- Harassment
- Assault
- Coercion
- Illegal deprivation of liberty
- Infringing inviolability of residences and premises
- Rape

20 Articles 162 and 163 of the CPC
21 Article 163 paragraph 5 of the CPC
22 Article 65, paragraph 2 of the Juvenile Code
23 Article 165 of the CPC
24 Article 164, paragraph 1 of the CPC

- Sexual assault
- Degradation of sexual integrity
- Sexual abuse of persons with mental or emotional disorders or disabilities
- Sexual abuse of persons under the age of 16 (sixteen)
- Forced marriage
- Extra-marital union with a person under the age of 16 (sixteen)
- Unlawful taking or keeping of a child
- Mistreating or abandoning a child
- Violating family obligations
- Avoiding maintenance support
- Criminal offences of drug users
- Blackmail
- Retaliation

Service providers shall not be limited by this list and at each case, they shall make an assessment as to whether a certain offence is criminal and domestic violence. Together with the identification of a criminal offence, as an offence that contains elements of domestic violence, a better protection opportunity is given to victims that are subject to these offences, and at the same time assists in the prioritization of these cases at the outset of the procedure.

Court Responsibilities

Cases of domestic violence shall be dealt with as a matter of urgency. Courts are obliged to make decisions within the legal timelines.

There are two branches of the justice system: criminal and civil. Criminal legislation and courts ensure the public order. They are responsible to sanction legal violations. Even though most criminal offences are committed against individual victims, however it is considered that the nature of the offence is committed against the state because the state approves the laws and is responsible for their implementation.

Civil legislation includes all areas that are not criminal. Usually these cases include situations when legal rights of the individuals are violated in other forms and not through a criminal offence. The civil legislation provides for various forms of regulating the situation. Protection orders from domestic violence, divorce and child custody fall in the civil jurisdiction of the courts.

Domestic violence offences may in parallel result in both legal procedures, civil and criminal. Various levels of facts and evidence are required separately for both procedures. Even though the result of a procedure may affect the other court procedure, in general a civil procedure is independent from the criminal one.

Civil Procedure in Domestic Violence

Law on Protection from Domestic Violence enables victims to ask for protection order against acts of domestic violence. Protection orders are filed in within the jurisdiction of victim's residence or accommodation and are issued on the basis of Article 3 of the Law on Protection from Domestic Violence.

Victims of domestic violence may use civil laws for protection from few forms of abuse. LPDV enables victims to submit a request for Protection Order. Protection Order shall be issued by a civil court judge. For the purpose of filling in a request for protection order, victim may seek the assistance of: VA, CSA, Office on Legal Aid and various NGOs' providing such services. In making such a request, there is no need to pay court taxes and victims don't have to hire a lawyer. Civil procedure advantage is that are less time-consuming rather than criminal procedure cases. Protection order is an order issued with a court resolution and defines few protection measures for the victim of domestic violence.

This order is issued after a hearing session is held and when:

- There are facts supporting reasonable suspicions that the perpetrator may commit an act of domestic violence;
- Protection order is needed to ensure victim's security, health and welfare.

Types of Protection Orders

There are three types of Protection Orders, two of them issued by courts. The third type may be obtained outside court working hours.

Protection Order – an order issued by court, providing for protection measures for the victim. The validity of the PO may not be longer than 12 months with the possibility of extension to no more than 24 months.

Emergency Protection Order – a temporary order issued by court. The validity of the EPO shall expire at the end of the hearing, which ascertains the EPO.

Temporary Emergency Protection Order – an order issued outside court working hours by the Kosovo Police Head of the Regional Unit against Domestic Violence. The validity of the TEPO shall expire at the end of the next day, when the court starts working.

Protection measures that are included to protect victim, through a protection order are, as follows:

Protection from domestic violence through the Protection Order issued against the perpetrator of domestic violence, containing the following protection measures:

Protection measures prevent the perpetrator of domestic violence from committing some offences. The court may also order the perpetrator to receive few services in order to protect the victim of domestic violence. Protection measures may be set through protection orders, including:

Measures prohibiting the perpetrator of domestic violence to:

- Approach the victim of domestic violence;
- Disturb persons subject to violence;
- Remove the perpetrator from the apartment, house or any other accommodation;
- Accompany the victim of violence (implemented by the police);
- Confiscate the item (which was used to commit or may be used to commit the offence);
- Compensate;
- Other measures necessary to provide safety, health or welfare of the victim and other persons at risk.

Prevention services for the perpetrator of domestic violence:

- Protection measure of medical treatment from alcohol and psychotropic substances dependency;
- Protection measure of psychosocial treatment.

Who May Request the Issuance of Protection Orders?

The issuance of a protection order may be requested by: the injured party, authorized representative of the injured party; Victims' Advocate with the consent of the injured party; representative of the CSA in the municipality where the injured party resides or is accommodated in cases when the victim is a juvenile.

The issuance of the **Emergency Protection Order**, apart from the abovementioned persons, may also be requested by the person with whom the injured party has family relations, person who has knowledge of one or more domestic violence offence committed against the injured party or the NGO that is familiarized with the victim's problem.

For the purpose of establishing a uniform system of submitting requests for Protection Order and Emergency Protection Order, all abovementioned persons are obliged to use the form attached as an Annex to these SOPs'.

Taking into account that the review of the request for the issuance of the PO and EPO is made by a civil court judge and in order to avoid the possibility of various interpretations in case the judge proposes a measure, which is not requested by the party making the request, it is recommended that the VA, CSA officer, Shelter or any NGO assisting the victim, when filling in the request, when needed and depending on the circumstances, do not limit the request with the issuance of one measure only.

The standardized request form for a protection order offers a more practical and uniform usage throughout Kosovo. The form enables the victim to request than one protection measure, thereby giving more discretion to judges in making the decision. Since the form itself contains all protection measures defined by the LPDV, it will be much easier for the victim (or other making the request on behalf of the victim) to know possible protection measures.

Besides the request for a certain protection order, it is recommended that the requestor asks for the measure envisaged by Article 11, paragraph 1.5 of the LPDV in order to allow for the judge to assess each case concretely as to whether the imposition of other measures is needed in order to provide safety and welfare of the victim or other persons at risk from domestic violence.

Standardized forms shall be made available to victims and to courts, VA offices, CSAs' and NGOs' providing specialized services for victims of domestic violence.

Review of Requests and Deciding on the issuance of Protection Order and Emergency Protection Order

Competent court shall, within fifteen (15) days from the day the request for protection order is made, in compliance with the Law on Disputable Procedure, hold a hearing session and after hearing parties involved and their representatives as well as representatives of competent institutions, decide on the request for the issuance of a protection order.
Hearing and making the resolution shall be made in absence of the perpetrator of domestic violence if the perpetrator of domestic violence is summoned in a regular manner and if the request is supported by sufficient evidence.
The request shall be considered as withdrawn if in the hearing session neither the damaged party or his/her authorized representative appear and if these individuals are summoned orderly but failed to notify the court for the reasons of their absence.

Request Withdrawal does not Prevent the Filing of Another Request

The court shall decide on the request for EPO within 24 hours from the point the request is submitted on the basis of the same procedure implemented for the PO.
Decision for the issuance of PO or EPO shall be executed immediately through a respective resolution made by the competent court and will be sent immediately to the perpetrator of domestic violence, Kosovo Police, CSA and other parties in the procedure.

Appeals against Protection Orders

An appeal may be initiated against the resolution imposing the PO within eight days from the day the resolution is received.
The dissatisfied party is entitled to appeal the resolution on EPO within three days from the day the resolution is received.
The submission of the appeal shall not stop the execution of the PO or EPO.

Procedure for the Prosecution of Cases of Domestic Violence

In cases of domestic violence, there are two was that the offence may be criminally prosecuted:

Violation of the Protection Order

When the perpetrator of the domestic violence violates the PO imposed by the court and/or police. Each PO contains the provision that the violation of another order represents a criminal offence.

Partial or full violation of the PO, EPO or TEPO shall be classified as a criminal offence and shall be sanctioned with a fine from 200 Euros to 2,000 Euros or with up to six months imprisonment.
Repeated partial or full violation of the PO, EPO or TEPO shall be considered as an aggravating circumstance against the perpetrator.

Instrument 1: Chart of Protection Orders' (Annex 18)
Instrument 2: Request for Protection Order (Annex 19)
Instrument 3: Request for Amendment, Extension and Termination of Protection Order (Annex 20)
Instrument 4: Request for Temporary Emergency Protection Order (Annex 21)

Identifying Elements of the Criminal Offence in Domestic Violence cases

If a perpetrator of domestic violence commits one of the offences provided for by the Criminal Code of Kosovo then the criminal prosecution of the perpetrator shall be made in compliance with the provisions of the Criminal Procedure Code.

Criminal Code of Kosovo, in the set of various specified offences, provides for that such offences may be committed within a family and in such cases that would constitute an aggravating circumstance for the perpetrator. Therefore, even though domestic violence is not provided for as a special offence in the Code, the same provides for various acts of violence that may be committed in an abusive family relationship. The advantage of the criminal procedure is that the perpetrator will be held responsible for his/her action. At both cases, respective bodies will act in line with provisions of the CPC.

5.4. REINTEGRATION AND REHABILITATION

Rehabilitation and reintegration of victims of domestic violence requires a multiple aspects' approach, involving various actors. The purpose of the rehabilitation and reintegration process is to provide advocacy and services rectifying domestic violence in order for the victims to be recuperated and rehabilitated from the violent family incident and to support the victims throughout the process. This is a continuous process starting from the identification of the victim, respectively the first contact of the victim with institutional actors/initial response up to the full reintegration of the victim in the society. Efforts to recuperate and reintegrate victims in the society shall, at the same time, address issues of physical, psychological/behavioural, social, economic and education aspects faced by the victim. The rehabilitation and reintegration process does not end with the isolation of the victim from the immediate threat of violence. Victims' need continuous and credible access to counselling, medical care, training and other institutional support enabling education, employment and long-term accommodation to the victim. The rehabilitation process shall continue throughout up to the full reintegration of the victim in the society.

Sheltering

Sheltering the victims of domestic violence represents the initial stage and the most important one towards rehabilitation and reintegration of the victim. The accommodation of the victim in the shelter means that the victim is taken away from a violent environment and the victim is provided with a feeling of physical and psychical security. Victims' shelter may be long-term and short-term and depends from many factors. Most victims of domestic violence request temporary shelter, whereas others may stay up to six months within the shelter.

If the victim has been referred to the police, the latter is obliged to accompany the victim to the shelter or any other safe place with victim's consent.
Once the victim is placed in the shelter, the shelter shall provide food, accommodation, safety, medical care and other social services through the rehabilitation and reintegration process.
If the victim refuses accommodation in the shelter, after CSA appoints the Case Manager and the VA is informed, an individual plan for the victim is developed to provide services and to refer the victim to other services as part of the rehabilitation and reintegration process.
Sheltering program shall be available at all municipalities for vulnerable persons under the social assistance scheme. Each municipality shall give priority to victims of domestic violence in order to provide shelter opportunities to these victims. Social apartments are available in few municipalities.
CSA assesses and provides recommendation for the need to extend the inclusion of victims in social assistance in compliance with legislation in force. If the victim of domestic violence is qualified for social assistance, he/she shall apply in the social housing program, in the municipality that the victim resides. CSA Case Manager shall coordinate with the Social Assistance Unit (within CSA) in order to assist victims in applying for the social housing program.

Medical Care

Victims of domestic violence are referred to health institutions by the police or service providers, which establish the first contact with the victim.
Police is obliged to provide transport for victims of domestic violence and to accompany them to the health institution.
Most shelters are able to provide free of charge basic health services to victims of domestic violence such as food, hygiene and primary health care, including medications.
Shelters refer victims for further medical care to public health institutions, such as the Main Family Medicine Centres (MFMC), public hospitals in the respective municipality or Clinical University Centre of Kosovo (CUCK). Public health institutions provide free of charge services for victims of domestic violence.
Child victims of domestic violence shall be accompanied by the custody authority when referred to the health institution.
Public health institutions are obliged to provide free of charge medical care to victims of domestic violence.

Counselling Services

Due to many psychological problems deriving from domestic violence, victims need counselling services throughout the rehabilitation process.
Victims shall be referred to health institution for psychiatric care or other non-governmental bodies for counselling services.
Shelters are also able to employ counsellors in order to provide psychological counselling to victims of domestic violence.
Victims of domestic violence and children are offered a psychological counselling within the shelter on the basis of their individual plan drafted by the shelter and CSA managers, with the consent of the victim.
If needed, children, who are victims of domestic violence, shall be referred to the child psychiatrist

or psychologist within Family Medicine Centres, Mental Health Centres or Centres of Mental Health for Children and Teenagers within CUCK in Prishtina.
Child shall be referred to these institutions in the presence of the CSA Case Manager.
In certain cases of domestic violence CSA is also involved in the family mediation in order to support families in restoring their relations and to create a general family situation.
CSA officers shall conduct visits to victims' houses in order to assess the general state of the family.
CSA Case Manager assists the victim in developing the individual plan to provide victims' rehabilitation and reintegration services.
CSA may also refer the victim for other services to institutions and NGOs' with a program on advocacy and rehabilitation of victims of domestic violence.
CSA Case Manager, shelter and VA shall also support the victim and his/her empowerment in order to make independent decisions and to assume responsibilities over his/her life.

Legal Support

Free legal support and services for victims of domestic violence is also part of rehabilitation and reintegration. Each service provider that is the first contact for the victim of domestic violence shall contact the VA.
VA shall provide assistance to the victims from the point of identification, as well as prior, during and after the court procedure up to their reintegration.
VA shall provide legal counselling, inform the victim on their rights, support victims during court procedures and coordinate with other service providers the support provided to victims during the rehabilitation and reintegration process.
VA, with the exception of filling the request for protection order and appeal on the protection order, are not authorized to prepare legal documents for the victim in the civil procedure, such as divorce suits, child custody suit, alimentation, claims, etc. For these legal services, the VA shall refer the victim of domestic violence to other institutions providing legal aid such as the Regional Offices for Free Legal Aid, which provide free legal aid to victims too.
Regional Legal Aid Offices allow for access of victims to justice by providing information and advice to victims on their legal rights, information and advice on legal procedures, compilation of memos, representation in civil, criminal, administrative and minor offence courts and coordination with local institutions to provide efficient legal aid.

Education and Employment

An important aspect of the victim for the development of economic, social and psychological security is the provision of education opportunities and opportunities to develop his/her capacities as an independent person. Provision of education, know-how and experience in employment, by service providers, assists the victim's reintegration in the society.
Once the victim is accommodated in shelter, an individual plan for the victim shall be developed with the shelter Case Manager and the CSA Case Manager. On the basis of this plan, shelters are obliged to provide relevant training/courses to victims in order to develop the professional capacities of the victim, assist in finding employment opportunities and integrate the victim in the society.
In cases when children are involved, the plan shall include further education on the basis of identified needs. This plan shall be prepared in agreement between MEST, shelters, CSA officers and victims.

CSA Case Manager and the shelter shall contact Municipal Education Directorates in the municipality where the victim resides in order to the registration of the victim and children in school.
For victims that are not shelter, the CSA Case Manager and the CA shall refer the victim to other services available for the purpose of victim's employment needs or education needs.
CSA and VA shall refer the victim to NGOs' providing foreign language courses and other professional training, and support the victim to continue his/her education.
CSA Case Manager shall refer the victim to Regional Employment Centres (Prishtina, Prizren, Ferizaj, Peja, Gjakova, Mitrovica and six mobile centres in Dragash, Graçanica, Kaçanik, Decan, Podujevo and Skenderaj) for carrier counselling, employment counselling, registration as jobseeker, employment mediation, etc.
CSA Case Manager shall refer the victim to Vocational Training Centres (VTC), which are part of the REC in order to provide professional training to victims of domestic violence.
VTCs' provide a variety of professional training such as: business administration, information technology, accounting, graphic design, office work, reparation of office equipment, reparation of electronic equipment, water installation and central heating, industrial electronics, auto-electronics, welding, carpenter, construction, tourism, textile, bakery, pastry, waiter, chef, processing of agricultural products, etc. Once the vocational training course is completed, the victim may be registered in the jobseekers' list in the Employment Centre in order to seek for jobs.
RECs' shall give priority to victims of domestic violence for vocational training and employment opportunities.
CSA are obliged to inform victims of domestic violence in relation to the availability of social assistance and needed requests and obligations to benefit from social assistance.
CSA shall support the victim in obtaining personal documents or receiving other administrative services.

Rehabilitation and Reintegration of Perpetrators of Domestic Violence

Courts may impose the protection measure of psychosocial treatment and protection measure of compulsory health treatment from drugs and alcohol for the perpetrator of domestic violence on the basis of the request of the victim for protection order.
VA or other officers supporting the victim in filling in requests for protection order shall advice the victim on the option of proposing these two types of protection measures including the rehabilitation of the perpetrator of domestic violence.
If the court has imposed a psychosocial treatment measure for the perpetrator of domestic violence, CSA shall implement this measure in compliance with legislation in force.
If the court has imposed the measure of psychosocial treatment and the measure of compulsory medical treatment from alcohol and psychotropic substances dependency for the perpetrator of domestic violence, the health institution shall implement these measures in compliance with legislation in force.
Kosovo Police is obliged to execute the imposed protection measures according to the court resolution.

Victims' Compensation

In compliance with various international and regional documents, including those directly applicable in our country via the Constitution, victims compensation and indemnity, in particular those of domestic violence, is a key factor to support the spiritual and material rehabilitation of victims. Likewise the international documents, our legislation has also provided for the indemnity or compensation of victims in civil or criminal procedure.

Since some of the offences provided for by the LPDV contain elements of criminal offences too, with the initiation of the criminal procedure according to CPC, the victim of domestic violence is entitled to indemnity by the perpetrator of the offence. Further, according to CPC, victims of domestic violence are entitled to a reasonable compensation as ordered by the court against the perpetrator of domestic violence, who has admitted the offence or is found guilty for inflicting material, physical and emotional harm to the victim.[25] For the purpose of achieving this purpose, CPC has also envisaged that the victim, from early investigation stages and up to 60 days from the pressing of charges, may present the "Declaration of Damages" inflicted, which is attached as Annex to these SOPs'. Victim may be assisted by VAs' in filling in and submitting such a declaration.[26] The same declaration shall serve as a compensation claim. Victims may realize his/her claim in the civil[27] or criminal procedure. According to the CPC, in case the perpetrator of domestic violence admits the offence or in case an agreement is negotiated on the admission of the offence, the court[28] shall address the abovementioned victim's request.

The Form shall be made available to the police, prosecution, VAs' and judges. Each shall ensure that the victim is informed on the opportunity of filing in the declaration of damages caused in order to be considered by the court as party in the criminal procedure and that the victim has access to these standard forms. If the victim decides to complete this form, he/she shall do this within the timeline provided for by Article 218. The victim may be assisted by the authorized representative and the police in completing this form. If the prosecutor or the judge sees that such a form is not part of the case file, they shall ensure that the victim is informed and had access to this form, or that they enable access to this form. The statement serves for the victim to be considered a party in the procedure and at the same time to serve as a compensation claim. However, one must take into account that the statement represents a summary of the impact of the criminal offence on the victim but does not restrict the provision of more precise data at later stages of the procedure or that an expertise on the harm inflicted to the victim by the criminal offence is demanded in the civil procedure.

In case the request for indemnity in the criminal procedure is impossible to be realised, the court shall refer the victim to file in a compensation claim through a civil procedure. The VA may coordinate the legal assistance for the victims by coordinating with other service providers providing such assistance in the civil procedure, e.g. Agency on Legal Aid or NGOs' providing assistance to victims of domestic violence.

25 CPC, Article 62 [Rights of the Injured Party], par.1.4.
26 Ibid., Article 218 [Declaration of Damages by the Injured Party]
27 Compensation claims in the civil procedures addressed in compliance with the Law on Disputable Procedure in the Republic of Kosovo.
28 Ibid., Article 233 [Negotiated Pleas of Guilty], par.8,9,12,13,19.

CPC also provides for the compensation of the victim by the state. According to CPC, since there are cases when the courts may not order the payment of indemnity by the accused due to the payment incompetence, the death of the perpetrator, then the victim is entitled to ask form the court to send the order for compensation by the state.[29] However, the state compensation issue may be regulated by the special legislation as part of the compensation of victims of other violent criminal offences. This legislation would provide for the criteria and the form of compensation; however up to the functionalization of the state compensation program, victims may realize their requests for indemnity only from the defendant, by submitting a request in the court, either through criminal or civil procedure.

Instrument 1. Declaration of Damages (Annex 22)

Measures for the Implementation of Standard Operation Procedures
Institutional and support actors, with duties and competencies in fighting domestic violence, are obliged to act in conformity with activities described in their own SOPs', which are integrated into these Procedures.

SOPs' are drafted on the basis of legal provisions in force and in case the relevant laws and secondary legislation are amended, the Agency for Gender Equality and other actors are obliged to prepare amendments to these procedures within 30 days, from the day laws, secondary legislation, memoranda of understanding and institution SOPs' are amended.

All institutions with emergency duties assigned, which may not be postponed in line with these SOPs', shall assign 24 hours duty shifts, seven days a week, for respective line officers dealing with domestic violence.

Institutional and support actors shall deposit the date to the management information system for the purpose of data collection.
With the approval of SOPs', institutional and support actors are obliged to undertake all actions envisaged for their implementation.

29 Ibid. supra note 1, par.1.5.

6. Monitoring and Assessment

Monitoring and assessing the implementation of SOPs' is an important process to be conducted systematically. This process aims at assessing the applicability of SOPs' in practice, assess the implementation level by various actors and identify possible difficulties and challenges in their implementation.

Monitoring the implementation of SOPs' shall serve multi purposes:

- Hold each institution responsible for the implementation of their legal obligations;
- Enable the identification of gaps in SOPs', legislation and current practices;
- Support the improvement of SOPs' and strategies in fighting domestic violence and the draw up of legislation in the future;
- Assist in needs assessment in order to raise the awareness of prevention, reporting and fighting domestic violence.

Each institution shall conduct the daily monitoring and assessment of the SOP implementation. Each institution responsible to implement SOPs' is obliged to monitor and assess their implementation too – according to the hierarchy (e.g. Kosovo Police monitors itself in implementing SOPs' by its departments and units and the regular reporting by its various units shall also include the SOP implementation).

It is important that an external/impartial monitoring and assessment is conducted on SOP implementation in order to provide a realistic picture of its implementation. This external monitoring and assessment may be conducted by an institution/local NGO (voluntary or through their commissioning for the purpose of monitoring and assessment only) or by an international institution.

The Office of the Coordinator of Domestic Violence shall be responsible to collect all information deriving from the monitoring and assessment process at the end of each year as well as process those data into a monitoring and assessment report. This report shall also elaborate challenges in the implementation of SOPs', including recommendations and suggestions for possible amendments to SOPs' and shall be distributed each year to members of the inter-ministerial group against domestic violence.

7. ANNEXES/INSTRUMENTS

Annex 1. Table with a List of State Institutions' Contacts and other actors involved in the protection of domestic violence

Annex 2. Organizational chart with responsibilities of each institution and information that institutions provide to victims

Annex 3. Basic Data Form for Victims of Domestic Violence

Annex 4. Form for the Identification and Referral of Children Subject to Domestic Violence by Schools

Annex 5. Victim's Statement of Compliance

Annex 6. Information on the Rights of Victims of Domestic Violence

Annex 7. Checklist for Risk Assessment

Annex 8. Checklist for Official Identification

Annex 9. Checklist for the Police

Annex 10. Checklist for Victims' Advocate

Annex 11. Checklist for Centre for Social Affairs

Annex 12. Checklist for Education Institutions

Annex 13. Checklist for Health Institutions

Annex 14. Checklist for Shelters

Annex 15. Checklist for the Reflection Period

Annex 16. Planning Security with Victim of Domestic Violence

Annex 17. Advice in the Development of the Security Plan for the Victim of Domestic Violence

Annex 18. Chart of Protection Orders

Annex 19. Request for Protection Order

Annex 20. Request for Amendment, Extension and Termination of Protection Order

Annex 21. Request for Temporary Emergency Protection Order

Annex 22. Issuing a Decision on Temporary Emergency Protection

Annex 23. Statement on Harm

Annex 24. General SOP Chart

Annex – 1. Table with a List of State Institutions' Contacts and other actors involved in the protection of domestic violence

Institutional and Support Actors Responsible Body for Implementation Contacts

Directory for Investigating Serious Crimes

	Name	Surname	ID	Rang	Station	Position/ Unit	PhoneNr (Local), V-sat and Mobile Nr
1	Tahire	Haxholli	2835	Captain	DISC	Chief of Section/ Domestic Violence-Central level	1194 /044.593.502
2	Xhemile	Behluli	488	Sergeant	DISC	Investigator/ Domestic Violence	1214./044.167.157
3	Mervete	Ribari	1358	Officer	DISC	Investigator/ Dometsic Violence	1214/044.153.112
Regional Directory Prishtina							
1	Violeta	Krasniqi	1620	Sergeant	RIU	Supervisor/ Domestic Violence	1975/044.234.784
2	Shkelzen	Syla	581	Officer	RIU	Investigator/ Domestci Violence	1975/044333.699
3	Kadri	Zylfiu	810	Officer	RIU	Investigator/ Domestic Violence	1975/044.160.979
4	Elmaze	Rama	3749	Officer	St. North	Investigator/ Dometsic Violence	2826/044.340.279
5	Naim	Maliqi	276	Officer	St. North	Supervisor/ Domestic Violence	2826/044.192.776
6	Zllatija	Azemi	5443	Officer	St. Lipjan	Investigator/ Domestci Violence	2616/045.548.025
7	Fejsall	Ahmeti	4560	Officer	St. Lipjan	Investigator/ Domestic Violence	2616/044.454.464
8	Beqir	Sheholli	1590	Officer	St. Podujeva	Investigator/ Dometsic Violence	2531/044.162.369
9	Kada	Bajrami	5111	Officer	St. Podujeva	Supervisor/ Domestic Violence	2531/044.700.901
10	Sokol	Alihajdari	599	Officer	St. South	Investigator/ Domestci Violence	3930/148.598
11	Ramize	Bekteshi	6106	Officer	St. South	Investigator/ Domestic Violence	3930/044.249.114
12	Selvete	Krasniqi	8146	Officer	St. Center	Investigator/ Dometsic Violence	2032/044.263.424
13	Sevdije	borovci	3433	Officer	St. Obiliç	Supervisor/ Domestic Violence	2108/044.825.273
14	Selvete	Zeka	7156	Officer	St.Fushë Kosova	Investigator/ Domestci Violence	2246/045.296.477
15	Zenë	Aliu	6047	Officer	St. Graçanica	Investigator/ Domestic Violence	2711/044.390.123
16	Enver	kastrati	6620	Officer	St. Drenas	Investigator/ Dometsic Violence	2317/044.613.090

Regional Directory Ferizaj							
1	Behxhet	Krasniqi	5773	Sergeant	Regional Coordinator-R.C. S	RIU Ferizaj	3028/044.130.306
2	Ramadan	Kqiku	533	Officer	P.S Ferizaj	Investigator/ Domestic Violence	3090/044.343.502
3	Selvete.	Gurguroci	561	Officer	P.S ferizaj	Investigator, Domestic Violence	3090/044.325.415
4	Lindita	Jashari	1182	Officer	P.S Ferizaj	Investigator/ Domestic Violence	3090/044.652.767
5	Milaim.	Ademaj	6439	Officer	P.S. Shtime	Invetsigator/ Domestic Violence	3204/044.570.338
6	Drita	Bytyqi	7562	Officer	P. S. Shtime	Investigator/ Domestic Violence	3204/044.205.714
7	Njazi	Elezi	4967	Officer	P.S Kaçanik	Investigator/ Domestic Violence	3345/044.276.381
8	Majlinda.	Sadiku.	7090	Officer	Kaçanik P.S	Investigator/ Domestic Violence	3345/044.803.978
9	Mirije	Gashi.	8089	Officer	P.S Hani i Elezit	Investigator/ Domestic Violence	3386/044.436.383
10	Zhivorad.	Staletovic	3845	Officer	P.S Shtërpc	Investigator/ Domestic Violence	3418/045.284.936
11	Ramiz.	Rexhepi	2218	Officer	P.S. Shterpcë	Investigator/ Domestic Violence	3418/044.271.842
Regional Directory Mitrovica							
1	Mirsada.	Mustafa	4658	Sergeant	Supervisor and Investigator	Domestic Violence and Child Abuse	4019/044.949.039
2	Sabit.	Hajdari.	4112	Officer	RIU Mitrovica	Investigator/ Domestic Violence	4019/044.540.490
3	Leonora.	Kelmendi.	4102	Officer	Station South	Investigator/ Domestci Violence	4125/044.426.658
4	Valbona.	Selmani	8242	Officer	Station South	Investigator/ Domestic Violence	4125/044.596.728
5	Bukurije.	Ferati.	1815	Officer	Station Vushtrri	Investigator/ Domestci Violence	4529/044.373.295
6	Mentor.	Imeri.	1841	Officer	Station Vushtrri	Investigator/ Domestic Violence	4529/044.196.897
7	Elheme	Salihi.	3876	Officer	Station Skenderaj	Investigator/ Domestic Violence	4725/044.195.483
8	Lulzim	Geci.	2413	Officer	Station Skenderaj	Investigator/ Domestci Violence	4725/273.140
9	Milovanka	Blazic.	5987	Officer	Station North	Investigator/ Domestic Violence	4200/044.930.656
10	Kenan	Koxhadish.	7681	Officer	Station North	Investigator/ Domestic Violence	4200/044.676.910
11	Milivoje	Miletic	8170	Officer	Station North	Investigator/ Domestci Violence	4200/045.357.470
12	Oligica.	Vuletic.	8122	Officer	Station Zveçan	Investigator/ Domestic Violence	4322/064.917.3284

13	Zorica.	Vukadinovic.	5883	Officer	Station Leposaviç	Investigator/ Domestic Violence	4641/065.809.1024
14	Paun	Jovanovic.	5031	Officer	Station Leposaviç	Investigator/ Domestci Violence	4641/066.515.7109
15	Dejan	Lazarevic.	5835	Sergeant	St. Z. Potok	Investigator/ Domestic Violence	4400/045.364.353
Regional Directory Prizren							
1	Shemsije	Jonuzaj.	2871	Sergeant	Supervisor-RIU	Domestic Violence and Child Abuse	60-28/044.205.136.
2	Rahime	Kryeziu.	2858	Officer	RIU	Investigator/ Doemstic Violence	60-28/044.216.311
3	Ahmet	Gashi.	940	Officer	RIU	Investigator/ Doemstic Violence	60-28/044.191.281
4	Velvetie.	Zogaj	718	Officer	RIU	Investigator/ Domestic Violence	60-28/044.190.686
5	Shkendije	Kurti	4839	Officer	Alpha-Prizren	Investigator/ Doemstic Violence	61-54/044.389.815
6	Hamide.	Fetiu.	3197	Officer	P. S. Suhareka	Investigator/ Doemstic Violence	65-41/044.216.449
7	Brahim	Sedolli.	1711	Officer	P.S. Suhareka	Investigator/ Domestic Violence	65-41/044.218.379
8	Deshire	Kryeziu.	7696	Officer	Rahovec P.S.	Investigator/ Domestic Violence	63-30/044.601.691
9	Besim	Krasniqi	4569	Officer	Rahovec P.S.	Investigator/ Domestic Violence	63-30/044.242.336
10	Hashim	Jonuzaj.	4028	Officer	Dragash P.S.	Investigator/ Domestic Violence	67-20/044.381.088
11	Hatixhe	Hoxhaj	3293	Officer	Dragash P.S.	Investigator/ Domestic Violence	67-20/044216.336
12	Dalip	Kastrati.	1956	Officer	Malisheva P.S.	Investigator/ Domestic Violence	6426/044205.125
13	Halime.	Bytyqi	6124	Officer	Malisheva P.S	Investigator/ Domestic Violence	64-26/044.534.322
Regional Directory Peja							
1	Violeta	Demhasaj	2783	Officer	Peja P.S	Investigator/ Doemstic Violence	5077/044.245.905
2	Rasim	Muja	5674	Officer	Peja P.S.	Investigator/ Domestic Violence	5077/044.245.905
3	Ibrahim	Berisha	2796	Officer	Peja P.S.	Investigator/ Domestic Violence	5077/044.568.400
4	Dem	Laha	3025	Officer	Gjakova P.S.	Investigator/ Domestic Violence	5543/044.236.981
5	Berlinda	Berisha	3907	Officer	Gjakova P.S.	Investigator/ Domestic Violence	5543/044.180.439
6	Lirije	Podrimaj-Beqiraj	6018	Officer	Gjakova P.S.	Investigator/ Domestic Violence	5526/044.580.158
7	Ruke	Dobraj.		Officer	Deçan P.S.	Investigator/ Domestic Violence	5404/044.385.184
8	Osmon	Selmonaj.	2443	Officer	Junik P.S.	Investigator/ Domestic Violence	5404/044.179.087

9	Shqipon	Dodaj	3679	Officer	Klina P.S.	Investigator/ Doemstic Violence	5205/044.295.202
10	Saibe	Shala		Officer	Klina P.S.	Investigator/ Domestic Violence	5205/044.222.853
11	Bekë	Alushaj	1225	Officer	Istog P.S.	Investigator/ Domestic Violence	5138/044.232.067
Regional Directory Gjilan							
1	Zetë	Emini	6322	Officer	RIU-Gjilan	Investigator/ Doemstic Violence	70-82/044.485.733
2	Aferdita	Veseli	7487	Officer	Gjilan	Investigator/ Domestic Violence	70-24/044.376.148.
3	Mirsije	Kastrati	3536	Officer	Kamenicë	Investigator/ Domestic Violence	71-23/044.244.067
4	Ibadete	Sylejmani	958	Officer	Viti	Investigator/ Doemstic Violence	75-23//044.532.759
5	Danica	Nikolovska	393	Officer	Novoberde.	Investigator/ Domestic Violence	044.711650
6	Slavisha	Miloshevic	4616	Officer	Kllokot P.S.	Investigator/ Domestic Violence	044.644.103
7	Lulzim	Neziri	3509	Officer	Partesh	Investigator/ Domestic Violence	044.244.635
8	Stojkoviq	Slobodan	ID 4084	Officer		Investigator/ Domestic Violence	045.450.390

Nr.	Centre for Social Work	Name of Director of CSW	Telephone fix/ Fax	Mobile
1	Pejë	Drita Kelmendi	039-433-473	044-298803
2	Deçan	Islam Mustafa	0390-361-014	044-125026
3	Junik	Behar Feta		044-253293
4	Klinë	Gustin Berisha	039-471-476	049-806356
5	Istog	Haki Ibrahimaj	039-451-140	044-232315
6	Gjakovë	Gjon Luli	0390-323-510	044-134423
7	Prishtinë	Ahmet Fejzullahu	038-244-841	044 -312559
8	Prishtine K.D	Bedri Zeneli	038-212- 478 044-224-876	Fahrush Neziri 044-164019
9	Prishtine K.T	Muharrem Kikaj	038-213 082	044-623324
10	Obiliq	Haki Mjekiqi	038-562-077	044-250565
11	Graçanicë	Dragan Nacic		049-776700
12	F.Kosovë	Abaz Xhigoli	038-536-462	044-455327
13	Gllogovc	Elmi Dobra	038-584-356	044-181622
14	Lipjan	Makfire Shamolli	038-581-454	044-312184
15	Podujevë	Habit Gashi	038-571-838	044-241053
16	Shtime	Hasan Avdyli	0290-389-031	044-205830
17	Gjilan	Beqir Selimi	0280-320-140	044-290591
18	Novobërdë	Svetozar Aleksic	038-576-037	044-541213
19	Kllokot	Aleandra Peric		044-732517

20	Partesh	Tihomor Simic		045-597496
21	Viti	Demush Mehmeti	0280-381-660	044-194041
22	Kamenicë	Rifat Hajdari	0280-371-099	044-230892
23	Ferizaj	Musa Baftiu	0290-327-525	044-856693
24	Ranillug	Zoran Ristic	0280/75195	045-547937
25	Shterpce	Jovica Markoviq	064-383-1543	045-526561
26	Hani i Elezit	Halim Loku		044-206889
27	Kaçanik	Ramadan Luzha	0290-380-671	044-224-919
28	Mitrovica - J	Miran Salihu	028-535-440	044-208777
29	Mitrovica - V	Miladin Gjuroviq	028-424-468	063-8184830
30	Zveçan	Svetlana Mihajlovic	028-665-159	063-8620971
31	Leposaviç	Dragan Jablanovic	028-83977	063-8620971
32	Skenderaj	Zenel Hoxha	028-582-247	044-158454
33	Vushtrri	Naime Krasniqi	028-572-006	044-347579
34	Zubin Potok	Tatjana Kompirovic	028-460-064	064-8226703
35	Prizren	Nuhi Koçinaj	029-223-451	044-139850
36	Dragash	Ibrahim Gashi	029-281-227	044-415635
37	Malishevë	Agron Kryeziu	029-269-004	044-335944
38	Rahovec	Bilbil Oruçi	029-276-663	044-200658
39	Suharekë	Sami Rakaqi	029-271-165	044-209864
40	Mamushë	Esat Morina		045-546654

Nr.	Municipal Directory for Education	Name of Director of MDE	E-mail Adress	Tel. mobil
1	Prishtinë	Halim Halimi Refiku	halim.halimi@ks-gov.net sevdijeabazi@hotmail.com	044/500-769 038/233-575. 044/173-584
2	F. Kosovë	Islam Shabani	ishabani_58@yahoo.com	044/234-770. 038/536-087-124
3	Drenas	Arsim Mehmeti	arsimmehmeti77@hotmail.com	044/207-448. 038/ 584-100
4	Podujevë	Nexhmi Rudari	nexhmi.rudari@ks-gov.net	044/ 888-765 038/ 571-227
5	Obiliq	Ismail Kushumliu Rexhep Zeka	rexhepzeka@live.com	044/339-094 038/ 560-340 044/ 875-226
6	Ferizaj	Agim Berisha Adem Muhagjeri	agimi.berisha@hotmail.com shkurte_fr@hotmail.com	044/202-058. 0290/324-304
7	Shtime	Nazmi Iballi	n_iballi@yahoo.com bilanci_n@hotmail.com	044/ 199-124. 044/283-546
8	Lipjan	Nazmi Krasniqi Sami Drenica	nazmi_krasniqi@live.com	044/ 309-540. 044/251-082
9	Hani i Elezit	Nersim Drenjani	n.dernjani@hotmail.com	044/227-458. 0290/385-105
10	Kaçanik	Azem Guri	azemguri@hotmail.com	044/ 193-941.0290/380-835
11	Gjakovë	Silvana Haxhikadrija	silvana.haxhikadrija@gmail. xhemileboshnjaku@yahoo.	0390/322-680 044/418-750

12	Rahovec	Besa Hoxha Beqiri	besa.hoxha.beqiri@ks-gov.net besa86@hotmail.com	044/204-076
13	Malishevë	Isuf Morina	remzibuqaj@hotmail.com	044/ 365-798
14	Gjilan	Bujar Nevzati	b.nevzati@hotmail.com	044/132-050.0280/ 323-458
15	Kamenicë	Fahrije Kryeziu	fahrije.kryeziu@gmail.com shefikrudhani@hotmail.com	044/250-760.0280/ 371-550
16	Viti	Fehri Qerimi	fehriqerimi@hotmail.com	044/ 480-904
17	Novo Bërdë	Adem Abazi	adem_abazi@hotmail.com	044/ 592-666.038/ 576-123
18	Mitrovica	Ali Bejta	alibejta@hotmail.com	044/ 272-072
19	Skendëraj	Jashar Lushtaku	jasharlushtaku@hotmail.com	044/ 192-512
20	Vushtrri	Qerim Selimi	qselimi@yahoo.com	044/ 176-219
21	Pejë	Muse Krasniqi Violeta	drejtoratiarsimit@hotmail.com	044/ 249-265.039/431-658
22	Istog	Agim Haxhiu	agim.haxhiu@gmail.com	044/ 266-398
23	Klinë	Ramiz Rrusta	r.rrusta@hotmail.com	044/ 201-299. 039/ 471-628
24	Deçan	Qazim Maloku	qaza_maloku@hotmail.com	044/134-143
25	Prizren	Nexhat Çoçaj	nexhatcocaj@gmail.com	049/044/143-188.029 /244-481
26	Suharekë	Xhemail Shala	xhem_shala@hotmail.com sahadetekuqi@hotmail.com	044/ 356-234.029/ 271-295
27	Junik	Musë Krasniqi	artanikrasniqi@hotmail.com	044/ 943-046
28	Dragash	Hajri Ramadani	hajri.ramadani@hotmail.com	044/ 410-124.029/ 281-646
29	Mamushë	Cafer Morina	cafermorina@hotmail.com ndm.m@hotmail.com	044/120-312.029.273-049 044/540-660
30	Partesh	Milivoje Jovanoviq Ivica Janci	milivoje_jovanovic@hotmail.com jancamco@yahoo.com	049/ 779 008. 049/362 365
31	Kllokot	Momçillo Stojkoviq	Momcilo.stojkovic@yahoo.com	044/640-839
32	Rani Llug	Milivoje Jovanoviq Ivica Janci	milivoje_jovanovic@hotmail.com jancamco@yahoo.com	049 /779 008.049/ 362 365
33	Shtërpcë	Momçillo Stojkoviq	Momcilo.stojkovic@yahoo.com	044/ 640-839
34	Graçanic	Zvonimir Vasiq	zvasic13@gmail.com	044/757-039
35	Leposaviq	Sadik Ymeri		044 631-022
36	Zveçan	Verica Ristiq	Vericaristic3@yahoo.com	049/776 569

Emergency Contact List of Regional Hospitals in Kosova

	Institution	Place	Nr .tel
1	Emergency at Prishtina Hospital	Prishtinë	0385006003445
2	Emergency at Gjilan Hospital	Gjilan	0280320190
3	Emergency at Mitrovica Hospital	Mitrovicë	049736173
4	Emergjenca e Spitalit Vushtrri	Vushtrri	028571406
5	Emergency at Prizren Hospial	Prizren	029230189
6	Emergency at Gjakova Hospital	Gjakovë	0390390358
7	Emergency at Peja Hospital	Pejë	039432947
8	Emergency at Ferizaj Hospital	Ferizaj	044322965

Telephone list of the Officers of ZMNV- Including numbers incharge in regions				
	Name and Surname	Title	Office/ Place	Phone Number
1	Arta Kelmendi	Manager at ZMNV	Central Office Prishtina	044.199.965
2	Shenaj Berisha	Coordintor of ZMNV	Central Office Prishtina	044.345.356
3	Bekim Dugolli	Victims Protection	Office of MV in Prishtina	044.352.930 and no. in charge 044.278.738
4	Arlind Popaj	Victims Protection	Office of MV in Prishtina	044.425.471
5	Armend Latifi	Victims Protection	Office of MV in Prishtina	044.345.359
6	Saranda Keqekolla	Victims Protection	Office of MV in Prishtina	044.362.831
7	Drita Cakiqi	Responsable for Help Line	Staff of Operation Unit of Help Line	Call free of charge to help line 080011112 044.345.358
8	Vlora Jonuzi	Operator of Help Line	Staff of Operation Unit at Help Line	080011112
9	Sevime Baruti	Operator at Help Line	Staff of Operation Unit of Help Line	080011112
10	Bekim Berisha	Operator at Help Line	Staff of Operation Unit of Help Line	080011112
11	Shefqet Rexha	Victims Protection	Office of VP in Kamenica	044.425.473
12	Ibrahim Terstena	Victims Protection	Office of VP in Ferizaj	044.352.937 and no. in charge 044.161.138
13	Sedat Topalli	Victims Protection	Office of VP in Ferizaj	044.172.362
14	Ganimete Kitmiri	Victims Protection	Office of VP in Prizren	044.345.360
15	Shemsije Sagdati	Victims Protection	Office ofVP in Prizren	044.345.360
16	Agim Pula	Victims Protection	Office of VP in Gjakova	No. in charge 044.418.668
17	Hokë Haxhaj	Victims Protection	Office of PV in Deçan	No. in charge 044.425.469
18	Demë Hasanaj	Victims Protection	Office of VP in Peja	044.117.518
19	Saime Sylaj	Victims Protection	Office of VP in Istog	No. in charge 044.352.934
20	Burhan Maxhuni	Victims Protection	Office of VP in Mitrovica	044.174.962 and no. in charge 044.310.466
21	Eroll prekazi	Victims Protection	Office of VP in Mitrovica	044.825.166
22	Hatixhe Sinani-Latifi	Victims Protection	Office of VP in Mitrovica North	045.237.753
Legal Medicine				
1	Medical Examinators- Physical Examination			044.425.369
2	Motrat Forenzike Forensics Samples			044.377.275

Annex 2. Organizational chart with responsibilities of each institution and information that institutions provide to victims

Information to be provided to the victim by the police

- Telephone number
- Police contact to assist the victim
- The right of the victim on the basis of the Law on Protection from Domestic Violence
- The right to request a Temporary Emergency Protection Order
- Services of legal aid, psychological aid and other assistance available
- Support the victim in contacting service providers
- Protect the victim that has reported the domestic violence case, if needed
- Inform the victim/legal representative on the Temporary Emergency Order
- Transport the victim to a shelter or somewhere else
- Take away the perpetrator of domestic violence from the place of residence on the basis of the protection order;
- Provide security to the victim on the basis of a copy of the police report
- Status of investigations and perpetrator's location
- Police assists in taking victim's personal belongings
- Police initiates criminal procedure in case of violation of protection order
- Police provides security, including transportation of victim to court sessions if there is risk .

Responsibilities of the Police

- Implement the protection order
- Provide emergency protection and conduct risk assessment
- Issue a Temporary Emergency Protection Order
- Use proportional measures to protect the victim
- Arrest the perpetrator of domestic violence
- Provide advice to the victim on the rights on the basis of the law, including the right to request a Temporary Emergency Protection Order
- Provide advice on legal aid, psychological assistance and other assistance available
- Enable the victim to contact service providers
- Provide transport to the victim to a safe location
- Protect witnesses
- Take away the perpetrator in compliance with the protection order
- Ensure contact with the police officer
- Prepare the report
- Provide the victim with a copy of the report
- Contact CSA in case victims are under 18 years of age
- Assist in taking victim's personal belongings
- Initiate criminal procedures in case the protection order is violated
- Initiates criminal procedures for the criminal offence
- Provide security, including victim's transportation to court sessions, if there is risk
- Inform the victim on the status of investigations and the local of the perpetrator
- Interview persons under the age of 18 in the presence of the social affairs officer
- Intervene in the scene of the domestic violence
- Demands an order with limited validity
- Informs the victim on police responsibilities
- Other responsibilities provided for by the law

Information to be provided to the victim by Victims' Advocate

- The right of the victims
- Court process and stages
- Court procedure and roles
- The right to claim compensation and indemnity for the harm inflicted by the perpetrator
- Provide information and ensure information for sheltering
- Victim may ask for an investigation
- Victim may present facts and evidence, make questions to the witness/the defendant
- The right to appeal
- The right to inspect, copy, and take pictures of the files and material evidence in possession of the court and prosecution
- The right to engage an authorized representative
- Divorce procedures, including the binding mediation procedures
- Provide assistance in case the ex spouse does not observe court and/or CSA decisions
- Violation of court/CSA decisions represent criminal offence

Responsibilities of Victims' Advocates

- Contact the victim immediately
- Explain the role of the Victims' Advocate
- Explain VAs' procedures to advocate for the rights of the victim
- Provide advice with regard to the initiation of procedures for protection measures
- Take part in hearing sessions
- Monitor the court process
- Obtain victim's consent for the provision of assistance
- Prepare the confidential file for the case
- Design a weekly report format
- Inform the victim on his/her rights and other relevant information
- Assist in the provision of legal services
- Compile the request for a protection order
- Does not hinder the development of criminal procedures
- Take part in procedures as an entity on the basis of obligations
- Inform the victim on legal aid
- Accompany the victim at court sessions
- Represent and assist the victim during court procedures

Responsibilities of Education Institutions

- Identify the potential victim of domestic violence, if there are suspicions that the child is subject to some form of domestic violence
- Pay attention in case domestic violence is reflected in the physical, psychic health, child development, his/her relations with the teachers and other children
- Complete the Basic Form for the identification and referral of children, victims of domestic violence
- Inform the custody body or the police
- Submit the Basic Form, including provision of additional information on the case to the custody body or the police

Responsibilities of the CSA

- Assign a case manager
- Coordinate activities for the provision of social services
- Assess the economic and social condition of the victim
- Support the victim
- Visits home to assess the general situation, the need for shelter, etc.
- For children under the age of 18 without parental care, the custody body shall also assign a legal custodian
- Develop a work plan together with the victim observing a Reflection Period of 48 hours
- Inform the victim on existing services and the possibilities of benefiting from them
- Assist in obtaining personal documents and other administrative services for the victim
- May submit a request for protection order or emergency protection order if the victim is a child
- Refer the victim to institutions and other services, NGO programs
- Provide services to victims such as: psycho-social advice, treatment of domestic violence, custody
- Refer victim to the shelter
- Referral to social assistance if criteria are fulfilled on the basis of the law
- Implement the measure of psycho-social treatment issued by the court
- Take away children from the family in case of risk
- Consult the legal custodian of the child for important decisions related to the child
- Provide professional opinion if required by justice/court bodies, prosecution, police

Responsibilities of the Shelters

- Provide safe and supportive environment
- Provide clothing, food
- Provide medical care and medication
- Provide psycho-social counselling
- Provide legal advice
- Provide special treatment/special space for victims of special needs/ disabilities
- Provide recreational activities
- Provide 24 hours security and care
- Observe the Reflection Period of 24 hours
- Contact VAs' for the legal aid to victims
- Complete the request for a protection order for the victim
- Accompany and represent the victim in court procedures
- Accompany victim to the police, hospital and forensics
- Provide psychological treatment
- Refer victim to CSA for administrative issues – obtaining documents
- Keep victim's data confidential
- Enable monitored contact of the victim with the family
- Inform the family, CSA, police and VA when the victim leaves the shelter
- Immediately contact the police if there is life-threatening risk
- Provide advice to the victim on potential consequences in case the victim refuses shelter
- Provide advice to the victim for contacts in case of risk
- Open a case file
- Inform the victim on shelter rules and services
- Develop an individual plan
- Draft a Memorandum of Understanding among the shelter, CSA and the victim on the education plan
- Provide training

Responsibilities of Health Institutions

- Identify victims of domestic violence
- Provide health services to the victim
- Provide free of charge services
- Inform the police on cases when there are suspicions that injuries of the patient are a consequence of domestic violence
- Prepare a medical report
- Case file shall be kept confidential on the basis of the Law on Protection of Personal Data
- File may only be submitted on request of the justice bodies in line with the law
- Prepare a written report on the case when asked by justice bodies
- Implement the request for the compulsory medical treatment for drug and alcohol dependants and psycho-social treatment of the perpetrator of domestic violence on the basis of the measure imposed by the court

Annex 3. Basic Data Form for Victims of Domestic Violence

BASIC FORM FOR VICTIMS OF DOMESTIC VIOLENCE

This Basic Data Form shall be confidential and shall be used by actors in the procedure only

Reporter of the domestic violence case (mark)

___ Victim

___ Family member

___ A citizen

___ Help Line

___ Hospital

Other: _____ Place: _____ Time: _____
Date: _____

VICTIM

Victim's condition (circle those that are visible):	**General Information on the victim of domestic violence**
1. **Angry** 2. **Crying** 3. **Afraid** 4. **Calm** 5. **Feels sorry** 6. **Unreasonable** 7. **Nervous** 8. **Threats** 9. **In body pain** 10. **Bruises** 11. **Cuts in body** 12. **Bite signs** 13. **Broken bones** 14. **Injuries** 15. **Sexually abused** **Other: _____**	Name: _____ Surname: _____ Sex: 1. F 2. M Date of birth: __ __ ____ Place of birth: _____ ___ Phone number: _____ Other contact number: _____ Nationality: 1. Albanian 2. Serb 3.Turk 4. Bosnian 5. Roma/Ashkali/Egyptian 6. Gorani 7. Other: _____ language spoken by the victim:_____

MEDICAL NEEDS	VICTIM'S SHELTER
___ None ___ First Aid ___ Take to hospital ___ Victim refuses medical aid **A doctor has been visited (mark if yes):** **Injuries identified in victim's body are documented?** 1. Yes 2. No **Medical report is prepared and submitted to the police (requested by police):** 1. Yes 2. No	Victim was taken from the scene: 1. Yes 2. No **Victim is accommodated in:** ___ Shelter ___ Parents' family ___ Relatives ___ Other ___ Victim has returned home
PERPETRATOR OF DOMESTIC VIOLENCE	
The condition of the perpetrator of domestic violence in the scene (complete if relevant) 1. **Angry** 2. **Crying** 3. **Afraid** 4. **Calm** 5. **Feels sorry** 6. **Unreasonable** 7. **Nervous** 8. **Threats** 9. **In body pain** 10. **Bruises** 11. **Cuts in body** 12. **Bite signs** 13. **Broken bones** 14. **Injuries** 15. **Sexually abused** 16. **Other: _____**	**General information for the perpetrator of domestic violence** Name: _____ Surname: _____ Sex: 1. F 2. M Release on probation 1. Yes 2. No 3. Irrelevant Consumer of drugs or alcohol? 1. Yes 2. No Was perpetrator present at the scene: 1. Yes 2. No Arrested: 1. Yes 2. No 3. Released Was the protection order violated: 1. Yes 2. No *Explanation: Police shall explain the reason for not arresting the perpetrator in the police case report. Other actors complete information on the basis of data received by the victim.*

<table>
<tr><th colspan="2">RELATIONSHIP BETWEEN THE VICTIM AND THE PERPETRATOR OF DOMESTIC VIOLENCE</th></tr>
<tr><td>Relationship between the victim and perpetrator (mark if applicable):

___ Spouse

___ Ex Spouse

___ Engaged

___ Were engaged

___ Living together

___ Used to live together

___ Live in a joint household

___ Use to live in a joint household

___ Family member

___ Parents of a joint child</td><td>Duration of relationship:
Years ___ Months ____

Relationship has ended? 1.Yes 2.No
If yes, when?_____

History of domestic violence? 1. Yes 2. No

Violence was reported earlier: 1. Yes 2. No

Number of incidents reported earlier: _____

Protection order issued: 1. Yes 2. No
3. Valid 4. Expired

Type of protection order:

___ Protection Order

___ Emergency Protection Order

___ Temporary Emergency Protection Order

Was the Emergency Protection Order executed:

1. Yes 2. No</td></tr>
<tr><th colspan="2">INFORMATION ON THE INCIDENT</th></tr>
</table>

Mark those that happened during the incident:	**Brief description of the case/incident and circumstances:**
___ Property/belongings destroyed **___ Things thrown** **___ Push** **___ Punch** **___ Grabbing for hair** **___ Threat with firearm** **___ Victim was not allowed to leave the place** **___ Threat of physical violence** **___ Threat of sexual violence** **___ Bite** **___ Restriction of freedom of movement** **___Choking** **___ Burning** **___ Use of weapon** **___ Murder** **___ Injury** **Other _____**	_____ _____ _____ _____ _____ _____ **Weapons used during the incident:** 1. **By the perpetrator of domestic violence** ___ None ___ Cold Weapon ___ Hard Object ___ Fire arm ___ Other: 2. **By the victim:** ___ None ___ Knife ___ Cold weapon ___ Fire arm Other: _____ **Was the weapon confiscated:** 1. Yes 2. No **Is the perpetrator of domestic violence in possession of other weapons?** 1. Yes 2. No 3. Not known **Mark persons photographed during the incident:** ___Victim ___Perpetrator of domestic violence ___Children ___Scene ___Weapon/weapons
WITNESSES	
Were any witnesses present at the scene? 1. Yes 2. No	

<table>
<tr><th colspan="2">CHILDREN</th></tr>
<tr>
<td>Were the children present in the place of the incident? 1. Yes 2. No

Number of children present:
_____

Mark if children:

___Heard the incident

___Saw the incident

Children’s condition:

___Scared

___Angry

___Crying

___Calm

___Other _____</td>
<td>Mark the initials and age of children

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

Were children interviewed? 1. Yes 2. No

Were they subject to violence? 1. Yes 2. No

Write the type of violence that children were subject to:

_____</td>
</tr>
<tr><th colspan="2">RISK ASSESSMENT</th></tr>
<tr><td colspan="2">Conduct a case risk assessment (refer to indicators given below)

1. Potential risk (circle the relevant indicators)</td></tr>
</table>

Low risk indicators	Medium risk indicators	High risk indicators
- Perpetrator does not possess a weapon - Perpetrator has never used weapons against the victim - Perpetrator has no history of arrests and is scared from the police - Perpetrator had never threatened the victim - Perpetrator did not exercise sexual violence against the victim - Perpetrator is not an alcohol or drugs consumer - Perpetrator has no history of mental disorder - Perpetrator has no knowledge of routine activities conducted by the victim during the day, e.g. working hours, place of work, children's school schedule, etc.) - Perpetrator had not exercised control over the victim before - Perpetrator finds it difficult to find the victim if he/she leaves the house - Perpetrator has never attempted to commit suicide or threatened the victim to do so - Perpetrator exercised pressure on the victim to have intercourse with him/her but was not forced to do so - Perpetrator and victim are not in a long relationship, therefore the perpetrator does not have all information on the victim - Victim thinks that the perpetrator would not harm him/her even if he/she would leave.	- Perpetrator possesses a weapon - Perpetrator had occasional problems with the police but was never arrested - Perpetrator often checks the victim and expresses dissatisfaction for victims' friends - Perpetrator threatens to hurt children if the victim abandons him/her - Perpetrator harms' pets - Perpetrator threatens the victim to injure him/her if he/she leaves the house - Perpetrator damages house furniture - Perpetrator knows well victim's friends and may easy find the location of the victim if he/she runs away - Perpetrator has friends in the police and is not afraid of the police - Perpetrator often forces him/her to have intercourse and is aggressive during intercourse - Perpetrator consumes alcohol or drugs - Perpetrator threatens the victim to commit suicide if he/she leaves - Perpetrator has mental problems. His/her behaviour do not appear to be normal. He is aggressive and violent with others. - Other	- Perpetrator had threatened the victim with a weapon - Perpetrator was arrested few times - Perpetrator is not afraid of the police and attacks the victim in their presence too - Perpetrator check every daily activity of the victim and knows every detail on the victim - Perpetrator does not allow the victim to see anyone, including her/his family - Perpetrator beats the victim and children - Perpetrator threatens the victim to hurt the children if he/she leaves the house - Perpetrator abuses children sexually - Perpetrator is aggressive and harms the victim during intercourse and forces him/her to have intercourse in the presence of others (e.g. children) - Perpetrator harmed the victim when he/she left home and attacked the persons with whom the victim was staying - Perpetrator is able to find the victim easily if he/she leaves the house - Perpetrator is a member of the police - Perpetrator is an alcohol and drug dependant - Perpetrator speaks about his/her plans for suicide - Perpetrators made suicide attempts - Perpetrators has a mental disorder and does not use medication - Other

Comment:

LEGAL INFORMATION AND ADVICE

Legal information and advice offered: 1. Yes 2. No

Institution/NGO providing legal information and advice: _____

Legal advice offered to Victims' Advocate: 1. Yes 2. No

POLICE REPORT

Police report:

____ Completed

____ Not completed

A copy of the police case report attached to the form? 1. Yes 2. No

A copy of the police case report was submitted to (mark):

____ Victim's representative

____ Victim's Advocate

____Victim

____Prosecutor

____ Judge

____Police statement was not delivered to others

The Form was completed by:

1. Police
2. Victims' Advocate
3. Centre for Social Affairs
4. Shelter
5. Health institution
6. Other_____

Name, surname and signature of the Officer: **Date:**

_____ _____

Name, surname and signature of the Admission Officer **Data:**

_____ _____

Annex 4. Form for the Identification and Referral of Children Subject to Domestic Violence by Schools

FORM FOR THE IDENTIFICATION AND REFERRAL OF CHILDREN SUBJECT TO DOMESTIC VIOLENCE BY SCHOOLS

Information on the child	Information on the school
Name and surname of the child: _____	**Name and address of the school:** _____ _____
Date of birth/age: _____	**Contact:**_____ _____
Name of parent/ custodian:_____	**Name of the class head teacher:** _____
Address:_____	**Contact number:** _____
Contact Number: _____	**School psychologist/pedagogue:** _____
Grade:_____	

Child' condition
(circle the symptoms listed below with regards to physical, emotional, behavioural and cognitive aspects visible in the child)

Physical:

1. Bruises in the body
2. Body pain
3. Injuries
4. Bites
5. Cuts
6. Other _____

Psycho-somatic symptoms:

1. Frequent illness
2. Poor hygiene
3. Self-injury
4. Stomach pain
5. Headache
6. Thievery
7. Diarrhea (urinating problems)
8. Constant fatigue
9. Low energy
10. Other: _____

Emotions:

1. Grief
2. Shame
3. Feeling of guilt
4. Afraid
5. Anxiety
6. Rage
7. Sad
8. Depressive
9. Rage bursts
10. Emotional discrepancy (e.g. cries in a funny situation or vice versa)
11. Sensitive and exaggerated reactions to noise
12. Irritated

Behaviour:

1. Frequent absences in school
2. Aggressive
3. Violent behaviour against others
4. Asocial behaviour, e.g.: destroys stuff, does not respect fellows and teachers or destructive behaviour
5. Violent behaviour against the other gender or problems with gender roles
6. Isolated from the others
7. Withdrawn
8. Confusion
9. Other: _____

Cognitive:

1. Difficulties to focus
2. Low performance
3. Loss of interest
4. Hyperactive
5. Memorizing difficulties
6. Reading difficulties
7. Speaking difficulties
8. Other: _____

Brief description of the child's condition:

Other information

Parent/custodian was consulted for child's condition:
1. Yes 2. No

Child was offered continuous support in school:
1. Yes 2. No

Child was referred to the Centre for Social Affairs earlier:
1. Yes 2. No

Child was referred to other institutions or NGOs'
1. Yes 2. No

Child was referred to the police earlier
1. Yes 2. No

Name and surname of the office and referring institution:
_____

Name and surname of the admission officer/institution:
_____

Date: _____

Place:_____

Annex 5. Victim's Statement of Consent

VICTIM'S STATEMENT OF CONSENT TO ASSISTANCE

I …… (name, surname of victim), born on .....…… (date) in …….. (city and place), declare today on ..... (date), that I was interviewed by ..... (Police officer) in the presence of .... (social employee or victim's advocate).

I declare that interviewers made me aware of the assessment conducted to my condition and that interviewers explained to me the opportunities for advocacy and assistance by the Centre for Social Affairs, Victims' Advocate, shelter or various institutions. I received leaflets and brochures presenting in detail the assistance and contacts for assistance to meet my needs for advocacy and assistance. I received a copy of the rights of the victims.

I declare that I fully understand all information provided by the abovementioned officers to receive appropriate assistance and support and I, hereby, on my own free will decide to be accommodated in/with:

Shelter (name and place) .....

Family, in the address: .....

Other, in the address: .....

I understand and admit that for the purpose of receiving appropriate assistance, a copy of the form assessing my needs for advocacy and assistance shall be given to the officer in the shelter, where I will be accommodated, Victims' Advocate and social employee.

Name, surname and signature of the victim: .....

Name, surname and signature of the person/officer present during the making of the statement: ....

Name, surname and signature of the parent or custodian (if juvenile), if present: ....

Name, surname and signature of the translator of the statement (if present): ....

Place:..... Date:.....

Annex 6. Information on the Rights of Victims of Domestic Violence

INFORMATION ON THE RIGHTS OF VICTIMS OF DOMESTIC VIOLENCE

The Rights of Victims of Domestic Violence

1. The right to be treated with dignity and not to be re-victimized
2. The right to request a protection order by the court that would protect you from the person that caused domestic violence
3. The right to inform on:
    - Legal procedures, part of which are you too;
    - Issuance of a protection order;
    - Time and place of the hearing session or trial;
    - Result of a criminal trial.

1. The right to provide evidence and proof for criminal investigations and the case as to what has happened;
2. The right to reasonable compensation to be paid by the perpetrator, as imposed by the court.

Pursuant to the Criminal Procedure Code, a victim of a crime shall be entitled to:

1. Victim of a crime shall be treated with respect by the police, state prosecution and judges;
2. If the victim of a crime may be identified, the police and state prosecutor shall contact the victim promptly and inform him/her that he/she is a victim;
3. Victim has the status of a party in the criminal procedure;
4. Victim has the right to reasonable compensation as imposed by the court from the perpetrator, who has admitted, or was fined guilty for the material, physical and emotional harm caused from the criminal offence committed;
5. If the court cannot impose compensation from the perpetrator due to his/her incapacity to pay, the incompetence of the court or death, the victim is entitled to request from the court to send the order for compensation to the coordinator of the fund for victims' compensation.

Protection Order: AS a victim of domestic violence, you may file in a request to the court for an order that:

- Prohibits the perpetrator from approaching you;
- Prohibits the perpetrator from harming or threatening you;
- Instructs the perpetrator leave the apartment, house or any other place that you are staying in;
- Obliges the police to accompany you to take your personal belongings;
- Entrusts temporarily the custody over the child of the victim of violence and temporarily removes the parental right from the perpetrator;
- Prohibits the perpetrator from selling joint belongings in possession of victims and perpetrator;
- Orders the perpetrator of domestic violence to allow the victim the return home.

Submitting the request for protection order: the form for making a request for protection order may be found at the admission offices within municipal courts.
If you make a request for a protection order, the court may impose all protection measures given

above and entrust you with temporary custody over the child. The court may also order child visits between both parents. Court may impose the order that the perpetrator pays alimentation for the harm caused in case it is his/her legal obligation to do that.

Kosovo Police may impose a temporary emergency protection order for you outside court working hours. You may visit the police in case the court is closed and police may decide as to whether there is a need to issue a temporary emergency protection order.
Police also informs the Victims' Advocates, who are authorized to assist you and your children. Victims' Advocates may help you in filling in the form for the submission of the request for a protection order and to provide support and advice for various legal procedures throughout the process.

For any additional information, you may call in the following numbers:
Police Number: _____
Number of Victims' Advocates: _____

Release of the perpetrator: You have the right to know if the perpetrator is released from prison. You may call the Victims' Advocate or the prosecutor to get this information.
As a victim of the crime, you may have access to services provided by:

1/ Victims' Advocates (phone no.): _____
2/ Shelters (phone no.) _____
3/ Centre for Social Affairs (phone no.):_____
4/ Legal Aid Clinic (phone no.): _____
5/ Police Unit against Domestic Violence (phone no.): _____

Annex 7. Checklist for Official Identification

Checklist for the Official Identification Interview

- ☐ Actors shall start the interview with the assumption that a domestic violence offence was committed
- ☐ Communicate with the victim in a language that the victim understands
- ☐ Explain potential services for the victim and ask for his/her consent
- ☐ Allow the victim to contact someone he/she trusts in order to provide assistance and support during the process
- ☐ Interview room is comfortable and safe for the victim
    - ☐ Perpetrator is neither present nor visible
    - ☐ Unnecessary persons are not present
    - ☐ Persons that the victim wants are present
    - ☐ Flow of the interview is a conversation, and not judgmental
- ☐ Custody body contacted (Centre for Social Affairs) in case there are children
- ☐ Appropriate actors are contacted, including:

    - Kosovo Police
    - Victims' Advocates/Victims Advocacy and Assistance Office
    - Centre for Social Affairs
    - Health institutions: primary, secondary, tertiary and mental health centres
    - Shelters

Annex 8. Risk Assessment Checklist

Risk Assessment Checklist

The purpose of the risk assessment is to assess the level of risk of potential or continuous violence for the victim of domestic violence

- ☐ All emergency measures to ensure the protection of the victim and others are taken
- ☐ Victims Advocate is present with the victim
- ☐ Custody body is present when the victim has children
- ☐ Basic form for victims' assistance is completed in the presence of the Victims' Advocate
- ☐ Original of the basic form is placed in the case file, including the risk assessment
- ☐ Copies of the basic form of actors' involved are included
- ☐ It has been ensured that police assists the victim in developing a security plan for the victim

Annex 9. Checklist for Police

Checklist for Police

- ☐ Response in cases of domestic violence
- ☐ Protect victims, children and other witnesses
- ☐ Perpetrator of domestic violence is taken away
- ☐ Basic form completed, needs and risk assessments' conducted
- ☐ Victim informed on his/her rights
- ☐ Victim informed on existing services
- ☐ Provide contacts of the police officer for the victim or legal representative
- ☐ Inform the Centre for Social Affairs and Victims' Advocates or victim's legal representative
- ☐ Victim, perpetrator, children and witnesses interviewed
- ☐ Victims under the age of 18 interviewed in the presence of the custody body/Centre for Social Affairs
- ☐ Copy of the form submitted/information sharing with other actors involved in the process
- ☐ Transportation provided or ensured for the victim and his/her carriers to the health institution
- ☐ Transportation provided or ensured for the victim and his/her carriers to the shelter or any other safe location as requested by the victim
- ☐ Temporary emergency protection order issued outside court working hours, if that is requested by the victim, CSA, Victims' Advocate or shelter
- ☐ Protected orders issued by the court executed and monitored
- ☐ Victim accompanied to take personal belongings
- ☐ Report compiled for the case and a copy of the report given to the victim, CSA and Victims' Advocate
- ☐ The domestic violence case investigated
- ☐ If there are elements of a criminal offence, a criminal charge shall be initiated and case referred to the competent prosecutor
- ☐ Transport for the victim during court proceedings provided
- ☐ Victim informed if the perpetrator of domestic violence is arrested or in relation to his/her whereabouts
- ☐ Victim, Victims' Advocate, Centre for Social Welfare and shelter informed on the changes made to the detention or arrest status of the perpetrator

Annex 10. Checklist for Victims' Advocates

Checklist for Victims' Advocates

- ☐ Timely response to cases of domestic violence identified by the police or other actors
- ☐ Victim contacted
- ☐ Assistance provided immediately
- ☐ Victims' Advocate presented and its role explained to the victim
- ☐ Simple and clear language used when explaining the role of the Victims' Advocate in protecting the rights of the victims
- ☐ Victim informed on his/her rights on the basis of applicable laws
- ☐ Victims' rights and existing services available explained
- ☐ Victim gave his/her consent prior to referral for other services
- ☐ Victim's consent form signed by the victim
- ☐ In case the victim refuses assistance, the victim received advice that he/she may seek assistance in the future again and he/she is informed on existing community services
- ☐ Victim received advice with regard to initiation of procedures for a protection order
- ☐ Request for a protection order submitted with victim's consent
- ☐ Case file, including all information kept confidential, including:
- ☐ Name of victim
- ☐ Name of perpetrator
- ☐ Circumstances under which the case developed
- ☐ The victim refused assistance
- ☐ Police report
- ☐ Victim's statement
- ☐ Copies of all CSA and court decisions in relation to child custody, alimentation payment, compensation, etc., archived
- ☐ Case information included in weekly reports
- ☐ Assistance for the provision of legal services provided
- ☐ Case prosecutor contacted
- ☐ Victim informed on court sessions
- ☐ Assistance provided to prepare the victim for the court
- ☐ Victim accompanied to court sessions
- ☐ Participation at all court sessions
- ☐ Victim represented in court
- ☐ Victim assisted and represented during all court proceedings
- ☐ Court process monitored and victim informed about his/her case

Annex 11. Checklist for Centre for Social Affairs

Checklist for the Centre for Social Affairs

- ☐ Response to cases of domestic violence when informed by the police or other service providers
- ☐ Police informed if the case was directly referred to the Centre
- ☐ Immediate assistance provided to the victim
- ☐ Basic Form completed and a copy submitted to police and other service providers
- ☐ Victim informed on his/her rights
- ☐ Victim informed on existing services and conditions to be fulfilled to benefit from social assistance
- ☐ Assessment of needs and socio-economic position of the victim conducted
- ☐ Assign a custody officer for children for cases determined by law
- ☐ Legal custodian is present during the police interview (when a child is involved)
- ☐ Assign a case manager for victims of domestic violence
- ☐ Victim referred to shelter if deemed appropriate
- ☐ Child taken away from the family without a court order in cases when the child is at risk
- ☐ Request for a protection order submitted for children victims or for victims with children
- ☐ Victim's reflection period (48 hours) observed
- ☐ Individual/work plan developed in coordination with the victim and shelter case manager (in case the victim is accommodated in shelter)
- ☐ Provision of social services coordinated with other service providers
- ☐ Legal custodian consulted when making important decisions with regard to health, education and assets of child victim
- ☐ Visit to homes, shelter (if the victim is accommodated in shelter)
- ☐ After 72 hours surveillance, request for the initiation of procedures for a court resolution for taking away parental care over the child submitted
- ☐ Victim assisted in obtaining personal documents and other administrative services (if referred by the shelter)
- ☐ Timely response to all requests of justice bodies – courts, prosecution and police (in case there are requests)

Annex 12. Checklist for Education Institutions

Checklist for Education Institutions

☐ Presence of domestic violence in the life of the child assessed (teacher or school psychologist)

☐ Basic Form for the identification and referral of children victims of domestic violence completed

☐ Police or Centre for Social Affairs informed about the case

☐ Completed Basic Form for the identification and referral of children submitted to police or Centre for Social Affairs

☐ Child support provided (teacher or school psychologist)

☐ Education for children accommodated in shelter provided on the basis of the law (through Ministry of Education, Science and Technology)

☐ Check these aspects in relation to the presence of domestic violence in a child's life:

- Physical condition
- Psycho-somatic symptoms
- Emotional reactions
- Behaviour
- Cognitive aspects

Annex 13. Checklist for Health Institutions

Checklist for Health Institutions

- ☐ Potential victim of domestic violence identified
- ☐ Potential victim provided with medical care
- ☐ Free of charge medical care provided to victims
- ☐ Victim informed on his/her rights
- ☐ Police immediately informed on victim's consent
- ☐ Compile a written report on the case, if asked by justice bodies
- ☐ Case file opened
- ☐ Case file is kept confidential as provided for by the Law on Protection of Personal Data
  Medical protocol applied
- ☐ Protection measure for compulsory medical treatment for a drug and alcohol dependant applied pursuant to the measure imposed by the court
- ☐ Protection measure for psychosocial treatment of the perpetrator applied pursuant to the measure imposed by the court

Annex 14. Checklist for Shelters

Checklist for Shelters

- ☐ Response to basic needs of the victim upon victim's arrival in the shelter:
  - ☐ Food
  - ☐ Clothing
  - ☐ Medical care
- ☐ Victim referred to health institutions for other medical services when needed
- ☐ If the victim is a child, referral to health institution is made in the presence of the Centre for Social Affairs representative
- ☐ Victim informed on his/her rights
- ☐ Victim informed on the rules of the shelter, services provided, schedule and security measures while accommodated in the shelter
- ☐ If the victim refuses accommodation in the shelter:
  - ☐ Consequences and risks of staying outside the shelter are explained to the victim
  - ☐ Victim is received advice on preventive actions
- ☐ Advice provided to the victim in requesting a protection order if needed
- ☐ Identification and assessment as to whether there is risk for the safety of the victim, shelter officers and other conducted
- ☐ Police and other authorities informed once risk is identified
- ☐ Case manager in the shelter assigned
- ☐ Case file opened. File, containing information about the victim, kept confidential
- ☐ Reflection period of 48 hours for a newly-referred victim in the shelter observed
- ☐ Individual plan for the victim developed by the victim, shelter case manager and CSA case manager
- ☐ Services provided on the basis of the victim's individual plan
- ☐ Other community services coordinated to assist in victim's reintegration
- ☐ Victims' Advocates informed to provide legal counselling with regard to court procedures
- ☐ School or MEST (Ministry of Education, Science and Technology) contacted to coordinate school attendance for children and victims
- ☐ Victims referred o the Centre for Social Affairs when victims need administrative services and personal documents

- [ ] Victim's contact with the family, relatives and society enabled
    - [ ] Contacts monitored for security purposes when victims are classified as high-risk
    - [ ] Meetings with family and others made possible accompanied by police
- [ ] Victim's transfer from one shelter to another in compliance with agreements among shelters and on the basis of emerging needs
- [ ] Transfer implemented in case of approval by the Department of Social Welfare (Ministry of Labour and Social Welfare)
- [ ] Victim released from shelter with the decision of shelter and Centre for Social Affairs case managers and with victim's consent
- [ ] Police and victims' advocates informed of the victim's release form the shelter

Annex 15. Checklist for the Reflection Period

Checklist for the Reflection Period

Prior to Reflection Period:

☐ Victim identified by one of the service providers

☐ Security and protection provided to the victim and his/her dependants

☐ Respond to victim's and his/her dependants basic needs:
- Medical care
- Food
- Calmness

☐ Victim informed on his/her rights and existing community services

☐ Victim's consent obtained for the provision of further assistance

☐ Victim accompanied to take personal belongings

☐ Other service providers informed

☐ Transport provided to a safe place upon victim's request

During the Reflection Period (48 hours)

☐ Victim accommodated in a safe place: shelter or any other location at victim's will

☐ Victim's consent obtained for accommodation in shelter

☐ Victim informed on shelter rules

☐ Victim informed about the reflection period

☐ Enable victim to contact family members and relatives (contact to be monitored)

☐ Victim informed that after the reflection period, contact will continue with other actors and other services provided

☐ Respond to victim's emotional needs if needed

☐ Victim allowed to calm down emotionally

☐ If accommodated in the shelter, respond to victim's basic needs (provided within the shelter) with
- Food
- Clothing
- Medical care
- Emotional relaxation
- 24 security and care

- [ ] Victim was not forced to speak about his/her experience during this period
- [ ] Victim was not interviewed by service providers during this period
- [ ] Victim had limited contacts with service providers (e.g. police informed only in case of risk)

After the Reflection Period:

- [ ] Victim informed on services provided in the shelter
- [ ] Victim informed on his/her rights and other services available by service providers
- [ ] Case file opened
- [ ] Victim's contact with Victims' Advocates established
- [ ] Shelter case manager assigned
- [ ] CSA case manager assigned
- [ ] Role of Victims' Advocates, court procedures and services made available by Victims' Advocates explained
- [ ] Individual plan developed with the victim, shelter case manager and CSA case manager
- [ ] Services provided to the victim according to the developed individual plan
- [ ] Victim referred to other service providers

Annex 16. Planning Security with Victim of Domestic Violence

PLANING SECURITY WITH THE VICTIM

Service providers may support victims in developing a security plan for the victim. The victim itself knows better his/her life and accompanied risks. Security plan may be developed with the assistance of the police officer, shelter and CSA case managers or/and Victims' Advocates.

Immediately after the crises suffered from the incident or when the victim has just been accommodated in the shelter, it may not be the appropriate time to develop the security plan. Victim needs time to decrease the level of anxiety, fear and stress (Reflection Period). After this period, the victim shall be assisted to develop the plan. Kosovo Police shall initially provide advice to the victim in developing this plan.

Police officer shall discuss with the victim on the development of the security plan, as follows:

☐ Initial discussion on the purpose and the role of the security plan, including its restrictions

☐ Victim is informed that the security plan is more of a preventive plan designed to reduce risk and to provide security to the victim and not a forecasting tool that would warn us on when the future violent act will be committed

☐ Discuss with victim on the resources and assistance available in relation to the victim such as persons that may assist, circumstances under which victim lives, barriers to his/her security, employment, concerns related to children, etc.

☐ Develop a security plan, including specific strategies, such as:

- Accommodation in shelter or any other safe place;
- The safest way for the victim to run away;
- What is a safe place to go?
- Where to keep important documents?
- Neighbours to talk to about his/her situation so they would call the police when needed;
- Teach children how to call the police;
- How to protect oneself and children in dangerous situations?
- Local number of shelters, protection measures in house such as locks, keys, lights, informing the family and friends who could help.

☐ Victim is visited regularly in order to ensure that he/she is safe

☐ Check whether there were changes in the perpetrator's condition or how can that affect victim's security and decrease in violence in the future

Annex 17. Advice for the Development of the Security Plan for the Victim of Domestic Violence

ADVICE FOR THE DEVELOPMENT OF THE SECURITY PLAN FOR THE VICTIM OF DOMESTIC VIOLENCE

General security plan

- Different ways to leave the house identified
- A bag with medication, important documents, money and keys prepared and hidden in a easily found place
- Remember names of friends, relatives, neighbours or trusted persons in order to call them in case of emergency
- Establish and plan where can you go in case you have to leave the house
- Arrange a signal with neighbours to inform them in cases when you need help (example light up and turn off the room light)
- Teach children how to call the police if they are grown enough to do that

Security in cases when the perpetrator possesses a weapon

- Try to run into a room or space with an exit
- Stay away from rooms without exits and those where there might be weapons (e.g. kitchen, bathroom, garage)
- Try to stay in a room with a telephone so you could call the police, a friend or neighbours
- Call the police if there is a weapon in the house

Security when leaving the house

- If possible, open a bank account and save some money
- Leave the money, keys, clothing and copies of important documents (e.g. driving license, birth certificate, bank cards, passport, medical documents, divorce papers and child care, protection orders, etc.) with a trusted person
- Decide you may provide a safe place and assistance
- Revise your security plan to decide on the best way of leaving the house

Security in the house (cases when perpetrator does not live with the victim)

- Change door locks/keys as quick as possible
- Discuss the security plan together with children
- Inform the school, kindergarten, etc., on who has the right to pick up children
- Inform the landlord or neighbours about your situation
- Tell neighbours to call the police if they see the perpetrator

Security and protection orders

- Submit the request for a protection order
- Take part in court hearing sessions accompanied by the police and Victims' Advocates
- Always keep the decision on protection order with you
- Call the police is the perpetrator violates the protection order
- Give copies of the order to those spending time with children (e.g. school, kindergarten, etc.)

Public security

- Inform your employer about your situation
- Don't go out alone in the public
- Walk with someone to the car, taxi or bus
- Change your way home often
- Think of what can you do if something happens on your way home

Security and emotional condition

- If you are considering to return to the place with a potential violence, discuss an alternative plan with the police, Victims' Advocate or someone else you trust
- If you need to communicate with the perpetrator, do it in a safe way e.g. through telephone, post, in presence of another person, etc.
- Decide about who can you call in cases of emergency
- Consider calling the police, help line, shelter, etc.

If you are a teenager (in an abusive situation)

- Decide which friend, teacher, school psychologist, relative or police officer to inform about your situation
- Contact the Centre for Social Affairs to receive support in developing a security plan

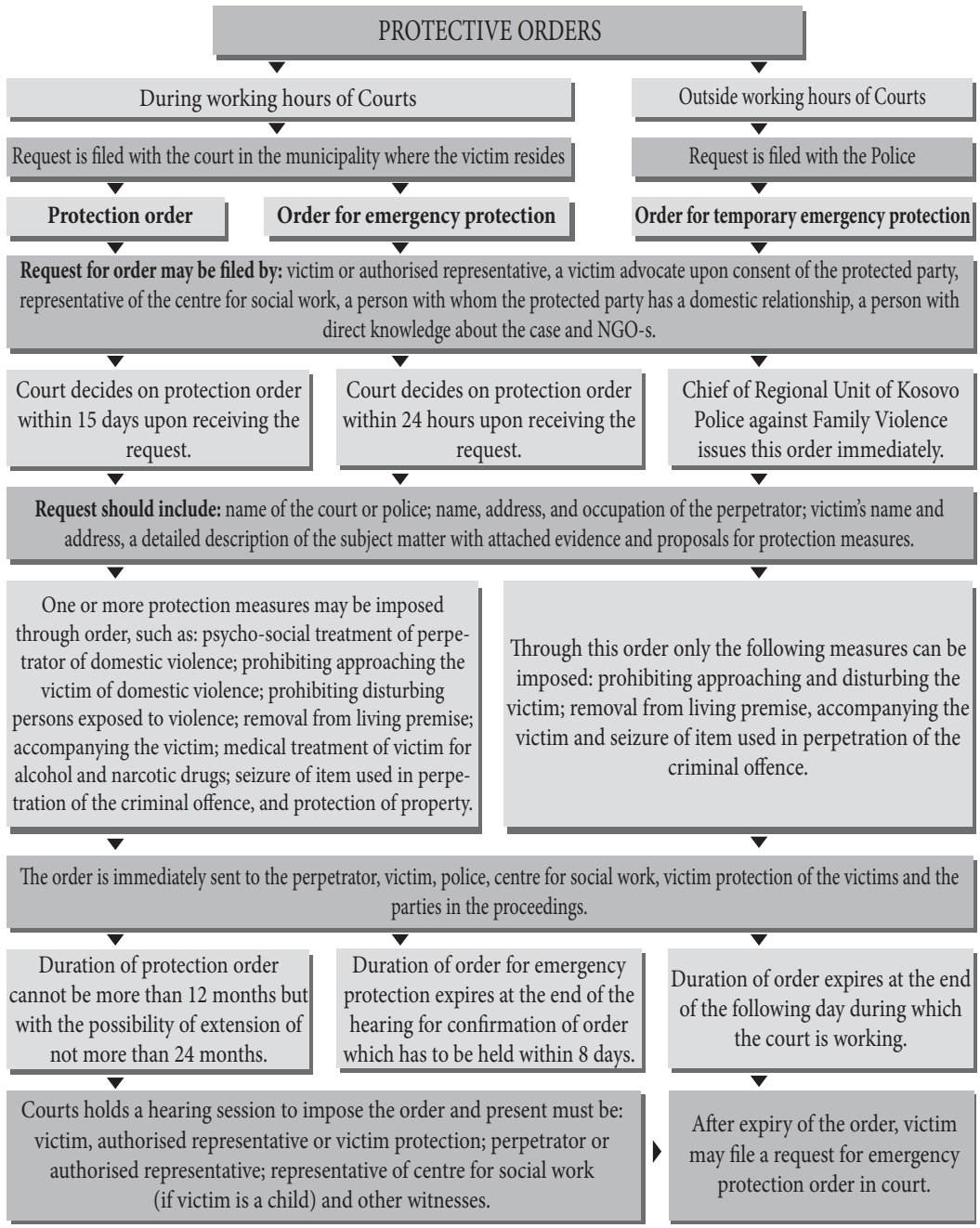
PROTECTIVE ORDERS
During working hours of Courts
Outside working hours of Courts
Request is filed with the court in the municipality where the victim resides
Request is filed with the Police
Protection order
Order for emergency protection
Order for temporary emergency protection
Request for order may be filed by: victim or authorised representative, a victim advocate upon consent of the protected party, representative of the centre for social work, a person with whom the protected party has a domestic relationship, a person with direct knowledge about the case and NGO-s.
Court decides on protection order within 15 days upon receiving the request.
Court decides on protection order within 24 hours upon receiving the request.
Chief of Regional Unit of Kosovo Police against Family Violence issues this order immediately.
Request should include: name of the court or police; name, address, and occupation of the perpetrator; victim's name and address, a detailed description of the subject matter with attached evidence and proposals for protection measures.
One or more protection measures may be imposed through order, such as: psycho-social treatment of perpetrator of domestic violence; prohibiting approaching the victim of domestic violence; prohibiting disturbing persons exposed to violence; removal from living premise; accompanying the victim; medical treatment of victim for alcohol and narcotic drugs; seizure of item used in perpetration of the criminal offence, and protection of property.
Through this order only the following measures can be imposed: prohibiting approaching and disturbing the victim; removal from living premise, accompanying the victim and seizure of item used in perpetration of the criminal offence.
The order is immediately sent to the perpetrator, victim, police, centre for social work, victim protection of the victims and the parties in the proceedings.
Duration of protection order cannot be more than 12 months but with the possibility of extension of not more than 24 months.
Duration of order for emergency protection expires at the end of the hearing for confirmation of order which has to be held within 8 days.
Duration of order expires at the end of the following day during which the court is working.
Courts holds a hearing session to impose the order and present must be: victim, authorised representative or victim protection; perpetrator or authorised representative; representative of centre for social work (if victim is a child) and other witnesses.
After expiry of the order, victim may file a request for emergency protection order in court.

PETITION
For issuance of

EMERGENCY PROTECTON ORDER ☐ PROTECTION ORDER ☐

Indicate Title of the Court

BASIC COURT_____; BRANCH_____

Case no:_____

This number is entered by Court clerk
after submission of completed form

1 Name of the Person seeking Protection

_____ Date of Birth:___/___/___/.

Gender: _____Occupation: _____; Employed: Yes ☐ No ☐

Details of victim's authorized representative (If victim has a representative):

Name: _____ Occupation: _____.

Institution/Office: _____.

Contact address: (If victim has an advocate, he/she may omit indicating his/her address, but can indicate the contact information of representative's office, or provide an alternative address):

Address: _____
__
City/village: _____ Municipality: _____Post code: _____
Phone: _____; Email address: _____

☐ Name of person from whom you seek protection (Perpetrator of domestic violence, hereinafter Perpetrator):

_____ Age/DoB: _____.

Gender: _____Occupation: _____; Employed: Yes ☐ No ☐

Do you request a Protection Order for your family members: YES ☐ NO ☐
If Yes, list as follows:

Full name	gender	age	lives with you	relationship to you
_____	_____	_____	Yes ☐ No ☐	_____
_____	_____	_____	Yes ☐ No ☐	_____
_____	_____	_____	Yes ☐ No ☐	_____
_____	_____	_____	Yes ☐ No ☐	_____

What is your relationship with the person against whom you petition imposing the Order:

a. ☐ We are engaged;

b. ☐ We were engaged;

c. ☐ We are married / we live in extramarital union;

d. ☐We were married / we were in extramarital union;

e. ☐We cohabitate in a common household;

f. ☐ We cohabitated in a common household

g. ☐ We use a common house and we are in connection by blood; (Specify relationship)

h. ☐ We are procedural parties in a dispute of family relationship (Specify)

i. ☐ We are parents of a common child.

(As required, indicate common children if you have (provide name, age, person with whom the child resides): _____

Other cases before Court
a. Were you/ are you involved in another case with the perpetrator before the Court?

Yes ☐ No ☐ If Yes, provide clarification about that case:

Type of case	Competent court	Year of case initiation	Case number (if known)
☐ Divorce	_____	_____	_____
☐ Custody matters	_____	_____	

_____

☐ Domestic violence _____ _____

_____

☐ Other offence (specify) _____ _____ _____

b. Is there a Protection order issued and still valid? Yes ☐ No ☐ (If Yes, please enclose the copy).

☐ Description of factual situation and reasoning for requesting the Order:

_____
_____
_____
_____
_____
_____

☐ Other circumstances of the case

Has the perpetrator used or threatened to use weapons? Yes ☐ No ☐
(If Yes, describe): _____
_____

Have you or any family member sustained injuries? Yes ☐ No ☐
(If you answered yes, please describe the degree and manner of injury): _____
_____

Have the Police been informed of the case? Yes ☐ No ☐

Have the Police issued a temporary emergency protection order? Yes ☐ No ☐

The following evidence are attached to the Petition:

Type of evidence	Received on	By
_____	_____	
_____		
_____	_____	
_____		
_____	_____	
_____		

☐ Granting child custody

I petition the Court to grant me temporary child custody and to remove the perpetrator's parental right.

PETITION FOR TEMPORARY EMERGENCY PROTECTON ORDER

Police station _____; Date_____ Place:_____
1
Name of person requesting Protection:
_____ Date of birth: ___/____/_____.
Gender: _____Occupation: _____; Employed: Yes ☐ No ☐
Details of victim's authorized representative (If victim has a representative):
Name: _____ Occupation: _____.
Institution/Office: _____.
Contact address: (If victim has an advocate, he/she may omit indicating his/her address, but can indicate the contact information of representative's office, or provide an alternative address):
Address: _____
__
City/village: _____Municipality: _____Post code :_____
Phone: _____; Email address: _____
Name of person from whom you seek protection (Perpetrator of domestic violence, hereinafter Perpetrator):
2
_____ Age/DoB: _____.
Gender: _____Occupation: _____; Employed: Yes ☐ No ☐
3
Do you request a Protection Order for your family members: YES ☐ NO ☐
If Yes, list as follows:
Full name, gender, age, lives with you, relationship to you
_____ _____ _____ Yes ☐ No ☐ _____
_____ _____ _____ Yes ☐ No ☐ _____
_____ _____ _____ Yes ☐ No ☐ _____
_____ _____ _____ Yes ☐ No ☐ _____
What is your relationship with the person against whom you request imposing the Order:
4

a. ☐ We are engaged;

b. ☐ We were engaged;

c. ☐ We are married / we live in extramarital union;

d. ☐We were married / we were in extramarital union;

e. ☐We cohabitate in a common household;

f. ☐ We lived in a common household;

g. ☐ We use a common house and we are in connection by blood; (Specify relationship)
_____;
Page 2 out of 2

h. ☐ We are procedural parties in a dispute of family relationship (Specify)
_____;

i. ☐ We are parents of a common child. (As required, indicate common children if you have (provide name, age, person with whom the child resides): _____

_____

5

Other prior incidents of domestic violence

Were you/ are you involved in another case of domestic violence? Yes ☐ No ☐

a. If Yes, provide clarification about that case _____

b. Is there a Protection order issued and still valid? Yes ☐ No ☐ (If Yes, please enclose the copy).

c. Has the perpetrator previously violated any of the protection orders? Yes ☐ No ☐_____

6

Description of factual situation and reasoning for petitioning the Order:

_____

_____

_____

_____

_____

Other circumstances of the case

7

To your knowledge, does the perpetrator own a fire weapon? Yes ☐ No ☐

(If yes, describe the type of weapon): _____

___

Has the perpetrator used or threatened to use weapons? Yes ☐ No ☐

(If Yes, describe): _____

__

_____

Have you or any family member sustained injuries? Yes ☐ No ☐

(If you answered yes, please describe the degree and manner of injury):_____

_____

Does the perpetrator consume alcohol or other substances Yes ☐ No ☐

If yes, explain _____

____

Type of Protection Measure you request:

11

☐ Protection measure of prohibiting the perpetrator approaching the victim

☐ Protection measure of prohibiting the harassment of persons exposed to violence

☐ Protection Measure of accompanying to the apartment, house or other living premise

I declare that the data mentioned above are genuine and accurate.

Date: ___/____/_____

_____ _____

Victim's signature / Signature of the representative of the injured party (if there are)

PETITION
For

☐ Modification ☐ Extension ☐ Termination

Emergency Protection Order ☐ Protection Order ☐

Indicate Title of the Court

BASIC COURT_____;
BRANCH_____

Case no:_____

This number is entered by Court clerk
after submission of completed form

1 Name of the Person seeking Protection

_____ Date of Birth:___/___/___/.

Gender: _____Occupation: _____; Employed: Yes ☐ No ☐

Details of victim's authorized representative (If victim has a representative):

Name: _____ Occupation: _____.

Institution/Office: _____.

Contact address: (If victim has an advocate, he/she may omit indicating his/her address, but can indicate the contact information of representative's office, or provide an alternative address):

Address: _____
__
City/village: _____ Municipality: _____Post code: _____
Phone: _____; Email address: _____

☐ Name of person against who the order has been issued (Perpetrator):

_____ Age/DoB: _____.

Gender: _____Occupation: _____; Employed: Yes ☐ No ☐

☐ Type of Protection Order/Measure imposed and still valid? (Please enclose copy):

_____
_____

☐ Institution (Court or Police) that issued the Order: _____

☐ Order validity period:_____ - _____

☐ Description of current situation (describe if circumstances have changed, and if yes how?)

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

☐ Reasoning of the petition (Explain why you filed the petition):

_____
_____
_____
_____
_____
_____

☐ What is your specific request for the current order?

_____
_____
_____
_____
_____

☐ Number of pages enclosed with this form (if any): _____

I declare that the data mentioned above are genuine and accurate.

Date: ___/____/_____

_____

Petitioner's signature

_____

Signature of the representative of the party (if applicable)

Republika Kosova – Republic of Kosovo
Qeveria – Vlada – Government

Ministria e Punëve të Brendshme MinistarstvoUnutrašnjih Poslova
Ministry of Internal Affairs

Policia e Kosovës/Policija Kosova/Kosovo Police
Drejtoria e Përgjithshme e Policisë/
Generalna Policijska Direkcija/General Police Directorate

Case no: ____year

Date:...../.....

Place:

Police Region_____, (name, last name, Rank)_____Head of Unit for domestic violence or his authorised person, deciding on the petition to issue the Order for Temporary Emergency Protection, initiated by the Victim Protection (name, last name_____, from the Division for Protection and Assistance to Victims, in State Prosecutor's Office, pursuant to Article 22 of the law for protection against domestic violence, LAW No. 03/L-182, in the presence of the protected party (victim) (name, last name and other data), respondent party (perpetrator) (name, last name, address), as well as other parties in the proceedings (CSW, NGOs etc), due to domestic violence, type of incident_____ dated_____ in (place)_____

Order for temporary emergency protection

Following the review of the petition, evidence, and case file, based on the law, LAW No. 03/L-182, it has been established that there are grounds to believe that the perpetrator has committed or threatened to commit an act of domestic violence, and that the perpetrator presents a direct threat to the safety, health or wellbeing of the victim.

The perpetrator of domestic violence (his data)_____

Is issued with the following measures (of measures referred to in Articles 5,6,7 and 10 of this Law)

1.	☐	Committed or threatened to commit an offence of Domestic Violence[1] against ☐ the Protected party and/or ☐ person with whom the Protected Party is in a domestic relationship.
2	☐	Disturbed, agitated, harassed, contacted, or communicated directly or indirectly with the ☐ Protected Party/or ☐ person with whom the Protected Party is in a domestic relationship.

3.	☐	Approached within the distance _____[2] m to the ☐ Protected party/or person with whom the Protected Party is in a domestic relationship.
4.	☐	Removing the perpetrator of domestic violence from the apartment, house or other living premise.

The issuance of temporary emergency protection order is necessary to protect the safety, health or welfare of the protected party or person the protected party is in a domestic relationship with, pursuant to Article 3.4, Article 17.1, Law No.03/L-182

The temporary emergency order shall expire at the end of next day that the Basic Court – Civil Department is operating._____ (date).

Violation of the temporary emergency protection order constitutes a criminal offence.

Perpetrator of Domestic Violence is notified of his right to assistance by legal counsel in legal proceedings, Article 23, paragraph,1.4 of the Law.

Protected party is notified that after the expiry of Temporary Emergency Protection Order, a petition may be filed with the Basic Court (Civil Division) in _____ for an Emergency Protection Order, Article 23, paragraph 1.5 of the Law.

The temporary emergency protection order shall be effective immediately upon issuance by Head of Kosovo Police Regional Unit against Domestic Violence, and shall be enforceable against the perpetrator of domestic violence after being delivered personally to him.

Date: Issued by:

_____ _____

Copy of the Temporary Emergency Protection is submitted to:

1. ☐ Protected party _____
2. ☐ Petitioner _____
3. ☐ Police Station _____
4. ☐ Basic Court- Civil Department _____
5 ☐ Centre for Social Work _____
6. ☐ Victims Protection _____

1 Law on Protection Against Domestic Violence, Article 22
2 Distance is indicated both in figures and letters, e.g. 30 (thirty)

STATEMENT ON DAMAGE

Additional sheet

Case file number in Prosecution Office: Defendant:

Note for the injured party: Pursuant to Article 218 of the Code of Criminal Procedure, during the investigation stage or within 60 days upon filing of the indictment, you have the right to file a Statement on Damage from the criminal offence. This Statement helps you present the impact that the criminal offence had on you and also helps you to be considered a party in the criminal proceedings. Statement may also serve as property claim, whereby you are entitled to hire a private defense counsel to file the property claim in civil proceedings. Victims Protection, or in his absence, the police officer can assist you in filling this form.

Please bear in mind that filling this Statement is done on voluntary basis. If you decide not to fill in this statement on damage, it is considered that you agreed to waive the right to be considered a party in criminal proceedings. This Statement presents only a summary of the impact of criminal offence on You and does not exclude the possibility that you provide a more detailed explanation during trial.

After reading the foregoing instruction, I give my approval to fill in this form.

Signature of the injured party/victim _____ Date: _____

Fill in the sections that apply to your situation. As required, use and attach additional documents.

Name of the injured party: _____

Name of person filling the form: _____

(If you are not the injured party, please state your relationship to the injured party): _____

Victim Protection/Police Officer who assists in filling in the form:
[30] _____

In: _____ Date:___/___/___

30 **Please put your initial on each page _____**

I. Physical impact of the criminal offence:

1. Have you sustained physical injuries as a result of criminal offence? Yes ☐ No ☐ (*if Yes, describe the injury*).

_____
_____
_____
_____
_____

2. Have other members of the family sustained any physical injury? Yes ☐ No ☐ (*if Yes, describe the injury*).

_____
_____
_____
_____

II. Financial impact of the criminal offence:

Please indicate the sum of medical expenses or damaged property resulting from criminal offence.

(Please enclose the receipts or any other document)

3. Have You or any of the family members received medical treatment? Yes ☐ No ☐

4. What was the amount of expenses for medical treatment?

_____

5. Do you have health insurance? Yes ☐ No ☐

If Yes, what is the amount of expenses covered by insurance?
_____ (*Please attach receipts if you have them*).

6. Has anything been stolen or damaged from you as a result of criminal offence? Yes ☐ No ☐

7. If the answer for the previous question is Yes, please attach a list with all damaged or stolen items and their value.

8. How did the injury, damage, or property loss occur?

_____
_____
_____

9. Have you lost income due to the criminal offence? Yes ☐ No ☐

If the answer for the above is Yes, please indicate

Number of days you were absent at work _____ and money lost (*if yes)*_____

10. Have you already been indemnified for the injuries/damages caused by criminal offence? Yes ☐ No ☐

11. If the answer for the above is Yes, please indicate:

Name of the person/Company _____ Amount of money paid?_____

12. Have you sustained any other damage as a result of the criminal offence? Yes ☐ No ☐ (*if Yes, please describe*)

_____
_____
_____

III. Emotional impact of the criminal offence:

13. What has been the psychological impact of the criminal offence on you and your family?

(*Example: have you experienced feelings such as fear, anxiety, sleeplessness, difficulty concentrating, continuous recurrence of the event, etc*.)

_____
_____
_____
_____
_____

14. Have you received any psychological treatment? Yes ☐ No ☐

_____

15. Do you need psychological treatment? Yes ☐ No ☐

_____

IV. Other life changes as a consequence of the criminal offence

13. Please describe any changes in your life that have occurred as a consequence of this criminal offence, and any other information that you would like the Court to take into account concerning the impact of the criminal offence on your life.

_____
_____
_____

V. Would you like to give your opinion/recommendation concerning the punishment of the defendant? Yes ☐ No ☐

_____
_____
_____

I declare that the provided information is genuine and accurate.

Date: ___/____/_____

_____ _____

Signature of the injured party

Signature of the representative of the injured party (if there is)

STATEMENT ON DAMAGE
Additional sheet

Case file number in Prosecution Office: ☐ Defendant: ☐

Name of the injured party: _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

1 I Please put your initials on each page _____

ISBN 978-9951-545-03-7